

ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱԿՏԻ
ՍԵՐԻԱ ԳՆԱԿԱՆԱԿՆԵՐԻ
ՎԵՐՈՒՄ ԿՈՄԻՏԵՍԻ

ԿԸՄ ԶԵՐՈՎԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ԿՈՄԻՏԵՍԻ ԿՈՄԻՏԵՍԻ
Հարգրեցեալ 'ի Տոհաննիս Կարդապետ Կոս Եղիա
տանդիսուպօլսեցոյ, 'իվառս Աեծադոյնս լՃ,
Լ'ի Տօգուա Հայկազունեաց: 20X/10

PVRITAS LINGVAE ARMENICAE
A IOANNE AGOP SACERDOTE ARMENO
Composita.

Մինչ մտանէ ընդ դուռն 'իվարտին ոչախաց, այլ ընդ
այլ ելանէ, նա գողէ և աւազակ:
Տոհաննու, 'իպուխն 10. 'իԹիւն 1:

Qui non intrat per ostium in ouile ouium, sed
ascendit aliunde, ille fur est, & latro,
Ioannis c. 10. num. 1.

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ԿՈՄԻՏԵՍԻ 1968

R O M A E,
Typographia Sacrae Congreg. de Propaganda Fide. M. DC. LXXIV.
SUPERIORVM PERMISSV.

167

Քան, շէն մանուկն է մանուկէ Տ՛

Եզ ո՛վ իսկական նպատակդ հանսերդ ճշմարտաց
լաց, զայս նւաստագոյն պատուդ իմաց երկանց ան
րով անագրեմ, զի դեռեւրով իյիս և շուրջ զհնաւ զոյ
ինչ գտանեմ, որ ոչեցէ ձեռ և սարգև աղբերդ
բարեաց; Եւստի մաղթեմ վերջնդ ունիլ զսա բոյով հեզու
թքի, և ազնուագործել շնորհիւ քով իմիլ մերագնեաց, ի
վճարումս պարտուց եղկելոյս անձին, և իշահաւետութի եղ
բարց համբակագունից: Երպէս զի սովաւ զարգացեալք ըն
դուճակիցին, և առ արհեստն արամաբանական ձեւիլ մար
թիցին, նորու մ ձոռումբանեալք զճշմարտութեց, մանկանդ
յի զօրինակն յինքեանս առ բերցն, և անսուստ առ վիճիլ
սոխայական նրբութի աճապարիցն, և առ պարտեզս ան
բանական վերադուծայցն, Երբեւ զծաղիկդ ճշմարտու
թէ յն վերուջաղելով, երանականաց դիտութեց քի ժամա
նիցն; շէն այսէ զօրմաղթեմ ո՛վ յոյսիմ և կեան, որ
համայնից ըղձից մտաց կէտ ես և վախճան, զի քո
եմ ես յաւետեան անարդիւն ծառայ;

Տոհաննէս բուզանդեան
Ընչին բահանայ:

49509
231

ՉԱՌԻԹԻ ՀԱՅԿԱԲԱՆՈՒԹԷ՛,

կամ քերականութի հայկական :

ԷՂյականն բարբառ զերիս արուեստակէ զտեսակս ,
 Որոց առաջինն որէ զուս և կանոնաւոր , զոր և
 ՚ի կիրարկին և արկանեն արք հմուտք շաւղայ բե
 րականութէ , և համբաւունակք ՚իմեջ հայկազուն
 Եաց , կոչի յատկապէս հայկական : Երկրորդն որէ շփոթուն
 և անկանոն , որով և վարին արք անտեղեակք քոց , կոչի աշ
 խարհական : Իսկ երրորդն որէ խառնեցեալ ՚ի երկոցունցս
 այսինքն ՚ի հայկականէ , և յաշխարհականէ ; Վն որոյ և մասամբ
 քնչ կանոնաւոր , և մասամբ իւրք անկանոն , զորև ՚ի կիրարկիս
 նեն ատենախօսք և փաստաբանք , կոչի բաղաբական : Եւ բան
 զի դիտաւորութի է մեր աստանօր ճառել զհայկականէն յատ
 կապէս առասեցելոյ , Ուստի Թողեալք զայլս , զմանէ միայ
 նոյ զբոռնարկսնեմք : Չորև բաժանեմք ՚ի չորս հատորս ,
 Որոց նառաջնում խօսիմք զեզերաց հայկաբանութէ ; Եւ եր
 կրորդում զսահմանաց , զտեսակաց , և ըզպարագայից նոցին :
 Եւ երրորդում զշարմանութէ նոցին : Իսկ ըն չորրորդում
 զչափաբանութէ նոցին :

Տաղադս Անուան :
Հ Ա Մ Ո Ր Ա Ռ Ա Ջ Ի Ն
Տաղադս Եղերաց :

Պ Ր Ա Կ Ա Ռ Ա Ջ Ի Ն
Տաղադս հասարակաց Հոլովմանց Անուանց :

որովմունք հասարակք անուանց են ութն , Որոց
առաջնոյն եղական սեռականն եղերի 'ի Խ , որ գոն
բան , բանի : միտ , մտի : Երկրորդի եղական սեռա
կանն եղերի 'ի Ոյ , որ գոն , նիւթ , նիւթոյ : սակի ,
սակոյ : Երրորդի եղական սեռականն եղերի 'ի Վն , որ գոն ,
ծմացումն , իմացման : արիւն , արեան : Չորրորդի եղական
սեռականն եղերի 'ի Վյ , որ գոն Վդամ , Վդամայ : Եսայի ,
Եսայեայ : Հինկերորդի եղական սեռականն եղերի 'ի Եր ;
որ գոն , աղբիւր , աղբեր : Վկցերորդի եղական սեռականն
եղերի 'ի Եղ , որ գոն , աստղ , աստղ : Եօթմերորդի եղական
սեռականն եղերի 'ի Ին , որ գոն , անձն , անձին : Ութերորդի
եղական սեռականն եղերի 'ի Ըւ , որ գոն , ժամ , ժամու :

Ս Իրաջին հոլովումն ունի զերկուս տեսակս , որոց միոյն
եղական գործ-իականն եղերի 'ի իւ : և յոգնական սեռա
կանն 'ի ից , որ գոն , բան , բանիւ : բանք , բանից : Իսկ միւսոյն
եղական գործ-իականն եղերի 'ի Վւ և յոգնական սեռական
'ի Վց , որ գոն միտ , մտաւ : միտք , մտաց :

Օրինակ Կարխիսագունի ԱՄԵսակին :
Եղականապէս :

Անուանական ,	բան :
Անական ,	բանի :
ԱՌական ,	բանի , կամ 'ի բան :

Հայցա

Հայցական ,	զ Բան :
Բացառական ,	'ի Բանե :
Պատմական ,	զ Բանե :
Գործիական ,	Բանի :
Պարտական ,	զ Բանի :
Ներգոյական ,	'ի Բանի , կամ , ըն Բանում :
Կոչական ,	ոյլ Բան :

Տողնականապէս

Ան :	Բանք :
Լի :	Բանից :
Լոր :	Բանից , կամ 'ի Բանս :
Հայ :	զ Բանս , կամ , Բանս :
Բաց :	'ի Բանից :
Պատ :	զ Բանից :
Գործ :	Բանիք :
Պար :	զ Բանիք :
Ներ :	'ի Բանս , կամ ըն բանս :
Կոչ :	ոյլ բանք :

Ըստ այսու տեսակաւ պարունակին անուանք գոնեայ բազումք : Նախ գոյականք հասարակք , նրգոն , հաց , հացի : բարոզ , բարոյի : երկիւղ , երկիւղի : վկայ , վկայի : արբայ , արբայի : ծառայ , ծառայի : իմաստ , իմաստի : տան , տանի : փեսայ , փեսայի : է , էի : գոյ , գոյի : հոլով , հոլովի : մաղ , մաղի : տաղ , տաղի : և այլք :

Երկրորդ գոյականք յատուկք , նրգոն , պետրոս , պետրոսի : զաբէոս , զաբէոսի : բրիսաւորեոս , բրիսաւորեոսի : պողոս , պողոսի : Թաթէոս , Թաթէոսի : բարդուղիմեոս , բարդուղիմեոսի : մատթէոս , մատթէոսի : մարկոս , մարկոսի : Լիւկաս , Լիւկասի : բարսեղ , բարսեղի : գրիգոր , գրիգորի : սարգիս , սարգիսի :

գրի :

գտի: մարԹա, մարԹայի: Եղիսաբեթ, եղիսաբեթի: աննա,
աննայի: Եղիա, եղիայի: և այլք բազումք:

Երրորդ, ած-տկանք, ըրգոն ուրախ, ուրախի: չար, չարի:
խոհեմ, խոհեմի: ողջատեհ, ողջատեհի: գեճ, գեճի: առողջ
առողջի: Ջերմ, Ջերմի: խուլ, խլի: կաղ, կաղի: և այլք, բազումք:

Չորրորդ, բարդք, ըրգոն, ան-ապաշտ, ան-ապաշտի: բարե-
պաշտ, բարեպաշտի: ան-ուսոյց, ան-ուսոյցի: անշապահ, ան-
ղապահի: ան-ոռակալ, ան-ոռակալի: և այլք:

Չինկերորդ անուանք ան-անցականք, ըրգոն յաջորդ, որդի:
եռօրեայ, եռօրէի: եօթնարփեան, եօթնարփեանի: ծառուտ,
ծառուտի: հրէաստան, հրէաստանի: պնչաւ, պնչաւի: խո-
ցոտ, խոցոտի: զօրեղ, զօրեղի: և այլք:

Բայց գիտելի է նախ, զի անուանց յատկից արականաց,
քնդ այսու տեսակաւ պարունակեցելոց, կոչականս եզերի 'ի
Է' ըրգոն, ըվ Պետրէ: ը քրիստոսորէ: Իհննս և և երբեմն
Թարց մասնկանցս այսոցիկ, ըվ, կամ ը, և յայսժամ ունին 'ի
զերա կնքեանց զչէչա իմս, ըրգոն, զարէ: փելի' պոլէ, և այլք:

Ղօացի Թէ անուանց յատկից արականաց, քան զի իգա-
կանքս այսորիկ տեսակի, պահեն զվերջաւորութի անուա-
նականին ըն կոչականում, ըրգոն, ըվ շնչա: ըվ շարԹա: ըվ
Եղիսաբեթ: և այլք:

Գիտելի է երկրորդ, զի յատուկք այսոցիկ արականք, եր-
բեմն համառօտին 'ի' ոյովս իւրեանց, ըրգոն, Թաթէի, փոխա-
նակ, Թաթէոսի: մատթէի, փոխանակ, մատթէոսի: բարդու-
ղիմէի, փոխանակ բարդուղիմէոսի: և այլք:

Գիտելի է երրորդ, զի անուանք ոմանք այսորիկ տես-
կի, Թէ հասարակք, և Թէ յատուկք, ըն յոգնականում Թուռ-
հեստեն 'իչաւղէն վերոգրեցելոյ, ըրգոն, ան, անի ամեն-
քեան, ամենեցուն, կամ ամենեցունց, ամենեցումք: Գիտի,
գրի:

գրգի : գրեանք , գրեանց , գրեամբք : Լիմեհոն , սիմեհոնի : սիմե
հոնեանք , սիմեհոնեանց : Կրեհորես , կրեհորեսի : կրեհորես
եանք , կրեհորեսեանց : Կայլ :

ԷՆԻ ԵՍ Երբեմն , ամբ , ամենից : զամենայնս , ամենիւրք :
Է՛իմեհոնք , սիմեհոնից , Կայլն :

Օրինակ յետնագունի ԼՈՒԿԱՍԻԿԻՆ :

Եղականապէս :

ԷՆ : միտ :

ԼԵՆ : Լ՛տի :

ԼՈՐ : Լ՛տի , կամ ՚իմիտ :

Հայ : զմիտ :

Բայ : ՚իմտ :

Պատ : զլտ :

Կոր : Լ՛տա :

Պար : զլտա :

Ներ : ՚իմտի , կամ ըն՝ Լ՛տաւ :

Կոչ : ող Լ՛տա :

Տոգնականապէս :

ԷՆ : Լ՛տից :

ԼԵ : Լ՛տաց :

ԼՈ : Լ՛տաց , կամ ՚իմտա :

Հայ : զլտա , կամ միտա :

Բայ : ՚իմտաց :

Պատ : զլտաց :

Կոր : Լ՛տոք :

Պար : զլտոք :

Ներ : ըն Լ՛տա :

Կոչ : ող Լ՛տա :

Ընդ այսու տեսակս պարունակին անուանք ոչ սակաւք :
 Լախ դոյականք, իրգոն պատուերան, պատուերանի : հրա-
 ման, հրամանի : սահման, սահմանի : խորան, խորանի : խրախ-
 ճան, խրախճանի : պսակ, պսակի : տաճար, տաճարի : հոգի տ,
 հոգտի : պատճառ, պատճառի : վրան, վրանի : Թռակ, Թռ-
 շակի : շուշան, շուշանի : նրան, նրանի : կապան, կապանի :
 զամբար, զամբարի : յիշատակ, յիշատակի : դպիր, դպրի :
 և այլք բազումք :

Երկրորդ ածականք, իրգոն, սպիտակ, սպիտակի : հիւանդ,
 հիւանդի : տկար, տկարի : ողջ, ողջի : առողջ, առողջի : և այլք
 բազումք :

Երրորդ բարդք, իրգոն, ուսումնասեր, ուսումնասիրի :
 ուսումնաստեաց, ուսումնաստեցի : ատենադպիր, ատենա-
 դպրի : և այլք :

Չորրորդ ածանցականք, իրգոն, սաղմոսարան, սաղմոսա-
 րանի : ծրագարան, ծրագարանի : ծաղկոց, ծաղկոցի : հրեղէն,
 հրեղինի : մահկանացու, մահկանացուի : առաջնորդ, առաջ-
 նորդի : հոգևոր, հոգևորի : արդիւնաւոր, արդիւնաւորի :
 կառաւարիչ, կառաւարչի : երկիւղած, երկիւղածի : դռ-
 նակ, դռնակի : պատանեակ, պատանեակի : և այլք բազումք
 նմանապէս եզերեցեալք :

Հինկերորդ, ըստունելու թիւ եզերեցեալք իօզ, իրգոն, սի-
 րոջ, սիրողի : ընկերջօղ, ընկերջողի : լսող, լսողի : և այլք :

Բայց գիտելի էնախ, զի անուանց ոմանց ընդայսու տեսա-
 կաւ պարունակեցելոց, և զական դործ իական լինի, իւ, ըստ
 առաջնոյն, իրգոն, հոգտիւ, այլ ոչ հոգտաւ : հիւանդիւ, ոչ
 հիւանդաւ : առողջիւ, ոչ առողջաւ : հրեղինիւ, ոչ, հրեղի-
 նաւ : և այլք, զորս յաճախ ընթերցումս օւսուցանէ :

Եւ իտեղի է երկրորդ, զի անուանք ոմանք այսորիկ տեսակի
 որպիսի

որպեսք են , մեղ , մեղի : շորհ , շորհի : փառ , փառի : օրեն ,
 օրենի : կամ , կամի : կեան , կենի , կարծին յամանց Թե ոչիցն
 եղականապէս ՚ի կերպականելիք , այլ միայն յոգնականապէս ,
 բայց հաւաստի հակառակն , ի գրեանցն հայոց , և մեղ , որդոն .
 և եղ ինչ ոչ գոյր նյ : Տոհանուն : 15 : Շորհ , որդոն , օգնա
 ան և շորհ աշխարհի , ի շարկնա , 71 : փառ , որդոն , կանո
 աղլիսին փառն , տօնացոցի : 1 : Էլամ , որդոն , կամ եղև և ինձ ,
 ու կասու , 1 : Իսկ Էլեանն , հաւաստի ՚ի բաղադրութեց , որդոն
 ենակից : կենադարձել : և այլք : Բայց սոցին ևս եղական գոր
 իականն լինի իւ , ըստ առաջնոյն , որդոն , մեղև , շորհիւ ,
 կառիւ , կենիւ : մայ սակայն կամն , ինքքոյ այսորիկ տե
 ակի , բանդի ասի , կամաւ , այլ ոչ կամիւ :

Էրկորդ հոյովումն ունի նմանապէս զերկուս տեսակն ,
 որոց միայն եղականն սեռական եղերի պարզապէս ՚ի
 Ն , և յոգնականն ՚ի ԲԻց : որդոն , Լիւթ , նիւթոյ , նիւթք ,
 իւթոց : Իսկ միւսոյն եղական սեռականն լինիււոյ , և յոգնա
 անն , ևաց : որդոն , ոսկի , ոսկւոյ : ոսկիք , ոսկեաց :

Օրինակ նախկնոյ տեսակին ,

Եղականապէս :

- Էն : Նիւթ :
- Ան : Նիւթոյ :
- ԱԻր : Նիւթոյ , կամ ՚ի նիւթ :
- Հայ : զՆիւթ :
- Բաց : ՚ի նիւթոյ :
- Պատ : զՆիւթոյ :
- Իոր : Նիւթով :
- Պար : զՆիւթով :

B

Ներ :

Տարադոս և շնուան :

Ներ : 'ի Լիւթուս , համ ըն Լիւթուան :

Կոչ : ող Լիւթ :

Տորնահանապետ :

Ղն : Լիւթբ :

ՂԵ : Լիւթոց :

ՂԿ : Լիւթոց , համ 'ի Լիւթոս :

Հայ : զԼիւթս , համ Լիւթս :

Բայ : 'ի Լիւթոց :

Պատ : զ Լիւթոց :

Դոր : Լիւթովք :

Պար : զ Լիւթովք :

Ներ : ըն Լիւթս :

Կոչ : ող Լիւթբ :

Ընդ այսու տեսակաւ պարուսակին սնուանք յոգունք :
Նախ ցոյսանք , նրդան , մարմին , մարմնոյ : Թուղթ , Թղթոյ :
Զուր , Զոյ : սեղան , սեղանոյ : պտուղ , պտղոյ : ձեթ , ձեթոյ :
անբե , անբեոյ : գործ , գործոյ : ծառ , ծառոյ : խտտ , խտտոյ :
տոււնկ , անկոյ : արմաւ , արմաւոյ : խնձոր , խնձորոյ : ողկոյղ ,
ողկուղոյ : խաղող , խաղողոյ : սստ , սստոյ : սստեկ , սստեկոյ :
հուր , հոյ : բերան , բերանոյ : Թուր , Թոյ : լուր , լոյ : մուր ,
մոյ : գիր , գոյ : աւաղ , աւաղոյ : ունտ , ընտոյ : ձիւթ , ձիւ
թոյ : Անդուխտ , սանդխտոյ : ւճմասիա , ամասիոյ . Եւդո
կիա . Եւդոկիոյ : Կեսարիա , կեսարիոյ : և այլք նմանապէս
եզերեցեալք : և այլք բազումք :

Երկրորդ ամականք , նրդան , կարմիր , կարմրոյ : կապուտ ,
կապտոյ : դեղին , դեղնոյ : հանանչ , հանանչոյ : ցուրտ , ցրտոյ :
զեղուն , զեղնոյ : զեռուն , զեռնոյ : սողուն , սողնոյ : Թուչուն ,
Թուչոյ : սուր , սրոյ : բղթ , բոյ : արդար , արդարոյ : սք ,
սքոյ : և այլք :

Երրորդ

Էրոտոյ բարդ , նրդոն , ամենասուրբ , ամենասրբոյ : լրջագոյն , լրջագուհոյ : ծովա ջուր , ծովաջրոյ : և այլ , որբ բարդին ՚ի վերոգրեցելոցն :

Չորտոյ , ամանցականք , նրդոն , Երկաշին , երկաշոյ : ստեղծուած , ստեղծուածոյ : և այլ նմանապէս եղբրեցեալք :

Հինկերորդ ընդունելութիւք եղբրեցեալք ՚ի Եցեալ : նրդոն սիրեցեալ , սիրեցելոյ : ընթեռնանեցեալ , ընթեռնանեցելոյ : գրեցեալ , գրեցելոյ : և այլք :

Ընդ այսու ստորանկին ևս ամականք եղբրեցեալք ՚ի Եալ , նրդոն , երանեալ , երանելոյ : բերկրեալ , բերկրելոյ : կատարեալ , կատարելոյ : և այլք :

Բայց զիտելի է նախ , զի անուանք ոմանք այսորեկ տեսակի , ըն յոգնականում Թւոյ Կեստն ՚իչաւ զին վերոգրեցելոյ , նրդոն , ցորեան , ցորենոյ : ցորեանք , ցորեանց , զցորեանս : մարդ , մարդոյ : մարդիք , մարդկան , զմարդես : և այլք :

Էիտելի է երկրորդ , զի ամ , դաղափարս , մինչէ Բայուծական , պատկանի առայս տեսակս , նրդոն , հարուած , հարուածոյ : հարուածք , հարուածոց : կերուած , լածոյ : առած , առածոյ : առւած , լածոյ : Իսկ մինչէ ամանցական , այլ ոչ ըսյածական , պատկանի առ Երկրորդ տեսակն առաջնոյն , նրդոն , ողորմած , ողորմածի : ողորմածք , ողորմածաց և այլն :

Օրինակ յեանոյ տեսակին ևս

Եղականապէս :

- Շնչ :
- Լի :
- ԼՈՐ :
- Հայ :
- Բայ :
- Մակի :
- Մակոյ :
- Մակոյ , կամ յսակի :
- ՂՄակի :
- ՅՄակոյ :

Տաղարս շնորհի

- Պատ: զՄսկոյ:
- Գոր: Մսկու:
- Պար: զՄսկու:
- Ներ: յՄսկոյ, կամ նսկու:
- Կոչ: ով Մսկ:

Տոնականապէս:

- աշն: Մսկի:
- Ան: Մսկաց:
- ԱՌր: Մսկաց, յՄսկի:
- Հայ: զՄսկի, կամ Մսկի:
- Բաց: յՄսկաց:
- Պատ: զՄսկաց:
- Գոր: Մսկոյ:
- Պար: զՄսկոյ:
- Ներ: նՄսկի:
- Կոչ: ով Մսկի:

Ըստ այսու տեսակաւ պարունակին անուանք ոչ սա
կաւք. Նախ դոյականք, որդոն, հոգի, հոգւոյ: կենդանի,
կենդանւոյ: աղաւնի, աղաւնւոյ: բորենի, բորենւոյ: կոյնի,
կոյնւոյ: մայրի, մայրւոյ: մարի, մարւոյ: այդի, այդւոյ: գի
նի, գինւոյ: նախնի, նախնւոյ: մատանի, մատանւոյ: և այլք
բազումք:

Երկրորդ անգամն, որդոն ծիրանի, ծիրանւոյ: բարի,
բարւոյ: Թշամի, Թշամւոյ: և այլք նմանապէս եզերեցեալք:

Երրորդ, անանցականք, որդոն, վայրենի, վայրենւոյ: ըն
տանի, ընտանւոյ: արծաթի, արծաթւոյ: արչակունի, արչա
կունւոյ: արշունի, արշունւոյ: պոստացի, պոստացւոյ: եք
րայեցի, էքրայեցւոյ: և այլք սոցին նմանք:

Չորրորդ ընդունելութիւնք, և անուանք անգամն, եզերեց
եալք

եայր 'ի լի , որդոն , երանելի , երանելոյ : սիրելի , սիրելոյ :
 քրելի , քրելոյ : եայր :

Բայց գիտելի է նաև զի անուանք եղավանիք , եղբերեցեալք
 'ի Ի . ոչ ըստ այսու , այլ ըստ աստ՝ Սնով տեսակաւն պարու
 նակին , որդոն , մի , միոյ : ձի , ձիոյ : լի , լիոյ : տի , տիոյ :

Գիտելի է երկորդ , զի գոն անուանք ոմանք , որք Թէ
 պէտ 'ի եղակաւնում սեռակաւնում եղբերն 'ի ւոյ , որպիսիքնն ,
 Թիւ , Թուոյ , կամ Թւոյ : ձու , ձուոյ : կամ ձւոյ : լու , լուոյ ,
 կամ լւոյ : ցու , ցուոյ , կամ ցւոյ : եայրք , սակոյն ոչ ասայս
 տեսակս , այլ աստաթինն պատկանին , քան զի տառն 'ւ , է նո
 ցին բնական , այլ ոչ պատահական : Երբ և 'ի յորդակաւնում
 զանազանապէս շարադրին , բայց ոչ ամենեքեան , ք զի ասի ,
 ձուք , ձւոց : և ձուանք ձւանց : ձիք , ձիոց : և ձիանք , ձիանց :
 լուք , լւոց : և լուանք , լւանց : Իսկ Թիւ , և ցու , պահէն զշ
 աւելի հորովմանն իւրեանց , որդոն , Թիւք , Թւոց : ցուք , ցւոց ,
 կամ ցւոց : և ոչ այլապէս :

Երբորդ հորովումն ունի նոյնապէս զերկուս տեսակս , որոց
 միոյն եղական սեռակաւնն եղբրի պարզապէս 'ի ան , և
 յորդականն 'ի անց , որդոն մանուկ , մանկան : մանկուք , ման
 կանց : Իսկ միւսոյն եղական սեռակաւնն եղբրի 'ի եան , և յոր
 դականն 'ի եանց , որդոն , արիւն , արեան : արիւնք ; արեանց :

Օրինակ նախկնոյ Արեանակին :

Եղականապէս :

աշն :	աճանուկ :
Աեռ :	աճանկան :
Ար :	աճանկան , կամ 'ի մանուկ :
Հայ :	զԱճանուկ :

Տաղաթս Անւան :

- Բաց : 'ի Մանկանե :
- Պատ : զ Մանկանե :
- Դոր : Մանկամբ :
- Պար : զ Մանկամբ :
- Ներ : 'ի Մանկան , կամ ըն Մանկան :
- Կոչ : նմ Մանուկ :

Տոգնականապէս :

- Ան : Մանկունք :
- Ան : Մանկանց :
- Ար : Մանկանց , 'ի մանկունս :
- Հայ : զ Մանկունս , կամ մանկունս :
- Բաց : 'ի Մանկանց :
- Պատ : զ Մանկանց :
- Դոր : Մանկամբ :
- Պար : զ Մանկամբ :
- Ներ : ըն Մանկունս :
- Կոչ : նմ Մանկունք :

Ըտդ այսու տեսակաւ պարունակին անուանք յոգունք .
Նուխ , ծաղիկ , ծաղկան : ճնճղուկ , ճնճղկան : գուգուկ , դո՛
գուկկան : կամ գուգկան և այլք սոցին նմանք :

Էրկորդ , ասեղ , ասղան : սիտեղ , սիտեղան : պղպիղ , պղ
պեղան , և այլք սոցին նմանք :

Էրբորդ , արեգակն , արեգական : եղունկն , եղնկան : ըռ
ունկն , ըռնգան , շուբէն , շրթան : ատամն , ատաման : կրունկն ,
կրնկան : սրունկն , սրնկան : ունկն , ունկան : սկիզբն , սկզբան :
ոլոպն , ոլոզան : Ջայլամն , Ջայլաման : շողտան , շողտան : կռ
ունկն , կռնկան : կայծակն , կայծական : փայլալին , փայլական :
ալն , ալկան : մուկն , մկան : ձուկն , ձկան : գորտն , գորտան :
եղէգն , եղեգան : սիսեռն , սիսեռան : ԹիԹեռն , ԹիԹռան : ծի
ծեռն ,

ծեռն , ծիծռան : եղևան , եղևման : որտն , որտան : որմն ,
 որման : տուն , տան : լիսեռն , լիսուան : դարուն , դարնան : ամ
 ան , ամառան : աշուն , աշնան : ձմեռն , ձմեռան : ինն , ինան :
 եօթն , եօթան : և այլք :

Չարորդ բայածականք այտղիկ , իմացումն , իմացման :
 լրումն , լրման : անումն , անման : և այլք՝ ամանապէս եղերեցեալք :

Օրինակ յեանոյ տեսակին :

Եղականապէս :

աշն :	աշրիւն :
ւե :	ւշրեան :
ւտր :	ւշրեան , կամ յարիւն :
հայ :	ղւշրիւն :
բաց :	յւշրիւնէ :
Պատ :	ղւշրիւնէ :
Դոր :	ւշրեամբ :
Պար :	ղւշրեամբ :
Ներ :	յւշրեան , կամ նւշրեան :
Լոր :	ծղւշրիւն :

Տոգնականապէս :

աշն :	աշրիւնք :
ւե :	ւշրեանք :
ւտր :	ւշրեանք , կամ յարիւնս :
հայ :	ղւշրիւնս , կամ շւշրիւնս :
բաց :	յւշրեանք :
Պատ :	ղւշրեանք :
Դոր :	ւշրեամբք :
Պար :	ղւշրեամբք :
Ներ :	նւարիւնդ :

Լոր :

Կոչ : նվ արիւնք :

Ըստ այսու տեսակաւ պարունակին անուանք ոչ սակաւք .
 Նախ , սիւն , սեան : անկիւն , անկեան : արդիւն , արդեան : մը
 ջիւն , մըջեան : ձիւն , ձեան : տիւ , տւնջեան , կամ տուքն
 ջեան : կորիւն , կորեան : ածիւն , ածեան : և այլք նմանապէս
 եզերեցեալք :

Երկրորդ , ծնունդ , ծննդեան : սերունդ , սերնդեան : գալ
 ուստ , գալստեան : փախուստ , փախստեան : շշնջիւն , շշնջեան :
 շառաջիւն , շառաջեան : հանդիստ , հանդստեան : Ժողովուրդ ,
 Ժողովրդեան : սրբութի , սրբութի : ճմարտութի , ճմարտու
 Թի : և այլք բազումք նմանապէս եզերեցեալք :

Բայց դիտելի է նախ , զի անուանք ոմանք այսորիկ տեսա
 կի , ըս յոգնականում Թւող հետտեմն իշաւղէն վերոգրեցելոյ ,
 որպիսիքն , մըջիւնք , մըջնոց : ծնունդք , ծննդոց : սերունդք ,
 սերնդոց : Ժողովուրդք , Ժողովրդոց : Եւստի պատկանին սու
 առաջին տեսակն երկրորդի հոլովման ըստ յոգնականին իւ
 ըեանց :

Դիտելի է երկրորդ , զի բայածականք այսորիկ շշնջիւն ,
 շառաջիւն , և այլք , նուազին ըս յոգնականում Թւող : Եւս
 տի իտեղիս պիտանաւորս իկերարկանին փոխանակ նոցն
 այլք գաղափարք բայածականաց : որդոն շշնջմունք , շշնջմանց :
 շառաջմունք , շառաջմանց : և այլն :

Չ Երկրորդ հոլովումն ունի ևս զերկուս տեսակս , որոց
 միոյն եզակիան սեռականն եզերի ՚ի շշնջ , և յոգնականն ՚ի
 անց , որդոն , ադամ , տդամայ : տդամանք , ադամանց : Եւսկ
 միւսոյն եզակիան սեռականն եզերի ՚ի ևայ : և յոգնականն ՚ի
 ևանց : որդոն , ևսայի , ևսայեայ : ևսայեանք , ևսայեանց :

Օրինակ Լուսկոյ ԱՊետիկն :

Եզրկանապէս :

- աւն : աւդամ :
- ԱԷ : աւգամայ :
- ԱՊ : աւգամայ , կամ ցաւգամ :
- Հայ : դ աւգամ :
- Բաց : յ աւգամայ :
- Պատ : դ աւգամայ :
- Գոր : աւգամաւ :
- Պար : դ աւգամաւ :
- Ներ : ն աւգամում , կամ 'ի յաւգամ :
- Կոչ : օվ աւգամ :

Տոքնականապէս :

- աւն : աւգամանք :
- ԱԷ : աւգամանց :
- ԱՊ : աւգամանց , կամ ցաւգամանս :
- Հայ : դաւգամանս , կամ , աւգամանս :
- Բաց : յ աւգամանց :
- Պատ : դ աւգամանց :
- Գոր : աւգամանք :
- Պար : դ աւգամանք :
- Ներ : ն աւգամանոս , կամ յաւգամանոս :
- Կոչ : օվ աւգամանք :

328

231

79502

Անդ այսու տեսակաւ պարունակին անուանք յատուկք ,
 Լուս աւրականք , սրգան , յովօեփ , յովօեփայ : յովակիմ , յո
 վակիմայ : սէթ , սէթայ : եծովս , ենովսայ : ենօք , ենօքայ : դա
 մեք , դամեքայ : սերուք , սեքուքայ : սահակ , սահակայ : մեսրոպ ,
 մեսրոպայ : յակոբ , յակոբայ : յուսիկ , յուսկայ : ամբակում ,

Տաղադրւ շնուան :

ամբակումայ : յոբ , յոբայ : դիլաթ , դիլաթայ : խաթ , խաթայ :
պող , պողայ : մակար , մակարայ : վարդան , վարդանայ : և այլք
բազումք :

Երկրորդ իգականք , հրգոն , մարիամ , մարիամայ : ակաթ ,
ակաթայ : շուշան , շուշանայ : և այլք :

Օրինակ յեանոյ տեսակին :

Եզականապէս :

- աշն : Եսայի :
- Եե : Եսայեայ :
- ԵՊր : Եսայեայ , կամ ցեսայի :
- Հայ : զԵսայի :
- Բաց : յԵսայեայ :
- Պատ : զԵսայեայ :
- Գոր : Եսայեաւ :
- Պար : զԵսայեաւ :
- Ներ : նԵսայոց , կամ յեսայի :
- Կոչ : ով Եսայի :

Տողնականապէս :

- աշն : Եսայեանք :
- Եե : Եսայեանց :
- ԵՊր : Եսայեանց , կամ ցԵսայիս :
- Հայ : զԵսայեանս , կամ զԵսայիս :
- Բաց : յԵսայեանց :
- Պատ : զԵսայեանց :
- Գոր : Եսայեամբք :
- Պար : զԵսայեամբք :
- Ներ : նԵսայեանս , և կամ նեսայիս :
- Կոչ : ով Եսայեանք :

Ընդ

Ընդ այսու տեսակու պարունակին անուանք յասուկք :
Նախ արականք , իրգոն , զաբարիա , զաբարեայ : մաղաբեա ,
մաղաբեայ : սոփոնիա , սոփոնեայ : սերդիոս , սերգեայ : մատա
Թիա , մատաԹեայ : և այլք բազումք :

Երկրորդ իջականք , իրգոն , հո իփսիմե , հո իփսիմեայ :
Թեկի , Թեկեայ : վառ վառե , վառ վառեայ : հեղինե , հեղի
նեայ : կատարինե , կատարինեայ : պիպիանե , պիպիանեայ :
ուստիսնե , ուստիանեայ : գայիանե , գայիանեայ : և այլք նմա
նապէս եզերեցեայք :

Բայց գիտելի է , զի անուանք յասուկք , որք ըստ եզականի
սեռականին իւրեանց պատկանին առ առաջին տեսակն առաջ
նոյ հորովման , ըստ յոյնականին իւրեանց ընդ այսու տեսա
կաւս պարունակին , իրգոն , ներսէս , ներսիսի : ներսիսեանք ,
ներսիսեանց : Տահաննէս , յոհաննիսի , կամ յոհաննու : յո
հաննիսեանք , յոհաննիսեանց : և այլք սոցին նմանք :

Հ Իսկ երրորդի հորովման Էզական սեռականն եզերի՛ի էր ,
և յոյնականն ՚ի էրց , իրգոն , աղբիւր , աղբեր ; աղբիւրք ,
աղբերց :

Օրինակ :

Էզականապէս :

- աճն : աճղբիւր :
- Աե : աճղբեր :
- ԱՐ : աճղբեր , կամ յաղբիւր :
- Հայ : զաճղբիւր :
- Բաց : յաճղբեր :
- Պատ : զաճղբեր :
- Գոր : աճղբերք :
- Պար : զաճղբերք :

Տաղագոս շնորհայտ :

Ներ : նազներ , կամ յազներ :

Կոչ : ճիւղ շնորհայտ :

Տոգնականապէս :

Սն . ազները :

Ան : ազներոց , կամ ազներաց :

Ար : ազներոց . ցազներուս :

Հայ : զազներուս , կամ ազներուս :

Բաց : յազներոց , կամ յազներաց :

Պատ : զազներոց , կամ զազներաց :

Գոր : ազներբբ :

Պար : զազներբբ :

Ներ : նազներուս :

Կոչ : ճիւղ ազներբբ :

Անո՛ր այսու հոլովմամբ պարզանակին անուանը սակաւք ,
Մմանք գոյականք , որդոն տէար , տետեր : աղդր , աղդեր :
աղիւր , ալեր : ուսար , ուստեր : դուսար , դատեր : սուր , սու
ներ : սատար , դատեր : եղջիւր , եղջեր : սանար , սանտեր : լիար ,
լուեր : միղր , մեղեր : ծաղր , ծաղեր : կղմնար , կղմնտեր : մախր ,
մախեր : ճախր , ճախեր : լինար , լիտեր : արտօսար , արտօսեր :
և այլք :

Եւ այլք ածականք , որդոն , նօսր , նօսեր : մանր , մաներ :
փոքր , փոքեր : ծանր , ծաներ : բաղր , բաղեր : և այլք նոյն
պէս եզերեցեալք :

Բայց գիտելի է նախ , զի արտօսոյն , իյոգնականում Թւոջ
հետտէ իշաւդէն վերսգրեցելոյ , ըսն զի ոչ ասի արտօսերք ,
արտօսերոց , այլ արտօսողք , արտօսուաց : և այլք :

Գիտելի է երկրորդ , զի ածականքս այսոքիկ , մանր , փոքր ,
ծանր , բաղր , գտանին , երբեմն իյեղականում Թւոջ հոլովեց
եալք այսպէս , մանու , փոքու , ծանու , բաղու : լուսի ըն յոգ
նակա

նականում; մանունք, մանունց; փոքունք; փոքունց, ծանունք, ծանունց; բաղդունք, բաղդունց; և այլն :

Կ Եյերորդի հոլովման եղական սեռականն եղերն ՚ի եղ : և յոգնականն ՚ի աց, որդոն աստղ, աստեղ; աստեղք, աստեղաց :

Օրինակ :

Եղականապէս :

- ԷՂն : ԷՂստղ :
- Լեկ : ԷՂստեղ :
- ԼՄր : ԷՂստեղ, կամ յաստղ, ցաստղ :
- Հայ : զԷՂստղ :
- Բաց : յԷՂստեղէ :
- Պատ : զԷՂստեղէ :
- Գոր : ԷՂստեղք :
- Պար : զԷՂստեղք :
- Ներ : նԷՂստեղ, կամ յաստեղ :
- Կոչ : ո՛վ ԷՂստղ :

Տոգնականապէս :

- ԷՂն : ԷՂստեղք :
- Լեկ : ԷՂստեղաց :
- ԼՄր : ԷՂստեղաց, ցԷՂստեղս :
- Հայ : զԷՂստեղք, կամ ԷՂստեղս :
- Բաց : յԷՂստեղաց :
- Պատ : զԷՂստեղաց :
- Գոր : ԷՂստեղքք :
- Պար : զԷՂստեղքք :
- Ներ : նԷՂստեղս :
- Կոչ : ո՛վ ԷՂստեղք :

Տաղապա և Չուան :

Ըստ այսոյ հարգմամբ : պարուսակին սնուանք սահաւք ,
որդոն և ըրիղ , արիեղ : անիղ , անկեղ : սկուտղ , սկուտեղ : Բա
նակետղ , բանակետեղ : կրակետղ , կրակետեղ : քարակետղ , քա
րակետեղ : կուպղ , կուպեղ : կոստղ , կոստեղ : կութղ , կութեղ :
և այլք նմանապէս եղերեցեալք :

Ե Օրն երորդի հարգման եղական սեռականս եղերի 'ի նն :
Ե յոգնականն 'ի սոց : որդոն , անձն , անձին : անձիւք ,
անձանց :

Օրինակ :

Էղականապէս :

- ևն : ևնն :
- Աե : ևնձին :
- Ար : ևնձին , կամ յանձն , ջանձն :
- Հայ : զևնն :
- Բայ : յևննե :
- Պատ : զևննե :
- Գոր : ևնձամբ :
- Պար : զևննամբ :
- Ներ : նևնձին , կամ յանձին :
- Կոչ : ող ևնն :

Տոգնականապէս :

- ևն : ևնձիւք :
- Աե : ևնձանց :
- Ար : ևնձանց , յանձինս , յանձինս :
- Հայ : զևնձինս , կամ ևնձինս :
- Բայ : յևնձանց :
- Պատ : զ ևնձանց :
- Գոր : ևնձամբք :

Պար

Պար : զ շնչամբբ :

Ներ : ն շնչմինս :

Կոչ : ով շնչմինք :

Ընդ այսու հորովմամբ պարունակին անուանք այսորիկ
թակաւք, որդոն, գառն, գառին : գառն, գառին : լեռն, լե
րին : սասն, սասին : էզն, էզին : տասն, տասին : ձեռն, ձեռին :
ստն, ստին : և այլք սոցին նմանք :

Բայց գիտելի է, զի սան, և ձեռն, իյոգնականուս Թւոջ
լինին, ձեռինք, ձեռաց : կամ ձեռք ձեռաց : սոք, սոից :
այլ ոչ ստանց, ձեռանց :

Ութերորդի հորովման եզական սեռականն էզերի 'ի սե :
և յոգնականն 'ի դւց : որդոն, ժամ, ժամու, ժամբ, ժա
մուց :

Օրինակ :

Էզականապէս :

շն : Ժամ :

Սե : Ժամու :

Մր : Ժամու, կամ 'ի Ժամ :

Հայ : զԺամ :

Բայ : 'ի Ժամու :

Պատ : զԺամու :

Գոր : Ժամու :

Պար : զԺամու :

Ներ : 'ի Ժամու :

Կոչ : ով Ժամ :

Տոգնականապէս :

շն : Ժամբ :

Սե : Ժամուց :

Մր :

Տարագս Անուն :

- ԱՄբ : Ժամուց , ցԺամս :
- Հայ : զԺամս , Ժամս :
- Բայ : ՚ի Ժամուց :
- Պատ : ԿԺամուց :
- Դոր : Ժամօք :
- Պար : զԺամօք :
- Ներ : ըս Ժամս :
- Կոչ : ինչ Ժամք :

Ընդ այսու հորովմամբ պարունակին անունսնք ունանք հասարակք , իրգոն , մէս , միսու : զբնստ , զգեստու : զարդ , զարդու : ագռաւ , ագռաւու : պահ , պահու : առիւծ , առիւծու : զէն , զինու : զօր , զօրու : հէն , հինու : ցոյլ , ցլու : պար , պարու : ծով , ծովու : աղվէս , աղվիսու : հաւ , հաւու : սով , սովու : կով , կովու : հով , հովու : մահ , մահու : այգ , այգու : դաս , դասու : ձաղ , ձաղու : նախանձ , նախանձու : ծաղ , ծաղու : և այլք :

Ըն այլք յատուկք , իրգոն , արբանձ , արբանձու : զուկաս , զուկասու : յոհան , յոհանու : զազար , զազարու : ուրբաթ , ուրբաթու : շաբաթ , շաբաթու : և այլք ունանք :

Իսկ այլք ածականք , իրգոն , սակաւ , սակաւու : փոքր , փոքրու : և այլք զորս վերոգրեցաք :

Պ Ր Ա Կ Ե Ր Կ Ր Ո Ր Ղ :

Տաղաբս Տատկից հոլովմանց անուանց :

Ողովմունք յատուկք են զեց : Որոց առաջնոյն
եզական սեռականն եղերի 'ի օր, և յուրսականն 'ի
արց :

Օր օրինակ :
Եզականապէս :

- Էն : հայր :
- Ան : հօր :
- Ար : հօր, կամ 'ի հայր : ցհայր :
- Հայ : զհայր :
- Բայ : 'ի հօրէ :
- Պատ : զհօրէ :
- Գոր : հարբ :
- Պար : զհարբ :
- Ներ : ըն հօր, կամ 'ի հայր :
- Կոչ : ող հայր :

Տարնականապէս :

- Էն : հարբ :
- Ան : հարց, կամ հարանց :
- Ար : հարց, կամ ցհարս :
- Հայ : զհարս, կամ հարս :
- Բայ : 'ի հարց, կամ 'ի հարանց :
- Պատ : զհարց, կամ զհարանց :
- Գոր : հարբբ :
- Պար : զհարբբ :

D

Ներ :

Տարտրս Էնւան :

Ներ : ըն հարս :

Կոչ : ոչ հարք :

Ըստ այսմ հորովն և մայր , մոր : եղբայր , եղբոր : բայց 'ի յոգնականում ոչ սոին , մարանց , այլ մարց : ոչ եղբարանց , այլ եղբարց :

Նմանապէս նս ևս համայնք բարդութից սոցին , սրգոն , անտհայր , անտհոր : անամայր , անամոր : փեսեղբայր , փեսեղբոր : և այլք :

Եւրորդի եղական սեռականն եզերի 'ի ոջ ; և յոգնականն 'ի անց :

Օճր Օրինակ :

Եղականապէս :

- Էն : կին :
- Ըն : կսոջ :
- Ըր : կսոջ , կամ 'ի կին , կամ ջկին :
- Հայ : զկին :
- Բայ : 'ի կսոջ :
- Պատ : զկսոջ :
- Դոր : կանամբ :
- Պար : զկանամբ :
- Ներ : ըն կսոջ , կամ 'ի կսոջ :
- Կոչ : ոչ կին :

Տոգնականապէս :

- Էն : կանայր :
- Ըն : կանանց :
- Ըր : կանանց , կամ ջկանայր :
- Հայ : զկանայր , կամ կանայր :
- Բայ : 'ի կանայր :

Պատ :

Պատ : զկանանց :
 Գոր : կանամբբ :
 Պար : զկանամբբ :
 Ներ : ըն կանայս :
 Կոչ : ո՞վ կանայբ :

Ըստ այսմ հոլովին ևս համայնբ բարդեցեալբ 'ի սմանե ,
 որդն , տիկին , տիկնոջ : տանտիկին , տանտիկնոջ : և այլբ :

Ե Րորդի եղական սեռականն եղերի 'ի եղջ , և յոգնականն
 'ի եց :

Օր օրինակ :
 Եղականապէս :

Ան : գիւղ :
 Ան : գեղջ :
 Ար : գեղջ , կամ 'ի գիւղ :
 Հայ : զգիւղ :
 Բայ : 'ի գեղջե :
 Պատ : զգեղջե :
 Գոր : գիւղե :
 Պար : զգիւղե :
 Ներ : ըն գեղջ , կամ 'ի գեղջ :
 Կոչ : ո՞վ գիւղ :

Տոյնականապէս :

Ան : գիւղբ , կամ գիւղօրեբ :
 Ան : գիւղեց , կամ գիւղօրեցեց :
 Ար : գիւղեց , գիւղս : գիւղօրեց , գիւղօրես
 Հայ : զգիւղս , կամ զգիւղօրես :
 Բայ : 'ի գիւղեց , կամ 'ի գիւղօրեցեց :
 Պատ : զգիւղեց , կամ զգիւղօրեց :

Տաղուգոս շնչեան :

- Գոր : : զիւ զօք , կամ զիւ զօրէիւք :
- Պար : : զգիւ զօք , կամ զգիւ զօրէիւք :
- Ներ : : ըն զիւ զս , կամ ըն զիւ զօրէս :
- Կոչ : : ո՞վ զիւ զք , կամ զիւ զօրէք :

Ըստ այսմ հորովն և համայնք բարդ ու թ իք սորեն , ո՞րգոն ձորագիւղ , ձորագեղջ , հորագիւղ , սորագեղջ : և այլք :

Չորրորդի եղական սեռականն եղին ՚ի անն , և յոգնականն , անց , կամ արց : զորօրենակ :

Եղականապէս :

- շն : : տեր :
- Ան : : տնառն :
- Ար : : տեառն , կամ ցտր , կամ ՚ի տր :
- Հայ : : զտեր :
- Բաց : : ՚ի տեառնէ :
- Պատ : : զտեառնէ :
- Գոր : : տերամբ :
- Պար : : զտերամբ :
- Ներ : : ըն տեառն :
- Կոչ : : ո՞վ տեր :

Տոգնականապէս :

- շն : : տեարք :
- Ան : : տեարց , կամ տերանց :
- Ար : : տեարց , կամ տերանց , ցտեարս :
- Հայ : : զտեարս , տեարս :
- Բաց : : ՚ի տեարց , կամ ՚ի տերանց :
- Պատ : : զտեարց , կամ զտերանց :
- Գոր : : տերամբք , կամ տերթբք :

Պար

Պար: զտերամբք, կամ զտեաիբք :

Ներ: ըն տեարս :

Կոչ: ո՛վ տեարք :

Ըստ այսմ հարովին և ս այր, առն : արք, արանց : և հա
մայնք բարեեցեալք ՚ի սոցոռնց, իրգոն, տանուտէր, տանու
տեառն : պարտատէր, պարտատեառն : երկայր, երկառն :
բազմայր, բազմառն : և այլք :

← Ինկերօրդի եղական սեռականն եղերի ՚ի աւուր, և յոգ
նականն, աւուրց : իրգոն օր, աւուր : աւուրք, աւ
ուրց :

Չոր օրինակ :

Եղականապէս :

- Էջն : օր :
- Լե : աւուր :
- Լոր : աւուր, կամ յօր, կամ ցօր :
- Հայ : զօր :
- Բաց : յօրէ :
- Պատ : զօրէ :
- Դոր : աւուրք :
- Պար : զաւուրք :
- Ներ : նաւուր :
- Կոչ : ո՛վ օր :

Յօգնականապէս :

- Էջն : աւուրք :
- Լե : աւուրց :
- Լոր : աւուրց, ցաւուրս :
- Հայ : զաւուրս, աւուրս :
- Բաց : յաւուրց :

Պատ :

Յաղագս շնորհի :

Պատ : զաւուրք :

Գոր : աւուրք :

Պար : զաւուրք :

Ներ : նաւուրք, կամ յաւուրք :

Կոչ : իմ աւուրք :

Ըստ այսմ հողովն ևս համայնք բարդութիւն արին, որ
 քոն առաջօր, առաջաւուր : կէսօր, կեսաւուր : և այլ :

Կ Եղբորդի եղական սեռական եղբրի՛ն եռ, և յորդան
 կանն՛ի երց, որդին, քոյր, բն : քոք, բերց :

Եղականապէս :

աշն : քոյր :

Ան : բն :

Ար : բն, կամ՛ի քոյր, քոյր :

Հայ : զքոյր :

Բաց : իբեռան :

Պատ : զբեռան :

Գոր : բերք, կամ բեռանք :

Պար : զբերք, կամ զբեռանք :

Ներ : ըն բն :

Կոչ : իմ քոյր :

Տոգնականապէս :

աշն : քոք :

Ան : բերց :

Ար : բերց, իբեռան, կամ քոք :

Հայ : զքոք, քոք :

Բաց : իբերց :

Պատ : զբերց :

Գոր :

- Գոր: բերբբ:
- Պար: ղբբբբ:
- Ներ: ըն բորս:
- Կոչ: ո՛վ բորբ:

Ընդ այսմ հոլովին ևս համայնք բանդուԹիք սորին, ո՞ր
 գոն, հարմնքոյր, հարմնքեռ: մօրբոյր, մօրբեռ: հօրբոյր, հօր
 բեռ: և այլն:

Ջ Եղովումն մասնականաց անուանց, Եմն, Եբ, Էմն:

Էզականապէս:

- Ան: ոմն, ոբ, էմն:
- Աե: ուրումն, ուրուբ, երբբ:
- Ար: ումեմն, ումեբ, էմիբ:
- Հայ: զոմն, զոբ, զեմն:
- Բաց: յումեմնս, յումեբէ, յեմեբէ:
- Պատ: զումեմնս, զումեբէ, զեմեբէ:
- Գոր: ոմամբ, եւիբ:
- Պար: զոմամբ, զեւիբ:
- Ներ: նումեմն, նումեբ, նեմիբ:

Տոգնականապէս:

- Ան: ոմանբ:
- Աե: սմանց:
- Ար: սմանց, կամ ցոմանս:
- Հայ: զոմանս, կամ ոմանս:
- Բաց: յոմանց:
- Պատ: զոմանց:
- Գոր: ոմամբբ:
- Պար: զոմամբբ:
- Ներ: նոմանս:

Տաղազս ւնւան :

Ըստ այսոցիկ հոլովին ևս համայնք բարդութիւ սոցին ,
նրգոն , ոչոք , ոչուրուք : ամոք , ամիուրուք : Իւրաքանչիւրոք ,
Իւրաքանչիւրուրուք : Երկաքանչիւրոք , Երկաքանչիւրուրուք :
և այլք :

Բաց այսոցիկ մինչ ոչէն բարդեցեալք , այլ միայն շա
րակցեցեալք իմիասին , երկաքանչիւրն հոլովին , նրգոն Իւրա
քանչիւրոք , Իւրաքանչիւրոյ ուրուք : այլոք , այլոյ ուրուք :
այլ ոմն , այլոյ ուրումն : և այլք սոցին նմանք :

Է-իտելի է ևս , զի ոմն , և ոքն դսին 'ի շարադրութիս առ
'ի նշանակել զերս կենդանին , նրգոն այր ոք : այր ոմն : կին ոմն :
կենդանի ոք : Լոսկ իմն , առ 'ի նշանակել զանկենդան ս , նրգոն ,
դէտութի իմն : քար իմն : Չերմութի իմն : և այլն :

Տ Իլովումն հարցականաց անուանց , նր , ով , ո :

Եզականապէս :

ւն :	նր , ով , ո :
ւե :	որոն , ոյն :
ւր :	որում , ում :
հայ :	զոք , զով , զո :
բաց :	յորմէ , յումէ :
Պատ :	զորմէ , զումէ :
Է-որ :	որով , իւր :
Պար :	զորով , զիւր :
Ներ :	նորում , նում :

Տողնափնապէս :

ւն :	նրք , ովք , ոյք :
ւե :	որոնց , ոյց :
ւր :	որոնց , ոյց , կամ առ նրս , առ ոյս :
հայ :	զորոս , զոյս :

Բաց :

Բայ : յորոց , յոյց :

Պատ : զորոց , զոյց :

Գոր : որովք իւր :

Պար : զորովք , զիւր :

Լեր : նորս , նոյս :

Բայց գիտելի է զի երբեմն հարցականք այսոքիկ շարակցեց
եալք ընդ այլոց , հոլովին՝ իմիասին , ծրգոն , ովոր : ոյրուրուր :
նւմումբք : զովոր : յումմումմեքէ : զումմումմեքէ : իւիւիւիւ : զիւ
իւիւ : ննւմումմեք : ևայլն :

Լյարեն ևս այսոքիկ վարիլ սահմանականորէն , որգոն ,
որոք կամի զինի եմ գալ : ոյր ուրուր եզն կամ գրասան :
ևայլն :

Պ Ր Ա Կ Ե Ր Ր Ո Ր Ղ ,

Տաղաբոս լծորդուԹԵ բայից էականաց :

Որք այսոքիկ բայք էականք այսինքն , եմ , գոմ , եղա
նիմ , լինիմ , Թէպէտ զտարբերս ունին նշանա
կուԹիս իմիմեանց , սակայն լծորդին իմիասին առ
իշուլ զԹերիս միմեանց , նոմանս ժամանակս ,
յորս նուազին ոմանք ինոցունց , ըստ որում տեսցես ստորև :

Ահմանականի ներկայ :

Եզականապէս՝ եմ , գոմ , եղանիմ , լինիմ : Էս , գոս , եղա
նիս , լինիս : Է՛ , գոյ , եղանի , լինի :

Տողականապէս՝ եմք , գոմք , եղանիմք , լինիմք : Էք , գոք ,
եղանիք , լինիք : Էսն , գոն , եղանին , լինին :

Ղնկատար :

Էղ : էի , գոյի , եղանէի , լինէի : Էիք , գոյիք , եղանէիք , լի
նէիք : Էր , գոյր , եղանիւր , լինիւր : կամ եղանէր , լինէր :

Տհ : եաբ , գոյաբ , եղանեաբ , լինեաբ : Էեբ , գոյեբ , եղանեեբ , լինեեբ : Էին , գոյին , եղանէին , լինէին :

Կատարեալ :

Էդ : եղէ ; եղեր ; եղև :

Տհ : եղաբ ; եղայբ , կամ եղէբ , եղևն :

Տարակատար :

Էդ : եղեալեմ լեալեմ : Էղեալես , լեալես : Էղեալե , լեալե :

Տհ : եղեալեմբ , լեալեմբ : Էղեալեք , լեալեք : Էղեալեան , լեալեան :

Էրազատար :

Էդ : եղեալէի , լեալէի : եղեալէիր , լեալէիր : եղեալէր , լեալէր :

Տհ : եղեալէ եաբ , լեալէ եաբ : եղեալէ էեբ , լեալէ էեբ : եղեալէ էին , լեալէ էին :

աշխարհի :

Էդ : եղեց , կամ եղեցիմ , լիցիմ : եղեցես , լիցես : եղեցի , լիցի :

Տհ : եղեցուբ , լիցուբ , կամ եղեցիմբ , լիցիմբ : եղեցեք , լիցեք : եղեցան , լիցան :

Հրատայականի ներկայ :

Էդ : լեօ , մի' լինիօ կամ մի' եղանիօ : լինցի , մի' լինցի : կամ եղանցի , մի' եղանցի :

Տհ : լերուբ , մի' լինիբ : կամ եղերուբ , մի' եղանիբ : լինցին , մի' լինցին : կամ եղանիցին , մի' եղանիցին :

աշխարհի :

Էդ : լընօ , մի' լինցիօ : կամ եղիլիօ , մի' եղանիցիօ : լիցի , մի' լինցի : կամ եղիցի , մի' եղանիցի :

Տհ : լիցուբ , մի' լինցիմբ : կամ եղիցուբ , մի' եղանիցիմբ : լիցիք , մի' լինցիք , կամ եղիցեք , մի' եղանիցեք : լիցին , մի' լինցին : կամ եղիցին , մի' եղանիցին :

Ասի ևս, Էի, փոխանակեր, Երգոս . Բղջեր : և իցէ, մի' իցէ, փոխանակ լինիցի, մի' լինիցի :

Ըղձակահունի ներկայ և Աշտաանի :

Եղ : Երանի Թէ իցեմ, գուցեմ, եղանկիմ, լինիցիմ : իցես, գուցես, եղանկիես, լինիցիես : իցէ, գուցէ, եղանկիցէ, լինիցիցէ :

Տղ : Երանի Թէ իցեմք, գուցեմք, եղանկիցեմք, լինիցեմք : իցեք, գուցեք, եղանկիցեք, լինիցեք, իցեն, գուցեն, եղանկիցեն, լինիցին :

Անկատար :

Եղ : Երանի Թէ իցեի, գուցեի, եղանկիցեի, լինիցեի : իցեիր, գուցեիր, եղանկիցեիր, լինիցեիր : իցեր, գուցեր, եղանկիցեր, լինիցեր :

Տղ : Երանի Թէ իցեաք, գուցեաք, եղանկիցեաք, լինիցեաք : իցեիք, գուցեիք, եղանկիցեիք, լինիցեիք : իցենք, գուցենք, եղանկիցենք, լինիցենք :

Կատարեալ և Տարակատար :

Եղ : Երանի Թէ եղեալիցեմ, լեալիցեմ : եղեալիցես, լեալիցես : եղեալ իցէ, լեալ իցէ :

Տղ : Երանի Թէ եղեալք իցեմ, լեալք իցեմք : եղեալք իցեք, լեալք իցեք, եղեալք իցեն, լեալք իցեն :

Դ Երակատար :

Եղ : Երանի Թէ եղեալիցեի, լեալիցեի : եղեալիցեիր, լեալիցեիր : եղեալիցեր, լեալիցեր :

Տղ : Երանի Թէ եղեալք իցեաք, լեալք իցեաք : եղեալք իցեիք, լեալք իցեիք : եղեալք իցենք, լեալք իցենք :

Ատորակցականի Ներկայ :

Եղ : Եթէ իցեմ, գուցեմ, եղանկիցեմ, լինիցիմ : Եւ այլն, ոպ ըն ներկայով ըղձականին :

Տարագս բայի :

աշխատար :

Եղ. եթէ իցէն , գուցէն , եղանիցէն , լինիցէն : Էւ այլն ,
ոյ յանհատարոջ թղձականին :

Լատարեալ , և յարահատար :

Եղ : եթէ եղեալիցեմ , լեալիցեմ ; և այլն ույ յղձականում
եղանահոջ :

Էրեակատար :

Եղ : եթէ եղեալիցէն , լեալիցէն : և այլն ույ յղձականում
եղանահոջ :

աշտունի :

Եղ : եթէ եղեալ եղէց , լեալ եղէց : եղեալ եղիցես , լեալ եղի
ցես : եղեալ եղիցի , լեալ եղիցի :

Տգ : եթէ եղեալք եղիցուք , լեալք եղիցուք : եղեալք եղի
ցեք , լեալք եղիցեք : եղեալք եղիցին , լեալք եղիցին :

աշտապէս :

Եղ : եթէ եղեալ լիցեմ , լիցես , լիցի :

Տգ : եթէ եղեալք լիցուք , լիցեք , լիցեն :

աշներևոյթի ներկայ :

Ել , գոլ , եղանիլ , լինիլ :

Լտրել , յրկտր , և գրկտր :

Եղեալ գոլ , լեալ գոլ :

աշտաունի :

Ելոց գոլ , գոլոց գոլ , եղանելոց գոլ , լինելոց գոլ , կամ ,
եղանելի գոլ , լինելի գոլ :

Էտրուանելութի ներկայ :

Էտր , գոյտր , եղանտր , լինտր :

Լտրլ , յրկտր , և գրկտր :

Եղեալ , լեալ :

Աստուծոյ :

Ելոյ , գոլոյ , եղանելոյ , լինելոյ : կամ , եղանելի , լինելի :

Ի-Երբայք :

Ելոյ , գոլոյ , եղանելոյ , լինելոյ :

' եել , ' եգոլ , ' եյեղանել , ' ելինել :

Ելով գոլով , եղանելով , լինելով :

նէն , ' եգոն , ' նեղաննէն , ըն լիննէն :

Արդ՝ այսորնկ կոչին դերբայք , զի գոլով հոլովք Բային աներևոյթի , վարին փոխանակ բայից : և զառս էութեց նշա նախն :

Պ Ը Ա Կ Չ Ո Ր Ը Ո Ր Ո Ր Դ :

Տաղաքս լծորդութեց բայից ներգործականաց :

Ծորդութեց բայից ներգործականաց են երեք :

Որոց առաջնոյն ներկայ աներևոյթն եզերի 'ի Ել :

Նորգոն Աիրել : Եւ առաջին դէմ ներկայի սահմա

նականին 'ի Եմ , Նորգոն Աիրեմ :

Երկրորդի ներկայ աներևոյթն եզերի 'ի Ալ . Նորգոն լուանալ :

Եւ առաջին դէմ ներկայի սահմանականին 'ի Ամ , Նորգոն լուանամ :

Իսկ երրորդի ներկայ աներևոյթն եզերի 'ի Ուլ . Նորգոն , լուուլ :

Եւ առաջին դէմ ներկայի սահմանականին , 'ի Ում , Նորգոն , լուում :

Օրինակ Առաջնոյ

Լծորդութեն ներգործականաց :

Ասահմանականի ներկայ :

Եղ : Աիրեմ , սիրես , սիրէ :

Տի : սիրեմք , սիրեք , սիրեն :

Անկալ

Տարադս քայի :

Անկատար :

Եղ : Աիռէի, սիռէի, սիռէ :

Տգ : սիռէաք, սիռէիք, սիռէին :

Կատարեալ :

Եղ : սիռեցի, սիռեցեր, սիռեաց :

Տգ : սիռեցաք, սիռեցիք, սիռեցին :

Տարակատար :

Եղ : սիռեալեմ, սիռեալես, սիռեալէ :

Տգ : սիռեալեմք, սիռեալէք, սիռեալէն :

Գերակատար :

Եղ : սիռեալէի, սիռեալէիր, սիռեալեր :

Տգ : սիռեալէեաք, սիռեալէեիք, սիռեալէէն :

Ապառնի :

Եղ : սիռեցից, սիռեցես, սիռեցէ :

Տգ : սիռեցուք, սիռեցէք, սիռեցեն :

Հրամայականի Անբայ :

Եղ : սիռեա՛, մի՛ սիռեր, կամ մի՛ սիռեցես, սիռեցէ,
մի՛ սիռեցէ :Տգ : սիռեցէք, մի՛ սիռէք, կամ մի՛ սիռեցէք, սիռեցեն,
մի՛ սիռեցեն :

Ապառնի :

Եղ : սիռեսցիր, կամ սիռեսցես, մի՛ սիռեցես : սիռեսցէ
մի՛ սիռեցէ :Տգ : սիռեսցուք, մի՛ սիռեցեմք : սիռեսցիք, կամ սիռես
ցէք, մի՛ սիռեցէք : սիռեսցեն, մի՛ սիռեցեն :

Ըղձականի Անբայ և Ապառնի :

Եղ : երանի Թե սիռեցեմ, սիռեցես, սիռեցէ :

Տգ :

ՏԴ : Երանի Թէ սիրեցեմք , սիրեցեք , սիրեցին :

Անկատար :

ԵՂ : Երանի Թէ սիրեցէի , սիրեցէիր , սիրեցէր :

ՏԴ : Երանի Թէ սիրեցեաք , սիրեցէեք , սիրեցէին :

Կատարեալ Այարահատար :

ԵՂ : Երանի Թէ սիրեալիցեմ , սիրեալիցես , սիրեալիցի :

ՏԴ : Երանի Թէ սիրեալիցեմք , սիրեալիցեք , սիրեալիցին :

Էրահատար :

ԵՂ : Երանի Թէ սիրեալիցէի , սիրեալիցէիր , սիրեալիցէր :

ՏԴ : Երանի Թէ սիրեալիցեաք , սիրեալիցէեք , սիրեալիցին :

Ատորակցականի Լեռկայ :

ԵՂ : Եթէ սիրեցեմ , սիրեցես , սիրեցի :

ՏԴ : Եթէ սիրեցեմք , սիրեցեք , սիրեցին :

Անկատար :

ԵՂ : Եթէ սիրեցէի , սիրեցէիր , սիրեցէր :

ՏԴ : Եթէ սիրեցեաք , սիրեցէեք , սիրեցէին :

Կտրլ Այարահատար :

ԵՂ : Եթէ սիրեալիցեմ , սիրեալիցես , սիրեալիցի :

ՏԴ : Եթէ սիրեալիցեմք , սիրեալիցեք , սիրեալիցին :

Էրահատար :

ԵՂ : Եթէ սիրեալիցէի , սիրեալիցէիր , սիրեալիցէր :

ՏԴ : Եթէ սիրեալիցեաք , սիրեալիցէեք , սիրեալիցէին :

Ապառնի :

ԵՂ : Եթէ սիրեալիզեց , սիրեալիզիցես , սիրեալիզիցի :

ՏԴ : Եթէ սիրեալիզեցուք , սիրեալիզիցեք , սիրեալիզիցին :

Աներևոյթի Լեռկայ : Աիրել :

Կատարէլ :

Կատրէլ, յրկա՛ր, և գերկա՛ր, Աիրեալ գոլ :
 ւշպառնի, Աիրելոց գոլ :

ԸսդուճելուԹի ներկայ : Աիրող, սիրողի : և այն :
 Կա՛րեալ, յրկա՛ր, և գերակա՛ր : Աիրեալ :
 ւշպառնի, սիրելոց :

Դերբայք :

Աիրելոյ : 'իսիրել, սիրելով, ըս սիրելն, կամ 'ե
 սիրելն :

Օրինակ Կրաւորականաց :

Նոյնոյ ԼծորդուԹԷ :

Աահմանականի Ներկայ :

Եղ : Աիրիմ, սիրես, սիրի :

Տի : Աիրիմք, սիրեք, սիրին :

ւշակատար :

Եղ : սիրեէի, սիրեէիր, սիրելու :

Տի : սիրեէաք, սիրեէիք, սիրեէին :

Կատարեալ :

Եղ : սիրեցայ, սիրեցար, սիրեցաւ :

Տի : սիրեցաք, սիրեցայք, սիրեցան :

Տարակատար :

Եղ : սիրեցեալեմ, սիրեցեալես, սիրեցեալէ :

Տի : սիրեցեալեմք, սիրեցեալէք, սիրեցեալէին :

Դերակատար :

Եղ : սիրեցեալի, սիրեցեալիր, սիրեցեալեր :

Տի : սիրեցեալէաք, սիրեցեալէիք, սիրեցեալէին :

ւշպառնի :

Եղ : սիրեցայց, սիրեսցիս, սիրեսցի :

Տի : սիրեցուք, սիրեսցիք, սիրեսցին :

Հրամայականի Ներկայ :

Եղ : Ահրեհ , մի' սհրեհ , կամ մի' սհրեցես : սհրեցի , մի' սհրեցի :

Տղ : Ահրեցարուբ , մի' սհրեբ , կամ մի' սհրեցեբ : սհրեցին , մի' սհրեցին :

Ապառանի :

Եղ : սհրեղեհ , կամ սհրեւցես , մի' սհրեցես : սհրեւցի , մի' սհրեցի :

Տղ : սհրեցուբ , մի' սհրեցիմբ : սհրեղեբ : կամ սհրեւցեբ , մի' սհրեցեբ : սհրեւցին , մի' սհրեցին :

Ըղձականի Ներկայ և ապառանի :

Եղ : երանի Թէ սհրեցիմ , սհրեցես , սհրեցի :

Տղ : երանի Թէ սհրեցիմբ , սհրեցեբ , սհրեցին :

Անկատար :

Եղ : երանի Թէ սհրեցեկե , սհրեցեկե , սհրեցեւր :

Տղ : երանի Թէ սհրեցեկաբ , սհրեցեկեբ , սհրեցեկին :

Լատարեալ և յարակատար :

Եղ : երանի Թէ սհրեցեալիցեմ , սհրեցեալիցես , սհրեցեալիցե :

Տղ : երանի Թէ սհրեցեալիցեմբ , սհրեցեալիցեբ , սհրեցեալիցին :

Էրակատար :

Եղ : երանի Թէ սհրեցեալիցեի , սհրեցեալիցեիբ , սհրեցեալիցեի :

Տղ : երանի Թէ սհրեցեալիցեմբ , սհրեցեալիցեբ , սհրեցեալիցին :

Ատորակցականի Ներկայ :

Եղ : եթէ սհրեցիմ , սհրեցես , սհրեցի :

Տղ : եթէ սհրեցիմբ , սհրեցեբ , սհրեցին :

Տաղագր Բայի :

աշխատար :

Եղ : եթէ սիրեցեկէն . սիրեցեկէր , սիրեցեւր :

Տգ : եթէ սիրեցեկաբ , սիրեցեկեբ , սիրեցեկէն :

Կատարեալ և յրկտր :

Եղ : եթէ սիրեցեալիցեմ , սիրեցեալիցես , սիրեցեալիցէ :

Տգ : եթէ սիրեցեալիցեմբ , սիրեցեալիցեբ , սիրեցեալիցէն :

Գերակատար :

Եղ : եթէ սիրեցեալիցէն , սիրեցեալիցէնր , սիրեցեալիցէր :

Տգ : եթէ սիրեցեալիցեկաբ , սիրեցեալիցեկեբ , սիրեցեալիցեկէն :

աշխատնի :

Եղ : եթէ սիրեցեալիդէց , կամ լիցիմ : սիրեցեալիդիցիս , կամ լիցիս : սիրեցեալիդիցն , կամ լիցն :

Տգ : եթէ սիրեցեալիդիցուբ , կամ լիցուբ : սիրեցեալիդիցեբ , կամ լիցեբ : սիրեցեալիդիցն , կամ լիցն :

աշխատն ոյթն Ներկայ , սիրել :

Կտրը , յրկտր , և գրկտր , սիրեցեալ գոլ :

աշխատն , սիրելի գոլ :

Ընդունելութի ներկայ , Սիրեցող , սիրեցողի : և այլն :

Կտրը , յրկտր , և գրկտր , սիրեցեալ , սիրեցելոյ , և այլն :

աշխատն , սիրելի , սիրելույ : և այլն :

Գերբարդ :

Սիրելոյ , նսիրել , սիրելով , ըս սիրելն , կամ նսիրելն :

Ընդ այսու լծորդութի պարունակին բնաւ բայք ներ գործակաւք եղերեցեալք ՚ն էմ , կրաւորակասոք հանդերձ , սրբոն , աղաչեմ , աղաչիմ : խնդրեմ , խնդրիմ : հայցեմ , հայցիմ : տեսանեմ , տեսանիմ : շինեմ , շինիմ : առնեմ , առնիմ : զարդարեմ , զարդարիմ : լուսաւորեմ , լուսաւորիմ : բաժանեմ , բաժանիմ : պահանջեմ , սահանջիմ : գրեմ , գրիմ : յափշտակեմ ,

կեմ, յափշտակիմ: աղդեմ, աղդիմ: օգնեմ, օգնիմ: դիտեմ, դիտիմ: նշմարեմ, նշմարիմ: երգեմ, երգիմ: պահեմ, պահիմ: հրապարակեմ, հրապարակիմ: հռչակեմ, հռչակիմ: դատեմ, դատիմ: քարոզեմ, քարոզիմ: փառաւորեմ, փառաւորիմ: ըմպեմ, ըմպիմ: ծածկեմ, ծածկիմ: Թաղուցանեմ, Թաղուցանիմ: կապեմ, կապիմ: արձակեմ, արձակիմ: ձեռնեմ, ձեռնիմ: առձեռնեմ, առձեռնիմ: ընձեռնեմ, ընձեռնիմ: զլատանկեմ, զլատանկիմ: պարարեմ, պարարիմ: համոզեմ, համոզիմ: հրապուրեմ, հրապուրիմ: պատրեմ, պատրիմ: հարեմ, հարիմ: զուպեմ, զուպիմ: Ասյլ գոնեա՛ն անհունք:

Պ Ր Ձ Կ Ջ Ի Ն Կ Ե Ր Ո Ր Ղ :

Տաղադս երկրորդի ԼծորդուԹԵ բայից ներգործականաց :

Օրինակ 1

Ասանանականի Ներկայ :

Ե՛լ: լուանամ, լուանաս, լուանայ :

ՏԵ՛լ: լուանամք, լուանայք, լուանան :

ԼՆկատար :

Ե՛ղ: լուանայի, լուանայիր, լուանայր :

ՏԵ՛ղ: լուանայար, լուանայիք, լուանային :

Լյատարեալ :

Ե՛ղ: լուացի, լուացեր, լուաց :

ՏԵ՛ղ: լուացար, լուացիք, լուացին :

Տարակատար :

Ե՛ղ: լուացեալեմ, լուացեալես, լուացեալէ :

ՏԵ՛ղ: լուացեալեմք, լուացեալէք, լուացեալէն :

Տաղապս Բայն :

Գերակատար :

Եղ : լուացեալէի , լուացեալէիր , լուացեալէր :

Տգ : լուացեալքեաք , լուացեալքէիք , լուացեալքէին :

ւշպառնի :

Եղ : լուացից , լուացես , լուացէ :

Տգ : լուացուք , լուացէք , լուացեն :

Հրամայականի Լեռկայ :

Եղ : լու՛ , մի՛ լուանար , կամ մի՛ լուանայցես : լուանայցէ ,
մի՛ լուանայցէ :

Տգ : լուացէք , մի՛ լուանայք , կամ մի՛ լուանայցէք : լուանայցեն , մի՛ լուանայցեն :

ւշպառնի :

Եղ : լուասմիր , կամ լուացես , մի՛ լուանայցես : լուացի
մի՛ լուանայցէ :

Տգ : լուացուք , մի՛ լուանայցեմք : լուասմիք , կամ լուացէք , մի՛ լուանայցէք : լուացեն , մի՛ լուանայցեն :

Ըղձականի Լեռկայ և սոպառնի :

Եղ : Երանի Թէ լուանայցեմ , լուանայցես , լուանայցէ :

Տգ : Երանի Թէ լուանայցեմք , լուանայցէք , լուանայցեն :

ւշնկատար :

Եղ : Երանի Թէ լուանայցի , լուանայցիր , լուանայցեր :

Տգ : Երանի Թէ լուանայցեաք , լուանայցէիք , լուանայցէին :

Լյատարեալ և յարակատար :

Եղ : Երանի Թէ լուացեալիցեմ , լուացեալիցես , լուացեալիցէ :

Տգ : Երանի Թէ լուացեալիցեմք , լուացեալիցէք , լուացեալիցեն :

Գերակատար :

Եղ : Երանի Թէ լուացեալիցի , լուացեալիցիր , լուացեալիցեր :

Տգ :

ՏԴ : երանի Թէ լուացեալքիցեաք, լուացեալքիցէիք, լուաց
եալքիցէին :

Ատորսկցականի Ներկայ :

Եղ : Եթէ լուանայցեմ, լուանայցես, լուանայցէ :

ՏԴ : Եթէ լուանայցեմք, լուանայցէք, լուանայցենս :

աշխատար :

Եղ : Եթէ լուանայցէի, լուանայցէիր, լուանայցէր :

ՏԴ : Եթէ լուանայցեաք, լուանայցէիք, լուանայցէինս :

Կատարեալ եյարակատար :

Եղ : Եթէ լուացեալիցեմ, լուացեալիցես, լուացեալիցէ :

ՏԴ : Եթէ լուացեալիցեմք, լուացեալիցէք, լուացեալ
իցենս :

Դերակատար :

Եղ : Եթէ լուացեալիցէի, լուացեալիցէիր, լուացեալիցէր :

ՏԴ : Եթէ լուացեալիցեաք, լուացեալիցէիք, լուացեալ
իցէինս :

աշխատանի :

Եղ : Եթէ լուացեալեղից, լուացեալեղիցես, լուացեալեղիցի :

ՏԴ : Եթէ լուացեալիցեաք, լուացեալեղիցէք, լուաց
եալիցէինս :

աշխատանի Երկու Ներկայ, լուանալ :

Կատարեալ, յրկտր, և գերկտր, լուացեալ գոլ :

աշխատանի, լուանալոց գոլ :

Ըսդունելու Թի ներկայ, լուացող, լուացողի, և այլն :

Կտրի, յրկտր, և գերկտր, լուացեալ :

աշխատանի, լուանալոց :

Դերբայք :

Լուանալոյ, 'ի լուանալ, լուանալով, ըն լուանալի :

Տաղապս Բայի :

Օրինակ Կրուորականաց

Նոյնոյ ԼծորդուԹԷ :

Ահամանականի Ներկայ :

Էդ : լուանիմ, լուանիս, լուանի :

ՏԴ : լուանիմք, լուանիք, լուանին :

ւշկատար :

Էդ : լուանէի, լուանէիր, լուանիք :

ՏԴ : լուանէաք, լուանէեք, լուանէին :

Կատարեալ :

Էդ : լուացայ, լուացար, լուացալ :

ՏԴ : լուացաք, կամ լուանեցաք : լուացայք, լուացան :

Տարակատար :

Էդ : լուանեցեալեմ, լուանեցեալես, լուանեցեալէ :

ՏԴ : լուանեցեալեմք, լուանեցեալէք, լուանեցեալէին :

Կերակատար :

Էդ : լուանեցեալէի, լուանեցեալէիր, լուանեցեալէր :

ՏԴ : լուանեցեալէաք, լուանեցեալէեք, լուանեցեալէին :

ւշպառնի :

Էդ : լուացայց, լուացիս, լուացի :

ՏԴ : լուանեցուք, լուացիք, լուացին :

Հրամայականի Ներկայ :

Էդ : լուացիր, մի՛ լուանիր, կամ մի՛ լուանիցես : լուանիցի,
մի՛ լուանիցի :

ՏԴ : լուացարուք, մի՛ լուանիք, կամ մի՛ լուանիցեք, լուանիցին, մի՛ լուանիցին :

ւշպառնի :

Էդ : լուանի՞նք, կամ լուացիս, մի՛ լուանիցիս :

ՏԴ : լուանիցուք, մի՛ լուանիցիմք : լուանի՞նք, կամ լուացիք,
ցիք,

ցիւք , մի՛ լուանիցիք : լուասցին , մի՛ լուանիցին :

Ըղձականի ներկայ և Ապառնի :

Էղ : Երանի Թէ լուանիցիմ , լուանիցիս , լուանիցի :

Տէ : Երանի Թէ լուանիցիմք , լուանիցիք , լուանիցին :

Անկատար :

Էղ : Երանի Թէ լուանիցէի , լուանիցէիր , լուանիցէր :

Տէ : Երանի Թէ լուանիցէաք , լուանիցէիք , լուանիցէին :

Կատարեալ և յրկտր :

Էղ : Երանի Թէ լուանեցեալիցեմ , լուանեցեալիցես , լուանեցեալիցէ :

Տէ : Երանի Թէ լուանեցեալք իցեմք , լուանեցեալք իցէք , լուանեցեալք իցին :

Գ Երակատար :

Էղ : Երանի Թէ լուանեցեալիցէի , լուանեցեալիցէիր , լուանեցեալիցէր :

Տէ : Երանի Թէ լուանեցեալք իցէաք , լուանեցեալք իցէիք , լուանեցեալք իցէին :

Ատորակցականի ներկայ :

Էղ : Եթէ լուանիցիմ , լուանիցիս , լուանիցի :

Տէ : Եթէ լուանիցիմք , լուանիցիք , լուանիցին :

Անկատար :

Էղ : Եթէ լուանիցէի , լուանիցէիր , լուանիցէր :

Տէ : Եթէ լուանիցէաք , լուանիցէիք , լուանիցէին :

Կատարեալ և յարկատար :

Էղ : Եթէ լուանեցեալիցեմ , լուանեցեալիցես , լուանեցեալիցէ :

Տէ : Եթէ լուանեցեալք իցեմք , լուանեցեալք իցէք , լուանեցեալք իցին :

Գ Երա

Եղ : Եթէ լուանեցեալիցէի , լուանեցեալիցէիբ , լուանեց
եալիցէր :

Տգ : Եթէ լուանեցեալիցէեաք , լուանեցեալիցէեիք , լուան
եցեալիցէին :

ւշ պառնի :

Եդ : Եթէ լուանեցեալեղէց , կամ լիցիմ : լուանեցեալեղիցիս ,
կամ լիցիս : լուանեցեալեղիցն , կամ լիցն :

Տդ : Եթէ լուանեցեալը եղիցուք կամ լիցուք , լուանեցեալը
եղիցիք , կամ լիցիք : լուանեցեալը եղիցին , կամ լիցին :
ւշ ներևոյթի ներկայ , Լուանիլ :

Կտրիլ , յրկտր , և գրկտր , լուանեցեալ գտլ :

ւշ պառնի , լուանալի գտլ :

Ընդունելու Թի ներկայ , լուանող , լուանողի , և այլն :

Կտրիլ , յրկտր , և գրկտր , լուանեցեալ , լուանեցելոյ , և այլն :

ւշ պառնի , լուանալի , լուանալոյ , և այլն :

Դերբայք :

Լուանիլոյ , իլուանիլ , լուանիլով , ըն լուանիլն :

Ընդ այսու թորգուԹք պարունակին , բնաւ բայք ներ
գործականք եզերեցեալք ՚ի շմ , կրտսորականօքն հանդերձ ,
որգոն բանամ , բանիմ : բացի , բացայ : բացեալեմ , բանեց
եալեմ : Թանամ , Թանիմ : Թացի , Թացայ : Թացեալեմ , Թան
եցեալեմ : բառնամ , բառնիմ : բարձի , բարձայ : բարձեալեմ ,
բառնեցեալեմ : Բրտամ , որսանիմ : որտացի , որտացայ : որտաց
եալեմ , որսանեցեալեմ : շղամ , աղանիմ : աղացի , աղացայ :
աղացեալեմ , աղանեցեալեմ : Ողբամ , ողբանիմ : ողբացի , ող
բացայ : ողբացեալեմ , ողբանեցեալեմ : հաւատամ , հաւա
տանիմ : հաւատացի , հաւատացայ : հաւատացեալեմ , հաւա
տանեցեալեմ : և այլն :

Բայց գիտելի է նախ, զի ոմանք ՚ի Բայերց այսորիկ լծորդու
ԹԵ հետտեն ՚ի շաղէն վերոյ քրեցելոյ զն կատարելում և յա
պառնող ժամանակում, որպիսիք են : Ի մանամ, ի մանիմ : ի մա
ցայ, ի մանեցայ : ի մացոյց, ի մանեցոյց : Ատանամ, ստանիմ :
ստացայ, ստանեցայ : ստացոյց, ստանեցոյց : Խոստանամ,
խոստանիմ : խոստացայ, խոստանեցայ : խոստացոյց, խոս
տանեցոյց : Ուրանամ, ուրանիմ : ուրացայ, ուրանեցայ :
ուրացոյց, ուրանեցոյց : Չլանամ, զլանիմ : զլացայ, զլանե
ցայ : զլացոյց, զլանեցոյց : Ահեղեկանամ, տեղեկանիմ : տեղե
կացայ, տեղեկանեցայ : տեղեկացոյց, տեղեկանեցոյց : Գո
ղանամ, գողանիմ : գողացայ, գողանեցայ : գողացոյց, գո
ղանեցոյց : Մառանամ, մառանիմ : մառացայ, մառանեցայ :
մառացոյց, մառանեցոյց : Տղանամ, յղանիմ : յղացայ, յղա
նեցայ : յղացոյց, յղանեցոյց : և այլք ոմանք :

Գիտելի է երկրորդ, զի երկու բայք սցսորեկ, լամ, և տամ,
քոլով արտուղիք այսորիկ լծորդու ԹԵ, ընբազումս խոսորին,
նրդոն Լամ, լալիմ : լացի, լացայ : լացեալեմ, լալեցեալեմ :
լացից, լացոյց : ԱՄամ, տուիմ : Էտու, տուայ : տուեալեմ,
տուեցեալեմ : տաց, տուայ : և այլն :

Պ Ր Ա Կ Վ Ե Յ Ե Ր Ո Ր Ի,

Տաղադս երրորդի Լճորդու ԹԵ բայից Լեկզործականաց :

Օրինակ :

Առհմանականի Լեկզայ :

Ա : խոււմ, խոււս, խու :

ՏԳ : խոււմք, խոյք, խոււն :

Անկատար :

ԷՂ : խոյն, խոյիւ, խոյս :

ՏԳ : խոյաք, խոյիք, խոյին :

Կատարեալ :

ԷՂ : լի, լինս, Էլից :

ՏԳ : լիաք, լիիք, լինն :

Տարակատար :

ԷՂ : լինալն, լինալնս, լինալն :

ՏԳ : լինալնք, լինալնքէ, լինալնն :

Դերակատար :

ԷՂ : լինալնի, լինալնիս, լինալնի :

ՏԳ : լինալնիք, լինալնիքէ, լինալնինն :

Ապառնի :

ԷՂ : լից, լցնս, լցն :

ՏԳ : լցնք, լցնքէ, լցնն :

Հրամայականի Լեկզայ :

ԷՂ : լից, մի՛ խոււս, կամ մի՛ խուլցուս : խուլցու, մի՛ խուլցու :

ՏԳ : լիք, մի՛ խուլք, կամ մի՛ խուլցուք : խուլցուն, մի՛ խուլցուն :

Ապառն

ապառնի :

Եղ : լըլիւ , կամ լըցես , մի շուցուս : լըցէ , մի շուցու :

Տի : լըցուք , մի շուցու՛մք : լըլիք , կամ լըցէք , մի շուցուք , լըցեն , մի շուցուն :

Ըղձականի Լեռկայ ապառնի :

Եղ : երանի Թէ շուցում , շուցուս , շուցու :

Տի : երանի Թէ շուցումք , շուցուք , շուցուն :

աշկատար :

Եղ : երանի Թէ շիցէի , շիցէիր , շիցէր :

Տի : երանի Թէ շիցէաք , շիցէիք , շիցէին :

Լատարեայ և յարահատար :

Եղ : երանի Թէ լցեալիցեմ , լցեալիցես , լցեալիցէ :

Տի : երանի Թէ լցեալիցեմք , լցեալիցէք , լցեալիցեն :

Էրահատար :

Եղ : երանի Թէ լցեալիցէի , լցեալիցէիր , լցեալիցէր :

Տի : երանի Թէ լցեալիցէաք , լցեալիցէիք , լցեալիցէին :

Ատորակցականի Լեռկայ :

Եղ . եթէ շուցում , շուցուս , շուցու :

Տի : եթէ շուցումք , շուցուք , շուցուն :

աշկատար :

Եղ : եթէ շիցէի , շիցէիր , շիցէր :

Տի : եթէ շիցէաք , շիցէիք , շիցէին :

Լյարլ և յարահատար :

Եղ : եթէ լցեալիցեմ , լցեալիցես , լցեալիցէ :

Տի : եթէ լցեալիցեմք , լցեալիցէք , լցեալիցեն :

Էրահատար :

Եղ : եթէ լցեալիցէի , լցեալիցէիր , լցեալիցէր :

Տի : եթէ լցեալիցէաք , լցեալիցէիք , լցեալիցէին :

Տաղադս Բայն :

ապառնի :

Եղ : եթէ լրեալեղէց , լրեալեղիցիս , լրեալեղիցի :

ՏԴ : եթէ լրեալբեղիցուք , լրեալբեղիցիք , լրեալբեղիցին :

Չնեմուցի Ներկայ : Ըսուլ :

Կատարել , յրկտր , և գերկտր , լրեալ գոլ :

ապառնի , ինչոց գոլ :

Ընդունելու թի ներկայ , լցող : լցոյի :

Կտրեալ , յրկտր , և գերակտար լրեալ :

ապառնի , ինչոց :

Դերբայք :

Ընլոյ , ինծուլ , ինլոլ , ըն ինուլն :

Օրինակ Կրաւորականաց :

Նոյնոյ ԸնորդուԹԵ :

Ահմանականի Ներկայ :

Եղ : իսանիմ , իսանիս , իսանի :

ՏԴ : իսանիմք , իսանիք , իսանին :

ապատար :

Եղ : իսանէի , իսանէիր , իսանիւր :

ՏԴ : իսանէաք , իսանէիք , իսանէին :

Կատարեալ :

Եղ : լցայ , լցար , լցաւ :

ՏԴ : լցաք , կամ իսանեցաք , լցայք , լցան :

Տարակատար :

Եղ : իսանեցեալէմ , իսանեցեալէս , իսանեցեալէ :

ՏԴ : իսանեցեալքեմք , իսանեցեալքեմք , իսանեցեալքեն :

Դնցակատար :

Եղ : իսանեցեալէի , իսանեցեալէիր , իսանեցեալէր :

ՏԴ : իսանեցեալքէաք , իսանեցեալքէիք , իսանեցեալքէին :

ապատար

և Ղառննի :

Եղ : լցայց , լցցիս , լցցի :

Տհ : լսանիցուք , լցցիք , լցցին :

Հրամայականի Լեերկայ :

Եղ : լցիւ , մի՛ լսանիք , կամ մի՛ լսանիցիս : լսանիցի , մի՛ լսանիցի :

Տհ : լցարուք , մի՛ լսանիք , կամ մի՛ լսանիցիք : լսանիցին ; մի՛ լսանիցին :

և Ղառննի :

Եղ : լսանի՞նք , կամ լցցիս , մի՛ լսանիցիս : լցցի , մի՛ լսանիցին :

Տհ : լսանիցուք , մի՛ լսանիցիմք : լսանի՞նք , կամ լցցիք , մի՛ լսանիցին : լցցին , մի՛ լսանիցին :

Ըղձականի Լեերկայ և ազատնի :

Եղ : երանի Թէ լսանիցիմ , լսանիցիս , լսանիցի :

Տգ : երանի Թէ լսանիցիմք , լսանիցիք , լսանիցին :

և Ղնկատար :

Եղ : երանի Թէ լսանիցեի , լսանիցեիք , լսանիցեր :

Տհ : երանի Թէ լսանիցեաք , լսանիցեիք , լսանիցեին :

Կրտարեալ , և յարակատար :

Եղ : երանի Թէ լսանեցեալիցեմ , լսանեցեալիցես , լսանեցեալիցի :

Տհ : երանի Թէ լսանեցեալիցեմք , լսանեցեալիցեք , լսանեցեալիցեն :

Կ երակատար :

Եղ : երանի Թէ լսանեցեալիցեի , լսանեցեալիցեիք , լսանեցեալիցեր :

Տհ : երանի Թէ լսանեցեալիցեաք , լսանեցեալիցեիք , լսանեցեալիցեն :

Ատորակցականի Ներկայ :

Եղ : Եթէ խանեցիմ , խանեցես , խանեցի :

ՏԴ : Եթէ խանեցիմք , խանեցիք , խանեցին :

աՂնկատար :

Եղ : Եթէ խանեցէի , խանեցէիր , խանեցէր :

ՏԴ : Եթէ խանեցէաք , խանեցէիք , խանեցէինք :

Կտրէլ , և յարակատար :

Եղ : Եթէ խանեցեալիցեմ , խանեցեալիցես : խանեցեալիցէ :

ՏԴ : Եթէ խանեցեալիցեմք , խանեցեալիցէք , խանեցեալիցին :

Դ-երակատար :

Եղ : Եթէ խանեցեալիցէի , խանեցեալիցէիր , խանեցեալիցէր :

ՏԴ : Եթէ խանեցեալիցէաք , խանեցեալիցէիք , խանեցեալիցէինք :

աՂպառնի :

Եղ : Եթէ խանեցեալիցեց , կամ լիցիմ : խանեցեալիցիցիս , կամ լիցես , խանեցեալիցիցն , կամ լիցին :

ՏԴ : Եթէ խանեցեալիցիցուք , կամ լիցուք , խանեցեալիցիցիք , կամ լիցիք , խանեցեալիցիցին , կամ լիցին :

աՂներևուծի Ներկայ , խանիլ :

Կտր՛լ , յրկար , և դրկար , խանեցեալ գոլ :

աՂպառնի , խլի , կամ խանելի :

Ըսդ-ունելուծի Ներկայ . խանսոլ , խանսողի : և այլն :

Կտր՛լ , յրկար , և դրկար , խանեցեալ , խանեցելոյ : և այլն :

աՂպառնի , խլի , կամ խանելի , խանելուոյ : և այլն :

Դ-երբայք :

Ընանիլոյ , ի խանիլ , խանելով , ըն խանիլն :

Ընդ այսու լծորդուԹք պարունակին բնաւ բայք , ներ գործականք եզր րեցեալք 'ի ում , կրաւորականօք հանդերձ , որդոն , հիղում , հեղանիմ , առնում , առնանիմ : զեղում , զեղանիմ : Թողում , Թողանիմ : ըսկենում , ըսկենանիմ : կրում , կրանիմ : կախում , կախանիմ և այլք բազումք :

Առքս գիտելի է , զի երեք այսորիկ լծորդուԹիք , ոչ միայն պարունակեն զբայս ներգործականս և զկրաւորականս , այլև կարեն ընդ նրեանք ունել զայլս բնաւս սեռս բայից հայկա ղունեսաց , քանզի համայնք բայք եղերեցեալք 'ի եմ , Թէ ներ գործականք , Թէ չէ զորականք ներգործակերպք , Թէ չորս կանք ընդ միջակերպք , Թէ դիմազուրիք , և Թէ արտուղիք , ստորանկին ընդ առաջնով լծորդուԹքս : Եւ հասնուրք բայք եղերեցեալք 'ի ամ , Թէ ներգործականք , Թէ չէ զորականք ներ գործակերպք , և Թէ ընդ միջակերպք , Թէ դիմազուրիք , և Թէ արտուղիք ստորանկին ընդ երրորդիւ լծորդուԹքս :

Նմանապէս բնաւ բայք եղերեցեալք 'ի ում , Թէ ներգոր ծականք , Թէ չէ զորականք , Թէ դիմազուրիք , և Թէ արտուղիք , ստորանկին ընդ երրորդիւ լծորդուԹքս :

Իսկ բայք ձայնակրականք , և հասարակք որք եղերին 'ի իմ , պարունակին ընդ կրաւորականօք սոցին : Թէ և սմանք 'ի սո ցանէ ըն հրամայականում եզերեցին 'ի էաց , որդոն , բաւ կիմ , բնակեաց : ողորձիմ , սղորմեաց : խորհիմ , խորհեաց : հա միմ , համեաց : սակայն դոյս ինչ է այս տարածայնուԹի :

Բայց մէք առի բառնալ ամենս ին զդժուարուԹի , շարս գրեսցուք զօրինակս սակս իւրաքանչիւրոց սեռից այսոցին բայից :

ՊԼԷԿ

Պ Ր Ա Կ Է Օ Թ Ն Ե Ր Ո Ր Դ .

Տաղադս ԼծորդուԹԵ բայից Չեզոքականաց :
Ներգործակերպից Առաջնոյ ԼծորդուԹԵ :

Օրինակ :

Աստուծականի Ներկայ :

Եղ: Նսզեմ, նսզես, նսզէ :

ՏԴ: նսզեմք, նսզէք, նսզեն :

Աշխատար :

Եղ: նսզէի, նսզէիր, նսզէր :

ՏԴ: նսզէաք, նսզէեք, նսզէին :

Կատարեալ :

Եղ: նսզեցի, նսզեցիր, նսզեաց :

ՏԴ: նսզեցաք, նսզեցեք, նսզեցին :

Տարակատար :

Եղ: նսզեալեմ, նսզեալես, նսզեալէ :

ՏԴ: նսզեալեմք, նսզեալեք, նսզեալեն :

Էրեսկատար :

Եղ: նսզեալէի, նսզեալէիր, նսզեալէր :

ՏԴ: նսզեալէաք, նսզեալէեք, նսզեալէին :

Ազգանի :

Եղ: նսզեցեց, նսզեցես, նսզեցէ :

ՏԴ: նսզեցուք, նսզեցեք, նսզեցեն :

Հրամայականի Ներկայ :

Եղ: նսզեա՛, սի՛ նսզեր, կամ սի՛ նսզեցես: նսզեցէ՛, սի՛ նսզեցէ՛:

ՏԴ:

Տի : անջեցէք , մի' անջէք , կամ մի' անջիցէք : անջիցեն , մի' անջիցեն :

Ապառնի :

Եղ : անջեալիւր , կամ անջեսցես , մի' անջիցես : անջեսցէ , մի' անջիցէ :

Տի : անջեսցուք , մի' անջիցեմք : անջեալիք , կամ անջեսցէք , մի' անջիցէք : անջեսցեն , մի' անջիցեն :

Ըղձականի ներկայ Ապառնի :

Եղ : Երանի Թէ անջիցեմ , անջիցես , անջիցէ :

Տի : Երանի Թէ անջիցեմք , անջիցէք , անջիցեն :

Անկատար :

Եղ : Երանի Թէ անջիցէի , անջիցէիր , անջիցէր :

Տի : Երանի Թէ անջիցեաք , անջիցէիք , անջիցէին :

Կատարեալ Այրկատ :

Եղ : Երանի Թէ անջեալիցեմ , անջեալիցես , անջեալիցէ :

Տի : Երանի Թէ անջեալիցեմք , անջեալիցէք , անջեալիցեն :

Դերակատար :

Եղ : Երանի Թէ անջեալիցէի , անջեալիցէիր , անջեալիցէր :

Տի : Երանի Թէ անջեալիցէաք , անջեալիցէիք , անջեալիցէին :

Ատորակցական Եղանակն նոյն ընդ ըղձականին , բաց 'իցապառնւոյն :

Ապառնի Ատորակցականին :

Եղ : Եթէ անջեալեղէց , անջեալեղիցես , անջեալեղիցի ,

Տի : Եթէ անջեալեղիցուք , անջեալեղիցիք , անջեալեղիցին :

Աներևոյթի Ներկայ . Ննջել :

Անջեալժամանակ . Ննջեալ գոլ :

Տաղադս Բայն :

Ապառնի, ննջելոց գոլ :

Ընդունելու թի ներկայ, ննջող : ննջողի, և այլն :

Անցեալ ժամանակ, ննջեալ : ննջելոյ : և այլն :

Ապառնի, ննջելոց :

Դերբայք :

Ննջելոց, ննջել, ննջելով, ըն ննջին : և այլն :

Ըստ այսու լծորդութի պարունակին բնաւք Բայք չէ զորականք եզերեցեալք ՚ի Էմ, որդոն, ներհեմ ներհեցի : աղա զական, աղազակեցի : աղթեմ, աղթեցի : չուեմ, չուեցի : մտանեմ, մտի : ելանեմ, ելի : գովեմ, գովեցի : ձեպեմ, ձեպեցի : հեծեմ, հեծեցի : իջանեմ, իջի : դիմեմ, դիմեցի : հառա ջեմ, հառաջեցի : խոռտափեմ, խոռտափեցի : սպրդեմ, սպրդեցի : ձեմեմ, ձեմեցի : տենտեմ, տենտեցի : լուեմ, լուեցի : միղեմ, միղեցի : ձայթեմ, ձայթեցի : և այլք Բազումք :

Պ Ը Ա Կ Ո Է Թ Ե Ր Ո Ր Դ

Տաղադս Լծորդութեց չէզորականաց ներգործակեցանց երկրորդի լծորդութի :

Օրինակ :

Առհամանականի ներկայ :

Ե՛ : գնամ, գնաս գնայ Գ
ՏԵ՛ : գնամք, գնայք գնանք
Անկատար :

Ե՛՞ : գնայի, գնայիք, գնայր :

ՏԵ՛՞ : գնայաք, գնայիք, գնայինք :

Կատարեալ :

Եղ : գնացի , գնացեր , գնաց :

Տի : գնացաք , գնացիք , գնացին :

Տարակատար :

Եղ : գնացեալեմ , գնացեալես , գնացեալէ :

Տի : գնացեալքեմք , գնացեալքէք , գնացեալքեն :

Դ-երակատար :

Եղ : գնացեալէի , գնացեալէիր , գնացեալէի :

Տի : գնացեալքեաք , գնացեալքէիք , գնացեալքէին :

աշտառնի :

Եղ : գնացից , գնացես , գնացցէ :

Տի : գնացուք , գնացուցէք , գնացցեն :

Հրամայականի ներկայ :

Եղ : գնա՛ , մի՛ գնար , կամ մի՛ գնայցես : գնացցէ՛ , մի՛ գնայցէ՛ :

Տի : գնացէք , մի՛ գնայք , կամ մի՛ գնացցէք : գնայցեն՛ , մի՛ գնայցեն :

աշտառնի :

Եղ : գնասջի՛ր , կամ գնասցես , մի՛ գնայցես : գնասցէ՛ , մի՛ գնայցէ՛ :

Տի : գնասցուք , մի՛ գնայցեմք : գնասջիք , կամ գնասցէք , մի՛ գնայցէք : գնասցեն , մի՛ գնայցեն :

Ըղձականի ներկայ ապառնի :

Եղ : երանի թէ գնայցեմ , գնայցես , գնայցէ :

Տի : երանի թէ գնայցեմք , գնայցէք , գնայցեն :

աշտառնի :

Եղ : երանի թէ գնայցեի , գնայցեր , գնայցեր :

Տի : երանի թէ գնայցեաք , գնայցէիք , գնայցէին :

Տաղադո Բայի :

Կատարեալ և յարակատար :

Եղ : երանի Թէ գնացեալիցեմ, գնացեալիցես, գնացեալիցէ :

Տի : երանի Թէ գնացեալքեցեմք, գնացեալքեցէք, գնացեալքեցին :

Գերակատար :

Եի : երանի Թէ գնացեալիցէի, գնացեալիցէիր, գնացեալիցէր :

Տի : երանի Թէ գնացեալքիցէաք, գնացեալքիցէիք գնացեալքիցէին :

Ատորակցականն նոյնէ ընդ ըղձականին բաց ՚ի յապառնւոյս :
Ապառնի Ատորակցականին :

Եի : Եթէ գնացեալեղէց, գնացեալեղիցիս, գնացեալեղիցի :

Տի : Եթէ գնացեալքեղիցուք, գնացեալքեղիցիր : գնացեալքեղիցին :

Անբերեոյթի ներկայ, Գնալ :

Անցեալ ժամանակ, գնացեալ գոլ :

Ապառնի, գնալոյ գոլ :

Ընդունելութի ներկայ, գնացող, գնացողի : և այլն :

Անցեալ ժամանակ : գնացեալ : գնացելոյ : և այլն :

Ապառնի, գնալոյ :

Դերբայք :

Գնալոյ, ՚ի գնալ, գնալով, ըն գնալն, կ' ի գնալն :

Ընդ այսու ընդորութի պարունակին, բնաւ բայք չեն զորականք Եղբերցեալք ՚ի Ամ, Երգան, մնամ, մնացի : գամ, ճիի : կամ, կացի : կեամ, կեցի : ցնծամ, ցնծացի : խնդամ, խնդացի : փութամ, փութացի : ջանամ, ջանացի : առփամ, առփացի : ափսոսամ, ափսոսացի : տրտնջամ, տրտնջացի : որոշտամ, որոշտացի : փոխտամ, փոխտացի : հեւամ, հեւացի : հեծկտամ, հեծկտացի : մտնամ, մտնացի : խաղամ, խա

խաղացի : զղջամ , զղջացի և այլ ք :

Բայց դիտելի է , զի քամն , և կեանն , ըն ժամանակս կա
տարեալս , և յարակատարս , մանաւանդ հետեւին շաւղի առաջ
նոյ լծորդութե , ուրգոն , եկեալեմ , կեցեալեմ : զայսցանէ
խօսեսցուք , մինչ շարագրեցեմք զԲայից արտուղեաց :

Պ Ր Ա Կ Ի Ն Ն Ե Ր Ո Ր Ղ :

Տաղադս լծորդութե բայից չէզոքականաց ընդմիջակեր
պից , Երկրորդի լծորդութե :

Օրինակ :

Ահմանականի Ներկայ :

Եղ : զայրանամ , զայրանստ , զայրանայ :

Տի : զայրանամք , զայրանայք , զայրանան :

Աշկատար :

Եղ : զայրանայի , զայրանայիւ , զայրանայու :

Տի : զայրանայոք , զայրանայեք , զայրանային :

Կատարեալ :

Եղ : զայրացայ , զայրացար , զայրացաւ :

Տի : զայրացաք , զայրացայք , զայրացան :

Տարակատար :

Եղ : զայրացեալեմ , զայրացեալես , զայրացեալէ :

Տի : զայրացեալեմք , զայրացեալեք , զայրացեալեն :

Կերակատար :

Եղ : զայրացեալէի , զայրացեալէիւ , զայրացեալէր :

Տի : զայրացեալէեք , զայրացեալէեք , զայրացեալէին :

Ապառնի :

Եղ : զայրացայց , զայրացիս , զայրացի :

Տի :

Տաղաթս Բայի :

ՏԳ : զայրասցուք , զայրասցիք , զայրասցին :

Հրամայականի Ներկայ :

Եղ : զայրացիք , մի՛ զայրանալ , կամ մի՛ զայրանայցես :
զայրանայցէ , մի՛ զայրանայցէ :

ՏԳ : զայրացէք , մի՛ զայրանայք , կամ մի՛ զայրանայցէք :
զայրանայցեն , մի՛ զայրանայցեն :

Էջպատանի :

Եղ : զայրասցիք , կամ զայրասցես , մի՛ զայրանայցես : զայր
ասցէ , մի՛ զայրանայցէ :

ՏԳ : զայրասցուք , մի՛ զայրանայցենք : զայրասցիք , կամ զայ
րասցիս , մի՛ զայրանայցէք : զայրասցին , մի՛ զայրանայցենս :

Ըղձականի Ներկայ և պատանի :

Եղ : Երանի Թէ զայրանայցենմ , զայրանայցես , զայրանայցէ :

ՏԳ : Երանի Թէ զայրանայցենք , զայրանայցէք , զայրանայցենս :

Էջնկատար :

Եղ : Երանի Թէ զայրանայցէի , զայրանայցէիր , զայրանայցեր :

ՏԳ : Երանի Թէ զայրանայցէաք , զայրանայցէիք , զայրանայ
ցէին :

Կատարեալ և յարակատար :

Եղ : Երանի Թէ զայրացեալիցենմ , զայրացեալիցես , զայրաց
եալիցէ :

ՏԳ : Երանի Թէ զայրացեալիցենք , զայրացեալիցէք , զայր
ացեալիցենս :

Դ Երակատար :

Եղ : Երանի Թէ զայրացեալիցէի , զայրացեալիցէիր , զայր
ացեալիցեր :

ՏԳ : Երանի Թէ զայրացեալիցէաք , զայրացեալիցէիք , զայր
ացեալիցէին :

Ատորակցականն նոյնէ ընդ ըղևականին , բաց 'իյապառնւոյն :

Ապառնի Ատորակցականին :

Եզ : Եթէ զայրացեալ լից , զայրացեալ լիցիս , զայրաց
եալ լիցի :

Յգ : Եթէ զայրացեալ լիցս զք , զայրացեալ լիցիցիք , զայն
ացեալ լիցիս :

Աներևոյ թի Լեւրկայ , Չայրանալ :

Անցեալ ժամանակ , զայրացեալ գոլ :

Ապառնի , զայրանալոց գոլ :

Ընդունելու թի ներկայ , զայրացող , զայրացողի : Եւ այլն :

Անցեալ ժամանակ , զայրացեալ , զայրացելոյ : Եւ այլն :

Ապառնի , զայրանալոց :

Դ-երբայք :

Չայրանալոյ , 'ի զայրանալ , զայրանալով , ըն զայրանալն :

Ընդ այսու լծորդու թի պարուճակին բնաւք բայք չէ զո
ջականք ընդ միջակերպք եզերեցեալք 'ի ամ , Թէ բնականք ,
Ե. Թէ պատահականք , որդոն , ընդինանամ , ընդինացայ : զար
մանամ , զարմացայ : սպառնամ , սպառնացայ : բռնանամ բռ
նացայ : սլանամ , սլացայ : վերանամ , վերացայ : զովանամ ,
զովացայ : ընթանամ , ընթացայ : ուրախանամ , սուրախացայ :
հիւանդանամ , հիւանդացայ : առողջանամ , առողջացայ :
փեսայանամ , փեսայացայ : հարմանամ , հարմացայ : գիտա
նամ , գիտացայ : ծերանամ , ծերացայ : տղայանամ , տղայա
ցայ : Եւ այլք դոնեւ այնքանք , որքան են անուանք հայոց ,
քան զի արում անուան Եւ առարբի , անամ , լիսի բաց : որդոն ,
թարդ , մարդանամ : ըստ , ըստանամ : Եւ այլն :

Պ Ր Ա Կ Մ Ա Ա Ն Ե Ր Ո Ր Դ ,

Տաղադս ԼծորդուԹԵ բայից չէզոքականաց ընդմիջակերպից
Երրորդի ԼծորդուԹԵ :

Օրինակ :

Աահմանականի ներկայ :

Կ: զարԹնուև, զարԹնուա, զարԹնու :

ՏԿ: զարԹնումք, զարԹնոյք, զարԹնուն, շնկատար :

ԷԿ: զայԹնոյի, զարԹնոյիք, զարԹնոյր :

ՏԿ: զարԹնոյաք, զարԹնոյիք, զարԹնոյին :

Լկատարեալ :

ԷԿ: զարԹեայ, զարԹեար, զարԹեաւ :

ՏԿ: զարԹեաք, զարԹեայք, զարԹեան :

Տարակատար :

ԷԿ: զարԹեալեմ, զարԹեալես, զարԹեալէ :

ՏԿ: զարԹեալեմք, զարԹեալեք, զարԹեալեն :

Էբրակատար :

ԷԿ: զարԹեալէի, զարԹեալէիր, զարԹեալէր :

ՏԿ: զարԹեալէեք, զարԹեալէիք, զարԹեալէին :

Ղպառնի :

ԷԿ: զարԹեայց, զարԹեցիս, զարԹեցի :

ՏԿ: զարԹեցուք, զարԹեցիք, զարԹեցին :

Նրամայականի ներկայ :

ԷԿ: զարԹիւ, մի՛ զարԹնուր, կամ մի՛ զարԹնուցուս ;
զարԹնու :

զարթնուցու , մի՛ զարթնուցու :

ՏԳ : զարթիբ , մի՛ զարթնայբ , կամ մի՛ զարթնուցուբ :
զարթնուցուն , մի՛ զարթնուցուն :

և Ապառնի :

Եղ : զարթնիբ , կամ զարթիցիս , մի՛ զարթնուցուս : զարթիցի , մի՛ զարթնուցու :

ՏԴ : զարթիցուբ , մի՛ զարթնուցումբ : զարթնիբ , կամ զարթիցիբ , մի՛ զարթնուցուբ , զարթիցին , մի՛ զարթնուցուն :

Ըղձականի Լեռկայ և Ապառնի :

Եղ : Երանի Թէ զարթնուցում , զարթնուցուս , զարթնուցու :

ՏԵ : Երանի Թէ զարթնուցումբ , զարթնուցուբ , զարթնուցուն :

և Անիատար :

Եղ : Երանի Թէ զարթիցեի , զարթիցեիր , զարթիցեր :

ՏԶ : Երանի Թէ զարթիցեաբ , զարթիցեիբ , զարթիցեին :

Կատարեալ և յարահատար :

Եղ : Երանի Թէ զարթեալիցեմ , զարթեալիցես , զարթեալիցէ :

ՏԷ : Երանի Թէ զարթեալիցեմբ , զարթեալիցեիբ , զարթեալիցեն :

Էրահատար :

Եղ : Երանի Թէ զարթեալիցեի , զարթեալիցեիր , զարթեալիցեր :

ՏԸ : Երանի Թէ զարթեալիցեաբ , զարթեալիցեիբ , զարթեալիցեին :

Լատարակցականն նոյնէ ըստ ըղձականին բաց 'ի յապառնոյն :

Տողադս Քայի :

ւշպառնի Ատորակցականին :

Եղ. եթէ զարթեալեղէց, զարթեալեղիցիս, զարթեալեղիցի:
Տդ: եթէ զարթեալբեղիցուք, զարթեալբեղիցիք, զարթեալբեղիցին :

ւշներեաւթի ներկայ, զարթնուլ :

ւշսցեալ ժամանակ, զարթեալ գոլ :

ւշպառնի, զարթնլոց :

Ընդունելութի Ներկայ, զարթնող, զարթնողի : և այլն :

ւշսցեալ ժամանակ, զարթեալ, զարթելոյ : և այլն :

ւշպառնի, զարթնլոց :

Դերբայք :

Չարթնլոյ, 'ի զարթնուել, զարթնլոյ, ըն զարթնուլն :

Ընդ այսու թորդուութե պարունակին բնաբ բայք, չէզոքականք Եզերեցեալք 'ի ում : Բրոց ոմանց հատարեալն վերջաւորի 'ի էայ, որդոն, ընդոստնում, ընդօստեայ : պակնում, պակեայ : Բմանց 'ի այ, որդոն, երդնում, երդուայ : ջեռնում, ջեռայ : Բակ այլոց ոմանց, 'ի ցայ, որդոն զգնում, զգեցայ : յեռում, յեցայ : խրանում, խրանցայ : պշում, պշեցայ : և այլն :

ՊՐԱԿ ՄԵՍԱՄԱՆՆ ԵՐՈՐԴ,

Տողադս թորդուութե Քայից ճոյնտերականաց :

Օրինակ :

Աահունականի Ներկայ :

դ: աճիմ, աճիս, աճի :

Տդ: աճիմք, աճիք, աճին :

ւշնկատար :

Եդ: աճէի, աճէիս, աճէր :

Տդ: աճէաք, աճէիք, աճէին :

Կատարեալ :

Եղ : ածեցայ , ածեցար , ածեցաւ :

ՏԴ : ածեցաք , ածեցայք , ածեցան :

Յարահատար :

Եղ : ածեալեմ , ածեալես , ածեալէ : կամ ածեցեալեմ , և այլն :

ՏԴ : ածեալեմք , ածեալքեք , ածեալքեն : կամ օձեցեալքեմք :

Դերահատար :

Եղ : ածեալէի , ածեալէիր , ածեալէր : կամ օձեցեալէի : և այլն :

ՏԴ : ածեալքեաք , ածեալքեիք , ածեալքեն : կամ օձեցեալքեաք :

էաք :

աշտառնի :

Եղ : ածեցայց , ածեսցիս , ածեսցի :

ՏԴ : ածիցուք , ածեսցիք , ածեսցին :

Յրամայականի Լերկայ :

Եղ : ածիր , կամ ածեաց , մի՛ ածիր , կամ մի՛ ածիցին , ածիցի , մի՛ ածիցի :

ՏԴ : ածեցէք , կամ օձեցարուք , մի՛ ածիք , կամ մի՛ ածիցիք : ածիցին , մի՛ ածիցին :

աշտառնի :

Եղ : ածիջիր , կամ օձեսցիս , մի՛ ածիցիս : օձեսցի , մի՛ ածիցի :

ՏԴ : օձիցուք , մի՛ օձիցիմք , օձիջիք , կամ օձեսցիք , մի՛ օձիցիք : օձեսցին , մի՛ օձիցին :

Ըղձականի Լերկայ և ապառնի :

Եղ : երանի Թէ օձիցիմ , օձիցիս , օձիցի :

ՏԴ : երանի Թէ օձիցիմք , օձիցիք , օձիցին :

աշտառար :

Եղ : երանի Թէ օձիցէի , օձիցէիր , օձիցէր :

ՏԴ : երանի Թէ անիցեալ , անիցեիք , անիցեին :

Լաաարեալ և յարակատար :

ԵԳ : երանի Թէ անեալիցեմ , անեալիցես , անեալիցէ :

ՏԴ : երանի Թէ անեալիցեմք , անեալիցեիք , անեալիցեին :

Կամ անեցեալիցեմ , իցես , և այլն :

Դ-երակատար :

ԵԳ : երանի Թէ անեալիցեի , անեալիցէիք , անեալիցէր :

ՏԴ : երանի Թէ անեալիցեալք , անեալիցեիք , անեալիցեին :

Կամ անեցեալիցեի , իցէիք , և այլն :

Ատորակցականն նոյնն ընդ շղձականն , բաց 'իյապառ-
նւոյն :

աշարանի Ատորակցականն :

ԵԳ : անեալեղէց , անեալեղիցես , անեալեղիցի :

ՏԴ : անեալեղիցուք , անեալեղիցիք , անեալեղիցին : Կամ

անեցեալեղէց , և այլն :

աշներևուծի ներկայ , ամիլ :

աշնցեալժամանակ , անեալող , կամ անեցեալող :

աշարանի , անեղոց գող :

Ընդունելու Թի ներկայ : աշող , ամողի : և այլն :

աշնցեալժամանակ , անեալ , կամ անեցեալ :

աշարանի , անեղոց :

Դ-երբայք :

աշնելոյ , 'իյաճիլ , անեղով , ըն յաճիլն :

Ընդ այսու լծորդու Թի պարունակին բնաւք բայք ճայսա
կրականք : Դրոց ոմանք ըն կատարելում Ճամանակով եզն
րին 'ի ցայ , իրգոն , յագիմ , յագեցայ : բնակիմ , բնակեցայ :
նայիմ , նայեցայ : հայիմ , հայեցայ : ծարաւիմ , ծարաւեցայ :
հետուիմ , հետուեցայ : բերկրիմ , բերկրեցայ : հրձուիմ , հրձու-
եցայ : բազմիմ , բազմեցայ : սովորիմ , սովորեցայ : ցաւիմ , ցաւ-
եցայ :

եցայ : զարհուրիմ , զարհուրեցայ : ապշիմ , ապշեցայ : աշխատիմ , աշխատեցայ : պարծիմ , պարծեցայ : շրջիմ , շրջեցայ : ընկողմանիմ , ընկողմանեցայ : ողորմիմ , ողորմեցայ : և այլք :

Ոմանք 'ի եայ , իրգոն , փախչիմ , փախեայ : Թագչիմ , Թագեայ : երկնչիմ , երկեայ : հանգչիմ , հանգեայ : քաղցիմ , քաղցեայ : մատչիմ , մատեայ : և այլք :

Իսկ ոմանք եղբերն 'ի այ , իրգոն , նստիմ , նստայ : մեռանիմ , մեռայ : ջեռանիմ , ջեռայ : ադիմ , ադայ : սնանիմ , սնայ : ազանիմ , ազայ : և այլք բազումք :

Բայց ըն հրամայականում ըստ մեծ 'ի մատին եղբերն 'ի եաց , իրգոն , բնակեաց , նայեաց , բազմեաց , ողորմեաց : և այլն :

ՊՐԱԿ ԵՐԿՈՍԱԿՆ ԵՐՈՐԴ :

Տաղաթս ԼծորդուԹ Բայնց Հասարակաց :

Օրինակ :

Ահանանականի եղանակի Լեերկայ :

Լեերգործական և Լրաւորական :

Գ : խոստովանիմ , խոստովանիս , խոստովանի :

ՏԳ : խոստովանիմք , խոստովանիք , խոստովանին :

ւշնկատար Լեերգործական :

ԵՂ : խոստովանեի , խոստովանեիր , խոստովաներ :

ՏԳ : խոստովանեաք , խոստովանեիք , խոստովանեին :

Լրաւորական :

ԵՂ : խոստովանեի , խոստովանեիր , խոստովանիւր :

ՏԳ : խոստովանեաք , խոստովանեիք , խոստովանեէին :

ԼԿ

Տաղադս Բայի :

Կատարեալ Ներգործական և Կրաւորական :

Եղ : խոստովանեցայ , խոստովանեցար , խոստովանեցաւ :

ՏԴ : խոստովանեցաք , խոստովանեցայք , խոստովանեցան :

Տարակատար Ներգործական :

Եղ : խոստովանեալեմ , խոստովանեալես , խոստովանեալէ :

ՏԴ : խոստովանեալքեմք , խոստովանեալքեք , խոստովանեալքեն :

Կրաւորական :

Եղ : խոստովանեցեալեմ , խոստովանեցեալես , խոստովանեցեալէ :

ՏԴ : խոստովանեցեալքեմք , խոստովանեցեալքեք , խոստովանեցեալքեն :

Դերակատար Ներգործական :

Եղ : խոստովանեալէի , խոստովանեալէիր , խոստովանեալէր :

ՏԴ : խոստովանեալքեաք , խոստովանեալքեիք , խոստովանեալքէիս :

Կրաւորական :

Եղ : խոստովանեցեալէի , խոստովանեցեալէիր , խոստովանեցեալէր :

ՏԴ : խոստովանեցեալքեաք , խոստովանեցեալքեիք , խոստովանեցեալքէիս :

Ապառնի Ներգործական և Կրաւորական :

Եղ : խոստովանեցայց , խոստովանեսցիս , խոստովանեսցէ :

ՏԴ : խոստովանեսցուք , խոստովանեսցիք , խոստովանեսցին :

Հրամայականի Ներկայ :

Ներգործական , և Կրաւորական :

Եղ : խոստովանիր , կամ խոստովանեաց , մի՛ խոստովանիր , կամ

կամ մի' խոստովանիցիս : խոստովանիցի, մի' խոստովանիցի :

ՏԴ : խոստովանեցարուք , մի' խոստովանեք , կամ մի' խոստովանիցիք , խոստովանիցին , մի' խոստովանիցին :

« Չպառնի Ներգործական և Լրաւորական :

Ե՞ղ : խոստովանիջիր , կամ խոստովանեսցիս , մի' խոստովանիցիս : խոստովանեսցի , մի' խոստովանիցի :

ՏԵ : խոստովանիցուք , մի' խոստովանիցեմք : խոստովանիջիք , կամ խոստովանեսցիք , մի' խոստովանիցիք : խոստովանեսցին , մի' խոստովանիցին :

Ըղծականի Ներկայ և ապառնի :

Ներգործական , և Լրաւորական :

Ե՞գ : երանի Թէ խոստովանիցիմ , խոստովանիցիս , խոստովանիցի :

Տգ : երանի Թէ խոստովանիցեմք , խոստովանիցեք , խոստովանիցին :

« Չնկատար Ներգործական :

Ե՞ղ : երանի Թէ խոստովանիցեի , խոստովանիցեիր , խոստովանիցեր :

ՏԶ : երանի Թէ խոստովանիցեաք , խոստովանիցեիք , խոստովանիցեին :

Լրաւորական :

Ե՞ղ : երանի Թէ խոստովանիցեեի , խոստովանիցեեիր , խոստովանիցեեր :

ՏԷ : երանի Թէ խոստովանիցեեաք , խոստովանիցեեիք , խոստովանիցեեին :

Լյատարեալ , և յարակատախ :

Ներգործական :

Ե՞ղ : երանի Թէ խոստովանեալիցեմ , խոստովանեալիցես , խոստովանեալիցե :

ՏԸ :

ՏԴ : երանի թէ խոստովանեալ լիցենք , խոստովանեալ լի
այլ լիցէ , խոստովանեալ լիցեն :

Կրաւորական :

ԵՂ : երանի թէ խոստովանեցեալ լիցեն , խոստովանեցեալ
այլ լիցեն , խոստովանեցեալ լիցէ :

ՏԴ : երանի թէ խոստովանեցեալ լիցենք , խոստովանեցեալ
լիցէք , խոստովանեցեալ լիցեն :

Կրաւորական Լեւորդական :

ԵՂ : երանի թէ խոստովանեալ լիցէի , խոստովանեալ լիցէի ,
խոստովանեալ լիցէի :

ՏԴ : երանի թէ խոստովանեալ լիցէաք , խոստովանեալ
լիցէիք , խոստովանեալ լիցէին :

Կրաւորական :

ԵՂ : երանի թէ խոստովանեցեալ լիցէի : և այլն :

ՏԴ : երանի թէ խոստովանեցեալ լիցէաք : և այլն :

Ձպառնի Ատորակցականին :

Լեւորդական :

ԵՂ : եթէ խոստովանեալ լիցէի : և այլն :

ՏԴ : եթէ խոստովանեալ լիցէիցուք : և այլն :

Կրաւորական :

ԵՂ : եթէ խոստովանեցեալ լիցէի , կամ լիցենք , և այլն :

ՏԴ : եթէ խոստովանեցեալ լիցէիցուք , կամ լիցուք , և այլն :

Ձնեքեւոսի Լեւորկայ : խոստովանել :

Ձնեցեալ Լեւորդական , խոստովանեալ գոլ :

Ձնեցեալ կրաւորական , խոստովանեցեալ գոլ :

Ձպառնի Լեւորդական , խոստովանելոց գոլ :

Ձպառնի կրաւորական , խոստովանելի գոլ :

Մարտնելու թի ներկայ : ներգործական , խոստովանող :
ողի : և այլն :

Ընդունելու Թի ներկայ կրաւորական , խոստովանեցող ,
ի : և այլն :

Անցեալ ներգործական , խոստովանեալ :
Անցեալ կրաւորական խոստովանեցեալ խոստովանեցելոյ
Ապառնի , ներգործական , խոստովանելոց :
Ապառնի կրաւորական , խոստովանելի լւոյ : և այլն :

Դերբայք :

խոստովանելոյ , ՚ի խոստովանել , խոստովանելով , ըն խոստովանիլն :

Ընդ այսու լծորու Թ Ե պարունակին համայնք Բայք հասարակք : Մտոց ոմանք ըն կատարելու և ժամանակով եղերին ՚ի ցայ , նորոն , խորհիմ , խոյ՛եցայ : հաճիմ , հաճեցայ : հաւաւնիմ , հաւանեցայ : ծիծաղիմ , ծիծաղեցայ : նախանձիմ , նախանձեցայ : փարիմ , փարեցայ : խօսիմ , խօսեցայ : կամիմ , կամեցայ :

Իսկ այլք ՚ի այ , նորոն , ծնանիմ ծնայ : ադանիմ , ադայ : տանիմ , տարայ : ուսանիմ , ուսայ : սկսանիմ , սկսայ : ծանիմ , ծանեայ : և այլք բազումք :

Բայք գիտելի է , զի երեք այսոքիկ ծնանիմ , ադանիմ , և տանիմ , կարեն ունիլ ըն յապառնու և սահմանականին , և ըն ներկայով թղձականին և ստորակցականին զերկուս վերջաւորու Թիս , իբրև զբայս ներգործականս , նորոն , ծնցեն , ծնցին : տարցեն , տարցին : ծնանիցեն , ծնանիցին : ադցեն , ադցին : ադանիցեն , ադանիցին : տանիցեն , տանիցին : այլ զայս ոչ նման դէմս :

ՊՐՁԿ ԵՐԵՔՄՁԱՁՆ ԵՐՈՐԴ .

Տաղաթ ԼծորդուԹԵց Բայից դեմազրկից առաջնոյ
և երկրորդի լծորդուԹԷ :

Օրծանկ պատկանելոցն առ առաջին լծորդուԹին :

Առհմանական :

- Ներկայ : շնորհ :
- Ղնկատար : շնորհեր :
- Կատարեալ : շնորհեաց :
- Տարակատար : շնորհեալ :
- Բերակատար : շնորհեալեր :
- Ղպառնի : շնորհաց :

Հրամայական :

- Ներկայ : շնորհիցե , մի' անձրևիցե :
- Ղպառնի : շնձևեացե , մի' անձրևիցե :

Ըղձական :

- Ներկայ , և ապառնի , երանի Թե , շնորհիցե :
- Ղնկատար : երանի Թե շնորհիցեր :
- Կարլ , և յիտր : երանի Թե շնորհեալիցե :
- Բերակար : երանի Թե շնորհեալիցեր :
- Ատորակցականն սոյնե ընդ ըղձականին բաց յապառնեոյն :
- Ղպառնի ստորակցականին , եթե շնորհեալիցի :

Ղներևոյթ :

- Ներկայ : շնորհել :
- Ղնցեալ : շնորհեալ գոլ :
- Ղպառնի , շնորհելոց գոլ :

Ընդունելութի :

Ներկայ : Էնձրեօղ :

Էնցեալ : Էնձրեհալ :

Էլպառնի , Էնձրեերց :

Դերբայր :

Էնձրեերց , ՚ի յԷնձրեել , Էնձրեերցով , նԷնձրե էլն :

Ընդ այսու լծորդութի պարունակին , այսորիկ , ձիւնէ , ճիւնէր , ձիւնեաց : ամպէ , ամպեր , ամպեաց : փայլատակէ , փայլատակեր , փայլատակեաց : մրդէ , մրդեր , մրդեաց : կար կտէ , կարկտեր , կարկտեաց : ցօղէ , ցօղեր , ցօղեաց : ծագէ , ծագեր , ծագեաց : արկեղծէ , արկեղծեր , արկեղծեաց : Էլլիւ , սիտոյէ : փոյթէ : Կորիկէ : Ընքնէ : պարտէ : պատկանէ : ճահէ : վայելէ : Էայր :

Օրինակ պատկանեցելոցն առ

երկրորդ լծորդութին :

Առնմանական :

Ներկայ : Որոտայ :

Էնկատար : Որոտայր :

Կատարեալ : Որոտաց :

Տարակատար : Որոտացեալէ :

Դերակատար : Որոտացեալէր :

Էլպառնի : Որոտացէ :

Հրամայական :

Ներկայ : Որոտայցէ , մի՛ որոտայցէ :

Էլպառնի : Որոտացցէ , մի՛ որոտայցցէ :

Ըղևական :

Ներկայ և սպառնի , երանի Թի Որոտայցէ :

Էնկատար : Երանի Թէ որոտայցեր :

Տաղարս Բայի :

Կատարեալ և յարակատար , երանի Թէ որոտացեալիցէ :

Էրեւակատար , երանի Թէ որոտացեալիցէր :

Ատորակցականն նոյնէ ընդ ըղձահանին , բայց յապառնւոյն :

Ապառնի Ատորակցականին :

Եթէ որոտացեալ էղիցի :

Աներևոյթ :

Ներկայ : որոտալ :

Անցեալ : որոտացեալ գոլ :

Ապառնի : որոտալոց գոլ :

Ընդունելութի :

Ներկայ : որոտացող :

Անցեալ : որոտացեալ :

Ապառնի : որոտալոց :

Դերբայք :

որոտալոյ , յորոտալ : որոտալով , նորոտալն :

Ընդ այսու լծորդութիւն զարուեսակին այսորիկ , տեղայ , տեղացր , տեղաց : լուտանայ , լուսանայր , լուսացալ : մթանայ , մթանայր , մթացալ : Այսպէս , առաւօտանայ , երեկոյանայ : գիշերունայ : խաւարանայ : եռայ : և այլք :

Բայց դիտելի է նախ , զի բազումք 'ի բայից այսոցիկ դիմագրից Թէ առաջնոյ և Թէ երկրորդի լծորդութե , ունեն , և ունել կարեն , զառաջին և զերկրորդ դէմն ամենից ժամանակաց , սակայն Թուին ընդ դիմագրուրկս , զն յաճախապէս զարեցման նոյնն ըն դիմով երրորդութ :

Էրեւակի է երկրորդ , զի բազումք 'ի բայից կրաւորակաց , և ճայնակրահանաց զն յաճախապէս կիրարկեցմանն իւրեանց ըն դիմով երրորդութ , կոչին դիմագրուրկք պատահականք , սրպխիբեն , Թուի , Թուիւր , Թուեցալ : ասի , ասիւր , ասացալ : կարծի , կարծիւր , կարծեցալ : տեսանի , տեսալ :

նիւր ,

նիւր , տեսաւ : տրի , տրիւր , տրեցաւ : երևի , երևիւր , երևե՛ցաւ : վարի , վարիւր , վարեցաւ : և այլք բազումք :

ՊՐԱԿ ՉՈՐԵ ք տ ա ա ն ե Ր Ո Ր Ի ,

Տաղապս լծորդուԹԷ բային ներգործականի և արտուղւոյ առաջնոյ լծորդուԹԷ : Ուտեմ :

Առհմանականի ներկայ :

Եղ : ուտեմ , ուտես , ուտէ :

ՏԳ : ուտեմք , ուտէք , ուտեն :

Աշխատար , Ուտէի : և այլն ոսկ , սիրէի :

Կատարեալ :

Եղ : կերի , կամ կերայ : կերեր , կամ կերար : եկեր , կամ կերաւ :

ՏԳ : կերաք , կերեք , կամ կերայք : կերին , կամ կերան :

Տարակատար :

Եղ : կերեալեմ : և այլն , ոսկ , սիրեալեմ :

Գերակատար :

Եղ : կերեալէի , և այլն , ոսկ սիրեալէի :

Ապառնի :

Եղ : կերայց , կերեցես , կերեցէ :

ՏԳ : կերեցուք , կերեցէք , կերեցեն :

Հրամայականի ներկայ :

Եղ : կեր , մի՛ ուտեր , կամ մի՛ ուտիցես : ուտիցէ , մի՛ ուտիցէ :

ՏԳ : կերէք , մի՛ զւտէք , կամ մի՛ ուտիցէք : ուտիցեն , մի ուտիցեն :

Ապառնի

աշխատանի :

Եղ : կերիջիր , համ կերիցես , մի՛ ուտիցես : կերիցէ , մի՛ ուտիցէ :

Տի : կերիցուք , մի՛ ուտիցեմք : կերիջիք , համ կերիցէք , մի՛ ուտիցէք : կերիցեն , մի՛ ուտիցեն :

Աղձականի ներկայ աշխատանի :

Եղ : երանի Թէ ուտիցեմ , և այլն , ուր սիրիցեմ :

աշխատար :

Եղ : երանի Թէ ուտիցէի , և այլն ուր սիրիցէի :

Կատարեալ աշխատար :

Եղ : երանի Թէ կերեալիցեմ , և այլն ուր սիրեալիցեմ :

Կերակատար :

Եղ : երանի Թէ կերեալիցէի , և այլն ուր սիրեալիցէի :

Ատորակցականն նոյնէ ընդ ըղձականին քաց յապառնւոյն :
աշխատանի Ատորակցականին :

Եղ : եթէ կերեալեղէց , և այլն ուր եթէ սիրեալեղէց :

աշխատանի Կերեալ . Մուտի :

աշխատանի , կերեալ գոլ :

աշխատանի , Մուտելոց գոլ :

Անդուսեղուծի :

Կերեալ , Մուտոլ , և կերոլ :

աշխատանի , կերեալ :

աշխատանի , Մուտելոց :

Կերեալ :

Մուտելոլ , յուտել , ուտելոլ , ի յուտելն :

Կրաւորական շաւիղ նոյնոյ քային :

Աստուծական :

Կերեալ , Մուտիմ , և այլն ուր սիրիմ :

ւՉսկտր : Ուտեէի , ևայլն ույ սիրեէի :

Կատարեալ :

Եղ : ուտեցայ , ուտեցար , ուտեցաւ :

ՏԳ : ուտեցաք , ուտեցայք , ուտեցան :

Տարակատար : ուտեցեալեմ , ևայլն ույ սիրեցեալեմ :

Դերկատար : ուտեցեալէի , ևայլն ույ սիրեցեալէի :

ւՉսլառնի :

Եղ : ուտեցայց , կերեցիս , կերեցի :

ՏԳ : ուտեցուք , կերեցեք , կերեցին :

Հրամայականի Ներկայ :

Եղ : ուտիր , մի՛ ուտիր , կամ մի՛ ուտիցիս : ուտիցի , մի՛ ուտիցի :

ՏԳ : ուտեցարուք , մի՛ ուտիք , կամ մի՛ ուտիցեք : ուտիցին , մի՛ ուտիցին :

ւՉսլառնի :

Եղ : ուտի՞ջիր , կամ կերեցիս , մի՛ ուտիցիս : կերեցի , մի՛ ուտիցի :

ՏԳ : ուտիցուք , մի՛ ուտիցինք : ուտի՞ջեք , կամ կերեցեք , մի՛ ուտիցեք , կերեցին , մի՛ ուտիցին :

Ըղձականի Ներկայ և սպառնի :

Եղ : երանի Թէ ուտիցիմ : ևայլն ույ սիրեցիմ :

ւՉսկատար :

Եղ : երանի Թէ ուտիցեէի , ևայլն , ույ սիրեցեէի :

Կատարեալ և յարակատար :

Եղ : երանի Թէ ուտեցեալիցեմ , ևայլն ույ սիրեցեալիցեմ :

Դերակատար :

Եղ : երանի Թէ ուտեցեալիցէի , ևայլն ույ սիրեցեալիցէի :

ւՉսլառնի

Տաղաթս Բայի :

Ապառնի Ատորակցականին :

Էզ : Եթէ ուտեցեալ լիցիմ , և այլն , ուն Եթէ սիրեցեալ լիցիմ :

Աներևոյթ , ներկայ , Ռուտիլ :

Անցեալ , ուտեցեալ գոլ :

Ապառնի , Ռուտելի գոլ :

Ընդունելու թի ներկայ , Ռուտեցող , ի :

Անցեալ ուտեցեալ :

Ապառնի , Ռուտելի :

Դ-երբայք :

Ռուտիլոյ , յուտիլ , ուտիլով , ըն յուտիլն : և այլն :

Պ Ր Ա Կ Հ Ն Կ Ե Մ Ա Ս Ա Ն Ե Ր Ո Ր Դ :

Տաղաթս լծորդութե բային ներգործականի և արտուղւոյ Առաջնոյ լծորդութե : Առնեմ :

Առնանականի ներկայ :

Պ : առնեմ , առնես , առնէ :

ՏՊ : առնեմք , առնէք , առնեն :

առնկատար , առնէի , և այլն , ուն սիրէի :

Կատարեալ :

Էզ : արարի , արարեր , արար :

ՏՊ : արարաք , արարիք , արարին :

Տարակատար : Արարեալեմ , և այլն ուն սիրեալեմ :

Դ-երակատար : Արարեալէի , և այլն , ուն սիրեալէի :

Ապառնի :

Էզ : Արարից , արասցես , արասցե :

ՏՊ : Արասցուք , արասցէք , արասցեն :

Տրամայականի Լեռկայ :

Եղ : շնորհ, մի՛ աններ, կամ մի՛ աննիցես : աննիցե , մի՛ աննիցե :

Տգ : արարեք , մի՛ աննէք , կամ մի՛ աննիցեք : աննիցեն , մի՛ աննիցեն :

աշտանի :

Եղ : արասցիք , կամ արասցես , մի՛ աննիցես : արասցե , մի՛ աննիցե :

Տդ : արասցուք , մի՛ աննիցեմք , արասցիք , կամ արասցէք , մի՛ աննիցեք : արասցեն , մի՛ աննիցեն :

Ըղձականի Լեռկայ և ապառնի :

Եղ : երանի թէ աննիցեմ , և այլն ունի սիրեցեմ :

աշտանար :

Եղ : երանի թէ աննիցեի , և այլն , ունի սիրեցեի :

Էրատարեալ , և յարակատար :

Եղ : երանի թէ արարեալիցեմ , և այլն ունի սիրեալիցեմ :

Էրակատար :

Եղ : երանի թէ արարեալիցեի , և այլն ունի սիրեալիցեի :

աշտանի և տարակցականին :

Եղ . եթէ արարեալիզ , և այլն ունի եթէ սիրեալիզ :

աշտանի և տարակցականին :

աշտանի և տարակցականին :

աշտանի , աննիցի :

Ըղ-աննիցեմ , ներկայ . աշտանի , և արարող :

աշտանի և տարակցականին :

աշտանի , աննիցի :

Էրեայք :

աշտանի , ի աննիցե աննիցի , ըն աննիցի :

Տաղադոս Բայն :

Կրտսւորական շաւիղ նոյնոյ բայն :

Աստուածականի Լեռկայ :

Եղ : առնիմ, առնիս, և այլն, ուն սիրիմ, սիրիս :

ւնկատար, առնեկի, առնեկիր, և այլն ուն սիրեկի :

Կատարեալ, արարայ, արարար, և այլն ուն սիրեցայ :

Տարակատար, արարեցեալիմ, և այլն ուն սիրեցեալիմ :

Դերակատար, արարեցեալէի : և այլն ուն սիրեցեալէի :

ւնպառնի :

Եղ : ւնարայց, արասցիս, արասցի :

Տղ : ւնսիրուք, արասցիք, արասցին :

Հրամայականի Լեռկայ :

Եղ : ւնսիր, մի' առնիր, կամ մի' առնիրցիս : առնիրցի, մի' առնիրցի :

Տղ : ւնեցարուք, մի' առնիրք, կամ մի' առնիրցիք : առնիրցիս, մի' առնիրցին :

ւնպառնի :

Եղ : առնի՞նք, կամ արասցիս, մի' առնիրցիս : արասցի, մի' առնիրցի :

Տղ : առնիրցուք, մի' առնիրցիմք : առնի՞նք, կամ արասցիք, մի' առնիրցիք : արասցին, մի' առնիրցին :

Ըղձականի Լեռկայ և պառնի :

Եղ երանի Թե առնիրցիմ : և այլն ուն սիրեցիմ :

ւնկատար : երանի Թե առնիրցեկի, և այլն ուն սիրեցեկի :

Կատարեալ և յարակատար :

Եղ : երանի Թե արարեցեալիցիմ, և այլն ուն սիրեցեալիցիմ :

Դերակատար :

Եղ : երանի Թե արարեցեալիցէի : և այլն ուն սիրեցեալիցէի :

ւնպառնի :

ապառնի Ատորակցականին :

Էդ : եթէ արարեցեալ լիցիմ, և այլն , ուն սիրեցեալ լիցիմ :

առնեբառնի Լեռկայ , առնիլ :

առնեալ , առարեցեալ գոլ :

ապառնի , առնելի գոլ :

Ընդառնելու թի սերկայ : առնեցող :

առնեալ , արարեցեալ :

ապառնի : առնելի :

Դերբայք :

առնելոյ , 'ի առնիլ , առնելով , 'ն առնիլն :

Պ Ը Ա Կ Վ Ե Շ Մ Ա Ա Ն Ե Ր Ո Ր Պ .

Տաղաթս լծորդութե Բային պակասաւորի լուայ , ընդ-
լծորդութե Բային կանոնաւորի և սերգործականի
լսեմ : որպատկանի առ առաջին լծորդութին :

Շաւիղ Լեռգործական :

Աահմանականի Լեռկայ :

Ղ : լսեմ , լսես , լսի :

Տղ : լսեմք , լսեք , լսեն :

առնիատար , լսեի , լսեիր , և այլն , ուն սիրելի :

կատարեալ :

Տղ : լսցի , լսցես , լսեաց : կամ լուայ , լուար լուաւ :

Էղ : լսցաք , լսցիք , լսցին : կամ լուաք , լուայք , լուան :

Տարակատար :

Էղ : լսեալեմ , լսեալես , լսեալէ : կամ լուեալեմ , լուեալես :

լուեալէ :

Տաղադս Բայի :

ՏԴ : լեռալեմք , լեռալէք , լեռալենն : կամ լուեռալեմք ,
լուեռալէք , լուեռալենն :

Էրեւոհատար :

ԵԴ : լեռալէի , լեռալէիր , լեռալէր : կամ լուեռալէի , լուեռալէիր , լուեռալէր :

ՏԴ : լեռալէեաք , լեռալէէեք , լեռալէէենն : կամ լուեռալէեաք , լուեռալէէեք , լուեռալէէենն :

Ապառնի :

ԵԴ : լեռցեց , կամ լուալց : լեռցեսս , լեռցեց :

ՏԴ : լեռցուք , կամ լուիցուք : լեռցէք , լեռցենն :

Հրամայականի Եւերկայ :

ԵԴ : լեռնա՛ , կամ լուր : մի՛ լեռ , մի՛ լեռցեսս , կամ մի՛ լուիցեսս : լեռցէ , մի՛ լեռցէ , կամ լուիցէ : մի՛ լուիցէ :

ՏԴ : լեռցէք , կամ լուարուք , մի՛ լեք , մի՛ լեռցէք , կամ մի՛ լուիցէք , լեռցենն , մի՛ լեռցենն : կամ լուիցենն , մի՛ լուիցենն :

Ապառնի :

ԵԴ : լեռնմիր , լեռցեսս , մի՛ լեռցեսս : կամ լուեռնմիր , մի՛ լուիցեսս , լեռցէ , մի՛ լեռցէ : կամ մի՛ լուիցէ :

ՏԴ : լեռցուք , մի՛ լեռցեմք : կամ լուիցուք , մի՛ լուիցեմք : լեռնմիր , լեռցէք , մի՛ լեռցէք : կամ լուեռնմիր , մի՛ լուիցէք : լեռցենն , մի՛ լեռցենն , կամ մի՛ լուիցենն :

Եղճականի Եւերկայ և Ապառնի :

ԵԴ : Երանի Թէ լեռցեմ , լեռցեսս , լեռցէ : կամ լուիցեմ , լուիցեսս , լուիցէ :

ՏԴ : Երանի Թէ լեռցեմք , լեռցէք , լեռցենն : կամ լուիցեմք , լուիցէք , լուիցենն :

Անհատար :

ԵԴ : Երանի Թէ լեռցէի , լեռցէիր , լեռցէր : կամ լուիցէի , լուիցէիր , լուիցէր :

լուհցէիր, լուհցեր :

Տդ : երանի Թէ լսիցէաք, լսիցէիք, լսիցէին : կամ լուհցեաք,
լուհցէիք, լուհցէին :

Կստարեալ և յարակատար :

Եդ : երանի Թէ լսեալիցեմ, լսեալիցես, լսեալիցէ : կամ լու-
եալիցեմ, լուեալիցես, լուեալիցէ :

Տդ : երանի Թէ լսեալքիցեմք, լսեալքիցէք, լսեալքիցեն :
կամ լուեալքիցեմք, լուեալքիցէք, լուեալքիցեն :

Դ երակատար :

Եդ : երանի Թէ լսեալիցէի, լսեալիցէիր, լսեալիցէր : կամ
լուեալիցէի, լուեալիցէիր, լուեալիցէր :

Տդ : երանի Թէ լսեալքիցէաք, լսեալքիցէիք, լսեալքիցէին :
կամ լուեալքիցէաք, լուեալքիցէիք, լուեալքիցէին :

ւ Չպառնի Ատորակցականն :

Եդ : եթէ լսեալեղէց : կամ եթէ լուեալեղէց : և այլն :

Տդ : եթէ լսեալքեղիցուք : կամ եթէ լուեալքեղիցուք : և այլն :

ւ Չսերևուծի սերկայ, լսել :

ւ Չսցեալ, լսեալ գող, կամ լուեալ գող :

ւ Չպառնի, լսելոց գող :

Ընդունելու Թի սերկայ : լսող, լսողի :

ւ Չսցեալ, լսեալ, կամ լուեալ :

ւ Չպառնի, լսելոց :

Դ երբայք :

Լսելոյ, ի լսել, լսելով, քն լսելն :

Կրաւորական շաւիղ նոյնոյ բային :

Ահանանական :

Ներկայ : լսեմ, լսես, լսի : և այլն թի սերկիմ :

Անկատար : լեկէի , լսեկեր , և այլն ուն սիրեկէի :

Կատարեալ :

Եղ : լսեցայ , լսեցար , լսեցաւ :

ՏԳ : լսեցաք , լսեցայք , լսեցան :

Տարակատար :

Եղ : լսեցեալեմ , և այլն ուն սիրեցեալեմ :

Գերակատար :

ՏԳ : լսեցեալէի , և այլք , ուն սիրեցեալէի :

Անպառնի :

Եղ : լսեցայց , լսեսցես , լսեսցի :

ՏԳ : լսեցուք , լսեսցիք , լսեսցին :

Ջրամայակահանի ներկայ :

Եղ : լսեր , մի' լսեր , կամ մի' լսեցես , կամ մի' լուհցես : լսեցի , մի' լսեցի : կամ լուհցի , մի' լուհցի :

ՏԳ : լսեցարուք , մի' լսեք , կամ մի' լսեցիք , կամ մի' լուհցիք : լսեցին , մի' լսեցին , լուհցին , մի' լուհցին :

Անպառնի :

Եղ : լսիցեր , կամ լսեսցես , մի' լսեցես , կամ մի' լուհցես : լսեսցի , մի' լսեցի , կամ մի' լուհցի :

ՏԳ : լսեցուք , մի' լսեցիմք , կամ մի' լուհցիմք : լսեցիք , կամ լսեսցիք , մի' լսեցիք , կամ մի' լուհցիք : լսեսցին , մի' լսեցին , կամ մի' լուհցին :

Ըղձահանի ներկայ և անպառնի :

Եղ : երանս Թէ լսեցեմ , լսեցես , լսեցի : կամ լուհցեմ , լուհցես , լուհցի :

ՏԳ : երանս Թէ լսեցիմք , լսեցիք , լսեցին : կամ լուհցիմք , լուհցիք , լուհցին :

Անկատար:

Եղ: Երանի Թե լսիցեէի, լսիցեէիր, լսիցելի: Կամ լուիցեէի
լուիցեէիր, և այլն:

Տգ: Երանի Թե լսիցեէաք, լսիցեէիք, լսիցեէին: Կամ
լուիցեէաք: և այլն:

Կատարեալ և յարակատար:

Եղ: Երանի Թե լսիցեալիցեմ, և այլն:

Էրակատար:

Տգ: Երանի Թե լսիցեալիցեի, և այլն:

Ապառնի Ատորակցականին:

Եղ: Եթե լսեցեալ լիցիմ, և այլն:

Տգ: Եթե լսեցեալք լիցուք, և այլն:

Աներեւութի ներկայ: Լսել:

Անցեալ, լսիցեալ գոլ:

Ապառնի, լսելի գոլ:

Ընդունելութի ներկայ: լսեցող: լսեցողի:

Անցեալ լսեցեալ:

Ապառնի, լսելի:

Դեբբայք:

Լսիլոյ, 'ի լսիլ, լսիլով, ըն լսիլ:

ՊՐԱԿ ԷՕԹՆ ԼՍՊԱՆ ԵՐՈՐԴ:

Ըորդուծի Քային Լերդործականի Ծանաչեմ, որ պատ
կանի առ առաջին ըորդուծին:

Լերդործական Շաւիղ:

Սահմանականի Լերկայ:

Է: ճանաչեմ, ճանաչես, և այլն ունի սիրեմ:

ազնկատար:

Է: ճանաչեմ, և այլն ունի սիրեմ:

Լատարեալ:

Է: ճանաչեցի, ճանաչեցեր, ճանաչեաց:

Տ: ճանաչեցաք, ճանաչեցիք, ճանաչեցին:

Տարակատար:

Է: ճանաչեալեմ, և այլն ունի սիրեալեմ:

Էրակատար:

Է: ճանաչեալի, և այլն ունի սիրեալի:

ազպանի:

Է: ճանաչեցից, ճանաչեցես, ճանաչեսցե:

Տ: ճանաչեսցուք, ճանաչեսցեք, ճանաչեսցին:

Հրամայականի ներկայ:

Է: ճանաչեա՛, մի՛ ճանաչեր, և այլն:

Տ: ճանաչեցեք, մի՛ ճանաչեք, և այլն:

ազպանի:

Է: ճանաչեսցիր, և այլն:

Տ: ճանաչեսցիք, և այլն:

Ըղձականի Լեռիայ և այլառնի :

Էդ : Երանի Թէ ճանաչեցեմ , և այլն :

և Նկատար :

Էդ : Երանի Թէ ճանաչեցեի : և այլն :

Կատարեալ և յարակատար :

Էդ : Երանի Թէ ճանաչեալիցեմ : և այլն :

Գերակատար :

Էդ : Երանի Թէ ճանաչեալիցեի , և այլն :

և Ղապառնի Ատորակցականին :

Էդ : Եթէ ճանաչեալ եղեց : և այլն :

և Ղապառնի Թի Լեռիայ . ճանաչել :

և Նոցեալ , ճանաչեալ գոլ :

և Ղապառնի , ճանաչելոց գոլ :

Ընդունելու Թի :

Ճանաչող : ճանաչեալ : ճանաչելոց :

Գերբայ :

Ճանաչելոց , իճանաչել , ճանաչելով , ըս ճանաչելն :

Կրաւորական Շաւիղ :

Առհմանակատ :

Լեռիայ , ճանաչիմ , և այլն ուր սիրեմ :

և Նկատար : Ճանաչեի : և այլն :

Կատարեալ : Ճանաչեցայ , ճանաչեցար , և այլք ուր սիրեցայ :

Տարակատար : Ճանաչեցեալեմ , և այլն :

Գերակատար : Ճանաչեցեալի : և այլն :

և Ղապառնի : Ճանաչեցայց , ճանաչեցիս , և այլն ուր սիրեցայց :

Հրտմայականի Կերկայ :

Եղ : Ծանաչիւ , մի՛ ծանաչիւ , և այլն :

ՏԴ : Ծանաչեցարուք , մի՛ ծանաչիք : և այլն :
 և Ղպառնի :

Եղ : Ծանաչի՞՞ր , և այլն :

ՏԴ : Ծանաչի՞՞իք , և այլն :

Ըղձական :

Կերկայ և սուպառնի , երանի Թէ ծանաչիցիմ : և այլն

և Նկատար : երանի Թէ ծանաչիցեէի : և այլն :

Կտրլ , և յԿտր : երանի Թէ ծանաչեցեալիցեմ : և այլն :

Էրա կատար : երանի Թէ ծանաչեցեալիցեի : և այլն :

և Ղպառնի ստորակցականին , եթէ ծանաչեցեալ լիցիմ :
 և այլն :

և Ներևոյթ : ներկայ : ծանաչիլ :

և Նցեալ : ծանաչեցեալ գոլ :

և Ղպառնի , ծանաչելի գոլ :

Ըսդուներու Թիք :

Ծանաչեցող , ծանաչեցեալ , ծանաչելի :

Ի-երբայք :

Ծանաչելոյ , 'ի ծանաչիլ , ծանաչելում , ըն ծանաչելն :

Պ Ր Ա Կ Ո Ւ Թ Լ Մ Ա Ա Ն Ե Ր Ո Ր Ռ .

Տաղապս ԸնորդուԹէց բային ներգործականի տրեմ, որ
պատկանի առ առաջին ընորդուԹին :

Ներգործական շաւիղ :

Սահմանական :

Երկայ : Մրեմ, տրես, տրէ : և այլն :

և Ղնկատար : Մրէի, տրէի, տրէր : և այլն :

Կատարեալ : Մրեցի, տրեցեր, տրեաց, և այլն :

Տարակատար : Մրեալեմ, և այլն :

Գերակատար : Մրեալէի : և այլն :

և Ղպառնի : Մրեցից, տրեցես : և այլն :

Հրամայական :

Ներկայ : Մրեա՛ : տրեցէք : և այլն, ուն սիրեա՛ :

և Ղպառնի : Մրեսմիր, տրեսմիր : և այլն ուն սիրեսմիր :

Ըղձական :

Ներկայ, և ապառնի, երանի Թէ, տրիցեմ, և այլն :

և Ղնկատար : երանի Թէ տրիդէի, և այլն :

Կտարեալ և յրկտր երանի Թէ տրեալիցեմ, և այլն :

Գերկատար : երանի Թէ տրեալիցէի : և այլն :

և Ղպառնի Ստորակցականին, եթէ տրեալիցէց :

և ՂներևուԹի ներկայ : Մրեկ :

և Ղնցեալ, տրեալ :

և Ղպառնի, տրելոց :

Ընդունելու Թիք :

Մրող, տրեալ, տրելոց :

Տաղադս Բայի :

Դերբայք :

Արեւոյ, 'ի տրեւ, տրեւով, 'ի տրեւն :

Կրաւորական Շաւիղ :

Նոյնոյ բային :

Աստուանական :

Ներկայ : Արեւմ, տրես, և այլն ուն սիրեմ :

Ղնկատար : Արեւեկ, և այլն :

Կատարեալ : տրեցայ, և այլն, ուն սիրեցայ :

Տարականատար : տրեցեալեմ : և այլն :

Բերականատար : տրեցեալեք :

Ղգառանի տրեցայց :

Հրամայականի ներկայ :

Եղ : տրեր, և այլն ուն սիրեր :

Տի : տրեցարուք : և այլն ուն սիրեցարուք :

Ղգառանի :

Եղ : տրե՞ր :

Տի : տրե՞ք :

Եղձական :

Ներկայ և ստորանի, երանի Թէ տրեցեմ, և այլն ուն սիրեցեմ :

Ղնկատար, երանի Թէ տրեցե՞ք : և այլն :

Կատարեալ և յրկտար, երանի Թէ տրեցեալիցեմ, և այլն :

Բերականատար, երանի Թէ տրեցեալիցեք :

Ղգառանի : Ետտրակցականն, Եթէ տրեցեալ լիցեմ : և այլն :

Ղներևոյնք :

Արեւ, տրեցեալ դոյ : Արեւի դոյ :

Ընդունելութից :

Արեցող, տրեցեալ, տրե՞ր :

Դերբայք :

Արեւոյ, 'ի տրեւ, տրեւով, ըն տրեւն :

Պ Բ Ա Կ Ի Ն Ն Ա Ս Ա Ն Ե Ր Ո Ր Դ :

Տաղաթս լծորդուԹԷ Բային չհորքականի ընդ միջակերպի
և արտուղւոյ , առաջնոյ լծորդուԹԷ , մեղանչեմ :

Ատնանականի ներկայ :

Եղ : մեղանչեմ , մեղանչես , մեղանչէ և այլն ո՞ր սիրեմ :

և շնհատար : մեղանչէի , մեղանչէիր , և այլն :

Էրատարեալ :

Եղ : մեղանչեցի , մեղանչեցեր , մեղանչեաց : կամ մեղայ ,
մեղար , մեղաւ :

ՏԳ : մեղանչեցաք , մեղանչեցիք , մեղանչեցին : կամ մեղաք ,
մեղայք , մեղան :

Տարակատար , մեղուցեալեմ , մեղուցեալես , և այլն

Գերակատար , մեղուցեալէի , մեղուցեալէիր , և այլն :

և շարունի , մեղանչեցից , կամ մեղայց : մեղանչեսցես ,
մեղանչեսցի :

ՏԳ : մեղանչիցուք , կամ մեղիցուք , մեղանչեցիք , մեղան
չեսցեն :

Նրամայականի ներկայ :

Եղ : մեղանչեա՛ , մի մեղանչե՛ր , կամ մի՛ մեղանչեցես , մի՛
մեղիցես : մեղանչիցե՛ , մի մեղանչիցե՛ , կամ մի՛ մեղիցե՛ :

ՏԳ : մեղանչեցէք , մի՛ մեղանչէք , կամ մի՛ մեղանչեցէք , մի՛
մեղիցէք , մեղանչիցեն , մի՛ մեղանչիցեն , կամ մի՛ մեղիցեն :

և շարունի :

Եղ : մեղանչիջիր , կամ մեղիջիր : և այլն :

ՏԳ : մեղանչիջիք , կամ մեղիջիք : և այլն :

Եղև

Տաղաթս Բայի :

Ըղձականի ներկայ և ապառնի :

Եղ : Երանի Թէ մեղանչիցեմ , կամ մեղիցեմ , և այլն :

ԱՆկատար , Երանի Թէ մեղանչիցեի , կամ մեղիցեի , և այլն :

Կտրեիլ և յարակատար , Երանի Թէ մեղուցեալիցեմ : և այլն :

Գ-Երակատար , Երանի Թէ մեղուցեալիցեի : և այլն :

Ապառնի ստորակցականին եթէ մեղուցեալեղէց : և այլն :

ԱՆերևոյթ : մեղանչել , մեղուցեալգոլ , մեղանչելոցգոլ :

ԸսգունելուԹիք : մեղանչող , մեղուցեալ , մեղանչելոց :

Դ-Երբայք : մեղանչելոյ , իմեղանչել , մեղանչելով , ըն մեղանչելն :

Պ Ը Լ Կ Բ Ա Ը Ն Ե Ր Ո Ր Ր Դ :

Տաղաթս լծորդուԹէ Բային չէզոքականի ընդ միջակերպի
և արտուղչոյ տաճոյ լծորդուԹէ : Տառնեմ :

Աահմանական :

Երկայ , յառնեմ , յառնես , յառնէ : և այլն , ուն սիրեմ :

ԱՆկատար , յառնեի , յառնեիր , յառներ , և այլն :

Կատարեալ :

Եղ : յարեայ , յարեար , յարեառ :

ՏԳ : յարեաք , յարեայք , յարեան :

Տարակատար : յարեալեմ , և այլն , ուն սիրեալեմ :

Գ-Երակատար : յարեալեի , և այլն , ուն սիրեալեի :

Ապառնի , յարեայք , յարիցես , յարիցէ : և այլն :

Հրամայականի ներկայ :

Եղ : ԱՐԻ , մի՛ յառներ , և այլն :

ՏԳ : ԱՐԻՔ , մի՛ յառնէք , և այլն :

Ապառնի

աշատնի :

Եղ : յարեղիք , մի՛ յառնիցես : և այլն :

Տփ : յարեղիք , մի՛ յառնիցէք : և այլն :

Ըղձական :

Ներկայ և ապառնի , երանի Թէ յառնիցեմ , յառնիցես :
և այլն :

աշնկատար , երանի Թէ յառնիցէի , յառնիցէիր : և այլն :

Կատարեալ և յարակատար , երանի Թէ յարեալիցեմ : և այլն :

Գերակատար , երանի Թէ յարեալիցէի : և այլն :

աշատնի Ատորակցականին , եթէ յարեալիդէց , Կ , լիցիմ :

աշներևոյԹք : յառնել , յարեալգոլ , յառնելոց գոլ :

ԸսդունելուԹիք , յառնող , յարեալ , յառնելոց :

Ի-երբայք :

յառնելոյ , ՚ի յառնել , յառնելով , ըն յառնելն :

Պ Ե Ր Ա Կ Ք Ա Ա Ն և Վ Ի Ե Ր Ո Ր Դ ,

Տարագս լծորդուԹԵ բային չգորջականի ներգործակերպի
և արտուղւոյ երկրորդի լծորդուԹԵ : Գամ :

Աահմանական :

Երկայ : գամ , գաս , գայ , և այլն , ուն լուանամ :

աշնկատար , գայի , գայիք , գայք : և այլն ուն լուանայի :

Կատարեալ :

Եղ : էի , եկիր , եկն :

Տփ : էկաք , էկիք , էկին :

Տարակատար : էկեալեմ , էկեալես , և այլն :

Գերակատար : էկեալէի , էկեալէիր : և այլն :

աշատնի :

Եղ : եկից , եկեսցես , եկեսցէ : Տփ : եկեսցուք : և այլն :

Հրա

Տաղաթս Բայն:

Հրամայեալսն ի ներկայ:

Եղ: Եկ, մի՛ գառ, կամ մի՛ գայցես: և այլն:

ՏԴ: Եկայք, մի՛ գայք, կամ մի՛ գայցեք: և այլն:

ւշադանի:

Եղ: Եկես՞իք, մի՛ գայցես, և այլն:

ՏԴ: Եկես՞իք, մի՛ գայցեք: և այլն:

Ըղձական:

Ներկայ և ստաղանի, երանի Թէ գայցեմ, գայցես, և այլն:

ւշնկատար, երանի Թէ գայցեի, գայցեիք, և այլն:

Կատարեալ և յարակատար, երանի Թէ եկեալիցեմ: և այլն:

Գերակատար, երանի Թէ եկեալիցեի:

ւշադանի ստորակցականին, եթէ եկեալեղէց: և այլն:

ւշներևոյթք: գալ, եկեալ գոլ, գալոց գոլ:

Ընդունելութիւնք եկող, եկեալ, գալոց:

Դերբայք, գալոյ, ՚ի գալ, գալով, ըն գալն:

ՊՐԱԿ ՔԱՆՆ ԵՐԿՈՒ ԵՐՈՐԴ:

Տաղաթս լծորդութե Բայն չէղորականի և արտուղոյ երկրորդի լծորդութե: Երթամ:

Ըմանանական:

Երկայ, երթամ, երթաս, երթայ: և այլն, ուն լուանամ:

ւշնկատար, երթայն, երթայիր, երթայր: և այլն:

Կատարեալ:

Եղ: չոգայ, չոգար, չոգաւ:

ՏԴ: չոգաք, չոգայք, չոգան:

Տարակատար, երթեալեմ, երթեալես, և այլն, ուն լուաց եալեմ:

Գերակատար, երթեալեի, երթեալեիք և այլն:

ւշադանի

ւշպառնի :

Եղ : երթայց , երթիցես , երթիցէ :

Տղ : երթիցուք , երթիցէք , երթիցեն :

Հրամայականի ներկայ :

Եղ : երթ , մի' երթար , կամ մի' երթայցես : և այլն :

Տղ : երթայք , մի' երթայք , կամ մի' երթայցէք և այլն :

ւշպառնի :

Եղ : երթի՛ցիր , մի' երթայցես , և այլն :

Տղ : երթի՛ցէք , մի' երթայցէք , և այլն :

Ըղձական :

Ներկայ և առպառնի , երանի թէ երթայցեմ , երթայցես ,
և այլն :

ւշնկատար , երանի թէ երթայցէի , երթայցէիր , և այլն :

Կատարեալ և յարակատար , երանի թէ երթեալիցեմ , և այլն :

Գերակատար , երանի թէ երթեալիցէի , և այլն :

ւշպառնի ստորակցականին , եթէ երթեալեղէց , և այլն :

ւշներևոյթք , երթալ , երթեալ գոլ , երթալոց գոլ :

Ընդունելութիք , երթօղ , երթեալ , երթալոց :

Ի-երբայք , երթալոյ , յերթալ , երթալո՞ղ , յերթալն :

ՊՐԱԿ ՔԱՐՆ և ԵՐԵՔ ԵՐՈՐԴ.

Տաղադս լծորդուԹԵ Բայն չէզոքահանի և արտուղոյ երկորդի լծորդուԹԵ, կարենամ:

Աահմանական :

Երկայ, կարենամ, կարենաս, կարենայ: կամ կարեմ, կարես, կարէ: կարենամք, կարենայք, կարենան: կամ կարեմք, կարէք, կարեն:

աշկատար, կարենայի, կամ կարէի: և այլն ուն լուսնայի:

Կատարեալ :

Եդ: կարացի, կարացեր, կարաց:

Տդ: կարացաք, կարացիք, կարացին:

Տորահատար, կարացեալեմ, և այլն ուն լուսնեալեմ:

Դերահատար, կարացեալէի, և այլն ուն լուսնեալէի:

աշկառնի :

Եդ: կարացայց կամ կարացից, կարացես, կարացէ:

Տդ: կարացուք, կամ կարցուք, կարացէք, կարացեն:

Հրամայական :

Եդ: կարացիր, մի' կարենար, մի' կարանայցես, մի' կարիցես, և այլն:

Տդ: կարացիք, մի' կարենայք, մի' կարանայցէք, մի' կարիցէք, և այլն:

աշկառնի :

Եդ: կարասջիր, մի' կարիցես: և այլն:

Տդ: կարասջիք, մի' կարենայք, և այլն:

Ըղնա

Ըղձահանի ներկայ և ապառնի :

Եղ : Երանի Թէ կարանայցեմ , կամ կարեցեմ , և այլն :
 ՏԳ : Երանի Թէ կարանայցեմք , կամ կարեցեմք , և այլն :
 Ղնկատար : Երանի Թէ կարանայցեի , կամ կարեցեի , և այլն :
 Կտրլ և յարակատար : Երանի Թէ կարացեալիցեմ : և այլն :
 Գ Երակատար : Երանի Թէ կարացեալիցեի : և այլն :

ւ Չառանի ստորակցականն , և Թէ կարացեալիղէց :
 ւ Ղներև ոյԹք , կարենալ , Կ , կըել , կարացեալ գոլ , կարելոց գոլ :
 Ընդունելու Թիք , կարացող , կարացեալ , կարելոց :
 Դ Երբայք , կարենալոյ , կամ կարելոյ , ՚ի կարել , կարելով ,
 ըն կարելն :

Մարբերի պա՛ի բայէն ներգործականէ , կարեմ , կարիմ :
 որ ՚ի ներկայում լինի , կարեմ , կարես , կարէ , և այլն :

Տանկատարում , կարէի , կարէիր , կարէր : և այլն :
 Ըն կատարելում , կարեցի , կարեցեր , կարեսց : և այլն :
 Ըն յրակատարում , կարեալեմ , կարեալես , և այլն :
 Ըն գերկատարում , կարեալէի , և այլն :

Տապառնոջ , կարեցից , կարեսցես , կարեսցէ : կարեսցուք ,
 կարեսցէք , կարեսցեն :

Ըն հրամայականում , կարեա՛ , մի՛ կարեր :

Տղձակամբում , Երանի Թէ կարեցեմ , և այլն :
 Տաներևու Թում , կարել : կարեալ գոլ , կարելոց գոլ :
 Տընգունելու Թէ , կարող , կարեալ , կարելոց և այլն :

Կրաւորական շարիղ :

Ատհմանականի ներկայ , կարիմ , կարիս , կարի , և այլն :
 Կատարեալ , կարեցայ , կարեցար , կարեցաւ , և այլն :
 ւ Ղներև ոյԹք , կարիլ , կարեցեալ գոլ , կարելի գոլ : և այլն
 ուլ սիրեմ , սիրեմ :

ՊՐԱԿ ՔԱՂՆ ԼՉՈՐԱ ԵՐՈՐԴ :

Տաղաքս լծորդուԹԵ Բայնն ներգործականի կախում,
որ պատկանի առ Երրորդ լծորդուԹին :

Աահնանականի ներկայ ներգործական :

Եղ : կախում, կախուս, կախու :

Տղ : կախումք, կախոյք, կախուն :

Կրաւորական :

Եղ : կախնիմ, կախնիս, կախնի :

Տղ : կախնիք, կախնիք, կախնին :

Անկատար ներգործական :

Եղ : կախոյի, կախոյիք, կախոյիք, ևայլն, ուն լնոյի :

Կրաւորական :

Եղ : կախնէի, կախնէիք, կախնէք, ևայլն ուն լնանէի :

Կատարեալ ներգործական :

Եղ : կալայ, կալար, կալաւ :

Տղ : կալաք, կալայք, կալան :

Կրաւորական :

Եղ : կալանեցայ, կալանեցար, կալանեցաւ :

Տղ : կալանեցաք, կալանեցայք, կալանեցան :

Տարակատար ներգործական :

Եղ : կալեալիմ, կալեալես, ևայլն ուն սիրեալիմ :

Կրաւորական :

Եղ : կալեցեալիմ, կալեցեալես, ևայլն ուն սիրեցեալիմ :

կամ կալանեցեալիմ, ևայլն, ուն լնանեցեալիմ :

Գերակատար ներգործական :

Եղ : կալեալէի, ևայլն, ուն սիրեալէի :

Կրաւորական :

Կրաւորական :

Եղ: Կալեցեալէի, և այլն ուն սերեցեալէի: Կամ Կալանեց
եալէի, և այլն ուն շանեցեալէի :

Ապառնի ներդործական :

Եղ: Կալայց, Կալցես, Կալցէ :

Տէ: Կալցուք, Կալցէք, Կալցին :

Կրաւորական :

Եղ: Կալանեցայց, Կալցիս, Կալցի, Կամ Կալանեցայց և այլն
ուս սերեցայց :

Տէ: Կալանեսցուք, Կալանեսցեք, Կալանեսցին: Կամ Կալ
այցուք, Կալցեք, Կալցին :

Հրամայականի ներկայ ներդործական :

Եղ: Կալ, Կամ Կա', մի' Կալսուք, Կամ մի' Կալսուցու: և այլն:

Տէ: Կալարուք, մի' Կալսուք, Կամ մի' Կալսուցուք: և այլն:

Կրաւորական :

Եղ: Կալիս, մի' Կալանիս, Կամ մի' Կալանիցիս: և այլն :

Տէ: Կալեցարուք, մի' Կալանիք, Կամ մի' Կալանիցիք: և այլն:

Ապառնի ներդործական :

Եղ: Կալնիջիս, մի' Կալսուցուս: և այլն:

Տէ: Կալնիջիք, մի' Կալսուցուք: և այլն :

Կրաւորական :

Եղ: Կալանիջիս, մի' Կալսանիցիս: և այլն:

Տէ: Կալանիջիք, մի' Կալսանիցիք: և այլն:

Աղձականի ներկայ և ապառնի ներդործական :

Եղ: Երանի Թէ Կալսուցում, Կալսուցուս, և այլն ուն շուցում

Կրաւորական :

Եղ Երանի Թէ Կալսանիցիս, և այլն ուն, շանիցիս:

Անկա

Տողազս Բայի :

ւ Չնկատար ներգործական :

Եղ: Երանի Թէ կախնցէի , և այլն ուն ընցէի :

Կրաւորական :

Եղ: Երանի Թէ կալանիցէի , և այլն ուն խանիցէի :

Կատարեալ , և յարակատար ներգործական :

Եղ: Երանի Թէ կալեալիցեմ : և այլն :

Կրաւորական :

Եղ: Երանի Թէ կալեցեալ , կամ կալանեցեալիցեմ , և այլն :

Դերակատար ներգործական :

Եղ: Երանի Թէ կալեալիցէի : և այլն :

Կրաւորական :

Եղ: Երանի Թէ կալեցեալ , կամ կալանեցեալիցէի : և այլն :

Ատորակցականի ապառնի ներգործական :

Եղ: Եթէ կալեալ եղեց : և այլն :

Կրաւորական :

Եղ: Եթէ կալեցեալ , կամ կալանեցեալ լինիմ : և այլն :

Վնէրեւոյթ :

Ներգործական , կախուլ : կրաւորական , կալանիլ :

Ըտդունելու Թի ներգործական կախող , կրաւորիկ ն կալանող :

Դերբայք ներգործականք , կախիլոյ , ՚ի կախուլ , կախ
լով , ըն կախուլն :

Դերբայք կրաւորականք , կալանելոյ , ՚ի կալանիլ , կա
լանելով , ըն կալանիլն :

Ըստ այսմ լծորդի և ս բաղադրեցեալն ՚իսմանս ընկալսում :

Բայք զիտեղի է զի բայս այս կախում որէ ընթանեմ , տար
բերի ՚իբայես կալեմ , կալեմ , որէ եղեմ :

Իրոյ ներկայն լինի , կալեմ , կալես : կատարեալն , կալի ,
կալեր , եկալ : ւ Չարանի , կալից , և այլն :

Պ Ը ւ Ձ Կ

ՊՐԱԿ ՔԱՂՆ և ՀԻՆԿ ԵՐՈՐԴ :

Տաղաքս ԼԾորդ-ուԹԷ Բայն : Մենիմ :

Լանխանսահանսի Կերկայ :

Կերգործական և Կրաւորական :

Լ: Մենիմ, ունիս, ունի :

Տգ: Մենիմք, ունիք, ունին :

ԼՂնկատար ներգործական :

Եղ: ունէի, ունէիր, ունէր :

ՏԷ: ունէաք, ունէիք, ունէին :

Կրաւորական :

Եղ: ունեէի, ունեէիր, ունեւր :

ՏԷ: ունեաք, ունեիք, ունեին :

Կատարեալ Կերգործական

Եղ: ունեցի, ունեցեր, ունեաց :

ՏԷ: ունեցաք, ունեցիք, ունեցին :

Կրաւորական :

Եղ: ունեցայ, ունեցար, ունեցաւ :

ՏԷ: ունեցաք, ունեցայք, ունեցան :

Տարահատար ներգործական :

Եղ: ունեալեմ, և այլս ունի սիրեալեմ :

Կրաւորական :

Եղ: ունեցեալեմ, և այլս ունի սիրեցեալեմ :

Էրեւակատար ներգործական :

Եղ: ունեալէի, և այլս ունի սիրեալէի :

Կրաւորական :

Եղ: ունեցեալէի, և այլս ունի սիրեցեալէի :

Էջառնի

Տաղապն Բայի :

ւշառնի ներգործական :

Եղ : ունեցից , ունեցես , ունեցէ :

Տի : ունեցուք , ունեցեք , ունեցեն :

Կրաւորական :

Եղ : ունեցայց , ունեցիս , ունեցի :

Տի : ունեցաք , ունեցիք , ունեցին :

Հրամայականի ներկայ ներգործական :

Եղ : ունեա՛ , մի՛ ուներ , կամ մի՛ ունիցիս : և այլն :

Տի : ունեցե՛ք , մի՛ ունիք , կամ մի՛ ունիցիք : և այլն :

Կրաւորական :

Եղ : ունի՛ր , մի՛ ունիր , կամ մի՛ ունիցիս : և այլն :

Տի : ունեցարուք , մի՛ ունիք , կամ մի՛ ունիցիք : և այլն :

ւշառնի ներգործական :

Եղ : ունես՞իք : Տի : ունես՞իք : և այլն :

Կրաւորական :

Եղ : ունի՞՞ր : Տի : ունի՞՞ք : և այլն :

Շղկականի ներկայ և ատառնի :

Ներգործական և կրաւորական :

Եղ : երանի թէ ունիցիմ , ունիցիս , ունիցի :

Տի : երանի թէ ունիցիմք , ունիցիք , ունիցին :

ւշնկատար ներգործական :

Եղ : երանի թէ ունիցեի , և այլն ունիցեի :

Կրաւորական :

Եղ : երանի թէ ունիցեիմ , և այլն ունիցեիմ :

Կատարեալ և Տարակատար ներգործական :

Եղ : երանի թէ ունեալիցիմ : և այլն :

Կրաւոր

Կրաւորական :

Էդ : երանի Թէ ունեցեալիցեմ : և այլն :

Դերակատար ներգործական :

Էդ : երանի Թէ ունեալիցէի , և այլն :

Կրաւորական :

Էդ : երանի Թէ ունեցեալիցէի : և այլն :

աշխարհի Ատորակցականին

Ներգործական :

Էդ : եթէ ունեալիցէից , և այլն :

Կրաւորական :

Էդ : եթէ ունեցեալ լիցիմ , և այլն :

աշխարհի ոյթ :

Ներգործականք , ունել , ունեալգոլ , ունելոց գոլ :

Կրաւորականք : ունիլ , ունեցեալգոլ , ունելի գոլ :

Ընդունելութից :

Ներգործականք , ունօղ , ունեալ , ունելոց :

Կրաւորականք : ունեցօղ , ունեցեալ , ունելի :

Դերբայք հարկից : ունելոյ յունել , ունելով , յունելն :

աշխ և ս ըն ներկայում սահմանականին : Ունենամ :

Ունենաս , ունենայ : Ունենամք , ունենայք , ունենան :

և այլն :

Ըստ այսմ հողովի և ս բաղադրեցեալն իբայես յայտմանէ :

Ընդունիմ , ընդունեցի : ընդունեցից , ընդունեա : և այլն :

ՊՐԱԿ ՔԱՁՆ ԼՎԵՑ ԵՐՈՐՈՂ:

Տաղադս լծորդութե Բային Աատչին:

Աահմանահան ներկայ:

Կ: մատչիմ, մատչիս, մատչի:

ՏԴ: մատչիմք, մատչիք, մատչին:

Անկատար,

ԵԿ: մատչէի, մատչէիք, և այլն, ունի սիրէի:

Կատարեալ:

ԵԿ: մատեայ, մատեար, մատեալ:

ՏԴ: մատեաք, մատեայք, մատեան:

Տարակատար:

ԵԿ: մատեալեմ, մատեալես, մատեալէ: և այլն, ունի սիրեալեմ:

Գերակատար:

ԵԿ: մատեալէի, մատեալէիր, մատեալէր: և այլն:

Ապարանի:

ԵԿ: մատեայց, մատիցես, մատիցէ:

ՏԴ: մատիցուք, մատիցէք, մատիցեն:

Ջրամայականի ներկայ:

ԵԿ: մատիր, մի' մատիր, կամ մի' մատչիցիս: և այլն:

ՏԴ: մատիրք, մի' մատիրք, կամ մի' մատչիցիք: և այլն:

Ապարանի:

ԵԿ: մատիցիր, կամ մատիցես, մի' մատչիցիս, և այլն:

ՏԴ: մատիցիրք, կամ մատիցէք, մի' մատչիցիք, և այլն:

Ըղձահանի ներկայ և ապարանի:

ԵԿ: Երանի Թե մատչիցիմ, մատչիցիս, մատչիցի:

ՏԴ: Երանի Թե մատչիցիմք, մատչիցիք: մատչիցին:

Կտտար

Կտրել և յարակատար :

Էդ : երանի Թէ մատեալիցեմ, և այլն :

Գերակատար :

Էդ : երանի Թէ մատեալիցէի, և այլն :

ւշ պառնի ստորակցականին :

Էդ : եթէ մատեալ եղեց ; և այլն :

ւշ ներևոյթք, մատչիլ, մատեալ գոլ, մատչելոց գոլ :

Ըսդ-ուներու Թիք, մատչող, մատեալ, մատչելոց :

Դերբայք : մատչելոյ, իմատչիլ, մատչելով, ըն մատչելն :

Պ Ը Լ Կ Ք Ա Վ Ն և Ե Օ Թ Ն Ե Ր Ո Ր Ղ :

Տաղաթս Լծորդու Թէ քային ծանին :

Սահմանականի ներկայ :

Հասարակօրէն :

Ղ : ծանին, ծանես, ծանի :

Տի : ծանինք, ծանիք, ծանին :

ւշ կատար ներգործական :

Էդ : ծանիի, ծանեիր, ծաներ : և այլն ուն սերէի :

Լքաւորական :

Էդ : ծանեէի, ծանեէիր, ծանեւր : և այլն ուն սերեէի :

Կատարեալ հասարակ :

Էդ : ծանեայ, ծանեար, ծանեաւ :

Տի : ծանեաք, ծանեաք, ծանեան :

Տարակատար ներգործական :

Էդ : ծանեալեմ, ծանեալես, և այլն :

Լքաւորական :

Էդ : ծանեցալեմ, ծանեցալես, և այլն :

Տողադս Բայի :

Գերակատար :

Ներդործական : ծանեալէի , և այլն :

Լրաւորական , ծանեցեալէի , և այլն :

աշխատանի ներդործական :

Էդ : ծանեայց , ծանեսցես , ծանեսցէ : և այլն :

Լրաւորական :

Էդ : ծանեցայց , ծանեսցիս , ծանեսցի , և այլն :

Հրամայականք հասարակք :

Ծանիր , ծանիր : ծաներուք , ծանիջիր , ծանիջիք :

Ըղձականի Ներկայ և աշխատանի :

Ներդործական :

Էդ : երանի թէ ծանիցեմ , ծանիցես , և այլն :

Լրաւորական :

Էդ : երանի թէ ծանիցիմ , ծանիցիս , ծանիցի :

աշխատար ներդործական :

Էդ : երանի թէ ծանիցէի , ծանիցէիր , ծանիցէր : և այլն :

Լրաւորական :

Էդ : երանի թէ ծանիցեկէի , ծանիցեկէիր , ծանիցեկեր : և այլն :

աշխատանի ատորակցականին :

Ներդործական : և թէ ծանեաղեղէց : և այլն :

Լրաւորական : և թէ ծանեցեաղեղէց , կամ լիցիմ : և այլն :

աշխատանի :

Ներդործական : ծանեւ , ծանեալ գոյ , ծանելոց գոյ :

Լրաւորական , ծանիւ , ծանեցեալ գոյ , ծանելի գոյ :

Ըդդունելութիք :

Ներդործական , ծանսղ , ծանեալ , ծանելոց :

Լրաւորական , ծանեցող , ծանեցեալ , ծանելի :

Դերբայք ներդործական :

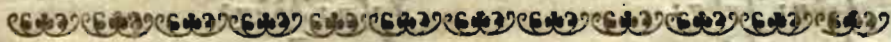
Ծանելոյ , իծանել , ծանելով , ըն ծանելս :

Լրաւոր

Կրուորականք :

Ծանկոյ , ՚իծանիւ , ծանկոզ , ըս ծանիխ :

Տիշէլիբէն և սատ : Գոնեա՛ , որէ հաշուեա՛ : և Ռղլեր , որէ Ռղլեր , կամ ողջունեցեալլեր : Գուցէ , որէ Իցէ :

ՊՐԱԿՔԱՆ և ՈՒԹՆ ԵՐՈՐԴ ,

Տաղապս հորովանց դերանուանցն . Ես , Դու , Լա : Էյս , Իմ , Որ , ըսդ որովք պարունակիս մտացեալքն :

Դերանուանս այս Ես , որ նշանակէ զառաջին դէմն : Էյսպէս հորովի :

Եզական :

Տողնական :

Էն : Ես :

Էն : Եմեր :

Եե : Իմ :

Եե : Եմեր :

Եր : Ինչ , կամ առիս :

Եր : Եմեզ , կամ առ. Եմեզ :

Հայ : զիս :

Հայ : զմեզ :

Բաց : յիսէն :

Բաց : Իմէնը :

Պատ : զիսէն :

Պատ : զմէնը :

Գոր : Իսե :

Գոր : Եմօք :

Պար : զիսե :

Պար : զմօք :

Եեր : յիս :

Եեր : Իմեզ :

Դերանուանս այս Դու , որպատկանի առեղիքորդ դէմն , Էյսպէս հորովի :

Եզական :

Տողնական :

Էն : Դու :

Էն : Դուք :

Եե : քոյ :

Եե : ձեր :

Եր : բեզ , առ. բեզ :

Եր : ձեզ , առ. ձեզ :

Հայ :

Տաղապս Դերանուն :

Հայ : զբեղ :
 Բայ : իբէն :
 Պատ : զբէն :
 Գոր : բե :
 Պար : զբե :
 Ներ : իբեղ :
 Կոչ : ո՞վ դու :

Հայ : զձեղ :
 Բայ : իձէն :
 Պատ : զձն :
 Գոր : ձբօր :
 Պար : զձբօր :
 Ներ : իձեղ :
 Կոչ : ո՞վ դուք :

Դերանունս այս իւրեան որ սլատկանի առ Երրորդ գէմս

ւշյսպէս հոլովի :

Եզական :

Տոգնական :

Աե : ևար , իւրեան :

ւՂն : իւրեանք :

Աե : իւրեանց :

ԱՄր : իւրեանց , ջիւրեանս :

Հոյ : զիւրեանս :

Բայ : յիւրանէ :

Բայ : յիւրեանց :

Պատ : զիւրանէ :

Պատ : զիւրեանց :

Գոր : իւրեամբ :

Գոր : իւրեամբք :

Պար : զիւրեամբ :

Պար : զիւրեամբք :

Ներ : նիւրեան :

Ներ : նիւրեանս :

Իսկ զանուննականն եղականին և զայլս թուցեալս հոլովս ոչ ունի :

Դերանունս այս ցուցական Աա ,

ւշյսպէս հոլովի :

Եզական :

Տոգնական :

ւՂն : Աա :

ւՂն : Աորա :

Աե : սորա , և սորին :

Աե : սոցա և սոցին :

ԱՄր : սմա : և սմին , ցաա :

ԱՄր : սոցա , ցոցա :

Հայ : զսա :

Հայ : զսոսա :

Բայ :

Բաց : 'իմաննէ :	Բաց : 'իտոցանէ , 'իտոցունց :
Պատ : զանանէ :	Պատ : զտոցանէ , զտոցունց :
Էոր : սովաւ , սովինք , սովին :	Էոր : սոբօք :
Պար : զսովաւ , զսովինք , զսովին :	Պար : զսոբօք :
Ներ : 'իմա , 'իմին :	Ներ , 'իսոսա , 'իսոսին :

Ընդ այսու հոլովմամբ պարունակին Դա . և Լա : ո՞ր
 դոն , Դորա , դմա : զբա , 'իդմանէ , դովաւ և այլն : նորա ,
 նմա , զնա , 'ինմանէ , նովաւ , և այլն :

Դերանունս այս ցուցական շարքի այսպէս :

Եզական : Տոգնական :

ձն : ձն :	ձն : ձյտքի :
Ան : այսր , այսորիկ :	Ան : այսոցիկ , այսց :
ԱՂր : այսմ , այսմիկ :	ԱՂր : այսոցիկ առ այսոսիկ :
Հայ : զայս :	Հայ : զայսոսիկ :
Բաց : յայմանէ :	Բաց : յայտցանէ :
Պատ : զայմանէ :	Պատ : զայտցանէ :
Էոր : այսու , այսուիկ :	Էոր : այսոքեք :
Պար : զայսու , զայսուիկ :	Պար : զայսոքեք :
Ներ : նայսմիկ :	Ներ : նայսոսիկ :

Ընդ այսու հոլովմամբ պարունակին , այդ , և այն : ո՞րքան ,
 այդորիկ , այդմիկ , զայդ , յայդմանէ , այդու : և այլն : այնա
 ղիկ , այնմիկ , զայն , յայնմանէ , այնու : և այլն :

Դերանունս այս ստացական իմ , հոլովի այսպէս :

Եզական : Տոգնական :

ձն : իմ :	ձն : իմք , իմոյք :
Ան : իմոյ :	Ան : իմոց , իմոյց :
ԱՂր : իմում , առ իմն :	ԱՂր : իմոց , առ իմն :

Հայ :

Տարադոս Դերանուճան :

Հայ : զին :	Հայ : զինս , զինոյս :
Բաց : յինէ :	Բաց : յինոց , յինոցց :
Պատ : զինէ :	Պատ : զինոց : զինոցց :
Գոր : իմով :	Գոր : իմովք ;
Պար : զինով :	Պար : զինովք :
Ներ : նինում :	Ներ : նինս :
Կոչ : ո՞վ իմ :	Կոչ : ո՞վինք , ինոցք :

Ըստ այսու հոշովմամբ արտունակին քո , իւր , մեր , ձեր ,
 նրոն , քոյոյ , քում , զքո , 'իքումն , քոյով , ևայլն :
 իւրոյ , իւրում , զիւր , յիւրմէ , իւրով , ևայլն :
 մերոյ , մերում , զմեր , 'իմերմէ , մերով , ևայլն :
 ձերոյ , ձերում , զձեր , 'իձերմէ , ձերով , ևայլն :

Դերանուճս այս յարաբերական Որ , հոլովի այսպէս :

Էզական :

Տոգնական :

Ղն : Որ :	Ղն : Որք :
Աե : որոյ :	Աե : որոց :
ԱՈր : որում , առ որ :	ԱՈր : որոց , առ որս :
Հայ : զոր :	Հայ : զորս :
Բաց : յորմէ :	Բաց : յորոց :
Պատ : զորմէ :	Պատ : զորոց :
Գոր : որով :	Գոր : որովք :
Պար : զորով :	Պար : զորովք :
Ներ : նորում :	Ներ : նորս :
Կոչ : ո՞վ որ :	Կոչ : ո՞վ որք :

Իսկ մնացելոց դերանուճանց ոմանք ոչ հոլովին , որպիսիք
 են , ս , դ , ն : այլ մնան նոյնպէս ըն թնաւս հոլովս մասանց
 բանն , ընդորս և շարակցին : նրոն , իմս , քոյոյ , իւրն : իմոյս ,
 քոյոյդ , իւրոյն : իմումս , քումդ , իւրումս : ընձերցողս , ընձեր

ցօղդ , ընթերցողն : ընթերցողիս , ընթերցողիդ ; ընթերցողին :
ընթերցողիւս , ընթերցողիւդ , ընթերցողիւն , և այլն :

Ոմանք Թեպէտ և հոլովին բայց ըստ անուանց , որպիսիք
են , ինքն , ինքեան , առինքն , զինքն , ինքեամբ , յինքենէ , նին
քեան և այլն , ուր ւարեւն , ւարեան :

Առն , դռն , նոյն ; սոխոյ , գոխոյ , նոյսոյ ; սոխով , գոխով ,
նոյսով ; Նոխոյ , իդոխոյ , ինոյնոյ , և այլն , ուր նիւթ , նիւթոյ :

Ըմային , մերային , ջոյն , ձերային , իւրային : Եմայոյ , մե
րայոյ , ջոյոյ , ձերայոյ , իւրայոյ , և այլն , ուր նիւթ , նիւթոյ :

Իւրական , ինքնական , նոյնական ; իւրականի , ինքնակա
նի , նոյնականի , և այլն ուր ւհիտ , մտի :

Բայց դեռելի է , զի դերանուանք մինչ բաղադրին ընդ
այլոց դերանուանց հոլովին ըստ , նոցին , որոն իւրաքանչիւր ,
իւրաքանչիւրոյ , իւրաքանչիւրում : իւրաքանչիւրով , և այլն :
ինքնինքն , ինքնինքեան , ինքնյինքենէ , ինքն ինքեամբ :

Իսկ մինչ բաղադրին ընդ անուանց , հոլովին ըստ անուանց ,
որոն , նոյնագոյ , նոյնագոյն , նոյնագոյն , ինոյնագոյն : ինք
նակայ , ինքնակայն , ինքնակայն , յինքնակայն , և այլն : Բայց
ըն բաղադրութիւն այսոսիկ ուր տեսանես , վերջինն միայն հո
լովի , և նախկինն մնաց ըն կացութե իւրում :

ՊՐԱԿ ՔԱՁՆ ԵՒՆՆ ԵՐՈՐԴ :

Տաղաթօ Հոլովմանց Ընդունելութեց :

Ընդունելութեց դոյն ինչ խօսեցաք ընհոլովմունս
անուանց , և ըն լծորդութիւն բայից , զորոց և լրա
պէս ճառելոցքեմք ներկորդում հատորին , իսկ
աստ առ ի համառօտել զհոլովմունս նոցին իմիտս
ուսումնասիրաց շնորհ , Թէ ընդունելութիւք սրբ եզերին

՛եօղ, հոլովն ուն բան, բանի: նրդն, Լիբօղ, սիրողն, ՛ե սիրող, զսիրող, ՛եսիրողէ, սիրողել, և այլն:

Էւտորք եզերնն ՛ե Լալ, հոլովն ուն նիւԹ, նիւԹոյ, նր դոն, սերեցեալ, սերեցելոյ, ՛եսերեցեալն, զսերեցեալն, ՛եսերեց ելոյ, սերեցելով, ըս սերեցելում, և այլն:

Որք եզերնն ՛ելն, հոլովն ուն Էսիկն, ոսիւոյ, նրդոն, սի թելն, սերելոյ, ՛եսերելն, զսերելնն ՛ե սերելոյ, սերելով, ըս սերելում, և այլն:

Իսկ որք եզերնն ՛ելոց, ոչ հոլովն, Եթէ ոչ ըս տեղնս կարի հարկաւորս, առ ՛ե պարզել զԵտաւաւորուԹի, շարա գրուԹԷ, նրդոն Ելոց, Ելոցն: Ելոցք, Ելոցաց, և այլն:

ՊԸ ԱԿ ԵՐ ԵՄՆ ԵՐ ՈՐՈՂ.

Տաղադս ԼատխադրուԹԷց:

ԱԼխադրուԹԷց ուսմսք են հոլովակերտք, և են այսո թիկ, ՛ե, յ, առ, ՛ց, ՛ղ, ներ, ն, ըս, ընդ:

Ուսմսք են ընդարձակք, և են այսոցիկ, Էտորե, ներջոյ, ներջոյ, ՛ելեա, ՛ելերոյ, ՛իմել, ՛իմիլն, արտաբոյ, զինն, յետ, յետոյ, առաջն, իման, յաղագս, յա ղագաւ, սահս, փոխանակ, ընդ, հետ, առ ընԹեր, հոււլ, մօտ, մերձ, Թարց, առանց, ըստ, մինչև, յանդիման, հանս դեպ, դէպ, որպէս, իբրև, բան, բաց, զատ, մեկուսի, հանս դերձ, շուրջ, ընդաջմէ:

Էւ ուսմսք են բաղադրականք, որք են այսոցիկ, ան, ապ, տք, ենԹ, ստոր, վեր, արտ, տրամ, տար, համ, շար, փաղ, հակ, ըստ, առ, բաղ, անդր, իջար, ներ, յար, փոխ, շաղ, հոմ, զեհ, դեր, բակ, փար, մեղ, մակ, ընդէմ, գեր, հետ, և այլք:

Օայսցանէ բնաւից խօսեցցուք լրատէս, ներքորդում հա

հատարին , մինչ շարագրեսցուը զհորովառուԹեց մասանց բանի :

ՊՐԱԿ ԵՐԵՍՈՒՆ ԼԱՒԻ ԵՐՈՐԴ ,
Տաղադս Աճախայից :

Աճախայից ոմանք են տեղականք ; և են այսորիկ , ուր , աստ , անդ , աստանօր , այդրանօր , անաստանօր , ուրուրեք , յամուրեք , այլուրեք , ուրեքուրեք : յն , իվեր , իվայր , իներքս , յարտաքս , այսր , այդր , անդր : Բուստի , աստուստ , այդրուստ , անասուստ , աստի , այդի , անտի , իվերուստ , իներքուստ , իբացուստ , իստօրե , իհեռուստ , ի մերձուստ , և այլք :

Բմանք են ժամանակահանք , և են այսորիկ , Երբ , յորժամ , այժմ , արդ , ցարդ , այժմիկ , յայնժամ , այսօր , սերկ , իվաղիւն , իվաղորդայն , երեկ , եռանդն , հերու , միշտ , ցանկ , յաւետ , երբեմն , երբեք , մերձ , առժամայն , դեռ , տակաւին , գեռուս , մինչ , մինչդեռ , մինչտակաւին , մինչդեռտակաւին , երբև , ջև , ջևուս , վաղ , վաղուրեմն , շատուց ; և այլք :

Բմանք են սրականք , և ունին զայսօսիկ , վերջաւորուԹիս , բար , պէս , օրեն , արեն , երեն , ակի , աշի , և ոք , դեն , օք գոն , մարդկաբար , իմաստնասլեն , յանկարծօրեն , յուճարեն , հայերեն , ուղղակի , արացի , բարուք , շարադին , և այլք :

Բմանք են քանակականք , և են , այսորիկ , օրջան , իր չափ , այսբան , այդբան , այսբան , այսչափ , այդչափ , այնչափ , մի անդամ , երկուանդամ , երեքանդամ , երկիցս , երիցս , չորիցս , քունիցս , քանիցս անդամ , այսքանիցս , այդքանիցս , այնքանիցս , բազմիցս , բազումանդամ , շատ , փոքրինչ , սակաւինչ , դոյնինչ , զակաւիկինչ , սակաւ , սակաւ աստակաւ , աս

Ջաւ , տակաւ առտակաւ , և այլ ք :

Բմանք են հարցականք , և են այսոքիկ , է՞ , ը՞սդ-է՞ , զմէ՞ վ՞
էր , զի արդ , սրպէս , ո՞չ ապաքէս , ո՞չ արդեօք , հիմ , հիմարդեօք ,
հիբար , հիկէս , սրդոս : և այլ ք :

Բմանք են ստորառականք , և են այսոքիկ , այոյ , այդպէս ,
իրաւի , ճմարտապէս , հաւաստեալ , արդարև , ստուգիւ ,
ամէն , հա : և այլ ք :

Բմանք են բացասականք , և են այսոքիկ , ոչ , չէ , չ , չիք , ոչ
իւիք , ոչ երբէք , ոչ բնաւ , ոչ բնաւերբէք , ոչ միովիւիք , բաւ ,
մի լիցի , բաւ լիցի , մի՛ երբէք , ոչ իսկիկեօպիւ , չէ ամէնևին ,
չիք բնաւին : և այլ ք :

Բմանք են զատականք , և են այսոքիկ , 'իբաց , 'իզատ , 'ի
տար , 'իմերձ , առանձին , առանձնակի , բացատ , որոշակի ,
եղակի , երկակի , մի'ակի , մի'մի , երկու երկու : և այլ ք :

Բմանք են ծածկակիսք , և են այսոքիկ , ծածուկ , 'իծա
ծուկ , դաղտ , դաղտնի , կանխլաբար , ծածկաբար , լռապէս ,
անմուռնչ , անշուշտ , և այլ ք :

Բմանք են յայտականք , և են այսոքիկ , յոյտ , յայտնի ,
յայտնապէս , լուիլու , հրատարակաւ , յայտանդիման , հռչա
կօրէն : և այլ ք :

Բմանք են երազականք , և են այսոքիկ , արագ , երագ երագ ,
շուտ , շուտշուտ , ստեպ , ստեպստեպ , փոյթ ընդ փոյթ ,
փոյթընթաց , վաղվաղ , վաղվաղակի , փութանակի , կա
նուխ , ձեպ , և այլ ք :

Բմանք են դասականք , և են այսոքիկ , նախ , երկրորդ , եր
րորդ , այսուհետև , յապա , յետոյ , յետայսոքիկ , հուսկետոյ ,
զկնի այսոքիկ , միշտամիտղէ , միառմի , կարգաբար , և այլ ք :

Բմանք են ցուցականք , և են այսոքիկ , ահա , ահաւասիկ ,
ահաւատիկ : և այլն :

Բմանք

Մմանք են ժողովականք , և են այսոքնի , ՚ի միասին , միան
գամայն միահաղոյն ընդհանրապէս , համակ , համօրէն , առ
հասարակ ; ամենևն , բոլորովին , բնաւն , բովանդակ , երամ
երամ , ջոկք ջոկք , և այլք :

Մմանք են երկբայականք , և են այսոքնի , արդեօք , Թերևս ,
գուցցէ , գուցցէ երբէք , գուցցէ արդեօք , մի Թէ , մի՛ գուցցէ ,
Թերևս արդեօք , և այլք :

Մմանք են կրկնականք և են այսոքնի , կրկն , կրկին անգամ ,
վերստին , անդրէն , միւսանգամ , դարձեալ , և այլք :

Մմանք են յաճախականք և են այսոքնի , խիստ , տն , կա
նն , յոյժ , կարն յոյժ , յորդ , յորդապէս , սաստիկ , իսպառ
բնաւ , և սքանդեւս , և այլք :

Մմանք են նախընտրականք , և են այսոքնի , մանաւանդ ;
մանաւանդապէս , յաւէտ , առաւել , առաւելապէս , նա
խապետաբար , և այլք բազումք , այնքան տեսակք , որքան պա
րունակեցեալք ընդ նոքօք :

Մմանք են արգելականք և են այսոքնի , մի , միւս , մի և մի :

ՊՐԱԿ ԵՐԵՍՈՒՆ ԼԵՐԿՈՒ ԵՐՈՐԴ :

Տաղապս ԼիճարկուԹԷ :

ԼիճարկուԹԷց տմանք են ըղձականք , և են այսոքնի ,
Լրանի , վաշ , վաշվաշ , օշ , մարտան , և այլք :

Մմանք են զտրմացականք , և են այսոքնի , ո՛ , ո՛վ ,
բաբէ , և այլք :

Մմանք են հոշականք , և են այսոքնի , վահ , հահ , ահ ,
հէհ , իհ , և այլք :

Մմանք են եղկականք , և են այսոքնի , վայ , աւաղ , եղուկ ,
վաշ , և այլք :

Մմանք

Բմանք են տրտմականք , և են այսոքիկ , ոհ , վախ , ախտոս , աւաղ , և այլք :

Բմանք են խնդականք , և են այսոքիկ , հայԹե ; ահԹե : և այլք :

Բմանք են յորդորականք , և են այսոքիկ , հապա , աղէ , և այլք :

ՊՐՁԿ ԵՐԵՍՈՒՆ ԼԵՐԵՔ ԵՐՈՐԴ :

Տաղաբո Շաղկապից :

Ղղկապից ոմանք են բաղակցականք , և են այսոքիկ , և , և ս , և և ս , այլև , այլևս , նաև , նաևս , իսկ , իսկև , դարձեալ , և այլք :

Բմանք են արտհականք , և են այսոքիկ , կամ , կամԹէ , այլ , իսկ , բայց , սակայն , այլսակայն , բայցսակայն , իսկ արդ , արդ , և այլք :

Բմանք են մեկնականք , և են այսոքիկ , զորօրինակ , իբրև գաղափարու , այսինքն , իբր , իբրԹէ , և այլք :

Բմանք են մակաբերականք , և են այսոքիկ , սւրենմ , ապա , արդ , ապաբն սուրբենմ , արդսւրենմ , և այլք :

Բմանք են Թէականք , և են այսոքիկ , Թէ , նԹէ , ապաԹէ , իսկ Թէ , այլ Թէ , նԹէ ոչ , Թէ ոչ , ապաԹէ ոչ , և այլք :

Բմանք են պատճառականք , և են այսոքիկ , զի , քանզի , զնոզի , ոնոզի , մնոզ զի , սակա զի , զնայսոքիկ , զամնայսոքիկ , զնորոյ , սակա որոյ , յաղադս որոյ , յաղադս այսոքիկ , և այլք :

Բմանք են զհաստատականք , և են այսոքիկ , Թէ , որ , զի , բն , և այլք :

Հ Ա Մ Ո Ր Ե Ր Կ Ր Ո Ր Դ ,

Տաղադս Ասհմանաց , եղերաց , տեսակաց ,
և պարագայից նոցին :

Պրակ ԷՂուաջին ,

Տաղադս Ասհմանի բերականութե և պարագայից նոցին :

Երականութին է արհեստ ուղղապէս՝ խօսելոյ :
Իսկ ուղղախօսութին պարունակէ ընդ ինքեանք
զերկուս , այսինքն դբարուոք տեղեկութի եղերաց ,
և զբարուոք տեղեկութի նոցին շարամանութե :

Իսկ զի յայսոսիկ կայանայ բերականութին :

Բայտիչ բերականութե ևն հասարակութից հմտից լե
զուազիտաց , զի երկատիրութե նոցին հնարեցեալէ , և հնարի
ուղղախօսութին :

Ենթակայ բերականութե է միտն մարդկային , զի նմա
յարահանդի և յարահանգչի կարէ ծանօթութիս այս արհեստ
տական :

ԷՂուարկայ բերականութե է խօսն մարդկային , զի շուրջ
գնովաւ պարագբերի ուղղութի նոցին գործնական : Բուստե
խօսն ուղղաւոր , ասէ յինքեան զերկուս , այսինքն զձայնն շա
հական , որէ նիւթ , և զուղղութին կրաւորական , որէ կերպ
Էլախման բերականութե է ներկրթելն զմիտո մարդկայինս

ի հաս

ի հասկացողութիս ուղիղս համայնից շարագրութեց , ՚իզրու
ցատրութիս և յարտադրութիս պատեհս , իսկև ՚ի վարդապե
տութիս անսխալս : Պիտանաւորութի քերականութեան է
կրկին . հոգեկան և մարմնական : Հոգեկանն է , զի ձեռնառու
ութեք նորին կարէ որ ապահովապէս իմանալ զմիտս գրեանց
անձայնոց , և ըստ նոսին կենցաղաւարիչ , և վարժիչ և ս զայլս
ի պատուիրանս անձայինս և ի ծանապարհս կեցութե : Իսկ
մարմնականն է , զի նպաստութեք նորին կարէ որ ատենաբանել
և արտադրել զգրեանս ՚ի յօգուտ ինքեան և հայրենոյն իւրոյ ,
և հետեւապէս առստանալ զբարեհամբաւութիս ՚իմէջ ու
սու մնասիրաց :

Ղրբ որով հետև առարկայ քերականութեան է խօսն
մարդկային ույ ասացաք , իսկ խօսն բաղկանայ ՚ի բառից , և
բառն ՚ի վանկից , և վանկը ՚ի տառից , Դւրեմն աստանօր վայ
ելու չէ խօսելն զտառից հայկազունեաց :

ՊՐԱԿ ԵՐԿՐՈՐԴ :

Տաղադս ստիմանի և բաժանման տառից :

ՂՂՆԵ հստմն յօդելի : Իսկ գիրն է գիծնչան
տառն , քան զի առ ՚ի նշանակիչ զտառս հարեց
նալք էս գիրը :

Դրք և առհայկազինս են Թուով բառատուն ;
այսինքն : ա . բ . գ . դ . ե . զ . է . ը . Թ . ժ . ի . լ .
խ . ծ . կ . հ . Ն . Շ . Ճ . Վ . Ե . Ղ . Պ . Ջ . պ . Ջ . ո .
ս . վ . տ . ը . ց . ՚ . փ . ք . և . օ . ֆ . ու : Իտոցանի
ութն են ձայնաւորք , այսինքն , ա . ե . է . ը . ո . օ . ու :
Եւ ձայնաւորք ասին , զի ըստ ինքեանց սլարղապէս ելու
ղանին :

Աւերիուք են հասարակի, այսինքն, յ. և. և. քան զի Տ,
'իսկզբան բառից կամ վանկից, է' բաղաձայն, որդոն, յոյս,
յօշ, յար, յեղ : և այլն :

Իսկ 'իմեղ բառից եղավանկից և 'իմեղ վանկից վերջնոց :
յետկոյս վանկից նախնութացից, և յետկոյս բառից եղավան
կից, է' ձայնաւոր : Իմեղ բառից որդոն, ծայր, խոյր, կոյր,
յոյր, և այլն :

'Իմեղ վանկից վերջնոց, որդոն, սա, կայն, ող, ջոյն, իս,
կոյն, և այլն :

Տետկոյս վանկից նախնութացից որդոն, նայ, նայց : վայ,
րն, ոյ, նու : և այլն :

Իսկ յետկոյս բառից եղավանկից, որդոն, հայ, բայ, խոյ,
և այլն : Բայց 'իսոցունց արտաւայտին, բոյ, գոյ, կայ, տայ,
լայ, և այլն :

Տ, յետկոյս բառից յոգնավանկից ոչ ձայնաւոր աօք, և
ոչ բաղաձայն, ք զի ոչ երբեք արտաբերի, որդոն, ջահանայ,
յուգայ, ցնծայ, մայ, և այլն :

աւլ գրի միայն, կամ առ 'ի զանազանել զսեռականն 'իյա
նուանականէն, որդոն զաբարիա, զաբարեայ : մաղաբիա, մա
բարեայ : Էլ կամ առ 'ի զանազանել զհասարակ անուան 'իյառ
կէն, որդոն, Ասիիրա, ծառայ : Ասիիրա, ջահանայ : Էւ
կամ առ 'ի զանազանել զբայս սահմանական 'ի հրամայական
'նէն, որդոն, խոդայ, խոդա : ցնծայ, ցնծա : մայ, մա : և այլն :

Ի, զիսի ձայնաւորն և յառաջ ք զբաղաձայն է' ձայնաւ
որ, որդոն, սիւն, հուն, անկիւն, և այլն :

Իսկ 'իմեղ երկուց ձայնաւորաց, կամ մինչ եղերե զվանկս,
է բաղաձայն :

'Իմեղ երկուց ձայնաւորաց որդոն, հաւատար, հեւանդ,
Թուական, լեզուանի, և այլն :

Տաղադս Վանկից :

Մինչեզերե զվանկս որդոն , Թիւ , բաւ , բանիւ , և այլն :
 Բոյսի մասցեալքն իտառեիցն են բաղաձայնք , բան զի ոչ
 ըստ ինքեանց , այլ ընդ այլոց բաղալցապէս էլուզանին ,

Պ Ը Ձ Կ Ե Ը Ը Ը Ը Ը :

Տաղադս սահմանն և բաժանման վանկից :

Ղանկն մի հնչումս էլուզեցեալ : որդոն , Թա , գա ,
 և որ : Ղսացն մի հնչումս էլուզեցեալ , ք զի որինչ
 միով հնչմամբ արտաբերի ի բերանոց , զբայսոց և
 վանկ , և ըստ այսմ համայնք տառք ձայնաւորք , որք
 միով հնչմամբ էլուզանին են վանկք , բաց ոչ ըստ որում են
 յօդելիք : Բոյս տառք բաղաձայնք ոչ երբեք վանկանան ըստ
 ինքեանց որով հետև ոչ կարեն էլուզանիլ Թարց բաղալ
 ջուԹԷ :

Ղանկն ուրեմս Թէ վանկից սմանք են միագիտք , որդոն ,
 ա . ե . է . ո . օ . ու : Եւ սմանք են յոդնագիտք , նրդոն ,
 բար , բար , եալ , խօ , սն , ջաւ : և այլն :

Դմանք են միաբարբառք , որդոն , շա , հա , ւէա : և միա
 բարբառք ասին , զի միով պարզիւ հնչմամբ արտաբերին :

Եւ սմանք են երկբարբառք , որդոն , հայր , կեան , եօծն ,
 կոյս , իւր : Եւ երկբարբառք ասին , զի երկօրումբ ձայնաւոր
 քօք իբր միով արտաբերին :

Դմանք են նշանակիչք , իրաց որդոն , է , մտիք բան : և
 նշանակիչք իրաց ասին , զի զէտ Թի ինչ առանձնապէս նշան
 ակին :

Եւ սմանք են զոչինչ նշանակողք , որդոն , ա . պա , ւէն :
 Եւ զոչինչ նշանակողք ասին , զի ըն հայկաբանդաԹԷ զոչինչ
 ետ Թի առանձնապէս նշանակին :

Եւ գիտելի է զի վանկէ որք զիրենչ նշանակեն , են ՚իմաստիս վանկէ , և բառք , զոր օրինակ , մարդ , և բանս , առանձնապէս առեցեալք , են բառք :

Իսկ մինչեւ ըն բաղադրութե , որդոն մար , դա , սեր : բա , նաս , տեղծ , են վանկէ : Բայց վանկէ որք զոչինչ նշանակեն ըն հայկաբանութե , են միայն վանկէ , այլ ոչ բառք :

Գիտելի է ևս , զի ոչոր եբաղաձայնից Թէ առանձին , և Թէ ընդ այլում բաղաձայնի հարէ բաղիացուցանել զվանկս առանց ձայնաւորի : Բնութի յիմում վանկոջ գոն ձայնաւորք , կամ զօրութե և կամ ներգործութե :

Չօրութե որդոն , նս , Ջեցեալ : տխ , մար : կտ , տամահ : քան զի ՚իսոցա գոյ զօրութե ձայնաւորս այս . ք . որդոն նըն Ջեցեալ : տրխտար : հըտտամահ : Լտակս որոյ և մինչ կամին գրագիրք ըն վերջում տողին բաժանել զբառս , նորս գոն երկու բաղաձայնք ՚իմաստին , շարակցեն ընդ առաջնոյ բաղաձայնին զձայնաւոր իմս նեղեր տողին , և զերկրորդ բաղաձայնս անցուցանեն ՚իսկիզբս միւսոյ տողին , և յայնժամ ձայնաւորն որ գոր նախ զօրութե լինի ներգործութե , որդոն , տը , կար : խը , րատ : Իսկ ներգործութե որդոն , շա , բակ , ցեալ : և այլն :

Պ Բ Ա Կ Չ Բ Բ Բ Բ Ի :

Տաղադոս սահմանի և բաժանման բառից :

Առնէ ձայն նշանական , որդոն , մարդ , սերել , ընդ , դու : և շացի նշանական , զի ան տտութի սլարտի զիրենչ նշանակել , կամ առ նշանակել :

Բառից ոմանք են եղալվանկէ , որդոն . է , գոյ , մարդ : բան , յոյս , կոյս : և այլն :

Տաղաքս Բառից :

Եւ ոմանք են յորնաւանիք, որդոն, էակ, գոյացուԹի, մարդ
կային, բանական, յուսադրել, կուսական : և այլն :

Մմանք են պարզք, որդոն, ուսումն, յառաջ բայց, բան,
իսկ : և այլք : Եւ պարզք, ասին զի ոչն բաղադրեցեալք ընդ
այլոց բառից :

Եւ ոմանք են բարդք, որդոն, սլուումաստեւ, յառաջա
դրել, բայցսակայն, բանզի, իսկարդ : և այլն : Եւ բարդք
ասին, զի են երկու բառք, բարդեցեալք իմիասին :

Իսկ ոմանք են յարաբարդք, որդոն ուսումնասիրայարդ :
չարալծակցուԹի : փառաբանակցել, բայց բանզի : և այլք :
Եւ յարաբարդք ասին զի են բազումք բառք յարաբարե
ցեալք իմիասին :

Մմանք են նախագաղափարք, որդոն, ծով, ընծայել, նոյն,
Եւ նախագաղափարք ասին, զի զէութիս իրաց նախասպէս
նշանակեն :

Եւ ոմանք են ածանցականք, որդոն, ծովային, ընծայե
ցուցանել, նոյնական : Եւ ածանցականք ասին, զի զէութիս
իրաց երկրորդապէս նշանակեն, բան զի են յառաջածեցեալք
յայլոց բառից :

ՊՐԱԿ ԶԻՆԿ ԵՐՈՐԴ,

Տաղաքս Բանի :

ԱՆն է շարամանուԹի բառից յայտնող տրամախո
հուԹի, որդոն : Եկեղեցի է գումարումն հաւատա
ցելոց ընդ միով հովիւ օրինաւորիւ : Աշացի յա
յտնող տրամախոհուԹի, բան զի բազմիցս Թէպետ
շարամանին բառք իմիասին, բայց ոչ յայտնեն զտրամախո
հուԹի, այլ միայն զպարզ յղացումն մտաց, որդոն, պետրոս
և այլ

և պօղոս : Տակոբոս ալիեան : այր իմաստուն :

Բանն բաժանի իկատարեալն և յանկատարն : Կատարեալ
որդոն , Եսեմ տր ամբոն : Լմարդն է կենդանի բանական :
Եւ ասի կատարեալ , զի զամբողջ յղացումն մտաց արտայայտէ :
Իսկ անկատար , զի զմասնական յղացումն մտաց արտայայտէ :
Բանի եղերք են ուրն : Էջոնքն , Էջոուն , Բայ , Դէ
րանուն , Ըստունելուծի , Դատարարուծի , Լակեայ , Լի
Չարկուծի , և Շաղկապ :

ՊՐԱԿԱԵՅԵՐՈՐԻԴ .

Տաղադս սահմանի Էջոուն և պարագայից նորին :

Մեռննէ եզր բանի , որ զէուծիս իրաց նշանակէ : որ
դոն , ամեակի , սանդոուած , երկին , երկիր : և այլն :
Էջոացի Թէ զէուծիս իրաց նշանակէ , Ք զի մինչ
լինմբ : ԷՃ : զէուծի իմն անհուն , յաւիտենական ,
ամենակարող , և ամենաբարի ՚իմիտ ամենք : և այլն :

Էջոունաց ոմանք են յատուկք , ոմանք հասարակք , և
ոմանք հաւաքականք :

Տատուկք որդոն , Պետրոս , Պօղոս : մարթայ , հովիտիմէ :
գաբրիէլ , միքայէլ : Եւ յատուկք ասին , զի զանհատ էուծի
իմն յատկապէս նշանակեն :

Հասարակք որդոն , մարդ , հրեշտակ : Եւ հասարակք ա
սին , զի զընծհանուր էուծի իմն հասարակապէս նշանակեն :
Քան զի մարդն ոչ մեայն զՊետրոս , այլ և զՊօղոս , և զայլս
անհատս ընդ ինքեամբ պարունակի : Էջոպէս հրեշտակն ,
ոչ մեայն զգաբրիէլ , այլ և զմիքայէլ և զուաքայէլ և զայլս հրեշ
տակս ընդ ինքեամբ պարունակի :

Տաղադս

Հաւարական իրգոն , ժողովորդ , ազն , ամբոխ : Եւ հաւա
քականք ասին , զի եղականաւ Թուով զբազմութի ինչ ժողո
վապէս նշանակեն :

Դմանք են գոյականք , և ոմանք ածականք ; Էդոյականք
իրգոն , մարդ , բար , տունի , մարմին , և այլն :

Եւ գոյականք ասին , զի ըստ ինքեանց կարեն կայանալ
իբանի :

և Ծականք իրգոն , բանական , սպիտակ , կանանչ , անկեն
դան , և այլք : Եւ ածականք ասին , զի ըստ ինքեանց ոչ կարեն
կայանալ իբանի Թարց գոյականաց : քան զի մինչ լսենք բա
նական , իսկոյն զմարդն իմիտ ածենք նորում գոյ բանակա
նութի : Եւ յորժամ լսենք սպիտակ , իսկոյն կամ զբար , կամ
զձիւն , կամ զԹուղթ և կամ զայլինչ իմիտ ածենք , նորս գոյ
սպիտակութի : այսպէս և այլն :

Դմանք են դրականք , ոմանք բաղդատականք , և ոմանք
գերադրականք : Դրականք իրգոն , խոնարհ , սպիտակ , բաղջը ,
բարի , չար , փոքր : Եւ դրականք ասին , զի զեութի իմն ըս
դարձակապէս և սղարղապէս նշանակեն :

Բաղդատականք իրգոն , խոնարհագոյն , սպիտակագոյն ,
բաղջրագոյն , բարեգոյն , չարագոյն , փոքրագոյն : Եւ բաղդա
տականք ասին զի զիրինչ համեմատեցեալ ընդ սղոց ըստ
ձոխութե կամ ըստ նուաստութե նորին նշանակեն : զոր օ
րինակ , եթովպացին է սեաւ , բայց արաբացին է սևագոյն ,
այսինքն առաւել սեաւ :

Էրբագրականք իրգոն , խոնարհագունեղ , սպիտակա
գունեղ , բաղջրագունեղ , բարեգունեղ , չարագունեղ , փոքր
գունեղ : Եւ գերադրականք ասին , զի զիր ինչ իզեհագունեի
կամ իստորնագունի իմեք կայութե նշանակեն : զոր օրինակ ,
հրեշտակք են իմաստնագոյնք բան զմարդիկ , իսկ ամ է ի
մաստնա

մաստադրուենդ , այսինքն գերազանց իմանտուն : ԷՂյալէս
կապիկն է անբան , բայց ձին է անբանագոյն , իսկ էջն է անբա
նագունենդ :

Բայց գիտելի է զի երբեմն ոմանք իստունկանելով զգաղա
փարաւս այսու բաղդատականաց : ԷԴոյն , վարին ւծականաւ
անուամբն : ԷՂաւել , և փոխանակ ասելոյ բարեգոյն , չարա
գոյն , ասն , առաւել չար : ԷՂյալէս իստունկանելով զգա
ղափարաւս գերադրականաց , էդ , վարին անուամբ , ամենայն ,
և փոխանակ ասելոյ բարեգունենդ , չարագունենդ , ասն ամե
նաբարի , ամենաչար : Բայց այս ոչ միշտ , բան զի ոչ բարե
պէս ասի ամենասպիտակ : և այլն :

ԷԴիտելի է ևս զի համայնք անուանք որք ստորանկին ընդ
սցորելք աստիճանօք պարաին գոյ ւծականք , այլոչ գոյա
կանք , զի ոչ յարտարապէս ասի բար , բարագոյն , բարագունենդ :
Թէև երբեմն բանաստեղծք առի սյարդել զմիտս արտադրու
թեց ասիցեն մարդագոյն , մարդագունենդ , և այլն :

ԷՂոուանց ոմանք են նախագաղափարք , և ոմանք ւծան
ցականք : Նախագաղափարք իրգոն , մարդ , ոսկի , բան : Էւ
նախագափարք ասին զի են իբր նախկին տնայք և արմատք ,
այլոյ յինքեանց յառաջկիկոյ : ԷՂծանցականք իրգոն , մարդ
կային , ոսկեղին , բանական : Էւ ւծանցականք ասին , զի են
յառաջկիկայք յայլոյ անուանց :

Բայց բոն զի ւծանցականք այսօրեկ գունեայ են անհունք :
Բւսան տրին գաղափարք ոմանք առի դիւրապէս պարու
նակիլ ցոյսա , որք և են այսօրեկ : ԷՂկան , կան , ունի , այն ,
էյն , ենի , արան , ոյ , ուտ , աստան , ային , կայ , ի , ատ , ոտ ,
էղէն , ցու , ուն , ումն , ուստ , ւծ , թի , որդ , էոր , պան , ու
հի , ալ , եակ , ուկ , էդ , իչ , ուչ ոտի : և այլք :

ԷՂբան , որգոն կուսարան , բնակարան , սաղիսարան ,
վար

վարժարան , կտակարան : և այլք :

Ղկան , որգոն , արբունական , իմաստասիրական , քաղաքական , զարմացական , գրական , և այլք :

Էան , որգոն , համազասպեան , դաւթեան , եօթնարիեան ; երեքիեղկեան , և այլք :

Դենի , որգոն , արշակունի , արբունի , բզսունի , պալճառեանի , ծործորունի : և այլք :

Ղցի , որգոն , պոստացի , սամարացի , վրացի , իսպանիացի , կալիացի , և այլք :

Եցի , որգոն , եբրայեցի , հռովմայեցի : և այլք :

Էնի , որգոն , հայրենի , վարդենի , նունենի : և այլք :

Ից , որգոն , ծաղկոց , դպրոց , վարդոց : և այլք :

Բւտ , որգոն , քարուտ , ծառուտ , մացառուտ : և այլք :

Ղստան , որգոն , հրէաստան , հայաստան , պարսկաստան , բուրաստան , ձիաստան : և այլք :

Ղյին , որգոն , անային , երկնային , մարդկային : և այլք :

Էայ , որգոն , քարեայ , պրտուեայ , ծաղկեայ : և այլք :

Ի , որգոն , արծաթի , որճի , խեցի : և այլք :

Ղտ , որգոն , պնչատ , ձեռնատ , ականջատ : և այլք :

Բտ , որգոն , ձիթոտ , ցխոտ , իւղոտ : և այլք :

Էղէն , որգոն , հրեղէն , հողեղէն , մարմնեղէն : և այլք :

Պան , որգոն , պահասպան , այդեպան , դռնասպան : և այլք :

Յու , որգոն , մահկանացու , քահանայացու : և այլք :

Բեն , որգոն , զուարթուն , սիրուն , պատարուն : և այլք :

Բւմ , որգոն , առում , անում , հատում , և այլք :

Բւստ , որգոն , դալուստ , փախուստ , և այլք :

Ղծ , որգոն , առած , ստեղծուած : և այլք :

Թիւն , որգոն , սրբութի , տեօութի : և այլք :

Բոր , որգոն , առաջնորդ , փոխանորդ : և այլք :

Իոր, իրգոն, հոգևոր, միաւոր, հարկաւոր : և այլբ :
 Բւհի, ծրգոն, տիրուհի, սրբուհի, իշխուհի : և այլբ :
 շի, ծրգոն, դռնակ, սոնակ, սնակ, տապանակ : և այլբ :
 Էակ, ծրգոն, որդեակ, դայեակ, ոսկեակ : և այլբ :
 Բւկ, ծրգոն, քարուկ, ճնճղուկ, ջրուկ, կուրուկ : և այլբ :
 Իկ, ծրգոն, արտուտիկ, ծիծ-եռնիկ, սարեկիկ : և այլբ :
 Էդ, ծրգոն, զօրեզ, յատկեզ, ահեզ, մարմնեզ : և այլբ :
 Իչ, ծրգոն, բրնչ, քաւեչ, վարեչ, ոսկերեչ : և այլբ :
 Բւչ, ծրգոն, վայելուչ, տեսուչ : և այլբ :
 Բտի, ծրգոն, մտելտի, Թալիտի : և այլբ :

ՊՐԱԿ ԵՕԹՆ ԵՐՈՐԴ,

Տաղաթս Աւոց անուանց :

Իւր անուանց են երկու, եզական, և յոգնական,
 Էզական, ծրգոն, մարդ, արեգակն, դուստր : և այլբ :
 Էւ եզականք ասին, զի զմի եր միայն նշանակեն :
 Տօգնական ծրգոն, մարդիկ, արեգակունք, դաս
 երբ : և այլբ :

Էւ յոգնականք ասին զի զբազումս իրս նշանակեն :

Բայց զիտելի է, զի որո սակաւ են զմուտքուԹք իւր
 համբախագունից սակաւ անկերտրման յօգնականաց անուանց
 հակազուենաց : Բուտի իդիւքուԹի նոցին շարագրեմք ըզ
 կանոնս հեռեկար :

ւՆսուանք եզականք որք եզերին իձայնաւորս, փոխարկին
 ՚ն յոգնականս առադրուԹք միոյ քէի, ծրգոն, ոսկի, ոսկիք :
 արծաթի, արծաթիք : ոգի, ոգիք : բու, բուք : էրե, էրեք :

Բայց ՚նոցունց արտառոցին, ձու, ձուանք : ձի, ձիանք :
 լու, լուանք : և այլբ : ւՂյալէս ևս անուանք յատուկք, եզե,

Եզեւալք ՚ի ձայնաւորս, որդոն զարարիա, զարարիանք: ազարիա,
ազարիանք. հռիփսիմէ, հռիփսիմեանք, և այլք: որք բայ ՚ի քէէն,
խնդրեն զայս տառս, առ ՚իփոխարկիլ ՚ի յոգնականս :

ւշուանք եղականք որք եղերին ՚ի մի միայն բաղաձայն,
փոխարկին ՚ի յոգնականս առ ադրուԹք միոյ քէէն, որդոն, միտ,
միաք: մեղ, մեղք: աչ, աչք: հնձան, հնձանք :

բայց ՚ի սոցունց արտառոցին, կոյս, կուսանք, էչ, իչունք:
մաղ, մաղունք: մեծ, մեծինք: երագ, երագունք: և այլք: որոց
ոչ միայն առ ադրի, բ, այլ և վանկ իմս ամբողջ:

ւշուանք եղականք որք եղերին ՚ի յերկուս բաղաձայնս,
ոչ միայն խնդրեն ՚ի փոխանի զքէ առ ՚իփոխարկիլ ՚ի յոգնա-
կանս, այլ և պահանջեն զկնի առ աջոյ բաղաձայնին, զձայ-
նաւոր իմս, որդոն, գառն, գառնք: լիտր, լիտրք: և այլք:
բայց ՚ի սոցունց արտառոցին մարտ, մարտք: գունդ, գունդք:
ծնունդ, ծնունդք: սերունդ, սերունդք: ազուստ, ազուստք:
և այլք :

ւշուանք եղականք որք եղերին ՚ի յերկուս բաղաձայնս, ոչ
լարմարապէս փոխարկին ՚ի յոգնականս առ ադրուԹք միոյ
քէէն, այլ և խնդրեն զկնի երկտորի բաղաձայնին զձայնաւոր
իմս, որդոն, դուստր, դուստրք: լիտր, լիտրք: արկչ, ար-
կչք: և այլք :

ւշուանք այսորեկ բարի, լաւ, ընտիր, մեծ, երբ ըմս կրկնին
իմել շարադրուԹք, և ելուզանեն զնշանակուԹի յոգնակա-
նի գորով ինքեանք ձայնիւ եղականք, որդոն, բարեբարի մար-
դիկ: լաւլաւ ակունք: ընտիր ընտիր պատերազմօղք: մեծա-
մեծ իշխանք: իսկ երբ ըմս ձայնիւ ևս յոգնականս անան, որ
դոն, զբարեբարիս արանց: զլաւ լաւս ականց: զընտիր ընտիրս
կնի: զմեծ ամեծս բաղաձայն: և այլն :

ՊԼ ՉԿ ՈՒԹ ԵՐՈՐԴ :

Տաղադս հորվից անուանց , և նոցին անուանակոչութեց :

Միով անուանց են տան , որք և են այսոքիկ :
 և Նուռանական : Աեռական : ԱՄրական : Հայցա
 կան : Բացառական : Պատմական : Դործիական :
 Պարառական : Ներդոյական : Էրչական : և Չա
 ղինն հոչի անուանական , զի ընդարձակապէս և ուղղապէս
 զէութիս իրաց ըստ անուանն նշանակէ , իրգոն մարդ , հրեշ
 տակ , երկին , երկիր : քան զի մինչ լսեմք մարդ , Թարց այլոյ ու
 բուք մտածման զկենդանի բանականն իմիտս բերեմք :

Երկրորդս հոչի սեռական , զի զայնսոքիկ որք պատկանին
 առ իւրաքանչիւր էութիս կամ էակս սեռօրն նշանակէ , իր
 գոն , մարդոյ , հրեշտակի , երկնի , երկրի : քան զի մինչ լսեմք
 մարդոյ , ոչ ընդարձակապէս իմանամք զմարդն իբր մարդ ,
 այլ իբր տի , կամ ունօղ , կամ ստացող այլոց իրաց : և Չլ և ոչ
 ուղղապէս ձկտի միան մեր իմարդն , այլ առ հոգի նորին ,
 կամ առ մարմինս նորին , կամ առ տունս նորին , կամ առ
 որդիս և դստերս նորին , և կամ առ այլինս որ պատկանի նմին :
 Իսկ զմարդն Թիւրապէս միայն իմիտս բերեմք :

Երրորդս հոչի տրական , զի զենթականս կամ զառարկայս
 առ ից տրողականաց կամ դիմողականաց և կամ ձկտողակա
 նաց նշանակէ , իրգոն , ցմարդ , ցհրեշտակ , առ յերկնս , ի
 յերկիր , քան զի մինչ լսեմք ցմարդ , ոչ ընդ արձակապէս իմա
 նամք զմարդն իբր մարդ , այլ իբր ենթական , առ ից , դիմ
 լոյ , ձկտելոյ : և այլն :

Չորրորդս հոչի հայցական , զի զենթականս կամ զառար
 կայս առ ից հայցողականաց կամ խնդրողականաց և կամ ախար

Ժողովանաց նշանակէ , որդոն , զմարդ , զհրեշտակ , զերկին զերկիր : քան զի մինչ լսեմք զմարդ , ոչ ընդարձակապէս իմանամք զմարդն երբ մարդ , այլ երբ ենթակայ հայցելոյ , ակտրփելոյ , խնդրելոյ : և այլն :

Հինկերորդն կոչի բացառական , զի զենթակայս առից բաց բարձրականաց , կամ առողականաց , և կամ սկզբնականաց նշանակէ , որդոն , իմարդոյ , իհրեշտակէ , յերկրէ : քան զի մինչ լսեմք իմարդոյ , ոչ ընդարձակապէս իմանամք զմարդն երբ մարդ , այլ երբ ենթակայ , բացբառնալոյ , ակտրոյ , սկսելոյ : և այլն :

Ընդհանրորդն կոչի պատմական , զի զենթակայս առից զբարձրականաց , կամ ամբաստանողականաց նշանակէ , որդոն , զմարդոյ , զհրեշտակէ , զերկին , զերկրէ , քան զի մինչ լսեմք զմարդոյ , ոչ իմանամք ընդարձակապէս զմարդն երբ մարդ , այլ երբ ենթակայ պատմելոյ , ամբաստանելոյ : և այլն :

Էրօժն երրորդն կոչի գործ-իական , զի զենթակայս առից արհեստականաց , կամ գործնականաց նշանակէ , որդոն , մարդոյ , հրեշտակիւ , երկինիւ , երկրաւ , քան զի մինչ լսեմք մարդոյ , ոչ իմանամք ընդարձակապէս զմարդն երբ մարդ , այլ երբ ենթակայ գործ-իական :

Դաւթերորդն կոչի պարտական , զի զենթակայս առից շրջապատողականաց , կամ փարողականաց նշանակէ , որդոն , զմարդոյ , զհրեշտակիւ , զերկինիւ , զերկրաւ , ք զի մինչ լսեմք զմարդոյ , ոչ իմանամք ընդարձակապէս զմարդն երբ մարդ , այլ երբ ենթակայ , շրջապատելոյ , պարելոյ , փարելոյ : և այլն :

Ինններորդն կոչի ներգոյական , զի զենթակայս առից կամ ներս պարունակեցելոց նշանակէ , որդոն : ըս մարդում , ըս հրեշտակով , յերկին , յերկրի , քան զի մինչ լսեմք ըս մարդում , ոչ իմանամք ընդարձակապէս զմարդն երբ մարդ , այլ երբ ենթակայ

Թակայ

Թակայ պահուանակող , կամ ներկրող :

ԼԼԼԼԼԼ Երրորդն կոչի կոչական , զի զենթակայս առից կոչ
չսպականաց նշանակէ Տորգոն , նմ մարդ , նմ հրեշտակ , ո՛ր էր
կեն , ներկեր , բան զի մինչ յեւեք ո՛վ մարդ , ոչ իմանամք ըն
դարձակապէս զմարդս երբմարդ , այլ իբր ենթակայ կոչման :

ՊՐԱԿ ԻՆՆ ԵՐՈՐԴ :

Տաղաթս ձևակերպութեց հոլովեց :

Ձնազանութի ձևակերպութեց հոլովեցն կայա
նայ կամ ՚ի սկզբան կամ ըն վերջնում անուանց ,
որք իձեռն զանազանից նախադրութեց , և տար
բերեց վերջաւորութեց զտանս հոլովս բարկա

ցուցանեն :

Ակզբունք և վերջն անուանց անուանականաց են բա
ղունք և զանազանք , ըստ էական զորս նշանակեն , ուստի ոչ
անկանին ընդ կանոնիւ իւրեք , այլ ճանաչին միայն իձեռն վար
ժութե :

Ակզբունք անուանց սեռականաց են այսբանք ; որքանք
էն սկզբունք անուանականաց : Իսկ վերջն սոցին են տան
և ինն ըստ Թուոյ ընծից և տասանց հոլովմանց :

Ակզբունք և վերջն տրականաց վերջահարմից են այսբանք ,
որքանք են սկզբունք և վերջն սեռականաց : Բան զի նմ սեռա
կան ; և վերջահոլով տրական , Թէ և զանազանիցին իմիմեանց
ըն շարադրութե ՚ի ձեռն պահանջման տարբերից հոլովից :

Ակզբունք տրականաց նախդիրունականց են հինկ , ըստ
հնկից այսոցիկ նախադրութեց , այսինքն , ՚ի , յ , առ , ց , ընդ ;
որքոն , ՚իտք յուսացայ : յանձնիմ երդուայ : ասաց առ . առ
դուկեցիս : ևտ ջգաշտօնեսայն : զարմացաւ ընդ բանս նորա :

Բայց դիտելի է՝ զի՛ ՚ի նախադրի, անուանց սկաննկին զեր
 զանախից : Եւ յ, նախադրի, անուանց սկաննողաց ինչաց
 նաւորաց : Իսկ մտացեալքն նախադրին, ամենից անուանցնն
 զանազանապէս : Լիբըք տրականաց նախդիրուանիաց են
 ըստ որքանուԹԷ վերջոց հայցականաց :

Ակզբունք հայցականաց կերպանան միով զայիւ : Իսկ
 վերջը նոցին նոյքեն ըստ անուանականաց : Բայց ըն յոգնա
 կանում Թուող, թէն վախճանական փոխարկի՝ ՚ի ս, որդոն ,
 Թարգաւորք, զԹարգաւորս : արեգակունք, զարեգակունս : մար
 դիկք, զմարդիկս : Իսկ նանուանս նորոց գոյ, բ, վախճանա
 կան , այլ միջարկական , նոյնն փոխարկի՝ ՚ի ս, որդոն ամենք
 եան , զամենեսան , և այլն : Երբեմն հայցականս , դնի՛ ՚ի
 շարադրութԷ առանց զայի, և յայնժամ կոչի անորոշական ;
 զի զիրս նշանակեցեալս ոչ յատկացուցանէ : որդոն , ցոյց ենի
 ճանապարհ յոր դնացից : ւՂանէ սղորմութիս ար , և իրա
 դեսս ամենից զովեցելոց : Իւստի ճանաչի միայն ՚ի ճեռն հո
 լովառութԷ բայից նախընթացից , կամ հետեւելոց :

Ակզբունք բացառականաց են չորք ըստ չորեց այսոցնի
 նախադրութեց , սյսինքն , ՚ի յ , ՚ի յ , առ ՚ի , ՚իսոցանէ Երկուքն
 են պարզք , և երկուքն են բազադրեցեալք , պարզք որդոն , ՚ի
 սուէ , յառաւուսէ : Բարդեցեալք որդոն , ՚ի յականէ , առ ՚ի յեց
 վնից : Իսկ վերջը նոցին են երկու , բան զի կամե ըստ սեռա
 կանին , որդոն , հողոյ , ՚ի՛նողոյ : Իսկուոյ , յսկուոյ : և կամ եզ
 երի՛ ՚ի է՛ , որդոն , ՚ի շարէ , յանդգնութԷ :

Ակզբունք պատմականաց ամենեցուն կերպանան միով
 զայիւ : Իսկ վերջը նոցին են ըստ բացառականաց , որդոն ,
 ՚իսիւԹոյ , զիսիւԹոյ : ՚ի շարէ , զշարէ :

Ակզբունք գործիականաց են ըստ անուանականաց : Իսկ
 վերջը նոցին են տասն և երկու , ըստ որում տեսանին ՚ի հոլով
 մուծս անուանց :

Ակզբունք

Թակայ տւնք պարտաւականաց ամենեցուն կերպանան միով զայր, եւկ զեօջ նոցին եւ ըստ որոճ-եականաց, որդոն, աս տեղք, զաստեղք: ԲուժԹ, զբնուժԹ:

Լիզբունք ներգոյականացս եւ չորք, ըստ չորեց այսոցնի նախադ-բուժԵց, այսինքն՝ ի յ, ըն, ն: Բորոց երկուքս այսինքն յ, և, ն, նախադրին անուանց սկսանողաց իճայնաւորաց, որդոն յկեղեցեոջ: նենժ-ականուժ: Բուկ երկուքս այսինքն, ի, և ըն, նախադրին անուանց սկսանողաց իբաղաձայնից, որդոն իտան: ըն տարբերուժԵ: ԼԷբլք ներգոյականաց ըն Եւոջ եզականուժ եւ երեք, զի կամ եւ ըստ սեռականաց, որդոն, բա նի, ի բունի: աշխատուժԵ, յաշխատուժԵ: Կամ եզերին՝ Ե ոջ, որդոն յայդուջ, ըն տեղուջ: և կամ եզերին ի ուժ, որդոն յաստուժուժ, ըն մարդուժ: Բուկ ըն Թուոջ յոգնականուժ եւ ըստ հայցականաց որդոն, զգնաւժիս, ըն գնաւժիս: զեւ Թակայս, նենժակայս:

Բայց գետելի է, զի ըն, և ն, մտաւանդ իկեք արկանին յայնժամ, մինչ ներգոյականս շինժի ըսք նախդրեւ տրակա, նին, բանդի յենժակայս է՝ իմիասին ներգոյական, և նախ գրեւ տրական: Եւստի առի որոշել զսոսա իմիմեանց գրեմք մոխանակ յիոյն, ն, որդոն, նենժակայս: այսպէս իգնաուժեա է՝ իմիասին ներգոյական և նախդրեւ տրական, զմ որոյ առ ի զանազանել զնս իմիմեանց գրեմք իտեղուջ ետոյն, ըն, որդոն, ըն գնաուժիս: Եր-տելի է ևս զի ուժս, յաւեա եզերե զա նուանս որք ըսք առաջով հոլովմամբ պարունակին, եւկ ոջն, զանուանս որք ըսք երկրորդիւ: Թէ և ըստ հաճուժԵ բանաստեղծից ևս զանուանս այլոց հոլովմանց ստորանից եարս եզերիցին:

Լիզբունք հոշականացս եւ երկու, ըստ երկուց այսոցնի մասնից, ոջ, ո: որդոն, ոջ Պեաղի: որբիտաւորիկ: բայց եք բեմս

բեմն 'ի կերարկանին Թարց միջարկու ԹԵ ումեր , նորոն , զաբէ :
Իսկ վեւըջ նոցին կամ են ըստ անուանականաց , նորոն , նի
խորք մեծ ու ԹԵ : նի յն նազովեցի : Եւ կամ եղերին 'ի է , նո
րոն նի պողէ , նի բարդուղիսկ , բայց ուր ասացի , 'ի կերոյ ,
անուանց յատկեցի այս սեփական :

Գ Ը Ա Կ Ա Ղ Ա Ն Ե Ր Ր Ո Ր Դ .

Տաղաթս Թէ որք են որք ունին զհոլովն ներդոյական ,
և որք են որք ոչ ունին զնոյն :

Նուանք հասարակք ամենեքեան ունին զհոլովն
ներդոյական , նորոն բաղաբ : 'եբաղաբի : տուս , 'ի
տան : տեղի , 'ի տեղուղ : դաւ առ , 'ի դաւ առի : լեառն ,
'ի կերինն : գեա , ըն գեառի : և այլ :

և Նուանք յատուկք բանականաց ոչ ունին զհոլովն ներ
դոյական , այլ 'ի տեղուղ նորին փոխառոցին դաստգրեւ արտ
կանն , նորոն պետրոս , 'ի պետրոս : մարիամ , 'ի մարիամ : հռիփ
սիմէ , 'ի հռիփսիմէ : մարթա , 'ի մարթա : և այլ :

Բայց երբեմն բանաստեղծք առ 'ի պարզել զգիտաւս
քու Թի արտադրու ԹԵ ստեղծանեն նոցին ներդոյականս , սա
կայն խարելով ըստ մեծ 'ի մասին զձայրուսն նոցին , և հա
մառօտելով զսոսա , նորոն , հռիփսիմէ , ըն հռիփսիմուլ : մառ
Թեոս , ըն մառԹեուլ : սսկրատես , ըն սսկրատուլ : արիստո
տէլէս , 'նարիստոտէլուլ : և այլ :

և Սացի ըստ մեծ 'ի մասին , զի երբեմն պահեն և ս զամբող
ջու Թի անուանականն , նորոն , ադամ , 'նադամուլ , ամբա
կուլ , 'նամբակուլ : զուկաս , ըն զուկասուլ : և այլն :

և Սպէս անուանք մասանց աշխարհի և գաւառաց ոչ ու
նին զհոլովն ներդոյական , այլ 'ի կերարկանին նախգրեւարա
կանաւ ,

կանաւ, որդոն, Էջուա, Եւջուա : Էջաբա, Եւջաբա : Եւջու
պա, Եւջուպա : Էւմերիբա, Եւմերիբա : Եւթովպա, Եւթով
պա : Եւաշիբ, Եւաշիբ : Բասէն, Եւբասէն : Էւրարա, Եւ
րարա : Էւու, Եւու : Գեղարբունի, Եւգեղարբունի և այլ :

Էւմանապէս Եւկիրարկանին և անուանք բաղաբայ, գե
ղից, և գեղաբաղաբայ, որդոն Հում, ԵւՀում : Բուզանդիա,
Եւբուզանդիա : Եւբեսոս, Եւբեսոս : Եւգոնկիա, Եւգոնկիա :
Էւյարնի, Եւկարնի : Եւջ, Եւջ : Եւյարունի, Եւգարունի : Եւրարա Եւթ,
Եւսորարա Եւթ : Էւգուլիս, Եւյգուլիս : Էւկուուի, Եւկուուի
և այլ :

Եւոցին համարասին և անուանք լեռանց և գետոց, որդոն,
Եւտուհ, Եւտուհ : Էւասիս, Եւմասիս : Եւաբոր, Եւթաբոր :
Եւիսա, Եւիսա : Էւյարմեղոս, Եւկարմեղոս : Էւբանան, Եւկեբա
նան : Եւրաստղ, Եւբրաստղ : ԵւՏորգանան, ԵւԵՏորգանան : ԵւՏիգ
րիս, Եւտիգրիս : Եւփրատէս, Եւփրատէս : Էւեղոս, Եւեղոս :
Էւփան, Եւփիսոն : ԵւՍոմուիս, Եւսոմուիս : և այլ :

Պ Բ Է Կ Մ Ե Մ Է Կ Ե Կ Ե Կ Ե Կ :

Տաղադս հոլովմանց անուանց գոյականաց և անձա
կանաց Թուոց :

Էւուանք գոյականք Թուոց զանազանապէս հոլովին
և զոչ ստիաւ դժուարութի ծնուցանեն Եւսիսոս համ
բակագունից, Բուստի առ Եւգիւրութի նոցին շա
րտգրեմք աստ զնեւականս նոցին յորոց կախին այլն
հոլովք : որդոն, Էւի, միսյ : Եւրկու, Եւրկուց : Եւրեք, Եւրեց :
Չորք, Եւրեց : Հինկ, Եւկից : Էւլեց, Եւլեցից : Եւթմն, Եւթման :
Եւթմունք, Եւթմանց : Բութն, Բութից : Բուն, Եւնան : Եւունք,
Եւնից : Եւան, Եւասիս : Եւասունք, Եւասանց : Էւստասան,
Եւստասանց

մետասանից : Երկոտասան , երկոտասանից : Երեքտասան)
 երեքտասանից : Չորեքտասան , չորեքտասանից : Հնիկտա
 սան , հնիկտասանից : Վեշտասան , վեշտասանից : Եօթն և
 տասն , եօթանց և տասանց : Ութ և տասն , ութից և տասանց :
 Ինն և տասն , իննից և տասանց : Քսան , քսանից : Երեսուն ,
 երեսնից : Քառասուն , քառասնից : Տիսուն , յիսնից : Վա
 ցուն , վացնից : Եօթանասուն , եօթանասնից : Ութսուն ,
 ութսնից : Ինսուն , ինսնից : Հարիւր , հարիւրոց : Երկուհա
 ղիւր , երկուց հարիւրոց : համ երկերիւր , երկերիւրոց : Երեք
 հարիւր , երեք հարիւրոց : Հազար , հազարի : հազարք , հա
 զարաց : տասն հազար , տասանց հազարաց : հարիւր հազար ,
 հարիւրոց հազարաց : Բիւր , բիւրոյ : բիւրք , բիւրոց :

Իսկ անուանք անականք Թւոց եթէ են դասականք վարին
 այսու գաղափարաւ , որդ , և հոլովին այսպէս , Լատիկին ,
 նախկնոյ : երկրորդ , երկրորդի : երրորդ , երրորդի : Չորրորդ ,
 չորրորդի : Հինկերորդ , հինկերորդի : Վեցերորդ , վեցերոր
 դի : եօթներորդ , եօթներորդի : Ութերորդ , ութերորդի :
 Իններորդ , իններորդի : Արասներորդ , տասներորդի : Ան
 տասաներորդ , մետասաներորդի : երկատասաներորդ , երկո
 տասաներորդի : երեքտասաներորդ , երեքտասաներորդի :
 Չորեքտասաներորդ , չորեքտասաներորդի : Հնիկտասան
 րորդ , հնիկտասաներորդի : Վեշտասաներորդ , վեշտասան
 րորդի : եօթն և տասաներորդ , եօթն և տասաներորդի : Ութ
 և տասաներորդ , Ութ և տասաներորդի : Ինն և տասաներորդ ,
 ինն և տասաներորդի : քսաներորդ , քսաներորդի : քսան և մի
 րորդ , քսան և միերորդի : քսան և երկուերորդ , քսան և երկու
 րորդի : երեսներորդ , երեսներորդի : քառասներորդ , քա
 ռասներորդի : Տիսներորդ , յիսներորդի : Վացներորդ ,
 վացներորդի : եօթանասներորդ , եօթնասներորդի : Ութսն
 րորդ :

Երոթո , ութաներորդի : Ինսներորդ , ինսներորդի : Հարիւր
երորդ , հարիւրերորդի : Հարիւր և միերորդ , հարիւր և մի
երորդի : Հազարերորդ , հազարերորդի : Մասնհազար
երորդ , տասնհազարերորդի : Բիւրերորդ , բիւրերորդի :

Եթէ են զատականք վարին այսու գաղափարաւ , ահ , և հո
լովին այսպէս : Ահիակ , միակի : Երկեակ , երկեկի : Եռեակ , եռ
եկի : Կամ երրեակ , երրեկի : Քառեակ , քառեկի : Հնկեակ ,
հնկեկի : Վեցեակ , վեցեկի : Եօթնեակ , եօթնեկի : Ութ
նեակ , ութնեկի : Իննեակ , իննեկի : Մասնեակ , տասնեկի :
Քսանեակ , քսանեկի : Երեսնեակ , երեսնեկի : Քառաս
նեակ , քառասնեկի : Տիսնեակ , յիսնեկի : Վաշմնեակ , վաշմ
նեկի : Եօթանասնեակ , եօթանասնեկի : Ութանեակ , ութսը
նեկի : Ինսնեակ , ինսնեկի : Հարիւրեակ , հարիւրեկի : Երկու
հարիւրեակ , երկուհարիւրեկի : Հազարեակ , հազարեկի :
Բիւրեակ , բիւրեկի :

Եւ եթէ են կրկնականք վարին այսու դաղափարաւ , պա
տիկ , և հոլովին այսպէս : Կրկնապատիկ , կրկնապատիկի : Երկ
պատիկ , երկպատիկի : Եռապատիկ , եռապատիկի : Քառապա
տիկ : Հնկապատիկ : Վեցապատիկ : Եօթնապատիկ : Ութնապ
տիկ : Ինսնապատիկ : Մասնապատիկ : Քսանապատիկ : Երես
նապատիկ : Քառասնապատիկ : Տիսնապատիկ : Վաշմնա
պատիկ : Եօթանասնապատիկ : Ութանապատիկ : Ինսնապա
տիկ : Հարիւրապատիկ : Հազարապատիկ : Բիւրապատիկ :
և այլք :

ՊԵՂԿ ԵՐԿՈՒԱԿԱԿՆ ԵՐՈՐԻ,
Տաղադս, Աահմանի ևսեոից Բայն :

Այն է եզր բանի, որ զգրած մուսս երաց ընդ ժամա
նահաւ նշանակէ : սրգոն, շտան, Թանամ, հեղուս :
շտան, Թանին, հեղանին : շտանցի, Թացի, հեղի :
շտանցայ, Թացայ, հեղայ : շտանցից, Թացից, հե
ղից : շտանցայց, Թացայց, հեղայց :

Շտանցի Թէ զգրած մուսս երաց ընդ ժամանակաւ նշանակէ,
քան զի մինչ լսեմք շտան, զառս էու Թէ ուրուք ընդ ներկայեա
ժամանակաւ իմիտ ամեմք :

Եւ մինչ լսեմք շտան, զհիրս էու Թէ ուրուք ընդ նոյնով
ժամանակաւ իմիտ ամեմք :

Մինչ լսեմք շտանցի, զառս էու Թէ ուրուք ընդ կատարե
լեաւ ժամանակաւ իմիտ ամեմք : Եւ մինչ լսեմք շտանցայ, ըզ
հիրս էու Թէ ուրուք ընդ նոյնով ժամանակաւ իմիտ ամեմք :

Իսկ մինչ լսեմք շտանցից, զառս էու Թէ ուրուք ընդ
տպանեաւ ժամանակաւ իմիտ ամեմք : Եւ մինչ լսեմք շտան
ցայց, զհիրս էու Թէ ուրուք ընդ նոյնով ժամանակաւ իմիտ
ամեմք :

Բայնից չորք են զերջաւորու Թից, այսինքն, եմ, ամ, ում,
իմ : սրգոն, գրեմ, բանամ, ընկուս, ծնանին :

Տեղերեցելոցն ՚ի եմ, ամ, ում, Մմանց են ներգործականք,
սրգոն, սերեմ, լուանամ, լուսմ : Եւ ներգործականք ասին,
զի նշանակեն զառս էու Թէ ուրուք առ կրօնոց : քան զի սեթ
Եմս, նշանակէ զառս կենդանւոյ ուրուք, առ իրենց բարե և հա
մելի : Եւ լուանամս, նշանակէ զառս կենդանւոյ ուրուք առ
իրենց լուանալի : Իսկ լուամս, նշանակէ զառս կենդանւոյ ու
րուք առ եր ինչ լնի :
Եւ

Եւ յատուկ է սոցա փոխարկելն 'իկիաւորականս' իբաց
 ձգելով զվերջընթեք ձոյնաւորն իւրեանց , և առնելով փոխա-
 նակ սորին զձայնաւորն , ի , որդոն , սիրեմ , սիրեմ : լուանամ ,
 լուանիմ , լսում , լսանիմ :

Ի տի այլք են չէզոքականք , որդոն , ննջեմ . ուրախանամ ,
 երջնում : Եւ չէզոքականք ասին , զի ոչ զաւա ներգործողին
 առ կրողոք , և ոչ զկիրս կրողին 'իներգործողէ ումեքէ նշանա-
 կեն , այլ զզգած ումն էուԹԵ ուրուք ներ յինքեան բացայայ-
 տեն . քան զի ննջեմ , նշանակէ ընդարձակապէս զախտս կենդան-
 ւոյ ուրուք ներ յինքեան : և այլն :

Եւ յատուկ է սոցա ոչ երբէք փոխարկելն 'իկիաւորականս ,
 զի ոչ յարմարապէս ասի ննջեմ , ուրախանիմ , երջնանիմ , այլ
 ննջեմ , ուրախանամ , երջնում :

Բայց չէզոքականաց այսոցեկ կրկին է տեսակ : Օր ոմանք
 'հսոցանէ ըն բաւա ժամանակս իւրեանց լծորդին իբրև ըզ
 ներգործականս , և կոչին ներգործակերպք : որպիսիքեն , ննջեմ ,
 ննջեցի , ննջեցից : հսկեմ , հսկեցի , հսկեցից : չուեմ , չուեցի ,
 չուեցից : և այլք :

Եւ ոմանք ըն ներկայում և յանկատարում ժամանակով
 իւրեանց լծորդին իբրև զներգործականս , իսկ ըն Թացեալս
 ժամանակս լծորդին իբրև զկիաւորականս , և կոչին ընդամիջս
 կերպք , որպիսիքեն , յառնեմ , յարեայ , յարեայց : մեղանչեմ ,
 մեղայ , մեղայց : զարմանամ , զարմացայ , զարմացայց : և այլք :

Տեղերեցելոյն 'իմ , ոմանք են կիաւորականք , որդոն , Աի-
 թիմ , լուանիմ , լսանիմ : Եւ կիաւորականք ասին , զի նշա-
 նակեն զկիրս էուԹԵ ուրուք , 'եյառողէ իմեքէ , քանզի սիրեմս
 նշանակէ զկիրս սիրեցելոյն 'սիրողէ իմեքէ : և այլն :

Եւ յատուկ է սոցա փոխարկելն 'իներգործականս' իբաց
 ձգելով զվերջընթեք ձայնաւորն իւրեանց , և առնելով փոխա-
 նակ

Նախնորին զմինն ՚իյերից այսոցիկ ձայնաւորաց , Ե , ա , ու : իր
գոն , սիրեմ , սիրեմ : լուանիմ , լուանամ : ըսանիմ , ըսում : և այլն :

Աստուատ հետևի Թէ ամ բայ ներգործական պարտի ու
նիլ զկրաւորական , առ որ կարեցէ փոխարկիլ ըստ վերոգրե
ցելոյ խրատոյն : Եւ ամ բայ կրաւորական պարտի ունիլ զներ
գործական , առ որ կարեցէ փոխարկիլ ըստ ասացելոյ խրատոյն :

Այլ ՚իսոցանէ են ձայնակրականք , իրգոն , բնակիմ , նս
տիմ , հրձուիմ , բերկրիմ , յագիմ : և այլք :

Եւ ձայնակրականք ասին , զի ձայն միայն , Թուին Թէ
իցեն կրաւորակոնք , բայց ըստ նշանակորԹէն ոչնն : քան զի
ոչ նշանակեն զկիրս կրողին ՚ի յառողէ իմէքէ , այլ յինքեան
ըն կրողում : Եւ յատուկ է սոցա ոչ փոխարկիլն ՚ի ներգործա
կանս , զի ոչ յարմարապէս ասի հրձուեմ , նստեմ , բնակեմ , այլ
նստիմ , հրձուիմ , բնակիմ : և այլն :

Իսկ այլք են հասարակք իրգոն , ծնանիմ , փարիմ , ծիծա
ղիմ , խոստովածիմ , և այլք : Եւ հասարակք ասին զի ՚իմբասին
զառս ներգործողին և զկիրս կրողին նշանակեն , բան զի ծնա
նիմն , նշանակէ իմբասին զառս ծնողին առ որդին , և զկիրս որ
դւոյն ՚ի ծնողէն , այսպէս և այլքն : զոր օրինակ , ծնանիմ զբեզ ,
ծնանիմ ՚իբէն : փարիմ զբւ , փարիմ ՚իբէն : ծիծաղիմ զբւ ,
ծիծաղիմ ՚իբէն : և այլն :

ՊԸ ԱԿ ԵՐ Ե քԱՄ ԱՄ ԱՆ ԵՐ ՈՐ Պ :

Տաղադս Չանազանից Ամեսակացն բայից :

Այից ոմանք են նախագաղափարք , իրգոն , Բուսա
նիմ , յառնեմ , ըսում , մատչիմ , ընծայեմ , կամ :
Եւ նախագաղափարք ասին , զի են իբրև սկզբունք
և արմատք յորոց այլք յառաջագային : և այլք զառս
ներ

Ներգործողին ներ յինքեան ընդարձակապէս նշանակեն , քան զի ուսանին , նշանակէ զառս կենդանւոյ ուրուք ներ յինքեան Թարց նկատելոյ յարտաքս :

Բմանք են անանցականք , որդոն : Բւսուցանեմ , յարուցանեմ , լցուցանեմ , մատուցանեմ , ընծայեցուցանեմ , կացուցանեմ : Եւ անանցականք ասին , զի են յառաջեկեալք յայլոց բայից : Է՛լ յլէ զերկու առս երկուց իրաց միով ձայնիւ նշանակենւրան զի Բւսուցանեմն նշանակէ իմիասին զառս վարդապետին , և շակերտին : Էյարուցանեմն , նշանակէ զառս յարուցանողին , և յառնողին : այսպէս և այլք :

Բայք այսորիկ անանցականք միշտ են ներգործականք , ըն ներկայում , յանկատարում , ըն կատարելում և յապառնում ժամանակով : որդոն , Բւսուցանեմ , ուսուցանիմ : Բւսուցանէի , ուսուցանեէի : Բւսուցի , ուսուցայ : Բւսուցից , ուսուցայց : Իսկ ըն յարակատարում , և ըն գերակատարում , են հասարակք , որդոն , ուսուցեալեմ , զքեզ , ուսուցեալեմ ՚ի քէն : Բւսուցեալէի զքեզ , ուսուցեալէի ՚ի քէն : և այլն :

Բ Է՛լ յից ոմանք են պարզք , որդոն , դնեմ , շարեմ , փոխեմ : Եւ պարզք ասին , զի զգուտ իմն նշանակու Թի առից էու Թէց ՚իմիտս բերեն , քան զի դնեմն , նշանակէ պարզապէս զառնին Թարց այլումումք նկատման : այսպէս և այլքն :

Բմանք են բարդք , որդոն , ստորագրեմ , համաշարեմ , վերափոխեմ : Եւ բարդք ասին , զի զերկպատիկ նշանակու Թի առից էու Թէց ՚իմիտս բերեն , քան զի ստորագրեմն , նշանակէ ՚իմիտսին զդնելն , և զստորն :

Է՛լ յսպիսիք մասնկուսք շարագրելիք Թէպէտ ըստ զանազանից ախորժակաց բանաստեղծից են բազումք : Լուկայն այսք որք հասարակապէս ՚իկիրարկանին են սոքա , ըստ , ապ , առ , բաղ , շար , համ , հակ , տար , տրամ , ենթ , ստոր , անդր , վեր , վայր

զայր, ներ, յար, փոխ, արտ, տը, ան, փախ, շաղ, հոմ, վեհ, դեր,
 բակ, փար, մեջ, բաց, շուրջ, մակ, ընդէմ, գեր, հետ : Երգոն,
 պատմեմ, քաղաքաւնեմ : ականեմ, ասրականեմ : բերեմ, առբերեմ :
 դնեմ, բաղադրեմ : կցեմ, շարակցեմ : բերեմ, համբերեմ : դնեմ,
 հակադրեմ : բերեմ, տարբերեմ : չափեմ, տրամաչափեմ : դնեմ,
 են Թադրեմ, ստորադրեմ : չուեմ, անդրաչուեմ : լուծեմ, վերլու
 ծեմ : անծեմ : զայրածեմ : մուծանեմ, ներմուծանեմ : շարժեմ,
 յարաշարժեմ : արկեմ, փոխարկեմ : բերեմ, արտաբերեմ : կա
 ջոնամ, տրկարանամ : յարգեմ : անյարգեմ : կցեմ, փաղակցեմ :
 կապեմ, շողկնպեմ : անուանեմ, հոմանուանեմ : երեւիմ, վե
 հերեւիմ : դնեմ, դերագրեմ : առնեմ, բակառնեմ : ատեմ, փա
 րատեմ : արկեմ, միջարկեմ : պսեմ, բացասեմ : պատեմ, շրջա
 պատեմ : գրեմ, մակագրեմ : բանեմ, ընդիմաբանեմ : կայանամ,
 գերակայիմ : զօտեմ, հետազօտեմ : և այլք :

Բաց յայսցանէ կարեն ևս բայք ընդ անուանց եղովան
 կից կամ յոգնավանկից բաղադրել, որգոն, անաբանեմ : եր
 կասիրեմ : գեղեցկաբանեմ : յաճախաբանեմ : և այլք :

Բայից ոմանք են արտուղիք, որգոն, երթամ, չորայ, երթ :
 Բուտեմ, կերայ, կեր : Էլամ, եկի, և այլք : Եւ արտուղիք
 ասին, զի հետանն՝ իշաւղէ այլոց բայից իժամանակս լծ որդու
 Թեց եւ ընանց, այլայլելով զձախս և զվերջաւորութիս, քան
 զի ոմ տեսանի, այլ է սոցա ձախս ներկայի, և այլ կատարելոյ
 Ժամանակին :

Ըմանք են դիմազուրիք, որգոն, պարտեղ, պարտեղեմ,
 պարտիցի : փոյթե, փոյթեղե, փոյթիցի : հարկե, հարկեղե,
 հարկիցի : պատե՛հե, պատե՛հեղե, պատե՛հ լիցի : և այլք :

Եւ դիմազուրիք ասին զի ոչ ունին զառաջին և զերկրորդ
 դէմս, զս զի ոչ յարմարապէս ասի, պարտեմ, պարտես,
 և այլն : այլ պարտե՛ ինձ, պարտե՛ քեզ, պարտե՛ նմա : փոյթե՛
 ինձ,

Ինչ , փոյթէ բեզ , փոյթէ նմա : և այլն :

Բայց դիմադրկից այսոցիկ կրկին է տեսակ , զի ոմանք ՚իսոցանէ են բնականք , որպիսիք են , վերոգրեցեալքն ամենեքեան , այլև ցրտէ՛ , ջերէ՛ , անձրև է՛ , ամպէ՛ , ձիւնէ՛ , որոտայ , փայլատակէ՛ : Եւ բնականք ասին , զի կամ ամենևին ոչ ունին ըզառաջին և զերկրորդ դէմն , և կամ Թէ ունին , բայց ոչ յարմարաբէս ՚ի կիրարկանին :

Ըսկ ոմանք են պատահականք , որպիսիք են , ասի՛ , Թուի՛ , երևի , արի , լի , և այլք բազումք : Եւ պատահականք ասին , զի ունին զառաջին և զերկրորդ դէմն , բայց վն յաճախապէս վարեցմանն իւրեանց ըն յերրորդում դիմով Թուին ընդ դիմադուիս :

Ումանք են պակասաւորք որդոն , մեղայ , լուայ , և այլք : Եւ պակասաւորք ասին , զի ոչ ունին զներկայ , և զանկատար ժամանակն , այլ փոխառոցեն զնոյնս յայլոց բայից կանոնաւորաց : Բան զի լուայն , կատարունակէ զինքն բայիւն լսեմ , լսէի , որոյ կատարեալն է լսեցի : Եւ մեղայն կատարունակէ զինքն բայիւն մեղանչեմ , մեղանչէի , որոյ կատարեալն է մեղանչեցի :

Ընդ պակասաւորս համաթուին և ս , կամենամ , ունենամ , կարենամ , ծնանիմ , ջեռանիմ : և այլք բազումք : Երբ ոչ ունին զկատարեալս յատուկս , այլ վարին ժամանակօք բայիցն կանոնաւորաց , կամիմ , ունիմ , կարեմ , ծնիմ , ջեռնում :

Ումանք են , յաճախականք , որդոն , բեկոտեմ , կտրատեմ , խոցոտեմ , ասոցեմ , ձև ոտեմ , գրոտեմ , պատառոտեմ , բղկտեմ , կարոտեմ , և այլք բազումք : Եւ յաճախականք ասին զի զառաւելլուԹի իմն , կամ զսաստկուԹի իմն նշանակեմ , քան զի բեկեմնասի զմիոյ երէ , իսկ բեկոտեմն զբազմաց : այս պէս խոցեմն ասի զմիոյ վերէ , իսկ խոցոտեմն զբազմաց , և այլն :

Ընդ այսորիկ համաթուին և ս, խոստանալով խոստանամ,
անարգելով անարգեմ : խրատելով խրատեմ : անելով ունիմ :
նշովելով նշովեմ : և այլք :

ՊՐԱԿ ԶՈՐԵ ՔԱՊԱ ԱՆԵՐՈՐԴ :

Տաղապս Պարագայիցն Բայից :

աշրպայք Բայից են չորք, այսինքն : Թ-իւ, Դ-էմ,
Դամանակ : Եւ եղանակ :

Թ-իւք են երկու, եղական, և յոգնական : Եղա-
կանք, որդոն, սիրեմ, սիրես, սիրէ : բանամ, բանաս,
բանայ : հեղում, հեղումս, հեղու : Եւ եղականք ասին, զի զմի
ներգործութի, և զմի ներգործող միայն նշանակեն :

Իսկ յոգնականք, որդոն, սիրեմք, սիրէք, սիրես : բանամք,
բանայք, բանան : հեղումք, հեղոյք, հեղում : Եւ յոգնականք
ասին, զի զբաղումս ներգործութիւն ընդ բազմաց ներգոր-
ծողաց նշանակեն :

Դ-էմք են երեք, այսինքն առաջին, երկրորդ, Էրրորդ :
աշրաջին, որդոն, սիրեմ, լուանամ, խում : Երկրորդ որդոն,
սիրես, լուանաս, խուս : Էրրորդ որդոն սիրէ, լուանայ, խու :

աշրաջինն ասին յորմէ բան, զի մինչ լսեմք սիրեմ, իմիտ
ածեմք զբան իմն արտաբերել յումեքէ վս իւր : Երկրորդն
ասին առ որ բան, զի մինչ լսեմք սիրես, իմիտ ածեմք զբան
իմն արտաբերել յումեքէ առ այլ ոմն, այսինքն յառաջնոյ
դիմէն առ երկրորդն : Իսկ երրորդն ասին յաղապս որոյ բան,
զի մինչ լսեմք սիրէ, իմիտ ածեմք զբան իմն արտաբերել յու-
մեքէ յաղապս այլոյ ուրումն : այսինքն յառաջնոյ դիմէն վս
երրորդին :

Ժամանակք են զնց , այսինքն ներկայ : Է՛նկատար , կա
տարեալ , Տարակատար , Էլերակատար , և Է՛լպառնի : Եւեր
կայք , իրգոն , սիրեմ , լուսնամ , շոււմ : Եւ ներկայք ասին , զի
նշանակեն զառս ներգործողն նորապէս ելուզանիլ ինմանէ ,
կամ յուցանեն զներգործողն , նայսմիկ մասին ժամանակի գոլ
իմէջ գործոյն , այսինքն սիրելոյն , կամ լուսնալոյն , և կամ
շիրոյն :

Է՛նկատարք , իրգոն , սիրէի , լուսնայի , շոււի : Եւ անկա
տարք ասին , զի նշանակեն զառս ներգործողն սկսեցեալ ,
բայց ոչ կատարեցեալ :

Կատարեալք , իրգոն , սիրեցի , լուացի , լցի : Եւ կատար
եալք ասին , զի նշանակեն զառս ներգործողն վճարեցեալ ,
և լրացեալ :

Տարակատարք , իրգոն , սիրեալեմ , լուացեալեմ , լցեալեմ :
Եւ յարակատարք ասին , զի նշանակեն զառս ներգործողն
արդենսկի կատարեցեալ : այսինքն ժամանակ ինչ անցեալ
զկնն վճարման գործոյն :

Էլերակատարք , իրգոն , սիրեալէի , լուացեալէի , լցեալէի :
Եւ գերակատարք ասին , զի նշանակեն զառս ներգործողն
վաղուրեմն գոլ կատարեցեալ :

Է՛լպառնիք , իրգոն , սիրեցից , լուացից , լցից : Եւ ապառ
նիք , ասին , զի նշանակեն զառս ներգործողն գեռեւս ոչ սկսեց
եալ , այլ գոլ սկսանելի :

Եղանակք են հինկ , այսինքն Ահմանական , Հրամայա
կան : Ըղձական : Ատորակցական : Է՛նկերեոյթ :

Ահմանականք իրգոն , սիրեմ , լուսնամ , շոււմ : Եւ սահ
մանականք ասին , զի նշանակեն ընդարձակապէս զէութեան
առից Թարց ումեք սարագայի :

Հրամայականք , իրգոն , սիրեմ , լուսն , լից : Եւ հրամայա

կանք ասին , զի նշանակեն զառս էութեցող իբր հրամանս ,
և պատուիրանս :

Ը զձականք , սրգոն , երանի Թէ սիրիցեմ , երանի Թէ լուս-
նայցեմ , երանի Թէ շուշուամ : Եւ ըզձականք ասին , զինչա-
նակեն զիղնս և զցանկութիս հօգևոյ :

Ատորակցականք , սրգոն : Եթէ սիրիցեմ , ԼԹէ լուսնայցեմ ,
եթէ շուշուամ : Եւ ատորակցականք ասին , զինչանակեն զառս
էութեցող անկատարս , և իբր կատարելիս , որք ոչ երբէք
կատարին , եթէ ոչ առակցիցին ընդ նոսին այլ բանք :

Ը ներևոյթք , սրգոն , սիրել , լուսնալ , շուշու : Եւ աներև-
ոյթք ասին , զի նշանակեն զառս էութեցող անորոշս , և ոչ
եղիբեցեալս առ մի ոմն՝ իյերից դիմաց : Բուստի և պատեհա-
պէս յարմարին առ իւրաքանչիւր դէմս , սրգոն , ՚իսիրելն իմ ,
՚իսիրելն բոյ , ՚իսիրելն նորա , և այլն :

Պ Բ Կ Հ Ն Կ Ե Մ Ը Ա Վ Ն Ե Ր Ո Ր Դ :

Տաղապս սահմանի և Պարագայից դերանուան :

Երանունն է եղբ բանի , որ զդէմս սրտականս էութե-
թեց նշանակէ : սրգոն , ևս , դու , նա :

Ը շատի Թէ զդէմս սրտականս նշանակէ , բան զի
մինչ լեմք ևս , ՚իմիտ ամեմք սրտապէս զդէմս առա-
ջին , և մինչ լեմք դու , ՚իմիտ ամեմք սրտապէս զդէմս եր-
կորդ : Իսկ մինչ լեմք նա , ՚իմիտ ամեմք սրտապէս զդէմս
երրորդ :

Եւ բան զի սովորութի է դերանուան վարիլն փոխանակա-
լուան , վն որոյ և կոչի դերանունն , այսինքն փոխանունն , սրգոն :
Իսկ յն զոչինչ ևս պատասխանի : Իսկ նա զոչինչ ևս պա-
տասխանի : Իսկ մարիամ ընդ բանսն խառկեցաւ : Իսկ նա

ընդ

ընդ բանսն խռովեցաւ : և այլն :

Դերանուանց ոմանք են Էականք, իրգոն, Ես, դու, իւրեան : սա, դա, նա : այս, այդ, այն : ինքն, սոյն, դոյն, նոյն : Եւ Էականք ասին, զի զԷութիս բացորոշեցեալս որոշապէս նշանակեն : քան զի մինչ լսեմք, Ես, զԷութի իմն բացորոշեցեալ այլոց որոշապէս իմիտ ամեմք : և այլն :

Բայց զիտելի է զի իւրեանս գոյով պակասաւոր ոչունի յեզականում Թուով զանուանականս և զհայցականս : Բուտի փոխառոցէ զնոյս ի դերանուանէն, ինքն : ըստ որում շարագրեալքէմք, նառաջնում հատորին :

Մմանք են ստացականք, իրգոն, իմ, քո, իւր, մեր, ձեր ; Եւ ստացականք ասին, զի զիրս կամ զստացուածս էութեց բացորոշեցելոց անորոշապէս նշանակեն, քան զի մինչ լսեմք իմ, էութե ուրուք բացորոշեցելոց զտուն, կամ զայդի, կամ զուստերս, կամ զդատերս, և կամ զայլինչ իմիտ ամեմք :

Մմանք են դիմորոշականք, իրգոն, Ա, Բ, Ե : Եւ դիմորոշականք ասին, զի զանուանս և կամ զայլս մասունս բանի դիմաւորեն, քան զի մինչ լսեմք ուղղափառ, ոչ իմանամք որոշապէս Թէ առ որ դէմ պատկանեցի այն անուն, բայց մինչ առադրեմք նմին զմինն՝ է յերկից վերորեցելոցն դիմորոշականաց, որոշապէս կարեմք իմանալ զնոյնս, զոր օրինակ : Բեղ զափառս, նշանակի զառաջին դէմն : Բեղ զափառդ, զերկրորդ դէմն, Բեղ զափառն զերրորդ դէմն, զի նոյն է Թէ ասեցեմք : Ես ուղղափառ, դու ուղղափառ, նա ուղղափառ :

Բայց կիրառութի սոցին վայել չագոյն իմն է ի յնդուանելութիս իրգոն, սուղծօղն երկնի և երկրի : ըստրեցեալդ յայ քղձալին յէակաց : և այլն :

Մմանք են նախադադափարք իրգոն, իմ, քո, մեր, ձեր, իւր, նոյն, ինքն : Եւ նախադադափարք ասին, զի են իբրև

արևառք և սկզբունք յորոց այլ յառաջագային :

Դմանք են ածանցականք, որդոն, իմային, մերային, բոյին, ձերային, իւրային, նոյնական, ինքնական : Էւ ածանցականք ասին զի են յառաջեկեալք յայլոց :

Բայց դիտելի է, զի ոչ ամ դերանուն նախադասութեամբ կարէ ածանցիլ, քան զի ոչ յորմարտակա ասի, իւրեանցային, և այլն : այլ այնոքեկ միայն զորս աւանդէ սովորութիւն հայկաբանութե :

Դիտելի է ևս զի որովհետև դերանուանց է յատուկ որոշել զդէմս, պատեհատէս, ըն պետանաւորս տեղիս, կարեն կրկնիլ և վերակրկիլ առ ի որոշագունել զապէս ապացուցանել զդէմս այնց, զորոց կամիւք խօսիլ, որդոն, ևս նոյնեմ, նա ինքն ի վր ծովու : այս, այն է : ևս նոյն ինքնեմ : դու նոյն ինքն ևս : նա նոյն ինքն : և այլք :

Դմե՛ք յարաբերական, որդոն, Դր : Էւ յարաբերական ասի, զի բաց ինչանակութե իւրմէ, առ բերէ և ս' իմաստ զնախնութաց անուն իւր, զնր օրինակ, ՚ի բանի յայսմիկ : Դր հարցի վիմիս այսմիկ փշրեացի, որն, յարաբերական ոչ միայն առ բերէ իմաստ զնչանակութի իւր ըստ ձայնին : այլ և յարաբերէ ընդ նմին զնախնութաց անուն իւր, այսինքն զայր հերցուածօղ, կամ զհերեանկոս : քան զի նոյնէր Թէ ասիցեր, Հերցուածօղ, կամ հերեանկոս ոք, որ հակառակի ընդէմ իշխանութեւն զլետբոսի, փշրեացի :

Դմանք են պարզք, որդոն, իւրաքանչ, ևրկաքանչ, նոյն, ինքն : Էւ պարզք ասին, զի զմի առանձին նշանակութի միայն իմաստ բերեն :

Դմանք են բարդք, որդոն, իրաքանչիւր, ևրկաքանչիւր, նոյնսպոյ, ինքնակայ, ինքնամեծար, ինքնահաւան, ինքնինքն : Էւ բարդք ասին զի զերկպատիկ նշանակութի իմաստ բերեն :

Իսկ

Իսկ ոմանք են յարաբարդք, որդոն, եւ րաբանչիւրոք, եր
կաբանչիւրոք, ինքնասիրայորդ : ինքնագոյակից : Էւ յարա
բարդք ասին, զի զբազմապատիկ նշանակուի իմաստ բերեն :

Բայց ըն բարդուծիս այսոսիկ միշտ վերջինն հոյովի ե
առաջին մնայ ըն կացուծէ իւրում, որդոն, եւ րաբանչիւր,
իւրաբանչիւրոյ : ինքնագոյակից, ինքնագոյակիցն : եւ րաբանչիւ
րոք, եւ րաբանչիւրուրուք : ինքնինքն, ինքնինքեան, ինքնին
քեանք, եւ այլն :

ՂԶստիճանք դերանուանց նոյնք են ընդ անուանոց, զի ո
մանք ինոցանէ են դրականք որդոն, նոյն, ինքն : եւ այլք :

Իմանք են բաղդատականք, որդոն, նոյնագոյն, ինքնա
գոյն : Իսկ ոմանք եւ գերադրականք, որդոն, նոյնագունեղ,
ինքնագունեղ :

Իմանք իդերանուանոց առանձնապէս զմի միայն դեմ յաս
կացուցանեն, որպիսիքեն ես, դու, սա, դա, նա, այս, այդ,
այն, սոյն, դոյն : քան զի եսն, նշանակէ զառաջին դէմն,
դուն, զերկրորդն : Իսկ մնացեալքն զերրորդն : Բայց սան,
զմերձաւորն առաջնոյն ; կամ զմերձաւորն երկրորդին ; նան,
զբացակայն, յերկոցունց : այսպէս այնն, զմերձաւորն առաջ
նոյն, այդն, զմերձաւորն երկրորդին, այն, զբացակայն յեր
կոցունց : եւ այլն :

Իսկ ոմանք հասարակապէս նշանակել կարեն զերես դէ
ման, որպիսիքեն նոյնն, ինքն, որն : քան զի վայելչապէս կար
ելի է ասել, ես նոյնեմ, դու նոյնես, նա նոյնէ : եւ ինքնեմ, դու
ինքնես, նա ինքնէ : եւ որ խօսիմ, դու որ լսես, նա որ նսջէ :
եւ այլն :

ՊՐԱԿ ՎԵՇՄԱՍԱՆ ԵՐՈՐԴ ,

Տաղադս Աահմանի և պարագայից ընդունելութե :

Առնունելութիս է եզր բանի որ զէութիս և զզգած մունս իրաց ընդ ժամանակաւ նշանակէ , որդոն , բացող , ծիծաղելի : Ասացի թէ զէութիս և զզգած մունս իրաց ընդ ժամանակաւ նշանակէ , բան զի բացողն նշանակէ զէութի իմս առող ընդ ներկայիս ժամանակաւ : և ծիծաղելին նշանակէ զէութի իմս կրող ընդ ապառնեալ ժամանակաւ :

Ընդունելութեց վերջաւորութից ևս չորք , այսինքն , օղ , եալ , լոց , լի : որդոն , սիրող , կամ սիրեցող : սիրեալ , կամ սիրեցեալ , սիրելոց , սիրելի : Բուստի , յիւրաքանչիւրս թւմբէ դիւրասէս կարեն ճանաչիլ իմեջ շարադրութե : Եւ բան զի ընդունելութիս ոչ միայն նշանակէ զէութիս իրաց իբր անուն , այլև զառս և զկիրս եութեց իբրև զբայ , զի որոյ զբազումս իտարագայից նոցին սեփականէ ինքեան :

Բան զի հոլովի տասամբբ հոլովիբ իբրև զանուն , որդոն , բնակող ; բնակողի : բնակողի , ցբնակող ; զբնակող : իբնակողէ : զբնակողէ : բնակողիւ զբնակողիւ , իբնակողի , ովբնակող :

Բւրախացեալ : ուրախացելոյ ; ուրախացելոյ , ցուրախացեալ : զուրախացեալ : յուրախացելոյ : զուրախացելոյ : ուրախացելով : զուրախացելով : նուրախացելում : ով ուրախացեալ :

Ահրելի : սիրելոյ : սիրելոյ , իսիրելի : զսիրելի : իսիրելոյ : զսիրելոյ : սիրելեալ : զսիրելեալ : ըն սիրելում : ով սիրելի : և այլն :

Եւ ունի զվեց ժամանակս ըստ բայի : Բան զի օղն , միշտ Գ' ներկայ , և անկատար : Եալն , միշտ է կատարեալ , յարա կատար ,

կատար, և գերակատար : Եւսկ լոցն, և լին, միշտ են անպառնիք :

Ունի ևս զչորեսին սեռս բայից, զան զի իւրաքանչիւր ընդունելութիւն պահէ յինքեան զյատկութիւն իւրոյ բային, զի ընդունելութիւնն որք յառաջագային ՚իբայէն ներգործականէ, ասին ներգործականք, ո՞րգոն, սիրեմ, սիրող, սիրեալ, սիրելոց : Եւ ընդունելութիւնն որք ծնանին ՚իբայէն կրաւորականէ, ասին կրաւորականք, ո՞րգոն, սիրեմ, սիրեցող, սիրեցեալ, սիրելի : Եւսկ ընդունելութիւնն որք եկաւորին ՚իբայէն չէզոքականէ կամ ՚ի ճայնակրականէ, ասին չէզոքականք, կամ ճայնակրականք, ո՞րգոն, նսջեմ, նսջող, նսջեալ, նսջելոց : Բնակիմ, բնակող, բնակեալ, բնակելոց : Կայն :

Բայց գիտելի է, զի ՚իբայից ներգործականաց բոլորն միայն երեք այսոքիկ ընդունելութիւնն, այսինքն, օղ, եալ, լոց, ո՞րգոն, սիրող, սիրեալ, սիրելոց : Եւ ՚իբայից կրաւորականաց բոլորն միայն երեք այսոքիկ ընդունելութիւնն, այսինքն, եցող, եցեալ, լի : ո՞րգոն, սիրեցող, սիրեցեալ, սիրելի : Եւսկ ՚իբայից չէզոքականաց և ՚իճայնակրականաց, այլև ՚իբայից հասարակաց բոլորն գոնեայ բնաւ ընդունելութիւնն, բայց ոչ ամենեքեան յամենեցուն ունի ասացի :

Գիտելի է ևս, զի ընդունելութիւնն երբեմն ՚իկիրարականի ՚իբանին իբր անուն, և երբեմն իբրև զբայ : Եւսկ արկանի իբր անուն, մինչ կորուսանէ զխնդրեցեալ հոլովն ՚իբայէն իւրմէ, ո՞րգոն, ստեղծօղն երկնի և երկրի ամ : Լճարիամ մայր խաչեցելոյն : սիրելի աշակերտն յի յոհաննէս :

Եւ վարի իբրև զբայ, մինչ պահանջն գնոյն հոլով բային իւրոյ, ո՞րգոն, ստեղծօղն զհոգիս մարդկան անչնչացաւ : Եւսկ եցեալն ՚իհրէից կենդանացաւ : Լիտելի աշակերտն ՚ի յնէ վախճանեցաւ :

Եւսկ լոցն հազիւ երբեք անուանանայ, վն որոյ և ոչ հոլովի

Տաղաթս Ընդունելութիւնք:

յարմարապէս, որ և եալն ներգործական, որ ուրուրեք կարծի
անուանացեալ, անդ ոչէ ընդունելութիւնք, այլ անական անուն,
որդոն, օձ եալն է՝ ան և մարդ կատարեալ: բայց սիլ ասացի, ի
մասն այս սակս ընդունելութեցն որք իբայցն ներգործակա
նաց արտաբղիւն, այլ ոչ սակս այլոց, որք անդանազանապէս
իկերարկանն, որդոն, ան բարձրեալ: մանուկ բազմեալ:
յս ծնեալ: հասակս անեալ: և այլք: բան զի կարենս սք ասիլ
ընդունելութիւնք և անուանք անականք:

Ընդունելութեց տեսաիք են այնքանք, որքանք են տեսաիք
բայցն: Օի ոմանք իտոցանէ են նախադաշտախարք, որդոն,
մատչող, մատեալ, մատչելի, մատչելոց: լցող, լցեալ, լիլ,
լիլոց: կացող, կացեալ, կալոց: և այլն:

Եւ ոմանք են անանցականք որդոն, մատուցանող, մատուց
եալ, մատուցանելի, մատուցանելոց: լցուցող, լցուցեալ, լցու
ցանելի, լցուցանելոց: կացուցող, կացուցեալ, կացուցանելի,
կացուցանելոց: և այլն:

Ոմանք են պարզք, որդոն, դասող, դասեալ, դասելոց: փո
խող, փոխեալ, փոխելոց: գործող, գործեալ, գործելոց: գրող
գրեալ, գրելոց: և այլն:

Եւ ոմանք են բաղադրեցեալք, որդոն, շարադասող, շարա
դասեալ, շարադասելոց: վերափոխող, վերափոխեալ, վերա
փոխելոց: ստեղծագործող, ստեղծագործեալ, ստեղծա
գործելոց: ստորագրող, ստորագրեալ, ստորագրելոց:

Ոմանք են յաճախականք, որդոն, բեկատող, բեկտեալ,
բեկտելոց, բեկտելի: և այլն:

Ոմանք են եղականք որդոն, սարսափող, սարսափեցեալ,
սարսափելի: հանդերձող, հանդերձեալ, հանդերձելոց: և այլք:

Եւ ոմանք են յոգնականք, որդոն, սարսափողք, սարսափեցեալք:
սարսափելիք: հանդերձողք: հանդերձեալք, հանդերձելոցք:

ՊՐԱԿ ԵՕԹՆԼՄԱՆ ԵՐՈՐԴ:

Տաղադս Ասմանի Լատադրութի:

Լատադրութին է եզր բանի, որ զպարագայս էութեց նշանակէ, որգոն, ի վերա, շուրջ, առաջի; Էջացն Թէ զպարագայս էութեց նշանակէ, քան զի մինչ լսեմք ի վերա երկրի, իմիտ ածեմք զվերին կողմն, կամ զմակերևոյթն երկրի; Էւ մինչ լսեմք շուրջ զերկրաւ, իմիտ ածեմք զըրրոսն երկրի: Եւ այլն:

Էրեք են սեռք նատադրութեց, զի ոմանք ինոցանէ են հոլովակերտք, որպիսիք են, ի, յ, զ, և այլն, զորոց խօսեցաց նառաջնում հատորին ըն պրակոջն որ յաղադս ձևակերտութեց հոլովից: Ոմանք ինոցանէ են հոլովակերտք, կամ ընդ արձակք, որպիսիք են, ստորև, ներքոյ, ինքերքոյ և այլն, զորոց խօսեսցուք ներքորդում հատորին:

Իսկ ոմանք են բաղադրօղջ անուանց, կամ այլոց մասանց բանի, որպիսիք են, ան, ապ, առ, ենթ, ստոր, վեր, արտ, տրամ, տար, համ, հոմ, շար, շաղ, փաղ, փար, փոխ, հակ, մակ, ընդ-էմ, ըստ, առ, բաղ, անդ-ը, վայր, ներ, յար, վեհ, դեր, բակ, մեջ, գեր, հետ: Եւ այլք: որգոն անօրէն, ապաշնորհ; տրկար, տը գեա: ենթակայ; ստորորութի: վերլուծութի: արտաբերութի: տրամընթացութի: տարբերութի: համաման; հոմանուն: շարագրութի: շաղկապ: փաղանուն: փարատրութի: փոխաբերութի: հակադրութի: մակագրութի: ընդիմաբանութի: քսուցտան: առողանութի: բաղակցութի: անդրաբերութի: վայրահակութի: ներանդեկութի: յարալեզ: վեհ ընթաց: դերանուն, բակառութի: միջակոտոր: գերազեանդ: հետազօտ: Որոց բաւից կերտութին եղև հարեցեալ:

Տաղաքս Մակեայի:

'իբանաստեղծից ոչ միայն առ'ի գեղեցկացուցանել զչարս
 դրուութիս, այլև առ'ի զտել և պարզել զգիտաւորութիս ար
 տագրութեց և առ'ի կատարունակել զմերայինս հայկաբա
 նութի: Քան զի մի և նոյն բառն առակցուծք սոցին ելու զա
 նել կարէ, զգանաղանս իմացուածս, իրգոն, Ենթագրութի,
 ստորագրութի: վերագրութի: արտագրութի: տրամագրու
 Թի: տարագրութի: շարագրութի: փաղագրութի: մակա
 գրութի: ընդ-իմագրութի: առագրութի: ներագրութի: յա
 րագրութի: միջագրութի: և այլն:

և յսպէս, վերբերութի, վայրաբերութի, արտաբերու
 Թի, տարբերութի, համբերութի, փոխաբերութի, մակա
 բերութի, առբերութի, անդրաբերութի, ներբերութի,
 և այլն:

Բայց գիտելի է զի մասնկունք այսոքիկ բաղադրօղք, կամ
 բաղադրելիք, ըստ մեծի մասին ոչ են նախդիրք յատկապէս
 կոչեցեալք այլ անուանք, որովհետև ոչ պարագայս էութեց,
 այլ զեութիս կարեն նշանակել, համաթուին սակախ ընդ
 նախդիրս վս նախադրեցմանս իւրեանց այլոց մասանց բա
 նի, և վս վարժութե համբակագունից:

ՊԸ ԱԿ ՈՒ Թ Լ Ս Ո Ա Ն Ե Ր Ո Ր Ղ,
 Տաղաքս Ապհմանի մակեային, միջարկութեն,
 Էւ Շաղկասի:

Մակեայն է նոր բանի որ զեղանակս զգածմանց էու
 Թեց նշանակի: իրգոն, յանկարծակի, փոյծ ըստ
 փոյծ: երագ երագ, և այլն: և յսոցի Թէ զեղա
 նակս զգածմանց էութեց 'նշանակի, քան զի մինչ
 լսեմք, Յանկարծակի եհարզնս, իմիտ արժեմք զառս էութե

ուրուք լեալ գոլ առանց կարծեաց կամ յայնմ ժամու մինչ ոչ կարծիւր : Լմանապէս մինչ լսեմք փոյթ ընդ փոյթ Թօթա փեցաւ, իմիտ ածեմք զկիրս էու ԹԵ ուրուք լեալ գոլ, ըն սղում իմիք ժամանակի : և այլն :

Չտեսակացն մակբայից խօսեցաք նառաջնում հատորին, իսկ զկիրառութիւն նոցին ճառելոցք եմք ներքորդում հատորին :

Ահման Աիջարկութեան :

Աիջարկութիւն է եզր բանի, որ զկիրս ոգւոյ նշանակէ : իրգոն . ոհ . վան : և այլն : Էջացի Թէ զկիրս ոգւոյ նշանակէ, բան զի մինչ լսեմք, ոհ եղկելոյդ, իմիտ ածեմք զտխրութի իմն ոգւոյ : և մինչ լսեմք, վան անձին իմում, իմիտ ածեմք զանդութի իմն ոգւոյ : և այլն :

Ահման Շաղկապի :

Շաղկապն է եզր բանի որ զմաստունս կամ զեղևիս նոյնոյ բանի ընդ միմեանս բաղակցէ, իրգոն, իսկ, բան զի, և Էջացի Թէ զմաստունս բանի ընդ միմեանս բաղակցէ, բան զի մինչ լսեմք իսկ, կամ, բան զի, զնախնութաց մասն ինչ բանի իմիտ ածեմք, զոր օրինակ : Պօղոս նսջէ, իսկ Պիտրոս բարոզէ : Իրաւի մարգարեացաւ, բան զի բահմանայապետ էր տարւոյն : և այլն :

ՀԱՄՈՐ ԵՐՐՈՐԴ:

Տաղաքս ՀարամանուԹԷ ԵԿԵՐԱՅ:

Պրահ ԷՁԱՉԻՆ,

Տաղաքս ՀամաձայնուԹԷ Բայի ընդանուան:

ԷՁամաձայնուԹիք ԵՆ չորք, այսինքն: Բայի ընդ ան
նուան: ԷՁճականին ընդ գոյականին: Տարաբերա
կանին ընդ նախընթացին: Պատասխանուոյ ընդ
հարցման:

Չառաջին համաձայնուԹին ասեմ գոլ Բայի ընդ անուան;
զի ան Բայ դիմաւոր ունի զնահնԹաց անուան իւր անուանա
կան, Թէ յայտնապէս և Թէ ճաճակապէս, որում և սլարտի
համաձայնի, դիմաւ, և Թուով:

Տայտնապէս, որդոն, ԵՆ մկրտեմ զձեզ ջրով: մեք տեսաք,
և վկայեմք: դու և ս վէմ: դուք էք լոյս աշխարհի: նա արար ըզ
վեզ: սորա ԵՆ քարինք սքք: Պիտրոս ննջէր: Պօղոս աւետա
քաներ: նորա քարոզեցին զհաւատն քի: և այլն:

ԷՁհա իբանս յայտոսիկ ուոյ տեսանես, իւրաքանչիւք Բայ
համաձայնի ընդ անուանականին իւրում դիմաւ և Թուով:
քան զի Եկրտեմս, որէ առաջին դէմ ներկայի սահմանակա
նին և եղական, համաձայնի ընդ դերանուանն ԷՆ, որ է առա
ջին դէմ և եղական: ԷՆ քարոզեցինն, որէ երրորդ դէմ կա
տարելոյ

տարելոյ սահմանականն և յոգնական , համաձայնի ընդ դե
բանուանն նորա , որք նմանապէս երրորդ դէմ , և յոգնական :
և այլն :

Իսկ ծածկապէս իրգոն , արշաւէ , ծիծաղի , մենչէ : և այլն :
Եւ ասի ծածկապէս , զի նայսոսիկ միշտ ստոր իմանի
անուան իմն , իրգոն , ձին արշաւէ : մարդն ծիծաղի : առիւծն
մենչէ : և այլն :

Համաձայնին և ս բայք ընդ անուանց շաղկապեց ելոց ընդ
միմեանս , իրգոն , Պետրոս և Պօղոս շրջէին և բարողէին : Պե
տրոս և Տոհաննէս ելին ՚ի տաճարն :

Եւ Թէպէտ Թուի երբեմն Թէ տարաձայնիցին բայք յայտ
պիտեաց անուանց շաղկապեցելոց ընդ միմեանս , իրգոն , ոչ
դոյ ՚ի նոսա սէր և միաբանութի . սակայն եթէ ուշիմապէս ու
րոնիցեմք , դատնեմք զնոսա դոյ համաձայնս զօրութե , քան
զի նոյնէ Թէ ասիցի ոչ դոյ ՚ի նոսա սէր , և ոչ դոյ միաբանութի :

Բայք դիտելի է , զի միչ բայք համաձայնին անուանց այս
պիտեաց շաղկապեցելոց ընդ միմեանս , հետեւին մասաւանդ
պատուականագուծն դիմին : Եւ քան զի առաջին դէմն է պա
տուականագոյն ք զերկրորդն , և երկրորդն ք զերրորդն :

Եւ ստի յորժամ առաջին դէմն շարակցի ընդ երկրորդին
զամ ընդ երրորդին , բայն դիմաւոր հետեւի նմին : Եւ յոր
ժամ երկրորդ դէմն շարակցի ընդ երրորդին , բայն դիմաւոր
հետեւին մին , իրգոն , ես և դու խոստովանիմք : ես և նա խոս
տովանիմք : դու և նա խոստովանիմք : ես և Պետրոսն խոստովա
նիմք : դու և Պետրոսն խոստովանիմք :

Դիտելի է ևս զի Թէպէտ համաձայնութիս այս կոչի բայ
ին դիմաւորի ընդ անուան , սակայն եթէ առաջութե ա
նուանն իմանին և ս դերանուանք և ընդունելութիք ընդ որո
անդանազանապէս համաձայնին բայք , ոչ և ընդ անուանց ,

որդոն , յսք՝ ի ձեռնսնէ ջրումէ մերժեցան : խաչեցեալն յարեաւ :
կեցուցանօղն մեռաւ : երկրպագելին պարսաւեցաւ : և այլն :

Դիտելի է և ևս զի անուանք ոմանք որք եղականաւ թշուղ
ղբազմութի նշանակեն խնդրեն զբայս յոգնականս , որդոն ,
երկաբանչիւրն խօսեցան : երկու են մատուցք զխաւորք
մարդոյն : հինկ են զգայութիք արտաբնք : և այլն :

Դիտելի է այլևս , զի երբեմն փոխանակ անուանականին
դնի բայն աներևոյթ , որդոն , ապրին՝ իմեջ զբաղմանց ծնանի
զձանձրութիս : Ատեղծանին է առնել զիրենց յոչ ընչէ : մե
շանչէն և ապաշաւէն են յատկութիք մարդոյն : և այլն :

Դիտելի է դարձեալ , զի բայն դիմաւոր յերկուստեք կա
րեունել զանուանականս պատկանեցեալս առմի և նոյն ինն ,
որդոն , ես եմ ձանապարհ : ծերութիս է ինքնին հիւանդու
թի : դու կոչես Պետրոս : նա անուանի Տոհաննես : և այլն :

Պ Ր Ա Կ Ե Ր Կ Ը Ո Ր Դ .

Տաղաքս Համաձայնութե ամականին ըսդ գոյականին :

Երկրորդ համաձայնութին ասեմ զոյ ամականին
ընդ գոյականին , զի ոչոք ամական դնի իմեջ շարա
դրութե , որ ոչունիցի զգոյական անուն քեր կամ
ներգործութի և կամ զօրութի : Որում և պարտի
միշտ և ամ ուրեք համաձայնիլ , թուով և հօղովիլ :

Ներգործութի որդոն : խորան բանին հօր բարձրելոյ :

Իձեռն թագաւորի անօրինի և չարի : Ծագուծս արևու ,
լուսոյն ճլմարտի : Դանձիդ ծածկեցելոյ գառ զիս արա :
Նմանի արքայութիս երկնից ուռականի արկեցելոյ իծող :
Եւ հաճոյ եղէց ճլմարտութե ջրում : Անանելով ի վերինս
երուսաղէմ , ի յառապաստն անապական : Եւ հողոսիս զերս
նայր

նայր 'եկամարս լուսեղէսս : Բրբարե սաշտութե հիմեցոյց
 ղեկեղեցի սբ : Բրբ արբուցին տրամեցելոց որդւոցն ադա
 մայ զբաժակն ուրախարար : ' Բտաձարաց փղոսկրեկց ուստի
 ուրախարարին զբեղ դստերբ Թագաւորաց : Բր 'ի զօրաց հոգե
 ղինաց երգաբանեցեալ տիրուհին : Բր երկորումբք ըստրե
 ցելովք լուսաւորչօքն աշխարհի : Աղանուիւք և օրհնութեք և եր
 դովք հոգւորօք : Եւ յստացե հոգի իմ ան փրկչաւ իմով : Բրբ
 խօսեցան հոգւով սրբով : Բրօքն փակեցելովք երևեալ յս :
 ' Բտրբութե բում բարեբանեմք զբեղ : ' Բտաձարիդ մաքրե
 ցելոյ : և այլն :

Բտկ զօրութե օրդն : Քան ղի տարաւ զանտանեղին յար
 դանդի : Չկարօտեալս ելից հացիւ : Այսր եղեր վերաձգո
 ղին : Տանբանից մսուր եդար Թագաւոր փառաց : Անմարմոց
 վերնոց Թագաւոր յաւիտենից : Բր 'ի բառակերպիցն երեքօր
 բնուձայնիւ : Բարձրարարեք զբազմեալն 'ի վր խաչին : Անձե
 ' իմեջ մահացելոց : Քան ղի 'եբանս այսոսիկ միշտ ենթ իմանի
 գոյական իմն սնունն , օրդն : Չանտանելի բան : Չկարօտ
 եալս մարդիկս : Ալերաձգողին ան : Տանբանից կենդանեաց :
 Ալերոնց կակաց : Քառակերպիցն սերովբէից : Չբազմեալս բն
 մահացելոց մարդկան :

Բայց ղիտելի է , ղի ասացի 'ի վերոյ Թե անտանն սարաի
 համաձայնի ըստ գոյականին միշտ և անուրեք այսինքն ոչ
 միայն մինչ հետեւի գոյականն , ոպ շարագրեցաք 'ի վերոյ ,
 այլ և մինչ նախագրի նմին , օրդն Յնացեք որդիք մարդկան
 այսօր ծննդեամբ սրբուհւոյ կոաւսին : Բր ղեութի անձառելոյ
 միածնին : Բտատովան իմք առաջի ան , և սրբուհւոյ անձա
 նին : Ըստ հրամանի սրբոց բոց պատուիրանաց : Ծարաւե
 լոյ ընութեաւ ետուր 'ի յարբումս : Բրբօքեականն հանդէկեր
 յաթոռ : Բր յանարութեսաւ անոռ նստիս : Բր ղհայրածինն

Բղինցեր զժողով : Արեւանեմ զբուհարի զհրաշարի խորհուրդ
 յայտնեցեալ : Չմարտական մարմինն անմտօր կուսին . 'Ի
 յնստեցելոց աշակերտաց Տուրաս մեկնեցեալ 'իսրբոց դա
 ռանց : Եր այսօր մարմնացաւ 'իսրբոց կուսէն : Անրով ընու
 թիւ մեռանի : Ահով ընու թիւ անու թի : 'Իյերկրորդու մն ա
 լուր սկզբան : Աայլ բաղու մը :

Դիտելի է Աս զի անականն ոչ միայն համաձայնիլ պար
 տի ընդ գոյականաց եզակականաց կամ յոգնականաց , այլև ընդ
 գոյականաց շաղկապեցելոց ընդ միմեանս , իրգոն միջայլի Ա
 դաբրեիլ խորհրդակիցը են միմեանց : Տորեանն Ադարին
 նմանից են միմեանց : ցորենոյ Ագարեոյ նմանեաց միմեանց :
 ցորենով Ագարեաւ նմանիւք միմեանց : Աայլն :

ՊՐԱԿ ԵՐՐՈՐԴ :

Տաղապս Համաձայնութե յարաբերականի դերանուանս
 ընդ նախնութացին :

Երրորդ համաձայնութի ասեմ գոյ յարաբերականին
 ընդ նախնութացին , զի ան դերանուանս յարաբերա
 կան ունի զնախնութաց իմն անուն , որում պարտի
 համաձայնիլ միշտ Թուով , իրգոն : Երանեալ է այլ ,
 որ ոչ գնաց 'իսորհուրդս ամբարշտաց : Երանեալ է այլն , որ
 համբերիցէ փորձանաց : Ատիսասարկաւագ Աստալի մար
 տիրոս , որ 'ի Եւրոպայիցար : Չաք հոգին փառաւորելով , որ
 վերահամարոց զամենեսեան : Իսկանիս բան ան միայաւ 'ի
 մարմնի անփոփոխ գոյով յեւութե , որում եղևականատեք
 որդիքն որուման : Թանկացեալ բանդ անբեռնելի , զոր
 'իմարմնի շոշափեցին որդիքն որուման : Հրեշտակը երկնից
 փափաքին հանդիսի կատարման սոցա , որը 'իմահուն իւրեանց

կենդս

կենդանացան : Պարծան հուլատոյ սրբոց ճգնաւորաց , որք զմարմինս իւրեանց ի վի՛ր քոյ պատարազեցին : Ըգնաւորք և վր կայք , բի՛ որք զչարչարանս և զմահ յանձն առիք :

Բայց դիտելի է զի երբեմն յարաբերականս պատահմամբ նախադասի նախնութացին իւրում , նորոհն : Բր հարցն մերոց անձ փառաւորեցեալ յւրեան : Բր՝ ի Թևս Թեթևս աննիւթս սաւառնեցեալս և հրացայթս սերօքեց վերանստեալ տես չութք ինամես զարարածս հոգիդ սք : Բր՝ ի լերինն այլա կերպեցեալ ցուցեր զանձային քո զօրութի , զբեղ փառաւորեմք իմանալի լոյս : Բր Թողութեց ևս տուող անձ : Բր լուսատու ևս տիկեբաց քն անձ : Բրք սիրողդ էք արարչին արարածոց բի՛ սքբ առաքեալք : Բրք զառ ի քն զչարչարանս յանձն առեալք համբերեցիք նվ անասէր հայրապատք : Եր իտելի է և ս , զի երբեմն յարաբերականս դնի՛ն երդործութք , և նախնութացն իմանի զօրութք , նորոհն : Բրք Եկեալք Եմք՝ ի սյատուել զիշատակ սրբոց վկայիցն : Էջտ Ենթիմանի նախնութաց դերանունն մեք : Բրք զանձինս իւրեանց բեղ հայր ընծայեցին և որդւոյ բում բի՛ եղևս խաչակիցք : Բրք զհանդէս նահատակութե առ բնաւորանս ցուցին : Բրք իմարտի անօրինացն յաղթեցին արիաքար Թշնամոյն : Բրք վս քոյ դկեանս իւրեանց փոխանակեցին : Իբանս յայտոսիկ Ենթիմանի նախնութաց անունն , մարտերաք : Չորս առեալ իծ սխակէն արարեր օրսորդս մարդկան : Էջտ Ենթիմանի նախնութաց անունն : Չառաքեալս : Բրոց հրամայեցեր հոտ անուշ լինիլ ընդ տիկեղերս : Բրոց խոստացար նստիլ յաթու դատողական : Իբանս յայտոսիկ Ենթիմանի նախնութաց անունն , Էջաքելոց : Չորս ըստ պատկերի բում ստեղծեք , նորօգելով բեղ տանաբացուցեր : Էջտ Ենթիմանի նախնութաց դերանունն Չմեղ : Բայց յայտիսիս բանս : Բրն վարի ընդարձակապէս եբել

զուտ դերանուն , այլոչ իբրև զյարաբերական : Եւստի և
համաձայն ըստ ևնԹիմացելոյ անուանն ոչ միայն Թուով ,
այլև հորովիւ , ըստ շաւղի անուանց անօկանաց :

Է-իտելի է դարձեալ , զի դերանունք այսոքիկ , ցուցա
կանք , այս , այդ , այն : սա , դա , նա , ոչ միայն ապացուցա
նեն զիրս ներկայս , այլև երբեմն յարաբերեն իմիտս , դանու
անս նախնԹացեալս ըստ շաւղի յարաբերականին , Եր : որդոն
էր անդրեաս եղբայր սիմոնի վիմի , մի՛ յերկուց անտի , որք
լուանն ՚ի Տոհաննե և փնացին զինի նք : Է-տանէ սա նախ
զիղբայր իւր զսիմոն և ասէ ցնա , գտաք զմեսիայն , որ Թարգմա
նի ըս , սա էած զնա սու յս : Երբանի յայսմիկ երկիցս Լայն
յարաբերէ ՚իմիտս զանդրեաս : Էւ ևս ոչ դիտէի զնա , այլ
որ առաքեալսն զիս մկրտել ջրով , նա ասաց զիս յոյր վերա
տեսանիցես զհոգին , զի իջանիցէ և հանգչիցի ի վր նք նա է որ
մկրտէ հոգւովն սրբով : Երբանի այսմիկ , առաջին նայն , ա
րաբերէ ՚իմիտս զած : Եսկ երկրորդն , զս :

ՊՐԱԿ ԶՈՐՐՈՐՈՐԻ ,

Տաղաթս համաձայնութե պատասխանելոյ ըստ հարցման :

Չորրորդ համաձայնութին ասեմ գոչ պատասխա
նելոյն ըստ հարցման , զի ամ պատասխանն , որ ինչ
մասն և իցէ բանն , պարտի համաձայնիլ ըստ հարց
ման իւրում , ոչ միայն հորովիւ , այլև յարեալու
Թէ իրեն , որդոն Ե՛վէ նա , Պատասխանն , Տս : Երբե որ
դի : Պատի : Լիտիանու : Ե՛ւմ երկրպոսեն տղղախաբ :
Պի : քի : ւշոն դիմես ջանիւ , Պի : առ քս : Չո՛ խնդես ,
Պի : զքս : Տո՛րմէ լուար զբանդ , Պի , ՚ի քս : Չորմ
խօսիտ ; Պի , զքս : Եւ՛ կետո , Պի : քսիւ : Չի՛ խան
դաղատիս 2

դառնալու , Պիտ : զքննելու : Եւ իմ կայանայ յոյսն ըս : Պիտ , 'ե
 քննելու : Եւ իմ կայանայ յոյսն ըս : Պիտ , 'ե
 կաթուղիկէն եկեղեցւոյ : Տո փութան , Պիտ , 'ե յերկինս :
 Օն խնդրեն , Պիտ , զքննելու : Տո իմ կայանայ յոյսն ըս : Պիտ ,
 'ե քննելու : Օրովն ճարեն մարգարէք , Պիտ : զքննելու : Եւ իմ կայանայ
 հին մարգարէն յաշխարհի , Պիտ : հրեշտակօք պահապանօք : Չո
 րովք շուրջեն բանակի հրեշտակաց , Պիտ : զերկիւղաժողովք :
 Եւ թէպէտ թուի 'իբանս այսոսկի թէ Պատասխանին հա
 մաձայնիցն ըստ հարցմանն ևս թուով , սակայն այս է ըստ
 պատահման , քան զի բազմոցս տարաձայնի 'իմանէ , որքան
 Եւրէ տուես այս : Պիտ , իշխանաց : Տո գնաս յամբարտա
 նութի , Պիտ : առ դատարար : Չո առաքեցեր 'ի հարսանիս ,
 Պիտ , զմանկտես , և զընտանին : և այլն :

Բայց գիտելի է , զի ասացի 'ի վերոյ թէ Պատասխանին պար
 տիցի համաձայնի ըստ հարցմանն ևս յարմարութիւն իրեն ,
 քան զի եթէ որ հարցանիցէ , զինչէ , Պատասխանել պարտէ
 գոյական աւանուամբ , մարդ , ձի , բար , երկին , երկիր , ծառ ,
 և այլն : զի զինչէն , է հարցումն գոյական : Եւ եթէ որ հար
 ցանիցէ Եւրպիոն է , Պատասխանել պարտէ պատահական
 'առ անուամբ , այսպիսի , բանական , անբան , ծանր , բարձր ,
 ցած , և այլն : զի որպիսին է հարցումն պատահական : Եթէ
 որ հարցանիցէ Եւրպիոն : Պատասխանել պարտէ ; այսքան
 շատ , սակաւ , երկայն , կարճ : Եւ եթէ որ հարցանիցէ , որ չափ
 փէ , պատասխանել պարտէ , այսչափ , շատ , քիչ , մի կանգուն ,
 երկու կանգուն , մի թղաչափ , մի բոռ , մի գրուան , մի մար : և այլն :

Եւ յայտն հարցմանն քանի , Պատասխանի , մի երկու , երեք ,
 չորք , հինկ : և այլն :

Հարցմանն Եւր , Պատասխանի , աստ , անդ , ամուրբք ,
 այլութիւնք , ուրութիւնք , 'եսան , 'եքողաքի , յեկեղեցւոյ : և այլն :

Հարց

Հարցմանն Մեծտի , Պատասխանի , ստտի , անտի , առտ
ուստ , անստուստ , իտանե , յերկնից , և այլն :

Հարցմանն Տո՛ր, Պատասխանի , այսր , այդր , անդր , իտուն ,
իբաղաբն , իվեռ , իվայր , և այլն :

Հարցմանն ընդ-որ , Պատասխանի , ընդ-այսր , ընդ-այնր ,
ընդ-ծով , ընդ-ցամաք , ընդ-պոնտոսիւ , և այլն :

Հարցմանն երբ , պատասխանի , այժմ , արդ , այսօր , երեկ ,
հերու , ընդ-երեկոյս , ընդ-առաւօտն , և այլն :

Հարցմանն Ըրբանւոյ , Պատասխանի , շատի , սակաւու ,
փոքու , տասանց դէնարից , միոյ դէկանի , և այլն :

Հարցմանն Ըրբացի , Պատասխանի , հելլենացի , հռո-
մայցի , պոնտացի , կապադովկացի , մակեդոնացի , և այլն :

Հարցմանն քանապատիկ , Պատասխանի , երկպատիկ , եռա-
պատիկ , քառապատիկ , հսկապատիկ , բազմապատիկ , և այլն :

Հարցմանն իրբանեակ , Պատասխանի , միակ , երկեակ , եռ-
եակ , քառեակ , հսկեակ , և այլն :

Հարցմանն քանեմենի , Պատասխանի , երկեմենի , եռեմե-
նի , քառեմենի , և այլն :

Հարցմանն քանօրեայ , Պատասխանի , մի-օրեայ , երկօրեայ ,
եռօրեայ , քառօրեայ : և այլն :

Հարցմանն քան ամսեայ , Պատասխանի , մի-ամսեայ , երկամ-
սեայ : եռամսեայ , քառամսեայ : և այլն :

Հարցմանն քաներորդ , Պատասխանի , երկրորդ , երրորդ ,
չորրորդ , հինկերորդ , և այլն :

ՊՐԱԿ ՆԻՆ ԿԵՐՈՐՈՐ :
Տաղաթս Կերառութե անուանց գոյականաց
և ծականաց :

Անուանք գոյականք , կամ ածականք , ոչ երբէք շա
րակցին ընդ միմեանս ՚իմեջ արտադրութե նոյնով
հարկել , եթէ ոչ ունեցին ՚իմիջի եւրեանց զշաղ
կապ իմն , կամ թէ մինն իցե միւսոյն բացայայտիչ ,
Շաղկապիւ որդին , բնութի և անձն : բնութե և անձին : ցբնու
թի և ցանկն : զբնութի և զանձն , ՚իբնութե և յանձնե : բնու
թք և անձամբ : ըն բնութե և անանձին : Յուրա և խոնաւ : ցբ
սոյ և խոնաւու : ցցուրա , և ցխոնաւ : զցուրա , և զխոնաւ :
'իցրտոյ , և 'իխոնաւու : ցրտով և խոնաւու : ըն ցրտում և խո
նաւում : և Հա աստ բնութին և անձն են անուանք գոյականք ,
իսկ ջուրան և խոնաւն են անուանք ածականք , որք շարակցին
ընդ միմեանս նոյնով հարկել , ՚իձեռն շաղկապին : և :

Իսկ մինն միւսոյն բացայայտիչ որդին , Լիման Պետրոս :
Լիմանի Պետրոսի : ցսիման Պետրոս : զսիման Պետրոս : ՚ի սի
մանի Պետրոսի : Լիմանի Պետրոսի : և այլն : Չափաւոր
բաղք : չափաւորի բաղքեր : ցչափաւոր բաղք : զչափաւոր
բաղք : ՚իչափաւորի բաղքերի : չափաւորի բաղքերք : ըն
չափաւորի բաղքեր , և այլն :

և Հա աստ սիման և Պետրոսն են անուանք գոյականք , իսկ
չափաւորն և բաղքն են անուանք ածականք , որք շարակցե
ցան ընդ միմեանս նոյնով հարկել գոյով միոյն միւսոյն յայտնիչ
Տասացելոցս հետեւի թէ անուանք գոյականք կամ ածա
կանք կարեցին շարակցել ընդ միմեանս ալով հարկել , Թաց
չաղկապի , և բացայայտականի նշանակութե : Իրգան , անձին
զանս

Տաղաթս Կիրառութիւն :

զանազանութիւն : բնութիւն սահման : խառն իկարմրոյ : լի մեծամեծիւք, նման հրեղինաց : հանգոյն վեհագունից : և այլն :

Բայց գիտելի է, զի անուանք այսպիսիք ածականք, կամ գոյականք շարակցեցեալք ընդ միմեանս զանազանիւք հորովիւք, և թէ հորովելիք եղեն, հորովին միայն անուանականքն, որդոսն, ձուկն ծովու : ձկան ծովու : ցձուկն ծովու : զձուկն ծովու : իձկանէ ծովու : ձկամբ ծովու : ըն ձկան ծովու : և այլն :

Հանգոյն վեհագունից : հանգունի : վեհագունից : ցհանգոյնս վեհագունից : զհանգոյնս վեհագունից : իհանգունէ վեհագունից : հանգունիւ վեհագունից : ըն հանգունում վեհագունից : և այլն :

Պ Ը Լ Կ Վ Ե Յ Ե Ր Ո Ր Ո Ղ :

Տաղաթս հորովսութե անուանց և ծականաց :

Անուանք ածականք պահանջօղք զանազանից հորովից, հետեւին բարուց իւրայնոցն բայից յորոց ին բնանք են ծագեցեալք, խնդրելով զնոյնս հորովս ըստ մեծի մասին զխնդրեցեալս ի նոցունց : Օրորինակ : ւձծականք այսորիկ տեղեակ, անտեղեակ, հաւասար, անհաւասար, հանգէտ, անհանգէտ, արժանի, անարժան, պարտական, պարտաւոր, հակառակ, թշնամի, բարեկամ, հմուտ, անհմուտ, նման, աննման, օգտակար, անօգուտ, ջրասակար անվնասակար, պատշաճ, անպատշաճ, պատեհ, անպատեհ, համեմատ, անհամեմատ, շահաւոր, անշահ, բարի, չար, վայելուչ, անվայել, համաձայն, անհամաձայն, պիտանի, անպէտ, հարկաւոր, անհարկաւոր և այլք, բազումք զվերջահորով տրականն խնդրեն : որդոս տեղեակ գրոց, անտեղեակ գիտութիւն : հաւասար հրեշտակաց, անհաւասար նմին :

և այլն :

և այլն : քան զի և բայց սոցին յորոյ ինքեանք են ամանցեցեալք խնդրեն զսոյն հոլովն , իրգոն , տեղեկացաւ զրոյ : հաւատաւ ընցաւ իմաստնոց : արժանացաւ զովութի : և այլն :

ւՂծականք այսորեկ , զուրկ , մերկ , դատարկ , Թափուր , ունայն , ատելի , պատուելի , հեռացեալ , անպարտ , տար բեր , տարաձայն , զանազան , անզանազան , օտար , անմասն , մեկնեցեալ , և այլք բազումք թէ անուանք , և թէ ընդունելու թիք եզերեցեալք , 'ի եցեալ , և 'ի լի , խնդրեն զբացառականն , իրգոն , զուրկ 'ի խնորհաց , մերկ 'ի զգեցտուց , և այլն : քան զի և բայց սոցին խնդրեն զսոյն հոլովն , իրգոն , զրկեցաւ 'ի խնոր հաց , մերկացաւ 'ի զգեցտուց : և այլն :

ւՂծականք այսորեկ , փարթամ , հարուստ , ծոխ , լի , սրա րարտ , գեղեցիկ , սք , պիղծ , արքատ , տկար , հզօր , զուարթ , ուրախ , տրտում , տղեղ , սուր , բուծ , առողջ , արթուն , անարատ , ամբիծ , մաքուր , գառչ , վատթար , և այլք բա զումք խնդրեն զպործ խականն , իրգոն , փարթամ ընչիւք : հա րուստ ապրանօք , ծոխ իմաստութի և այլն : քան զի և բայց սոցին խնդրեն զսոյն հոլովն , իրգոն , փարթամանամ ընչիւք : հարուստամ ապրանօք : և այլն :

Բացառոցին սակայն 'ի գրեցելոյ յայսմանէ կանոնէ ուժա կանք բղիսեցեալք 'ի բայից ներգործականաց , իրգոն , արարեչ հրեշտակաց : պահապանք աշխարհի : ատեղծօղ արտից : սի րօղք սրարչին : ատիչք չարաց : խնամօղք մեղսասիրաց , և այլք բազումք թէ ընդունելու թիք , և թէ ամոնցականք , որք ամե ներեան խնդրեն զսեռականն , թէ և բայց սոցին խնդրեցեն զհայցականն , իրգոն ո՛րար զհրեշտակս : ո՛ր ետտեղծ առան ձին զսիրտս նյ և այլն :

Բայց առ 'ի դիւրապէս ծանաչել զբնուստ ամականս , և զխնդիրս սոցին , 'իմա՛ , զի կրկին և տեսակ ամականաց , ւՂաւ

Ջինն է այնոցին , որք ոչ միայն բնականապէս , այլև ըստ հա-
ձուԹԷ բանաստեղծից են անականք , որպիսիք են , արդար ,
բարի , իմաստուն , տգէտ , տկար , քաղցր , դառն , սպիտակ ,
կարմիր , և այլք սոցին նմանք : Էլ յլև համայնք ընդունելու
Թիք , որպիսիք են , ծնող , փրկող , բնակեալ , նստեալ , գալոց ,
բերելոց , ընդունելի ատելի : և այլն : Ըստիև դերանուանք
ստացականք , և անոնցականք , որպիսիք են , իմ , քո , իւր , մեր ,
ձեր , իմային , քոյն , իւրային , մերային , ձերային : և այլք :

Ըստ երկրորդ տեսակն է այնոցին , որք Թէպէտ բնականա-
պէս են անականք , բայց ըստ ներողութեք բերականաց ոչ ,
որպիսիք են , Երկերիչ , Թափիչ , Կիւնն , կարճակ , ծառայ ,
տէր , աշակերտ , վարդապետ , հայր , որդի , սպասաւոր , պա-
հապան , դռնապան , ճգնաւոր , մարտիրոս , կոյս , փեսայ ,
հարսն , և այլք գոնեայ անհունք , Թէ նախադաշափարք , և
Թէ անոնցականք :

Էլ րդ իկիրարականելով զերկուսն զայսոսինկ տեսակս անա-
կանաց , գաւանեմք ինոսա : Չայլս որք խնդրեն զսեռականն ,
որպիսիք են ստեղծող , փրկիչ , սպասաւոր , պահապան , և այլք
սոցին նմանք , որգոն , ստեղծող մարդկան , փրկիչ աշխարհի :
և այլն :

Չայլս որք խնդրեն զնախորիւ տրականն , որպիսիք են ,
ամբարձեցեալ , իջեալ , ելեալ , վերացեալ , մերձեցեալ , դի-
մող , ձեպող , եկող , և այլք սոցին նմանք , որգոն , ամբարձ-
ցեալս յերկինս , իջեալս իդժոխս , ելեալս յօրս , վերացեալս
յամսս , մերձեցեալս իտուն , և այլն :

Չայլս որք խնդրեն զպատմականն , որպիսիք են , ճառեց
եալ , գոհացող , ընկեալ , պատմող , տրտնջող , և այլք սոցին
նմանք , որգոն , ճառեցեալս զմէնջ , գոհացողս զայ , ընձե-
աղս զգիտութեց , և այլն :

Չայլս

Չայլս որք խնդրեն զպարառականն , որպիսիքեն շրջող ,
ծիծաղող , փարեալ , անցեալ , դանցառեալ , և այլք սոցին նը
մանք , որգոն , շրջողն զաշխարհաւ , ծիծաղողն զգլխումսն :
և այլն :

Չայլս որք խնդրեն զսերգոյականն , որպիսիքեն , բնակող ,
նստող , բազմօղ , զետեղեալ , օղեալ , և այլք սոցին նմանք ,
որգոն , բնակողն իտան : նստողն յաթոռի : զետեղեցեալն՝ ի
բարձունս : և այլն :

Պ Ը Լ Կ Է Օ Թ - Ն Ե Ր Ո Ր Ր Դ ,

Տաղաթս հորովառուԹԷ բաղդատականաց և
գերադ-բականաց :

Բաղդատականաց երկու են տեսաիք : Օր մմանք ի
նոցանէ ասին բաղդատականք ներգործուԹԷ , որ
պիսիքեն , պարարտագոյն , հզորագոյն , իմաստնա-
գոյն , գեղեցկագոյն , ջերմագոյն , չարագոյն , և այլք
նմանապէս եղերեցեալք :

Իսկ այլք ասին բաղդատականք զօրուԹԷ , որպիսիք են ,
պարարտ , հզօր , իմաստուն , գեղեցիկ , պայծառ , անուէլ ,
նուազ , սպիտակ , մեծ , փոքր , լաւ , բարի , վատ , չար , հեղ ,
գոռոզ , ցածուն , հպարտ , խոնարհ , հնազանդ , բիրտ , սուպու ,
հատու , սուր , ուշիմ , առաջինի , վատթար , անեղ , սաստիկ ,
սաստկագին , կարող , մտացի , դաժան , խիստ , անմիտ , աշ-
խատաւոր , ագահ , չարասէր , ծոյլ , բղջախոհ , սնայիառ և
այլք բազումք :

Բաղդատականք բաղդատականք ամենեքեան , երբեմն խնդ-
րեն զհայցականն հանդերձնախադրուԹԷն քան , որգոն , պա-
րարտագոյն քան զխորզս : հզորագոյն քան զառիւծս : իմաստ
նագոյն

նադոյն քան զորդիս լուսոյ : գեղեցկագոյն ք զլուսինն : Չերմա
գոյն քան զհուր : չարագոյն քան զդևս : և այլն :

և շապէս և ս , հզօր քան զառիւծս : առաւել քան զմարգա
րէս : պայծառ քան զարեգակն : պակաս քան զանհաւատս :
փոքր քան զհրեշտակս : հատու քան զսմ սուր երկայրի : խո
րագէտ քան զօձս : միամիտ քան զաղաւնի : դաժան քան զվա
գերս : և այլն :

Իսկ երբեմն խնդրեն զբացառականն , որդոն , պարար
տագոյնն ՚խոցուսց : հզօրագոյնն յառիւծուց : իմաստնագոյնն
՚խոցանէ : չարագոյնն ՚իդիւաց :

և շապէս , հզօրն ՚խոցանէ : իմաստունն ՚իմարդկանէ : կար
օղն յերիվարաց , և այլն :

Էրբարարականք երբեմն խնդրեն զսեռականն , որդոն , պարար
տագունեղն նոցին : հզօրագունեղն առիւծուց : իմաստ
նագունեղն փիլիսոփայից : պայծառագունեղն աստեղաց : չա
րագունեղն դիւաց , և այլն :

Իսկ երբեմն խնդրեն զներգոյականն , որդոն , պարարտա
գունեղն ՚խոսին : հզօրագունեղն ՚իյառիւծս , կամ ՚իմէջ առ
իւծուց : իմաստնագունեղն ՚իփիլիսոփայս , կամ ՚իմէջ փիլի
սոփայից : պայծառագունեղն յաստեղս , կամ ՚իմէջ աստեղաց :
չարագունեղն ՚իդևս , կամ ՚իմէջ դիւաց : և այլն :

Պ Ը Լ Կ ՈՒ Թ Ե Ր Ո Ր Դ ,
Տաղապս ԿիրառուԹԵ Բայիցն որք պահանջեն
զմի միայն հոլով :

Բ Լ յբ այսոքիկ , եմ , լինիմ , եղանիմ , մնամ , արտա-
կայանամ , յերկուստեք խնդրեն զանուանականն ,
որգոն : Եսեմ տր ան բո : Ես լինիմ Թագաւոր :
դու եղանիս հզօր : նա արտակայացաւ բազ հովիւ :
ես մնամ տկար , դու մնաս առողջ :

Բայբ այսոքիկ , նեղանամ , դժուարանամ , բարկանամ ,
վշտանամ , աշակերտանամ , ընդինանամ , երկրպագեմ , Թա-
գաւորեմ , ժամանեմ , կարօտիմ , իշխեմ , ծառայեմ , մեղան-
չեմ , համբերեմ , ողորմիմ , ներեմ , հակառակիմ , ակնդռնիմ ,
հաճոյանամ , հետեւիմ , հանդիպիմ , նմանիմ , հանդիտանամ ,
անսամ , մնասեմ , տիրեմ , ցանկամ , տուփամ , ըղձամ , փա-
փաքիմ , օգնեմ , ըմբերեմ , հնազանդիմ , հպատակիմ , հաւա-
տամ , սպասեմ , խոնարհիմ , հաւասարիմ , տեղեկանամ , ար-
ժանանամ , սաստեմ , սպառնամ , հաւանիմ , և այլբ բարդումբ
խնդրեն զվերջահոլով տրականն , որգոն , նեղանամ բեզ , դժու-
արանամ նմա : Բարկանամ ձեզ , վշտանամ նի : և այլն :

Բայբ այսոքիկ անկանեմ , աղաղակեմ , դնամ , դառնամ ,
իջանեմ , էլանեմ , ընկղմիմ , Թռչիմ , խնայեմ , անխոյեմ ,
կարդամ , հայիմ , նայիմ , մտանեմ , յենում , նկատեմ , սլա-
նամ , վերանամ , տեղամ , ընթանամ , մերձենամ , մատչիմ ,
համաձայնիմ , միաբանիմ , ձայնակցիմ , մասնակցիմ , հաղոր-
դակցիմ , վիճաբանեմ , մարտնչիմ , ամուսնանամ , եղբայրա-
նամ , ընկերանամ , հաշտիմ , յուսամ , աղաւթիմ , հաւա-
տամ , բարձրանամ , ձեպեմ , փութամ , երթամ , սուղիմ ,
տկնար

ակնարկեմ, զարմանամ, հակառակիմ, հակաճառեմ, և այլք
բազումք խնդրեն զսախդրիւ տրականն, յորգոն անկանիմ յեր
կիր, աղաղակեմ առ ան, առաքեմ առ քեզ, գնամ իտուն,
դառնամ իբաղաքն, և այլն :

Բայք այսոքիկ սիրեմ, լուանամ, գրեմ, պարսաւեմ, վա
րեմ, գովեմ, արածեմ, արհամարհեմ, խոտեմ, տեսանեմ,
փորձեմ, հնձեմ, ընդունիմ, առնեմ, ծնանիմ, խոստովա
նիմ, դաւանիմ, հաւատամ, կեցուցանեմ, հարեմ, գլորեմ,
փշրեմ, պատուեմ, զգեսուամ, Թողում, մաքրեմ, սրբեմ, զը
տեմ, ատեմ, սպանանեմ, բանամ, գոհաբանեմ, կատարեմ,
սահմանեմ, ճանաչեմ, օրհնեմ, բարեբանեմ, փառաւորեմ,
շինեմ, քակեմ, ուտեմ, ծամեմ, կլանեմ, ընթեռնուամ, շահեմ,
և այլք բազումք Թէ ներգործականք, և Թէ հասարակք զհայ
ցականն խնդրեն, յորգոն, սիրեմ զքեզ, լուանամ զձեռս իմ,
գրեմ զտրակն, պարսաւեմ զբանդ : և այլն :

Բայք այսոքիկ, զգուիմ, տաղտկանամ, մոլորիմ, հեստեմ,
արտուղեմ, յառնեմ, նուազիմ, նուաղիմ, պատկառիմ, ձան
ձրանամ, հրաժարիմ, խաւարիմ, բուսանիմ, դողամ; զարթ
նում, փաղչիմ, Թագչիմ, երկնչիմ, զարհուրեմ, ապստամբիմ,
հեռանամ, դադարիմ, դարչիմ, խոտորիմ, պակասիմ, մեկու
սանամ, սարտնում, արբիմ, բաղկանամ, առողջանամ, զզ
ջամ, և այլք բազումք, և մանաւանդ կրաւորականք ամենե
քեան որպիսիքեն, ազատիմ, զրկիմ, սիրիմ, լուանիմ, ըսա
նիմ, խնդրեն զբացառականն, յորգոն, զգուիմ, իմեղաց, տաղտ
կանամ իջարեաց, մոլորիմ իճանապարհէ, հեստեմ իշաւղէ
անիրաւաց : և այլն :

Բայք այսոքիկ, զտրանամ, բազմանամ, մեծանամ, լիա
նամ, փարթամանամ, սձիմ, զարդանամ, ճոխանամ, ծանօս
նամ, զբաղիմ, տկարանամ, առողջանամ, զարդարիմ, պայ
ծառաւ

ծառանամ, գեղեցկանամ, տաքնապիմ, տոչորիմ, փղձկիմ, սրտապիկիմ, զուարթանամ, բերկրիմ, սնանիմ, աղբատանամ, շատանամ, յագիմ, զովանիմ, հրձուիմ, պարարտանամ, Եմաստնանամ, և այլք բազումք խնդրեն զգործ-իականս, իրգոն, զօրանամ հանձարով, բազմացաւ Թուով, մեծացաւ հաստկաւ, և այլն :

Բայք այսոքիկ, չարաբանեմ, անբաստանեմ, զբուռնարկանեմ, զանցառնեմ, դոհանամ, շնորհակալ լինիմ, խօսիմ, պատմեմ, տրտնջեմ, դանկատիմ, խորհիմ, լսեմ, ամփոյթ լինիմ, ընձեռեմ, իստուհականեմ, և այլք բազումք խնդրեն զպատմականս, իրգոն, չարաբանէին զսմանէ, զանցառնեմ զսմանէ, զբուռնէարկ զգիտուԹԷց և այլն :

Բայք այսոքիկ շրջիմ պարառնեմ, անցանիմ, պատեմ, գեթազանցեմ, ծիծաղիմ, փարիմ, խանդաղատիմ, սարսապեմ, շրջապատեմ, խայտամ, և այլք բազումք խնդրեն զպարառականս, իրգոն, շրջիմ զաշխարհաւ, պարառնեմք զձեօք, անցանեմ զհիւսիսով, և այլն :

Բայք այսոքիկ, բնակիմ, նստիմ, օթեմ, օթեւանիմ, բազմիմ, կամ, զտեղի առնուամ, մնամ, կայանամ, հանդէիմ, նսջեմ, բնիմ, գոմ, յամեմ, և այլք բազումք խնդրեն զներդոյականս, իրգոն, բնակիմ իտան, նստիմ իտենեկի, և այլն :

ՊԸՁԿ ԽՆՆԵՐՈՐԴ .

Տաղադոս Կերառութե բայից խնդրողաց
զբաղումս հորովս :

ԱՁ յից ոմանք խնդրեն զսեռականն զկնի հայցակա-
նին, և ենայտոքիկ, գնեմ, վաճառեմ, համարիմ, վար-
կեմ, վարկանիմ, արժեցուցանեմ, դատեմ, ևնթա-
դատեմ, սակարկեմ, ևայլք, որդոն, գնեաց զագար-
տին հաղարից դահեկանաց : վաճառեաց զշապիքն երից լը-
մայից : ևայլն :

Բայից ոմանք խնդրեն զտրականն վերջահորով զկնի հայ-
ցականին, և են այտոքիկ, տամ, աւանդեմ, բաշխեմ, ընծայեմ,
ծանուցանեմ, խոստանամ, պատուիրեմ, նախադասեմ, ստո-
բադասեմ, հրամայեմ, մատուցանեմ, քարոզեմ, ցուցանեմ,
հաւաստեմ, ընձեռեմ, յիշեցուցանեմ, ուխտեմ, պատրաս-
տեմ, երեւցուցանեմ, նմանեցուցանեմ, համեմատեմ, հաւ-
աստրեմ, արժանացուցանեմ, յայտնեմ, յանձնեմ, մեկնեմ,
ստորասեմ, պատարադեմ, հատուցանեմ, հորդեմ, մատնեմ,
ուսուցանեմ, ևայլք, որդոն : տամ զայս բեզ, աւանդեմ զայս
նմա, բաշխեմ զինչս եմ աղքատաց : ևայլն :

Բայից ոմանք խնդրեն զնախագրեալ տրականն զկնի հայ-
ցականին, և են այտոքիկ, յղեմ, արկանեմ, առաքեմ, համ-
բառնամ, դարձուցանեմ, ընկենում, Ժողովեմ, մութանեմ,
հեղում, վերաբերեմ, վերացուցանեմ, ուղարկեմ, Թռուցա-
նեմ, իջուցանեմ, խոնարհեցուցանեմ, գումարեմ, ևայլք,
որդոն, յղեմ զայս առ բեզ, առաքեմ զաղօթս իմ առ Իժ :
համբառնամ զաչս իմ՝ ի բարձունս, ևայլն :

Բայից ոմանք խնդրեն զբացառականն զկնի հայցականին,
և են

և են այսորիկ , ազատեմ , արձակեմ , խնդրեմ , հայցեմ , հեռա
ցուցանեմ , մերժեմ , Թաղուցանեմ , դաղեմ , պահանջեմ ,
հանեմ , լսեմ , մաղթեմ , զարթուցանեմ , դատարկեմ , առ
նում , յափշտակեմ , կեղեքեմ , բղիսեմ , արտաբերեմ , ելու
զանեմ , անջատեմ , բաժանեմ , տարբերեմ , արտաբերեմ , հա
լածեմ , ժտեմ , փրկեմ , սրբեմ , մաքրեմ , քարշեմ , արտահա
նեմ , և այլք , որդոն , ազատեմ զբեղ ՚իտանջանաց , արձակեմ
զբեղ ՚իկապանաց , և այլն :

Բայից ոմանք , խնդրեն զպատմականս զկնի հայցականին
և են այսորիկ , ճառեմ , ոգեմ , պատմեմ , ասեմ , խորհեմ , լսեմ ,
հարցանեմ , տեղեկանամ , որոնեմ , խօսիմ , համբաւեմ , հրա
տարակեմ , հռչակեմ , չարախօսեմ : և այլն , որդոն ճառեմ
զայս զբն : ոգեմ զայս զմանէ : և այլն :

Բայից ոմանք խնդրեն զգործիականս զկնի հայցականին ,
և են այսորիկ , այրեմ , կիզեմ , արբեցուցանեմ , կնքեմ , դրոշ
մեմ , միտեմ , սփոփեմ , կտրեմ , հատանեմ , յագեցուցա
նեմ , զովացուցանեմ , ապականեմ , կապեմ , սնդեմ , զար
դարեմ , պսակեմ , յարդարեմ , պճնեմ , կերակրեմ , վշտացու
ցանեմ , լնում , փարթամացուցանեմ , ճոխացուցանեմ , մնու
ցանեմ , զարգացուցանեմ , փակեմ , խցեմ , խնում , ջեռուցա
նեմ , ցրտացուցանեմ , շօշափեմ , ծամեմ , և այլք , որդոն ,
այրեմ զայս հրով , կիզեմ բացով , արբեցուցանեմ զբեղ գե
նեաւ , կնքեմ զբեղնչանաւ սրբոյ խաչին : և այլն :

Բայից ոմանք խնդրեն զպարառականս զկնի հայցականին ,
և են այսորիկ , շրջեցուցանեմ , ծիծաղեցուցանեմ , խանդա
ղատեցուցանեմ , պատեմ , շրջապատեմ , և այլք որդոն շրջ
ցուցանեմ զբեղ զերկրաւ , ծիծաղեցուցանեմ զիմաստուհո
զբե , պատեմ զայս զբե : և այլն :

Բայից ոմանք խնդրեն զսերգոյականս զկնի հայցականին ,

և են այսոցիկ , բնակեցուցանեմ , կացուցանեմ , նստուցանեմ , կայացուցանեմ , յամեցուցանեմ , և այլք , որդոն , բնակեցուցանե զամուխ ՚ի տան , և այլն :

Բայեց ոմանք խնդրեն զբազումս և զզանազանս հորովս , և են այսոցիկ , հաւատամ բեզ , հաւատամ յամ- , հաւատամ զամ- ; լսեմ զայս , լսեմ բեզ , լսեմ զբէս , լսեմ ՚իբէս : Եւստուն կանեմ զբանիւդ , իստունկանեմ զնոցունց : և այլք ոմանք :

Բայք ոմանք դիմազուրիք , երբեմն ունելով զբայս աներևոյթ փոխանակ անուանականի , խնդրեն զարականն վերջահորով , որդոն , պարտէ մեզ մտանել յայն հանգիստն : հարկէ ձեզ ամենեցուն մեռանիլ , վայելուչէ բեզ ուսանիլն : անպատեհե նմա խօսիլն : լաւէ ինձ կեալ ՚ի հնազանդութե , բաւականէ ինձ ապրիլն համեստօրէն : և այլն :

Եւսկ երբեմն ունելով զանուանականն իւրեանց , խնդրեն զնոյն հորովս , որդոն , բեզ վայելի օրհնութի , պիտոյէ ինձ այս , ամօթէ բեզ այդ : փոյթէ ինձ այս , և այլն :

Չկան այսոցիկ գիտելիէ , զի երբեմն բայք ոմանք արտաբոյ սովորութե իւրեանց խնդրեն զհայցականն , որդոն , շնորհիկեցեն զերկեզ : ընթանալ զճանապարհս իւր : և այլն :

Պ Ը Ա Կ Լ Դ Ա Ն Ե Ր Ո Ր Ո Ւ .

Տաղապս արգելմանց պահանջողութեց բայեց :

Ոգելմունք պահանջողութեց բայեց են զանազանք : Չի երբեմն փոխանակ հորովիցն խնդրեցելոց ՚ի բայեց դիմաւորաց դնին բայք աներևոյթք , և խնդրելով զտարբերս հորովս , կորուսանեն զնորհր բային , որդոն : Շնորհեա մեզ մտանել յայն հանգիստն : Կամեր մկրտիլ ՚ի՞ առայէն իւրմէ : Կարեք ըմպել զբաժակն : Երբեմն իայ երթալ

երթալ յանձն առեր : Սյարուծի եկիր առնել բարեկամին
 քում զազարու : և այլ բազումք , յորս բնաւս իմանին միայն
 զօրուծք խնդրք բային , ըրգոն շարհեա մեզ զմուտ յայն
 հանգիստն : կամ այնորիկ հանգստեան : Կամեր զմկրտեցումն
 կամ զմկրտուծի իծառայէն եւրմէ : Կարեք զմկրտումն բա
 ժակին : Սերծումն իբեծանիայ յանձնառեր : Եկիր իյառ
 ումն յարուծք բարեկամին քում Ղազարու : կամ եկիր իյա
 ըարումն յարուծք : և այլն :

Եւ երբեմն փոխանակ հոլովիցն խնդրեցելոց իբայից դե
 մաւորաց , դնին այլք բանք , զորօրինակ , լուր երկին , և ունին
 դեր երկիր , զի տ՞ խօսեցաւ . որդիս ծնայ և բարձրացուցի ,
 և ընք դիս սնարդեցին : և շատ արգելանի պահանջեցեալ հո
 լովն հայցական իբայէն , լուր , և դնի փոխանակ նորին բանս
 այս : Որդիս ծնայ և բարձրացուցի :

Աոյսպէս իբանի աստ : Եւ նա ամբարձեալ զաջս եւրս
 առ աշակերտսս ասեր . երանի աղբատաց հոգւով , զի նոցա է
 արբայուծի երկնից : և շատ արգելանի պահանջեցեալ հոլովն
 հայցական իբայէն և շատ , և դնի փոխանակ նորին բանս
 այս , երանի աղբատաց :

Իսկ երբեմն փոխանակ հոլովիցն պահանջեցելոց իբայից ոչ
 ինչ դնի , զոր օրինակ : և ի երկնչիւր , զի այսու հետե զմարդիկ
 որսայցես իկեանս : և շատ արգելանի խնդրեցեալ հոլովն բա
 ջառական իբայէն և ի երկնչիւր , և ոչ ինչ դնի փոխանակ նորին ,
 սակայն իմանի զօրուծք նոյն հոլովն , ըրգոն , յի երկնչիւր յինէն :

Աոյսպէս իբանի աստ , և եղև յանկարծակի հսչիւն յերկ
 նից եբրև դալատեան սաստկի հողմոյ , և ելից զամ տունն
 յորում նստէին : և շատ արգելանի խնդրեցեալ հոլովն գործիա
 կան իբայէն , ելից , և ոչ ինչ դնի փոխանակ նորին . իմանի սա
 կայն այսպէս : Եւ ելից ինքեամբ զամ տունն : և այլք :

ՊՐԱԿ ՄԵՍԱՍԱՆԵՐՈՐԴ :

Յաղագս մասնական խնդրողաց զստորակ
ցական եղանակն բայից :

Մանկունք որք խնդրեն զստորակցական եղանակն
բայից են այսորիկ, Թէ, եթէ, մինչ, զի, զի եթէ, մի՛,
յորժամ, Թերևս, գուցէ, գուցէ երբէք, արդեօք,
գուցէ արդեօք, մի Թէ, մի գուցէ, ապաթէ, իսկ
եթէ, Թէ ոչ, ապաթէ ոչ : Եւ այլք : Մտքոն, որում Թէ անսաց
ցէք, բարևոք առնէք : Եթէ եկեալ յանկարծակի դտանիցն
ղձեկ ՚ի բնով : Ահնչ չև հաւառ խօսեալիցէ : Չի մի՛ լուիցէ նստ
ղձայն Թովչի : Ահ՛ ասիցես ՚իսրտի բում : Յորժամ գայցես
փառօք : Թերևսիցէ այդպէս : Գուցէ ոչիցէ ծմարեա :
Գուցէ երբէք յափշտակիցէ : Գուցէ արդեօք մեռեալիցէ :
Ահ Թէ դատաւորիցես ՚ի գր մեր : Էւ պաթէ ոչ դառնայցէք առնա
խոյ եթէ լուիցէք բանից իմոց : Թէ ոչ տակաւին չուեալ
իցէ : Էւրդեօք կարիցէ սատրաստել մեզ զհաց :

Իսկ երբեմն ոմանք ՚ի սոցունց խնդրել կարեն ևս զսահմա
նականն, որքոն : Էւ պաթէ ոչ դառնայք առնա : Յորժամ դատ
փառօք : Եթէ դու ես քրիստոնս, տաս մեզ համարձակ :
Եւ այլն :

ՊՐԱԿ ԵՐԿՈՄԱՍԱՆ ԵՐՈՐԴ .

Յաղագս Հոլովառութե նախադրութեց :

Անադրութեց Մանք խնդրեն զսեռականն , և են
այսոքիկ , ստորե , ներքոյ , ինքրքոյ , իմէջ , իմիջոյ ,
արտաքոյ , իվերոյ , իվերայ , զինի , յետ , առաջի ,
վս , յաղագս , յաղագաւ , սակա , փոխանակ , ընդաջմէ ,
՚իճախմէ , յայսկոյս , յայնկոյս , զհետ , յետոյ , և այլք : Որգոն
Ատորե երկրի : ներքոյ արեգական : ինքրքոյ տանն : իմէջ զա
ղաքի : իմիջոյ այգոյն : արտաքոյ եկեղեցւոյն : իվերոյ սեմանն :
՚իվերայ երկրի : զինի ամաց : յետ առաքելոցն : առաջի այ : վս
համբերութե : յաղագս սիրոյ : սակա գեղեցկութե : փոխա
նակ ՚իսահակայ : ընդաջմէ բարձրելոյն : ՚իճախմէ արքային :
յայսկոյս ծովոյն : յայնկոյս յորդանանու : զհետ քի : յետոյ նս :
Էսիկ աղադաւն , խնդրե միշտ վերջադրիլ , մասանց բանի ,
Որգոն , այցելութե աղագաւ , այնր աղագաւ , տեսանելոյ աղա
գաւ : և այլն :

Մանք խնդրեն զվերջահոլով արականն , և են այսոքիկ ,
ընդ , հետ , առընթեր , Թարց , առանց , ըստ , յանդիման ,
հանդեպ : Որգոն , ընդ բեզ : հետ բեզ առ ընթեր նմա : Թարց
ինչ : առանց բեզ : ըստ բեզ : յանդիման նմա : հանդեպ ինչ
և այլն :

Մանք խնդրեն զնախադրութե արականն , և են այսոքիկ ,
հուպ , մօտ , մերձ , մինչև , դեպ : Որգոն , հուպ ՚իբաղաքս :
մօտ ՚իտուսն : մինչև ցայգին : դեպ յարեւելս :

Մանք խնդրեն զհայցականն , և են այսոքիկ , ույ , իբրև ,
բան , իվերբան , գերբան , առաւելք , յառաջբան , յետ բան ,
անդրբան , և անդրբան : Որգոն , ույ զսժ և զփոկիչ : Երևե սլ
լոյս :

լոյս : բան զայս : ՚ի վերջան զերկինս , գերջան զարեգաին , առաւել շան զմարդարէս , յառաջ շան զարուսեակ , յետ շան զԼօսէս : անդրջան զծովն տիբերեայ : և անդրջան զփլինն :

Դմանք խնդրեն զբացառականն , և են այսոքիկ , բաց , կատ , մեկուսի : իրգոն , բաց ՚իբէս զայլ սք ոչ զիտեմբ : զատ յայսցանս , մեկուսի ՚իբաղաբէս , Եյեղբարց :

Դմանք խնդրեն զգործիականն , և են այսոքիկ , ենթ , հանդերձ , առ : իրգոն , ենթ պոնտացւով պիղատտուիւ , հանդերձ և մովսէսիւ : Ենթ այսու խորամանկութի : հանդերձ դաւաճանութի : առ ծովեզերքն : պարծի առ դատաստանաւն : և այլք :

Դմանք խնդրեն զպարառականն , և են այսոքիկ , շուրջ , պարբեր : իրգոն շուրջ զսեղանով բով , պարբեր կառադաստիւն , պարբեր զարեգակալքն :

Իսկ յաղագս նախադրութեն : Ընդ , զիտելիկ , Օն երբեմն խնդրէ զսեռական , և նշանակէ , փոխանակ , կամ , վն : իրգոն ընդ իմ , և ընդ քոյ : այսինքն վն իմ , և վն քոյ : Էւթայ գաւորեաց ընդ նորա : այսինքն փոխանակ նր : փարելի բարբառ ընդ իմ , այսինքն , փոխանակ իմ : և այլն :

Երբեմն խնդրէ զտրականն , և նշանակէ հետ , կամ առ , կամ հանդերձ , իրգոն աթ ընդ բեղ , այսինքն աթն հետ , բեղ : աթ ընդ մեզ , այսինքն աթն հետ մեզ : ընդ բեղ է սկիզն , այսինքն առ բեղ է սկիզբն : ընդ սրբոց քոց առաքելոց , այսինքն հետ սրբոց քոց առաքելոց : կամ հանդերձ սրբոց քոց առաքելոց :

Երբեմն խնդրէ զհայցականն անորոշ , և նշանակէ , Օ , կամ զգործիական հորովն , իրգոն , ընդ ծով և ընդ ցամաք , այսինքն զծով և զցամաք , կամ ծովու և ցամաքաւ : անցին ընդ գետոստանաւորք , այսինքն անցին զպետն ոտանաւորք , կամ անցին գետովն ոտանաւորք :

Երբեմն

Երբեմն խնդրե զգործ-իականն , և նշանակե՛ ի ներքոյ , կամ
ենթ , որդոն , ընդ Թղենեաւն , այսինքն՝ ի ներքոյ Թղենուոյն :
ընդ իշխանութիս հերովդեի , այսինքն՝ ի ներքոյ իշխանութիս
հերովդեի : ընդ լեռամբն , այսինքն՝ ի ներքոյ լեռինս :

Իսկ երբեմն բաղկացուցանե զսախդրել տրականն և զնեք
դոյականն , և նշանակե առ , 'ե . ց . յ . որդոն , ընդ ամ երկիրել
բարբառ նոյ : այսինքն , առ ամ երկիր ել բարբառ նոցա : ընդ
որոտս տիեզերաց , այսինքն առ որոտս տիեզերաց : ընդ
ամպս լուսաւ որս , այսինքն՝ իյամպս լուսաւ որս : ընդ ցնորս
աշխարհականս , այսինքն՝ ե ցնորս աշխարհականս : և այլն :

Է-իտեղի է և ս , զի չորք այսորիկ մասնկունք , ի վեր , նախ ,
գեր , յառաջ , մինչ անմիջապէս պահանջեն զժամանակս բայից ,
են մակբայք , որդոն՝ ի վեր նայեցաւ : նախ կատեաց զհզորն :
գեր բազմեցաւ : յառաջ ծանուցաւ : Իսկ մինչ շարադուգին
ընդ այլում նախադրութի և միջնորդութի նորին պահանջեն
զհորովս անուանց , են նախադրութիք . որդոն , ի վերջան զեր
կինս : նախ քան զժամանակն : գեր քան զարեգակն : յառաջ
քան զարուսեակ : և այլն :

ՊՐԱԿ ԵՐԵ ԲՄԱՎԱՁՆ ԵՐՈՐՈՂ :

Տաղապս Առողանութից :

Մտգանութիք են նշանագիրք ոմանք յարմարիչք
արտադրութի : Մտոց տեսակք են զանազանքն :
Չի ոմն՝ ի նոցանե ունի զձևս զայս , և կոչի շեշտ . և
դնի մերթ ի վր մակբայից հրաժարականաց , որդոն ,
մի՛ կոչիցես , մի՛ ուտիցես : ոչ երբէք մատեայ : ոչ է ինչ փոյթ :
և այլն :

Եւ մերթ ի վր վախճանականաց տառից բայից հրամայու
կանաց ,

կանաց, նրգոն, կեցո զիս ան : պահեա զիս ան : փրկեա զիս
 իմարտոյ : Ահերթ ի վր բայիս էականի, նրգոն է՝ որ դատեն զիս :
 է՝ աստ պատանի մի : եթէ է՝ ճշմարիտ բան բո : Լայլս :

Էւ մերթիվր եւրաբանչիւրոց մասնկանց բանի ըստ հա
 ճութե բանաստեղծից, ուր պարտեցէ որել զճայս, նրգոն,
 սա է գառն այ : սա է որ դատեն զիս :

Իսկ երբեմն դնի ի վր բայից ոմանց, աս ՚ի զանազանել
 զնոսա յանուանց, նրգոն բայ ան զդուռն ողորմութե : ըստ
 ճայի աղաչանաց մերոց : Լայլս :

Դիմ ունի զձև զայս, Ե կոչի բութ, և դնի երբեմն ի վր
 մահբայից աս ՚ի զանազանել զնոսա յանուանց անականաց,
 նրգոն ճշմարիտ խօսեցար : ուղիղ դատեցեր : սաստիկ բախ
 եաց : Լայլս :

Էւ երբեմն ի վր այլոց մասնկանց բանի, և մանաւանդ ի վր
 շտղկապից, նորս պարտեցէ բթել զճայս, նրգոն դու բար
 ւոր գոհանաս, այլ ընկերն ոչ շինի : Էրդ էթէ զտանուտերն
 բեհեղղեբուղ կոչեցին : Լայլս :

Դիմ ունի զձև զայս, Ե կոչի պարոյկ, և դնի երբեմն
 ի վր հարցախանաց մասնկանց բանի, նրգոն, դու ես որ գա
 լոցես : զինչ է զոր խնդրես :

Էւ երբեմն ի վր միջարկութեց այսոցիկ, վայ, վայ, սե,
 նրգոն. վայ աղղին մեղաւորի : վայ անձին ասն արդարոյ : սե
 թէ սրտես վաղվաղակի կործանեցաւ :

Էրբեմն ի վր զարմացականաց այսոցիկ, սի, ս : նրգոն, սի
 խորք մեծութե և իմաստութեւն այ : ս իրա մեծ ի հիացման :

Իսկ երբեմն ի վր կոչականաց, նրգոն, սի պետրէ :

Դիմ ունի զձև զայս, Ե կոչի երկար, և դնի ի վր երկա
 բից վանկից, նրգոն, փր կիչն : յար եաւ :

Դիմ ունի զձև զայս, Ե կոչի սուղ, և դնի ի վր սղից
 վանկից

զանկից , սրգոն , զհա՞ մահ , գը՞ Թոտ : և այլն :

Բայց երկոքեանս այսոքիկ իկերարկանին մանաւանդ ի տաղաչափութիս , և իշարագրութիս երաժշտականս :

Դմն ունի զձևս զայս , և կոչի նս Թամայ , և դնի ՚ի ներքոյ երկուց բառից ոչ շաղկապեցելոց ձայնաւորօք , սրգոն , երկ ձայն , երկ բարբառ :

Դնի ևս երբեմն ՚ի վախճանի տողին , մինչ բառն անկատար էգերի ձայնաւորիւ , սրգոն , աղա ղակեմ :

Դմն ունի զձևս զայս , և կոչի Թաւ , և դնի ՚ի վր շիւնից Թաւացելոց , սրգոն , Թուական , շուանում : քան զի յայսպիսիս շիւնն արտաբերի իբրև զբաղաձայն :

Դմն ունի զձևս զայս , և կոչի մակակետ , և դնի երբեմն ՚ի վր նախագրութեց այսոքիկ , ի , յ , ն , սրգոն իբեզտր յուսացայ : յանձն իմ երգուայ : նորս ոչ գոյ զանաղանութի : յառնել զդատաստան : բայց ՚ի վր յիոյն , և նուին յայնժամ մա նաւանդ դնի , մինչ շփոթեն զմիտս բանի :

Էւ երբեմն ըն վերջում անկատարից բանից , և յայնժամ կոչի ստորակետ , սրգոն , եթէ ժողովրդեան իմոյ լուեալէր ինձ , կամ ի շի զձանապարհս իմ գնացեալէր , :

Դմն ունի զձևս զայս : և կոչի Էհիջակետ , և դնի ՚ի մեջ երկուց կատարելոց մասանց բանի , սրգոն : Պողոս գլխաւեցաւ , իսկ Պետրոս խաչեցաւ .

Դմն ունի զձևս զայս : և կոչի վերջակետ , և դնի ըն զեջ նում աւարտեցելոց բանից , սրգոն , յւանս յւանց ամեն :

Պ Ե Ր Ա Կ Զ Ո Ր Ե Ք Մ Ա Ս Ա Ն Ե Ր Ո Ր Դ .

Տաղադս Պատուոյ, և նշանագրի :

Երկուէն տեսաիք պատուոյ : Բերոց միոյն ձևն է այս
" . և կոչի երկորեակ , և դնի , ի վր Բառեց փոխանակ
միոյ ձայնաւորի առի համառօտել զշարագրու Թին ,
որդոն , մրդ : երկր : կր միր : սպիտակ : և այլն :

Երկ միւսոյն ձևն է այս , և , և կոչի դուր , և դնի ի վր Բա
ռեց փոխանակ ամենից , Թէ ձայնաւորաց և Թէ Բաղաձայնից
առ ի յարմարապէս վճարողմն շարագրու Թէ , որդոն առ , տեր :
տն , տեառն : տբ , տերամբ : տծ , աստուսիծ : տյ , աստուծոյ : տվ ,
աստուծով : յս , յիսուս : յի , յիսուսի : յիւ , յիսուսիւ : քս :
քրիստոս : քի , քրիստոսի : քիւ , քրիստոսիւ : սբ , սուրբ : ոս ,
որպէս : ամ , ամենայն : ամի , ամենայնի : վս , վասն : ք , քան :
նց , նոցա : նս , նոսա : Թի , Թիւն : ԹԵ , Թեան : Թբ , Թեամբ :
'իվր , 'իվերայ : Կ , կամ : կԹղկս , կաթուղիկոս : վրդպտ , վար
դապետ : ծոյ , ծառայ : Թղւր , Թագաւոր : և այլք Բազումք :

Նշանագիրք նս Բազումք և զանազանք հնարեցեալք ի հնոց
սակս Թագուցանելոյ զիմացուածս Բանից , բայց այժմ հազիւ
երբեք ի կիրարկանին , ոմանք ՚նոցունց , որպիսիք են , ց , որ
պէս : ծ , երկիր : զ , երկին : ճ , արեգակն : Ա , լուսինն : Կ , աշ
խարհ : Թ , ամենայն : լւ , ընդ : լս , ըստ : և Չ , վերջ : և Խ , փոխ :
Պս , պատասխանի : և այլք Բազումք :

Պ Ե Ր Ա Կ

Տ Ա

Պ Ե Ր Ա Կ

Պ Ր Ա Կ Հ Ն Կ Ե Մ Ա Ս Ա Ն Ե Ր Ո Ր Ղ .

Տաղապս առազգէեցուԹեց ոմանց որք յտմարի պատկանին շարադրուԹէ :

Ախ գիտելի է , զի երեքեն սեռք բանից , այսինքն մտաւորական , ձայնաւորական , և գրաւորական : Բանն մտաւորական մի և նոյնէ բարոյապէս նա զինս համայնս , քան զի նորին եղերաց ոչ իմն անուռն է էութենական :

Բանն ձայնաւորական է զանազան նազգում իւրաքանչիւ ըում , քան զի եղերաց նորին գոն անուռանք էութենականք : Վյսպէս է և բանն գրաւորական :

Երկրորդ գիտելի է , զի ոչինչ նարտաբերման և նարտա դրուԹէ եթէ ոչ նախ լեալիցէ ըն մերում մտի , ք զի այս բան , մե՛ծ է իմաստութի առնս այսորիկ , ո՛չ երբէք արտաբերե ցեալ յինէն արտադրիւր , եթէ ոչ լեալ իցէր նախ նիմում մտի , ներ տրամադրապէս ծանաչումն իմն զարմացական զպատահմանն իմեքէ սրակացելոյ առնս այսորիկ մեծ ի իմաստութե , որ կոչիւր հոցկաբար իմաստութիւն մեծ :

Երրորդ գիտելի է , զի ոչոր բնականաբար նկատելով ասի հատարեալ բերական , եթէ ոչ ունիցի ներ յինքեան զերիո զայստսիկ սեռս բանից իմիասին : քան զի այն որ ոչ ունի զար տաբերականն և զարտադրականն բան , այլ զներտրամադրականն միայն , նա ոչ ստի բերական ներգործութե՛ք , այլ զօրութե՛ք . ապա Թէ ոչ ռամիկը ամենեքեան էին բերականք ներ գործութե՛ք : Իսկ այն որ ոչ ունի զարտադրականն բան , այլ զարտաբերականն միայն , ասի անկատար բերական . զի բերականն ոչ միայն պարտի բարեպէս արտաբերել , այլ և բարե

պէս արտադրել և տրամախոհել : Այլ այն որ ոչ ունի զարտաբերականն այլ միայն զարտադրականն , կամ այն որ ունի զերկուս զայսոսիկ այլ ոչ զներտրամադրականն , նա ասի սքանչելիօք բերական :

Չորրորդ գիտելի է , զի յատուկէ հմտի բերականի արտաբերելն և արտադրելն զայն , որ 'ի ներտրամադրեցելում բանում : Բնտի որք Թարց նկատելոյ 'ի ներտրամադրեցեալն բան արտադրեն , նորա ոչ ասին բերականք :

Հինկերորդ գիտելի է , զի յորժամ խորհիմք զներտրամադրեցելոյ բանէ , պարտիմք զգուշապէս դիտել և հմանալ , Թէ այն զորմէ խորհիմք բան , իցէ պատմողական , կամ ցուցական , պարտիմք արտաբերել կամ արտադրել զսոյնն սահմանականաւ բանիւ : Թէ իցէ իշխողական , պարտիմք արտաբերել կամ արտադրել զսոյնն հրամայականաւ բանիւ : Թէ իցէ հայցողական , պարտիմք արտաբերել կամ արտադրել զսոյնն ըզձականաւ բանիւ : Թէ իցէ յանդիմանական կամ բացայայտական , պարտիմք արտաբերել կամ արտադրել ըզսոյնն ստորակցականաւ բանիւ :

Ալեցերորդ գիտելի է , զի մինչ նկատեմք զեղանակ բանից ներտրամադրեցելոյ , ծանաչել և սորոմամք պարտիմք ըզբայս , որք են 'ի սոսա , զսեռս նոցին , և զհոլովառութիս , և մինչ ծանեաք զհոլովս պահանջեցեալս 'ի նոցունց , գիտել պարտիմք ևս զԹիւս , և զածականս նոցին , և այլն :

Եօթն երորդ գիտելի է , զի 'ի բանս ներտրամադրեցեալս ոչ միայն որոնելիք են բայք , Թէ որոյ արդեօք սեռի իցեն , և կամ զօրպեսիս խնդրեցեն զհոլովս : Կամ անուանք Թէ որոյ հոլովի իցեն , և Թուոյ : Այլ և որոնելիք են որակութիք , տրամադրութիք , և պարագայք նոցին , բան զի Թէ իրակութիս յայտնի իմն է կամ ծածուկ , 'իժամակի յայտնի ; կամ յայն միկ ,

միկ , իտեղևոջ յայսմիկ , կամ յայնմիկ , արտաբերել կամ արտադրել պարտիմք զմահբայս ըստ պարագայիցն , իսկ եթէ երին՝ նպատառս սյլոց իրինչ պատահեալիցէ , կամ ներկայութիւնս իրինչ անցեալիցէ , պարտիմք արտաբերել , կամ արտադրել զնախդիրս ըստ պարագայիցն , և այլն :

ԲԼԹԵՐՈՐԴ ԳԻՏԵԼԻ Է , զի մինչ որոնեալք դատանմք ըն շարտարութե զբայն , և զհորովն պահանջեցեալ , պարտիմք զնախախտանել կամ ստորագասել բային , այսպէս և զածականս նոցին : բայց ոչ իհարկէ ընդ գոյականին , որդոն , առն բարեպաշտի և քնասիրի ձօնիցի ողջոյն : իսկ յորժամ զկնի ոմանց սոճականաց դնի բայն , և հետև ինմին գոյականն , ոչ է այնուհետև դնելի ամական ինչ , բայն զի վարեցաւ բանն , որդոն առն բարեպաշտի ձօնիցի ողջոյն քնասիրի : աստ քնասիրին է աւելի իմն , և անտեղի :

Իմն երորդ գիտելի է , զի բայք ամենեքեան կարեն ԹԵՐԼՍ խնդրել զբազումս հորովն , ԲԼՍՍԻ մինն կամ երկուքն և կամ երեքն՝ ինոցանէ են յատուկ խնդրեցեալք հորովք ՚իբայէն , իսկ այլքն են պատահականք , զորորինակ , պատմեմ զայս բեզ վնմա նէ յեկեղեցւոյն յօժարութիւն : իբանն աստ , բայն պատմեմ խնդրէ միայն յատկապէս զպատմականն և զհայցականն , և եթէ կամիցիս , և ս զարականն իսկ զնորգոյականն և զգործականն պատահմամք :

ԼԴՆԱԿՆ ԵՐՈՐԴ ԳԻՏԵԼԻ Է , զի ոչոք է արտադրութիւնս նորում բայն վարեցեալ ոչ ունիցի զիւրն հորով , յայտնապէս , կամ ծածկապէս : յայտնապէս , որդոն : ԼԻՐԵՄ ԳԻՏԻ : Ծածկապէս , որդոն , նա ասաց և եղեն , հրամայեաց և հաստատեցան : այսինքն , նա ասաց զլինելութիւնս , և զհաստատութիւնս նոցին հրամայեաց : և այլն :

ԼԵՆՈՒՄԻՆԱԿԱՆ ԵՐՈՐԴ ԳԻՏԵԼԻ Է , զի կրկին է եղանակ կարգաւորելոյ

ւորելոյ զմասունս բանի, այսինքն բնական, և արհեստական :
 Բնական կարգաւորութի մասանց բանի է՝ նորում դնի նախ
 անուանական անուան բային : Էրկորդ, ածական նորին
 եթէ պիտոյ իցէ : Երրորդ, խնդիր նորին ածականի : Չոր
 րորդ, նախադրութիւն եթէ պիտոյ իցէ : Հինկերորդ, խնդիր
 նախադրութիւն : Ալեցերորդ մակբայն եթէ պիտոյ իցէ :
 Եօթներորդ : բայն : Բութերորդ խնդիր բային : Խններորդ,
 ածական նորին, և այլն : Նորոն : Պողոս ի նախանձու ճշմար
 տութե հաւատոյն բրիտանականի, ըստ տուչութե հոգ
 ւոյն սրբոյ միշտ ցանկայր դարձմանն ըղձալոյ ազգին իւ
 րոյ՝ իբն : Ահա աստ Պողոսն է՝ անուանական անուան բային :
 լին, է՝ ածական նորին : նախանձուն, է՝ խնդիր ածականին :
 Դճմարտութիւն, է՝ գոյական անուան իմն յատկացուցիչ նա
 խանձոյն : հաւատոյն է՝ և ս գոյական անուան յատկացուցիչ
 ճշմարտութե : բրիտանականին է՝ ածական անուան հաւա
 տոյն : ըստն, է՝ նախադրութի : տուչութեանն է՝ խնդիր նախ
 ադրութե : հոգւոյն, է՝ գոյական իմն անուան յատկացուցիչ
 տուչութե : սրբոյն, է՝ ածական անուան հոգւոյն : միշտն է մակ
 բայ : ցանկայրն է բայ : դարձմանն, է խնդիր բային : ըղձալոյն,
 է՝ ածական անուան դարձմանն : իբն, է՝ խնդիր բայածականի
 անուանն, դարձունն : իսկ բն է՝ ածական անուան յի, կամ բա
 ցայայտիչ նորին :

Իսկ արհեստական կարգաւորութի մասանց բանի, է՝ նո
 րում ոչ պահի վերոգրեցեալն կարգ բնական, այլ դնին ե
 ղերքն յետկոյս և յառաջկոյս միմեանց անզանազանապէս : Բայց
 այնպէս, մինչ զի ոչ իցէ արտաքոյ սովորութե լեզուին : Եւ
 զայս եզրիտ արհեստն սակս ընտրախօսութե տա՛ի համողել
 զունկս լսողաց : Նորոն Եւ զորս եդ ւծ յեկեղեցւոյ : Ահա
 աստ, ևն, է՝ շաղկապ, որ շաղկապէ զբանս զայս ընդ անցելոյ
 Բանին :

բանին : Օորս , է' խնդիր բային եդ ; եդն , է' բայն : անուանական անուն բային : յեկեղեցւոջն , է' երկրորդ խնդիր բային : և այլն :

Աոյնպէս և ըս բանի այսմիկ , ամ հոգի իշխանութեց վե հագունից հպատակիցի : Ահա աստ , ամն , է' անական անուն հոգւոյն : հոգին , է' անուանական անուն բային : հպատակիցի իշխանութեցն , է' խնդիր բային ; վեհագունիցն , է' անական նորին : հպատակիցին , է' բայ : Ազդե' եթէ ոք փորձել կամիցի զինքն , Թէ արդարև գիտիցէ զարհեստ շերթողութե պարտի նախ ընթեռնուլ զբան իմն , 'ի յսկզբանէ մինչև ցմիջակէտն , կամ մինչև ցատորատն , և ասլա անջատել զեզերս նորին 'ի միմեանց , ըստ տրեցելոյ օրինակիս , և եթէ զիւրաքանչիւրն 'ի սոցունց ըստ արհեստի անջատիցէ , լիցի հաւաստի 'ի ծանօթութե իւրում :

Օսոյն զգուշութի ունիլ պարտէ ևս 'ի շարագրեխ :

ՀԱՄՈՐ ՉՈՐՐՈՐԴ

Տաղաքս չափաբանութե եղերաց :

Պրակ շուաքին :

Տաղաքս Չափաբանութե տառից :

Սաղաքս հայկազինք են քառասուն , և են սյուքիկ :
 ա. բ. գ. դ. ե. զ. է. ը. Թ. ժ. ի. յ. լ. խ. ծ. կ. հ. ձ. ղ. ճ. մ.
 յ. ն. զ. ո. ս. վ. տ. ր. ջ. լ. փ. բ. և. օ. ք. ու.

Եւ բաժանին ի ճայնաւորս , և ի բաղաձայնս :

Չայնաւորք են սյուքիկ , ա. ե. է. ը. ի. ո. օ. լ. ու .

՚ Ի սոցանէ ոմանք են երկարք , իրգոն , ա. է. օ. ու .

Եւ երկարք ասին , զի ո՛չ միայն մինչ արտակայանան ,
 այլև մինչ արտակայացան , զսեփականն ելուզանէն ձայն :

Եւ ոմանք են սուղք , իրգոն : ե. օ. լ. : Եւ սուղք ասին , զի
 ե, և ո , մինչ արտակայանան , զսոյլայինն միայն , և մինչ ար
 տակայացան , ո՛չ զայլայինն և ո՛չ զսեփականն ելուզանէն
 ձայն . Իսկ լ. ո՛չ ըստ ինքեան , այլ ընդ այլոց ձայնաւորաց
 ելուզանէ զձայն : այլևմերթ բաղաձայնայ :

Իսկ ոմանք են միջակք , իրգոն , բ. ի. Եւ միջակք ասին ,
 զի ոչ միայն մինչ արտակայանան , այլև մինչ արտակայացան ,
 զայլայինն ելուզանէն ձայն :

Չայնաւորք պարզ լինին երկ ձայնք , կամ մինչ առակցին
 ընդ

ընդ յից հետևեցելոյ, որդոն, այ, ոյ : Կամ մինչ առակցին
ընդ այլում ճայաւորի, որդոն, եա, եօ : Եւ կամ մինչ առակցին
ընդ ւիւնոյ ոչ Թաւացելոյ, որդոն, իւն : Եւ երկնայնք ասին,
զի իմիռսմ վանկի զերկուս ելուզանեն ճայս :

Ըստ բաղաձայնք են այսորիկ, Բ. Գ. Դ. Զ. Ժ. Ը. Թ. Ժ. Ը. Ժ. Ը.
Կ. Կ. Ը. Դ. Ը. Ժ. Ը. Ժ. Ը. Ժ. Ը. Ժ. Ը. Ժ. Ը. Ժ. Ը. Ժ. Ը. Ժ. Ը. Ժ. Ը. Ժ. Ը.
Կամ ճայաւորաց
ասուից լծակցեցեալք արտաբերին :

Ըստգանձ ոմանք են կիսաձայնք, որդոն, զ. Ժ. Թ. Կ. Դ. Ը. Ժ. Ը.
Ժ. Ը. Ժ. Ը. Ժ. Ը. Ժ. Ը. Ժ. Ը. Ժ. Ը. Ժ. Ը. Ժ. Ը. Ժ. Ը. Ժ. Ը. Ժ. Ը. Ժ. Ը.
Եւ կիսաձայնք ասին, զի զդոյն ինչ էլուզանեն
ճայս :

Ըմանք են անձայնք, որդոն Բ. Գ. Դ. Զ. Ժ. Ը. Թ. Ժ. Ը. Ժ. Ը.
Եւ սնձայնք ասին զի ի յարտաբերին Կերեանց, Եթէ ոչ
հանդիպիցի ճայաւոր, կամ կիսաձայն, արդելուս զդունչս :

Ըմանք են կրկնակիք, որդոն. Դ. Զ. Թ. Ը. Ը. Ը. Ժ. Ը. Ժ. Ը. Ժ. Ը.
Եւ կրկնակիք ասին, զի զերկուսս արժեն բաղաձայնս :

Պ Ը Կ Ե Ր Կ Ր Ո Ր Դ .

Տաղադս Կանկաչափութիւն :

Կանկից ոմանք են երկարք, ոմանք սուղք, ոմանք
հասարակք :

Երկարք, կամ են բութութիւն, Եւ կամ դրութիւն :

Բութութիւն երկարք են եռեակ, կամ յորժամ ունին
զմինն ի յերկարից ճայաւորաց, որդոն, զա. բէ : Կամ յորժամ
ունին զմինն ի յերկնայնցն, որդոն, ա. յը. Եւ յորժամ
զինն ճայաւորացն ունին զկիսաձայնս, որդոն, մա. Կամ :

Դրութիւն երկարք են Եւ եռեակ. Եւ յորժամ զինն ճայ
ճայաւորաց երկարից գոյ մե, Եւ կամ երկու կիսաձայնք : Եւ այս

կամ 'իմիռւմ վանկի, որդոն, տարր, օրօ : Էլամ 'իմեջ երկուց
 վանկից, որդոն, օ՛ ժան. դակ : օ՛ր. հնեմբ : Էլամ յորժամ զհնի
 ձայնաւորաց երկարից գոն բաղուժք բաղաձայնք : Էւ այս կամ
 'իմիռւմ վանկի, որդոն ա՛րք. օ՛րք : կամ 'իմեջ երկուց վանկից,
 որդոն. ա՛ր. կեղ. օ՛ր. մեծ : Էլամ յորժամ զհնի ձայնաւորաց եր
 դարից գոն կրկնակիք ; Էւ այս կամ 'իմիռւմ վանկի, որդոն, բառ՛
 էջ՛. օ՛ ձ : կամ 'իմեջ երկուց վանկից, որդոն, օ՛, ձառ. : ա՛, ջող :

Էրկորդ, յորժամ զհնի երկձայնից գոն մի՛, կամ երկու
 կիսաձայնք : Էւ այս կամ 'իմիռւմ վանկի, որդոն, այ՛րս, ուր :
 Էլամ 'իմեջ երկուց վանկից, որդոն, այս՛, սուք, հո, գոյս՛,
 շսոր՛ : Էլամ յորժամ զհնի երկձայնիցն գոն բաղուժք բաղա
 ձայնք : Էւ այս կամ 'իմիռւմ վանկի, որդոն, այդ՛ : բոյդ՛ : կամ
 'իմեջ երկուց վանկից, որդոն, այդ՛. մեծ : բոյդ՛. հօր : կամ
 յորժամ զհնի երկձայնիցն գոն կրկնակիք : Էւ այս կամ 'իմիռւմ
 վանկի, որդոն, այլ՛. ծոյլ՛. ա՛յծ. ո՛յծ : կամ 'իմեջ երկուց
 վանկից, որդոն, ա՛յ, լակ. խոյ՛, ծել :

Էրրորդ յորժամ զհնի կիսաձայնից հետևողաց ձայնաւո
 րաց գոն կիսաձայնք, և այս կամ 'իմիռւմ վանկի, որդոն.
 տարր՛, մայրս՛, ոխս՛ : կամ 'իմեջ երկուց վանկից, որդոն.
 ա՛ր՛, ժե. ա՛շ. խար՛ Էլամ յորժամ գոն բաղաձայնք : Էւ այս
 կամ 'իմիռւմ վանկի, որդոն, ա՛րա՛. ախա՛ : Էլամ 'իմեջ երկուց
 վանկից, որդոն, ա՛ր՛. կա՛ծ : ա՛շ. տան՛, ահ՛ : Էլամ յորժամ գոն
 կրկնակիք : Էւ այս կամ 'իմիռւմ վանկի, որդոն, առ՛ջ. մա՛ղ՛ :
 Էլամ 'իմեջ երկուց. որդոն առ՛. ջառ : ա՛ր՛, ձան :

Լուրջ են եռեակի : Ետևս յորժամ ունին զմինն 'իսղից ձայ
 նաւորաց 'իվախձանի, որդոն, կե՛, ցո՛ :

Էրկորդ, յորժամ ունին զմինն 'իմիջակաց ձայնաւորաց,
 'իվախձանի, որդոն, սը՛. նի՛ :

Էրրորդ, յորժամ զհնի ձայնաւորաց, որք երկարել կար
 են,

են, գոն անձայնք, որդոն, մանկ, հօտ:

Հասարակք կամ են ՚իտղից, կամ յերկարից: ԲԻՐԷ են ՚իտղից են եռեակ, Նախ յորժամ զկնի ձայնաւորաց սղից վերջադասից վանկից առաջնոց գոն կիսաձայնք նախադասք հետեւեցելոց. որդոն, ե. զրօն, ո. սոն: Էլամ յորժամ գոն կրկնակք, որդոն, ե. լից: ո. լորտ:

Երկրորդ, յորժամ զկնի միջակաց վերջադասեցելոց, վանկից առաջնոց, գոն կիսաձայնք նախադասեցեալք հետեւեցելոց. որդոն նը. շան: պի, դա, տոս: Էլամ յորժամ գոն կրկնակք, որդոն, լը. զու: մն: ՚ի. ջու: մն:

Երրորդ, յորժամ զկնի անձայնից վերջադասեցելոց վանկից առաջնոց, գոն կիսաձայնք նախադասեցեալք հետեւեցելոց. որդոն, տատ, բակ: աբ, շիլ: Էլամ յորժամ գոն կրկնակք, որդոն բակ, լայ: ալ, ոայ:

Հասարակն որե յերկարից. է՛ մի միայն, այսինքն. մինչ զկնի ձայնաւորաց երկարից գոն ձայնաւորք սուղք, կամ մի ջակք, որդոն սի, մե, ոն: ար, ծու. ի:

ՊԸ ԱԿ ԵՐՐՐՐԸ:

Տաղադս սահմանի և բաժանման Ուտից:

ԵՐԷ են մասուընք տաղի, բաղկացեալք ՚իվանկից չափեցելոց: Եւ բաժանին ՚ի յերկազանկս, ՚ի յեռազանկս, ՚ի բառազանկս, և ՚ի հնկազանկս:

Երկազանկք են չորք: ԷՂառջինն կոչի համբոյր, որ ունի զերկու երկարս, որդոն, բա՛. խես՛: Երկրորդն կոչի անգայա, որ ունի զերկուս սուղս, որդոն, բը՛. նա՛կ: Երրորդն կոչի մեծ-ասար, որ ունի զառաջինն երկար, և զյետինն սուղ. որդոն, կե՛. ցո՛: Չորրորդն կոչի մեծ-ազերջ. որ ունի զառաջինն

Չինն սուղ; և զյեռնին երկար, որդոն, նև, տից :

Եռականկեք են ուժն : Էշաօջինն կոչի ստեղ, որ ունի զս
ռաօջինն միայն երկար, որդոն, հեղ, մա, նսնկ : Երկրորդն
կոչի վերջատանջ, որ ունի զյեռնին միայն երկար, որդոն, պա,
տա, նիս : Երրորդն կոչի բողաբորբ, որ ունի զմիջինն սուղ,
որդոն, բա, ժա, կիս : Չորրորդն կոչի բողաղօտ, որ ունի
զմիջինն երկար, որդոն, պա, տաս, խա : Հինկերորդն կոչի
հաւեղ, որ ունի զյեռնին միայն սուղ, որդոն, խա, զա, զո՛ւկ :
Էջերորդն կոչի աւարտեղ, որ ունի զսռաօջինն միայն սուղ,
որդոն, գե, տե, զեբբ : Եօժն երրորդն կոչի ներգե, որ ու
նի զերես սուղս, որդոն, պա, տա, նեաի : Եւթերորդն կոչի
սոնք, որ ունի զերես երկարս, որդոն, դե, զրբ, դու՛ն :

Քառալանկեք են տասնեւվեց : Էշաօջինն կոչի երկհամ
բոյր, որդոն, բա, խե, ջու, ս, ջե, ս : Երկրորդն կոչի երկան
գայտ, որ ունի զերկուս անգայտս, որդոն, բա, նա, կա, պեա :
Երրորդն կոչի երկմեծասար, որ ունի զերկուս մեծասարս,
որդոն, յե, շե՛մ տեբ, ի՛մ : Չորրորդն կոչի երկմեծավերջ,
որ ունի զերկուս մեծավերջս, որդոն, պա, կաս, հո, գիս :
Հինկերորդն կոչի մեծատարավերջ, որ ունի զմեծատարն և զ
մեծավերջն, որդոն, ա, ոա, կա, բանս : Էջերորդն կոչի
մեծավերջասար, որ ունի զմեծավերջս, և զմեծասարս, որդոն,
պա, կա, սա խո՛կ : Եօժներորդն կոչի համբոյրանգայտ,
որ ունի զհամբոյրն, և զանգայտն, որդոն, սա, զաբ, թա,
կիս : Եւթերորդն կոչի անգայտհամբոյր, որ ունի զանգայտն,
և զհամբոյրն, որդոն, հա, կա, կե, ջե, ս : Ըններորդն կոչի
մեծատարանգայտ, որ ունի զմեծատարն, և զանգայտն, որդոն
ա, զո, թա, բա՛ն : Արասներորդն կոչի մեծավերջանգայտ,
որ ունի զմեծավերջս, և զանգայտն, որդոն, պա, կա, սա,
բա՛ն : Ահետասաներորդն կոչի անգայտմեծատար, որ ունի

զան

զանգայուն և զմեծ-ասարն , որդոն . բա՞ . նա՞ . կա՞ . հատ՞ : Եր
կոտասաներորդն կոչի այսգայտմեծ-ավերջ . որ ունի զան
գայուն և զմեծ-ավերջն : որդոն , խա՞ . փա՞ . բա՞ . նից՞ : Երբետա
սաներորդն կոչի մեծ-ավերջհամբոյր . որ ունի զմեծ-ավերջն
և զհամբոյրն . որդոն . բե՞ . կա՞ . սիր՞ . տես՞ : Չորեքտասան
երորդն կոչի մեծ-ասարհամբոյր , որ ունի զմեծ-ասարն , և ըզ
համբոյրն , որդոն , ծաղ՞ . կա՞ . զըն՞ . տա՞կը : Հնկետասան
երորդն կոչի համբոյրմեծ-ավերջ . որ ունի զհամբոյրն և զմե
ծ-ավերջն , որդոն , բա՞ . ըն՞ . խո՞ . կիչ՞ : Էլեչտասաներորդն
կոչի համբոյրմեծ-ասար . որ ունի զհամբոյրն , և զմեծ-ասարն :
որդոն , բա՞ . ըն՞ . խո՞ . սե՞մ :

Հնկավանկն է մի միայն . որ կոչի մեծ-ավերջըրդաբոբբ . որ
և ունի զմեծ-ավերջն , և զըրդաբոբբն . որդոն շա՞ . տա՞ . խո՞ . սիկ
ես՞ :

Պ Ը Է Կ Չ Ո Ր Ր Ո Ր Դ .

Տաղադս սահմանի և բաժանման տաղի :

Ղն է բան , բաղկացեալ ՚իյոտից չափեցելոց : Եւ
բաժանի ՚իյուեթ տեսակս :

Ղաւղինն կոչի վեցաչափ , որ ունի զվեց ոտս ,
որոց հինկերորդն է ստեղ : և վեցերորդն համբոյր :
իսկ մնացեալքն կամ են ստեղը , կամ համբոյրը . որդոն :

Սմայր՞ , սու՞րբ : ըն՞ . տիր՞ : հը՞ . զօր՞ : միջ՞ . նորդ՞ : մա՞ .
ըն՞ . ա՞մ : ար՞ . գե՞մբ :

Ը զ. բա՞նս : ա՞ն . ճառ՞ : քրիս՞տոս՞ : փր՞ . կեչ՞ : սր՞ . դե՞ն ,
մե՞ք : օր՞ . նե՞մբ :

Ը ր . զմեղ՞ : փր՞ . կեա՞ց : ար՞ . եա՞մբ : մա՞ր . մառ՞յս :
աղ՞ . նու՞ն : ի՞ : հեղ՞ . մա՞մբ :

Չ գա՞նձ , ի՞ սկ : չնոր՞ . հեա՞ց : մեղ՞ . գեր՞ : բնա՞ . զա՞նց :
ա՞ . ուա՞ . տա՞ : տեղ՞ . մա՞մբ : Եր

Տաղադս ԱՄաղի :

Երկրորդն կոչի հնկաչափ , որուսն զհինկ սոս , որ և Թերևս է' սման զեցաչափին , որոց առաջինն Երկու , Էս ստեղբ , կամ համբոյրբ : և երկու յետինքն ստեղբ : Իսկ հինկերորդն որ է համբոյր , բաժանեցեալ յերկուս , մինն դնի իմեջ չորեցն , և մուսն իփախճանի , որպոս :

Առ բբ . ա . ոսԹ : օգ . նա . կան : զրա 4 : փրկ . չի . ս : զե . ս : ե . կը . սի . բ . դու :

Տաղ . Թա . նա . ս : տեառ . նա . կան : յո յս : հա . ս . տա . տ : զե . ս : ե . կը . սի . բ . դու :

Չը . ս . տա . սի : Թ . նա . մի . ս : կա . փի . չ : յա . տո . կ : ե . կը . սի . բ . դու :

Պա . ս . սա . նեա : մեղս . ու . նա . ս : զես : ս . ս . ի . մ . զէ . ս . ե . կը . սի . բ . դու :

Երրորդն կոչի անուշ , որ ուսն զերես սոս , որոց առաջինն է' համբոյր : և երկու յետինքն ստեղբ : կամ երկրորդն մեծաօտարափերջ , և երրորդն անդայտ , որպոս :

աշ . ս . է : հար . սա . սի . բ . բեր . կրա . կան : Տոր . տեր : ե . կը . զը . Թ . ս : մա . յը . ն . կի . ս :

Ը . մ . պեա . ս : անդ . զը . սի . սի : փո . խա . նա . ս : ջը . ը . յո . յս : խու . մքն հա . մա . ս . զար . մա . կի :

Չորրորդն կոչի ասբլեփեական , որ ուսն զչորս սոս , որոց առաջինն է' համբոյր , և երկու յետինքն մեծաօտարափերջ , և իսկ չորրորդն անդայտ : կամ ուսն զհամբոյրն , զստեղն , եր կարփանին , և զերկու ստեղս , որպոս :

Խ . ս . դո . Թեա . մբ . մի . ա . բա . նքս : դո . վա . բա . նե . մբ : զմի . տի :

Որ . փո : կեաց . պե . տա . բար : զմեղս . ու . նա . ս . հայ . ըն : ա . դա . մ :

Տար . եա . նայս . մի . ս . խա . մու : բա . չա . կի . ուսն : ա . կա . մ : Ե .

Էււ՛ զեբ՛ : ծոյ՛ ց . զհա՛ . մա՛կ . ազգ՛ : մա՛րդ . կա՛ն . ՚ն՛ .
տա՛ն : ջա՛ն . է՛ն :

Հինկերորդն կոչի քաղկէկական . որ ունի զհինկ ոտս , որոց
առաջինն է՛ համբոյր , և երկրորդն ստեղ , և երեք յետինքն մե-
ծասարք , որդոն :

Դ՛ , զոր կք : այ՛ , սո՛ , ընկ : բաւ՛ , է՛ն : զն՛ , խո՛ : տն՛ , ցն՛ մ :

Չա՛ն , Թ՛ : մա՛ տդ , կո՛ , պիտա՛ : բաւ՛ , է՛ն : զն՛ , խո՛ : տն՛ , ցն՛ մ :

ւշս՛ , տու՛ : ծոյ՛ն , մի՛ , ոյ՛ : բա՛ն , զն՛ մե՛ , ծի՛ : յու՛ , սամ :

էր՛ , պար՛ : ծիտ՛ , դի՛ , մօքս՛ վ , յի՛ : մա՛ր , ալ : մար՛ դն՛ :

Ալեցերորդն կոչի Ամ քիբական , որ ունի զհինկ ոտս , այս
ինքն զմեծասարն , զհամբոյրն , զստեղն , և զերկուս մեծասարս ,
որդոն :

Դ՛ վ . ո՛ : զն՛ չ . զին՛ չ : սի՛ , բա՛ . կա՛ն : ա՛ . էէ՛ : տիտ՛ գոյ՛ :

ւշր՛ . դեօք : գոյ՛ . եա՛ լն : սու՛րբ . մա՛ . նու՛կ : էր՛ . ՚ն՛ ,

մա՛ր , ըն՛ :

Ըզ՛ , հո՛ : դն՛ , զեսս՛ : օր՛հ , նա՛ , բա՛ : նօղ՛ս , ՚ն՛ յեր՛ , կրի :

Չբա՛նն , ՚ն՛ : յերկ՛ , նից՛ : կե՛րող ; ու՛ , նա՛ : կեա՛լ , ՚ն՛ :

մա՛ր , մսի՛ :

Էօթներորդն կոչի սնափեւտական , որ ունի զչորս ոտս ;
Թէ ստեղք իցեն , Թէ համբոյրք , նորս գտանին , խառնեցեալք
վերջատանջք , բայց երկրորդն , և չորրորդն ոչ դնին ստեղք :
որդոն :

Հայ՛ր , սու՛րբ : նը՛ , կա՛ , տիչ՛ , ա՛ն . ճա՛նց : բա՛ղ , մա՛ց :

ւշ՛ղ , բիւր՛ : գը՛ . Թու՛ , Թեա՛նց : իս՛կ , ևւ՛ , շնո՛ր , հա՛ց :

Չմե՛ղ , վա՛ր : շա՛ , մա՛ , կաւ՛ : պ՛ճ , նե՛ն : մա՛ , ա՛ց :

Դր՛ք , մե՛թ : լո՛ , կա՛ , նա՛մք , յա՛յ , սո՛ց , չա՛ , բաց :

Դւթերորդն կոչի եամպական , որ ունի զվեց ոտս , մեծա-
վերջս , բայց երբեմն ՚իտեղուջ առաջնոյն , երրորդին , և հինկ
երրորդին դնին կամ համբոյրք , և կամ ստեղք : որդոն :

Ի՞նչ բեզ : Ե՞ն, Երգ ք : Ե՞ն, բեզ : Ե՞ն, տե՛ր : Ե՞ն, դեա՛ց :
խնա՞, մո՛ղ :

Ի՞նչ բեզ : Ե՞ն, տե՛ր : գրե՛, գո՛ր : զհա՞, մա՛կս, շը՞, նորհս :
սը՞, փռօ՛ղ :

Ի՞նչ բեզ : Ե՞ն, տե՛ր : մի՞, այ՛ն : սա՞, տա՛ր, հա՞ : նու՛րց :
խրա՞, տօ՛ղ :

Ի՞նչ բեզ : Ե՞ն, տե՛ր : Ի՞նչ, յա՛ն : ցա՞, նա՛ց : կա՞, պի՛ց :
հա՞, նօ՛ղ :

և յարանք բաւեցին յաղադս տաղից :

Կ և Խ Ծ և Զ

ւշուադրեցու թիբ Ռմանք Հռետորականք :

ւշու գիտելի է , զի ամ ինչ որ 'նաշխարհի աստ գտա
'նի , գոլ կարե ենթակայ արտադրու թԷ , ք զի ոչ
ինչ է , զորմէ արտադրել ոչ մարթիցիմք , Ռւստի
որ կամի գոլ ճարտասան 'նամենայնում կատարեալ ,
պարտի գիտել զբնութիւն և զզօրութիւն , իսկև զորակութիւն
երաց բնաւից , զի կարիցէ վստցունց դիտողապէս ճառել ,
կամ արտադրել :

Երկրորդ գիտելի է , զի երկպատկապէս կարեմք արտադրել
զիրէ իմեքէ . նախ հասարակապէս , և երկրորդ յատկապէս :
Հասարակապէս արտադրեմք զիրէ իմեքէ , յորժամ 'նկատեմք
զնա ընդհանրապէս , ո՞րդոն մինչ ճառեմք զմարդոյ , կամ ըստ
այնմ զի է' կենդանի , կամ ըստ այնմ զի է բանական կենդանի :
Տատկապէս ճառեմք ղենթակայէ իմեքէ , մինչ խօսիմք զմար
դոյ կամ ըստ այնմ զի է' այս մարդ , 'նայնում տեղւոջ , 'նայ
նում ժամանակի եղեալ , կամ ըստ այնմ զի է սիմոն որդի
Տոմսէվիայ :

Երրորդ գիտելի է , զի երեքեն սեռք արտադրու թԷ , այս
ինքն : Ռատողական . Գնողական . և ւշուայնուցական :
Ռատողականն կամ ամբաստանէ , կամ ջատագով լինի : Գնող
ականն կամ համոզէ , կամ տարահամոզէ : ւշուայնուցականն
կամ գովէ , կամ պարսաւէ :

Չորրորդ գիտելի է , զի մասունք արտադրու թԷ են չորք ,
ւշուաջինն է' սկզբնաւորութի , որ զմիտս շտղաց պատշաճա
պէս պատրաստէ առ'ի իմանալ զբանս ճառելիս : Երկրորդն
է համահաստու մն , 'նորում հաստատութիք արտադրու թԷ
յառաջարկին : Երրորդն է' ջերմացուցումն , 'նորում ջանայ ար

տարրոյն ցնւցանել գոլ ճշմարիտ դամ, զորմէ, ըն բնաւում արտարութե իւրում ճառեաց : Չորրորդն է՝ պատմութի որ է արտաճառումն զիրաց եղելոց, կամ եբք եղելոց, որ և պարտի գոլ յայտնի, համառօտ, հաւանելի, և բազցր, զանագանիս սա յառակաբանութե, զի առակաբանութիսն է՝ բան սուտ ղճմարտութի մականիւթօղ :

Հինկերորդ գիտելի է, զի հինկեն սրբ պիտոյանան հարկաւորապէս արտարութե, ԱՂԱՊԻՆՆԵՐԻ է՝ դատում անկից : Երկրորդն է՝ անկից գտեցելոց շարակարգութի : Երրորդն է՝ յարմարից բայից անկիցն գտեցելոց պատշաճաւորութի : Չորրորդն է՝ անկից գտեցելոց և բայից, հաստատ յիշողութի : Հինկերորդն է՝ ձայնի և կազմուածոյ յարմարութի :

Վեցերորդ գիտելի է, զի զգուշանալ սարտեմբ, նարտաքութե, մի գուցէ մեղանչեցեմբ, ըն շարադարձութե, որ է շաղաշարումն իմն բայից, նորում՝ ինտնագուսէ մասնկանէ կախապէս տոյպէս բերի բան, զի՝ ինմա միայն հանդէլ կարեցէ, Աորին մասուսք են երկու, ԱՂԱՊԻՆՆԵՐԻ կոչի անգամ, որ Թեպէս զկատարեալ դիտաւորութի սահմանէ, բայց ոչ ընդարձակապէս հանգուցանէ զմիտս, որքոն, Եթէ իմում սիրեցելոյ աշխատողի զօգնութի ինչ տուեալէիս : Երկրորդն կոչի հատեցեալ, որ ոչ սահմանէ գործաւորութի կատարեալ, որքոն : Եւայսմիկ շարակարգութե իրաց, նայնբանում վրդովման ժամանակաց : Ըն շարադարձութե այսմիկ գտանի Թիւ իմն որ կայանայ ըն շարակարգութե վանկից, և ըն գեաեղման յարմարից բայից, որով բառք ամենեքեան տոյպէս ներ յիւրեանս շարայարիս, ուն Թէ զմի իմն համահնչումն առնիցեն տալով միմեանց ձեռն, ուստի զբազցրութի իմն ելու գանեն, և զմիտս լողաց զմայլէն :

Չորքեն տեսակք շարադարձութե, ԱՂԱՊԻՆՆԵՐԻ կոչի մեան դամ

դամ որէ այս : Պատանեկաց յեղեղունն վար , նոցնն իսկ ըս
 բնաւս կողմունս ներմիտոզն բար , ըստանեաց յսկզբան փափ
 կակի դիպմամբ , ճմարտագոյս քան աստեղաց ' իծնիցեալս փչ
 մամբ , բազմիցս , 'սամոււմ ներմակակերպին : Երկրորդն ասի
 երկանդամ , որէ այս : Էլ յնք անէ ' իմեղս Թէև ' ի Թեթևագոյնս
 ծանրութի , այնքան աղտեղութի իսկև այնքան մահ , մինչ
 զի բնաւից մահկանացուաց փրկութի , բոլորից տիեզերաց
 պահպանութի , 'սուաղ քան Թէ ստիկ իմն վարկեցեալ լինի :
 Երրորդն յորջորջի եռանդամ , որէ այս : Ըր դրդեցեալ ըզճիւ
 գովութե զգիտութե զբուռն արկանէ , ոչինչ ' իկեանս իւրս
 ունիլ պարտի հնագոյն , քան զվերին ակնարկութին ողջատո
 հապէս պատուելն : Չորրորդն անուանի քառանդամ , որէ
 այս , Ըր որք ' իմարդկանէ եղև այնքանոյ ըմբերման , զոր վաս
 Թարութի իմն բնականի յօժարութե ոչ ստորանկեաց , կամ
 ովոր այնքանիւք իմաստութե դանձիւք ձոխացաւ , զոր կա
 նանց անպատեհն սէր ոչ արտամերկեաց :

Եօթն երորդ գիտելի է , զի օչոք օւշիմապէս զենթակայե
 իմեքէ արտադրել կարէ , եթէ օչ գիտեցէ զանկս ենթակայից ,
 որք են երկակի սեռի , այսինքն , ներքնոյ և արտաքնոյ : Է՛նկե
 ներքնոյն սեռի են տաննւ վեց , որքէն այսորիկ : Ահաման ,
 Թուուին մասանց , ծանօթութի և համայնորդեցեալք , սեռ ,
 Զև , սմանութի , Է՛ննմանութի , Հակադակք , Է՛նլծե
 ցեալք , Նուանթացք , Հետևեցեալք , Ըսդիմայարակայե
 ցեալք , Պատճառք , Երբգործութիք , բաղդատուին . իսկ
 անկե արտաքնոյն սեռի են վեց միայն , որք են այսորիկ : Նու
 խարատողութի , Համբաւ , Է՛րճանագիր , Երդուին , ԼՄան
 ջանք , ԼՂկայք :

Ըութերորդ գիտելի է , զի անկե ենթակայից են տեղիք ,
 սորս հանգչին արտադրութիք , սոլ տեսանի ըն հետևեալս

արտադրութիւն ըստ իւրաքանչ իւրում անկի :

Իսպանիան, որպէս, բանական կենդանին է պատուակալ
 նագոյն բան զամ կենդանի . այլ արդ՝ մարդն է բանական կեն
 դանի, ուրեմն մարդն է պատուականագոյն բան զամ կենդա
 նի : Եւս իմեջ արհեստից դիտութիւն ամայնոց իրաց և մարդ
 կայնոց է՝ նախամեծարելի . այլ արդ՝ փիլիսոփայութիւն է՝ գե
 տութիւն ամայնոց իրաց և մարդկայնոց, ուրեմն փիլիսոփայու
 թիւն է՝ նախամեծարելի իմեջ արհեստից :

Ի Թումանէ մասանց, որպէս : Բոյն բոլորի մասունքն են
 պատուականք, և ինքն է պատուական . այլ արդ՝ ոսկոյն բը
 նաւքն մասնկուրք են պատուականք, ուրեմն և ինքնէ պատ
 ուական : Եւս . Բոյն ուրուք սեռի բնաւքն տեսալիք են բա
 րիք, և ինքն է բարի . այլ արդ՝ տեսալիք զօրութիւն այսինքն ;
 խոհանութիւն, ողջախոհութիւն, արիութիւն, և արդարութիւն
 են բարիք, ուրեմն և զօրութիւն է բարի :

Ի Թումանութիւն և ի համալսածորդեցելոց որպէս : Լլարդա
 պէտ բարի առասի, որ վարդապետէ բարեպէտ . այլ արդ՝ Պետ
 րոսն վարդապետէ բարեպէտ, ուրեմն Պետրոսն է վարդապետ
 բարի : Եւս . Բ՛նչ նա առաջնորդ որ ոչ առաջնորդէ հօտին ;
 իսկ Դուկասն ոչ առաջնորդէ հօտին, ուրեմն Դուկասն
 ոչէ առաջնորդ : Բոյն հետևի շաւղաց լուսաւորչին նա է
 լուսաւորչի . այլ արդ ինքնեմն շաւղաց լուսաւորչին, ու
 րեմն դու են լուսաւորչի : Եւս : Բոյն ոչ ունի զվարս բի, նա
 ոչէ բրիստոնեայ . այլ արդ Լլասակն ոչ ունի զվարս բի, ուրեմն
 Լլասակն ոչէ բրիստոնեայ :

Իսեռէ որպէս : Բոյն սիրէ զառաքինութիւն, սիրէ զողջա
 խոհութիւն, այլ արդ Պետրոսն սիրէ զառաքինութիւն, ուրեմն
 Պետրոսն սիրէ զողջախոհութիւն : Եւս, Բոյն ատէ զգիտութիւն,
 ատէ զհմաստասիրութիւն, այլ արդ՝ Պողոս ատէ զգիտութիւն,
 զուրեմն

ուրեմն Պողոս ատէ զինաստասիրութի :

Ի տեսակէ որդոն : Եւ չորք որ ատիցէ զողջատութի և կոչ
իցի առաքինի : այլ արդ սա ատէ զողջատութի, ուրեմն սա ոչ
առաքինի : Եւս, որ ունի զտենտ, ունի զհիւանդութի այլ արդ
զորանչ Լիմոնի ունի զտենտ, ուրեմն ունի զհիւանդութի :

Ի սմանութե և յանսմանութե որդոն : Եւ կհիւանդութե
զգածեալք զբաղցրութի կերակրոց ոչ զբան, այսպէս չարա
կութեք յղիացեալք զատորժակ գողութե ոչ ունին : Բաղ
մաց վտանգից տանին չարք բարեբամբ զի զտգեղս գործեցն,
իսկ դու և ոչ միում իմիք տանին վտից, զի կեցցես բարեպէս :

Ի հակառակաց որդոն : Եւ ատժարութիս է՝ միշտ խոտելի,
ուրեմն առաքինութիս է՝ միշտ պատողելի : Եւս, Եր երկնչի
իմահուանէ, սիրէ զկեանս : այլ արդ՝ Հաբակ երկնչի իմա
հուանէ, ուրեմն սիրէ զկեանս :

Ի սախնութացից, ի հետևեցելոց, և ի ընդիմայարակայա
ցելոց, որդոն : Ծագեաց արևն, ուրեմն է՝ օր : Եր ունի զսպիս
ընկալեալէ երբեմն զխոցս, իսկ սա ունի զսպիս, ուրեմն
սա ընկալեալէ երբեմն զխոցս : Եր սիրէ զոք, ոչինչ կերպիւ
մեղանչէ նմա, այլ սա սիրէ զնա, ուրեմն ոչինչ կերպիւ մե
ղանչէ նմա :

Ի պատճառէ, ի ներգործութե և ի բաղգատմանէ որդոն :
Եւ չէ ջերմութի, ուրեմն ոչէ հուր : Եւ չէ արեգակն, ուրեմն
ոչէ տիւ : Եւ չէ ստեղծօղ, ուրեմն ոչէ ստեղծութե : Եւս,
բանական հոգին մարդոյ է՝ անմահ, ուրեմն մարդն բաղձալ
պարտի միշտ անմահութե : Եւս, Երկնչէ՝ իչորից տարերց,
է՝ եղծանելի, իսկ մարմին մարդոյ է՝ իչորից տարերց, ուրեմն
է՝ եղծանելի : Եւս, ծնիցեալ է մարդն առ ի յիմանալ, ուրեմն
ոչ առ ի յուտել և յըմպել : օր է՝, ուրեմն արեգակն է՝ : ջերմու
թիս է՝, ուրեմն հուրն է՝, կամ եղև : Բազմիցս փախուսան շա

հի զի առաւորագոյնն բրաբիոն, քան զհակազինումն :

Ի յառլծեցելոց իրգոն : Երևեցաւ սա ունելով զսուր ընդ ինքեան իտեղ-ոջն, ծորում եղև սպանումն . ուրեմն սա է հեղինակ այնք սպանման :

Ի նախադատողութի իրգոն : Այս առարկութի զոր ես ձեզ առնեմ, է հաւաստի, զի իժամանակս Բուստիանոսի սմին նմանն եղև հաւաստի :

Ի համբաւոյ իրգոն : Այս մարդ զորմէ ամբաստանեմ, է արդարև գող, զի բազումք զնոյնս առնն, կամ ի զաղուց ունի զհամբաւն :

Ի յարձանագրից իրգոն : Թագաւորն մարաց արար երբեմն զխաղաղութի ընդ հնդկաց, զի արձանագիրք այսպէս վկայեն :

Ի յերդմանէ, իրգոն : զբանս զոր ասեմ ձեզ, է իշմարիտ, զի արք հաւատարիմք զսոյս երդմամբ հաստատեցին :

Ի տանջանաց, իրգոն : Առնս այսորիկ սպանող գողն է հաւաստի, զի իտանջանս գողով զնոյնն խոստացաւ :

Ի ննեքորդ զիտելի է, զի բազումք են եղանակք խօսից ; Բմն ասի դարձուած, և է կրկին, զի է կամ ըն միում բայում, կամ ըն բազմում : Բրբեն ըն միում բայում, Թուովեն եօթն : Առաջինն է Այլաիոխումն, իրգոն . Այլ հրդեհեցեալ բարկութի, այսինքն սաստկապէս բարկացեալ : Երկրորդն է համա վարկումն, իրգոն, Աստուաք են, այսինքն, մարդիք են : Գրոն զեկք իժողու, այսինքն, նաւք : Երրորդն է անդրանունութի, իրգոն . բագոսն է իգնօջ, այսինքն գինին : Վերջն եկն, այսինքն, հուրն : Չորրորդն է դերանունութի, իրգոն . Առեցի զկոստանդինուպոլիս, այսինքն, զԹուրքս : Հինկերորդն է մա կամտածութի, իրգոն, կրկնայ, այսինքն . մանրախօսէ : զայ, այսինքն, բարձրախօսէ : Ալեցերորդն է ապավարութի, իրգոն . հայրասպան, այսինքն, այն որ սպանանէ զմայր, կամ զեղբայր, Եօթն

Եօթներորդն է՝ առումն , որպէս Սկսի ոմանց զիմս տեսեալ
Թագաւորութիս զարմասցիս , այսինքն . Սկսի սմաց ոմանց :

Երբ էն՝ իբաղմում , են Թուով չորս : Երոց առաջիննէ այլա
խօսութի , որպէս , ընչից իւրոց կրեաց զայլէկուծութն , այսինքն
զկորուստ : Երկրորդն է պարաբանութի , որպէս . այն , յորմէ
զկեանս առեր , այսինքն հայրքո : Երրորդնէ անդրաչուութի ,
որպէս : իրէ յորմէ , կամ օրէ յորմէ : այսինքն յորմէ իրէ , կամ յօ
րէ յորմէ : Չորրորդնէ գերադրութի , որպէս : պայծառագոյն
քան զձիւն . այսինքն գերագոյն քան զձիւն :

Եւսն ասի կրկնաբանութի , որպէս : Սայս զոր Ժողովուրդն
հռոմէական դատապարտեաց , զայն զոր կարծին ամենեցուն
դատապարտեաց , որք կամիք անհոգապէս արձակել :

Եւսն ասի վերադարձումն , որպէս : Սայդ իբէն լսել ըզձամ ,
զի վս քոյ ջատագով եղէ , ոչ աղաչեցեալ ջատագով եղէ ,
սակս իմոց կասկածանաց ջատագով եղէ :

Եւսն ասի համապարփակումն , որպէս : Ե՛վ ամբաստա
նեաց , Թշնամին : ո՛վ եած յառաջ զվկայս , Թշնամին : ո՛վ ետ
զվճիռ մահու , Թշնամին :

Եւսն ասի համակրկնութն , որպէս : կեան և կեան , յառա
ջես և յառաջես . ոչ առ իմերժել , այլ առ ի հաստատել զյան
դիմութի :

Եւսն ասի անդրաժութն , որպէս : Եւմա վշտացեալեմ . ինս
դիտել ոչ կարեմ . զնա բերանով խոտեմ . ընդ նմա ապրիլ ոչ
կարեմ :

Եւսն ասի բարդութն , որպէս : Ինչ որ ըստումն զհետաքրքրու
թի , հետաքրքրութի զիառս , փառք զնախանձ , նախանձ
զմանջենաւոր գովութի պատրաստեաց :

Եւսն ասի համանունութի , որպէս : Սայս , զոր երբմս գո
ղանայր , երբեմն սպանանէր , արտայղեցաք , արտառաբեցաք ,

արտա

արտաձգեցաք, արտամերժեցաք, ուստի դնաց; չուէաց, փախեալ, ղերծաւ, փրծաւ, և աղատեցաւ:

Մնն ասի բազմաշաղկապումն, հրգոն Էւ զքեզ, և զբոյրս մանիս, քեզ իսկ հաճելիս սիրեմ:

Մնն ասի լուաբանութի, հրգոն: Աշուտ աղաղակելծառայբ, լալ աղախնեայք, տխրիլ որդիք, սգալ ամուսինն: Լռի բայն Ակսան:

Մնն ասի առլծումն, հրգոն: Տաղթ է զամօթ բղձատհուութի, Երկիւղ դանդախութի, յիմարութի, զբանականութի:

Մնն ասի տարալծումն, հրգոն: Մուտումն մնուցանն զմանկութի, զմայլեցուցան է զծերութի, զարդարե զհողի, ՚իկասկածանս լինի տեղի ապաստանի:

Մնն ասի յարանունութի, հրգոն: Ախնչես ՚իմահճի, զմահուանէ խորհեաց: որ առուել խօսի, նա առաւել խոցի:

Մնն ասի հոլովակցութի, հրգոն: Չինչ այնքան հասարակագոյն, քան զոռնչն կենդանեաց, երկիճն մեռելոց, ծովն լողակաց, առափն արտաձգեցելոց:

Մնն ասի եզերումն, հրգոն: Աշ յսքան երջանիկ կայսր է, որում հրամանս ոչ միայն բաղաբականք հնազանդին, ընկերքանսան, Թշնամիք ստորանկանին; այլև բամիք, հողմուք, և մրրիկք հպատակին:

Մնն ասի համաչափ, հրգոն: ՉԹշնամիս քաջապէս յաղթեաց, զի ՚իսնէ զօգնութի մաղթեաց, առ ՚իյուուել զմիտ յերկիր տեղեաց, և զգէշ նոցին յերկրի զետեղեաց:

Արաններորդ գետելի է, զի բազումք են եղանակք դիտաւորութի: Չի ոմն կոչի յարացուցութի, հրգոն. որք վեզր ծովուն, որք զթագուհին կանանց այնքանիւք շարժմամբք, այնքանիւք զանաղանիւք սլէկոծութիք հողմակոծիլ զարկանիք, զի արդ զխորշակ բանից ձեցոց ոչ խորհիք:

Բնն կոչի հակադրութի, որդոն : կարէք արդեօք զանձա-
նօթս ծանօթից, զչարս բարեաց, զօտարս ընտանեաց, զանհա-
ւատս բարեպաշտից, զանկարգս կարգաւորաց նախադատել :

Բնն կոչի տարադարձումս, որդոն : Բ՛վ անձք անմահք ին-
դրեմ ՚ի ձէնձ զայս դիտել, զի այժ անօրէն զփոյթառնել կա-
մի զիրաց ձերոց սրբազանից անապրեցելոց :

Բնն կոչի հաղորդակցութի, որդոն : Լարդեանս ուրեմս
ըզձէնձ հարցանեմ, զինչ առնել ինձ բարուք վարկանիք :

Բնն կոչի շնորհումս, որդոն : Բ՛չ երկբայիմ Թէ եբր անըզ
դուչի զինքն մատուցեալիցէ չարս դիպուած . և ոչ Թէ այս
սրտիք յարածամ ոչիցեն առնելիք, այլ բան զի ինդրես զիքեզ
ներիցեմ, ներեցից ուրեմս :

Բնն կոչի խոտումս բառից, որդոն : Բ՛հ յիմարութես, ար-
դեօք կոչեցից զսա յիմարութի, կամ լրբութի :

Բնն կոչի աղերսումս, որդոն : Բ՛չոք ո՞վ կարծեմ զբոյր-
յաղթել մարԹի զզօրութի, ոչոք զբոյր ունի գներումս, և ըզ
դձութի, աղերսեմ ուրեմս, երդմեցողցանելով զքեզ յան-
կէսդանսի, ներեմ աստանօր սակս իմայնոց :

Բնն կոչի մասնառութի, որդոն : Է՛ռն այսօրիկ բարձրա-
փայլէ մեծութի հոգւոյ, ՚ի վչակրութիս ներումս, յազատա
կանս շնորհումսակութի, ՚ի սխալմանս զանցառութի :

Բնն կոչի երկբայութի, որդոն : Սորմէ արդեօք նախ ին-
դրելի եցէ, կամ զորմէ արդեօք զբան առնիցեմ :

Բնն կոչի բացականչութի, որդոն : Ո՞ղջախոհութես զար-
մատալոյ, ո՞չարակրութես անտանելոյ :

Բնն կոչի արտայարդարումս, որդոն : նայսմիկ հասակի ո՞չ
ուղղին մանկունք խրատու, այլ խրացիւ, ոչ ազդամամբ, այլ
ստատամբ :

Բնն կոչի առբաղդատումս, որդոն : դժուարէ աղմկիլս

յաղագս բախտից , դժուարագոյն է սահայն յաղագս անի
ըսուութի :

ԲՆՄ կոչի համաձեռութի , իրգոն : զինի որոյ այսոքիկ
ամենեքեան գործեցեալք եղն , մատեաւ յառաջ սա բոցակի
զեցեալ չարութի , և սրտմտութի :

ԲՆՄ կոչի ապամաղթումս , իրգոն , քձԾք զքեզ կորուսա
նիցեն , որոչ և եթ չար և ժամտ , այլ յիմար և սնդգայ էս :

ԲՆՄ կոչի Թարգմանութի , իրգոն , լուարուք զորպիսիս ար
տաբերէ առաջի ձեր բանս , զմանկունս , ձեր վարժեցից ասէ ,
նա որ կարօտի գեռու վարժեցման :

ԲՆՄ կոչի հարցումս , իրգոն , զինչէր դիտաւ որութի բոցոցն
կարծեաց , զինչ բոյր միտ , և զինչ աչք բոյք վկայեն :

ԲՆՄ կոչի հեգնութի , իրգոն , քձ հաւաստիկ կաս մարդագու
նեղդ մահկանացուաց սրբազանդ նեստոր , ահաւաստիկ կաս
ասեմ ի վ պերճագունեղդ երկաբեցաց :

ԲՆՄ կոչի հրամանահաճութի , իրգոն , հարք համադրե
ցեալք ծանր է Թերևս արտաբերելոյ , ասացից պահայն , դուք
էք որք զքն և զարդարն ՚ի կենաց հանիք :

ԲՆՄ կոչի զանցառութի , իրգոն , զբազումս Թերևս ՚ի նմա
նէ զիս գիտել խոստովանիմ , բայց լուցից , նարդեանս :

ԲՆՄ կոչի պարտապումս , իրգոն , բազումք ՚ի ձէն յաւարկել
կարեն Թէ զինչ պարտեցէր յախժամ նմա առնել , մի Թէ բար
ւորէր Թէ մեռեալ իսկ իցէր , ասեմ Թէ դիպեցաւ ևս յայլում
ժամու :

ԲՆՄ կոչի փոխատրանձնութի , իրգոն , յարեցէ յազգէ յայս
մանէ ոմս , և աղաղակեցեալ առ տի վս քնիբաւութեցն գոր
ծեցելոց , զորս բարինք վկայեն , և տարերք առ հաւաստեն :

ԲՆՄ կոչի զրուցատրութի իրգոն , դու ասես ուրեմս որ վե
ղցիկ Թէ ոչ որեցէ նարդեանս բեզ նմանի , բայց աղէ դար
ձիր յետս և առնկատեա :

ԲՆՄ

ԲՏԻ կոչի վերաձգութի, որդոս: ւշսն ինձ նոյ այր դու,
էթէ բեղ էր եղեալ անհրաւու թիս, զիսչ առնէիր: Թարց ումեք
կարծւոյ լինէիր ինքսին զրեժխնդիր:

ԲՏԻ կոչի ներտարակուսումն, որդոս: զիսչ առնիցես, ասեա
զիսչ առնիցեմ, Եկից:

Լէտասաներորդ գիտելի է, զի առ ՚իճոխացուցանել զար
տադրութիս շնորհին եղանակք բարութիք:

Բրոց առաջինն լինի յանկիւք ենթակայից, ուն է՝ սահմանն.
և այլք, որդոս: Բղջախոհութիս է առաքինութեց պայծառու
թի, կենաց վայելչութի, լոյս համեստութե, աղբիւր երկնայ
նոյ քաղցրաբանութե: այսպէս և ըստ այլոցն անկից:

Երկրորդն լինի առարկայիւք աչաց, որդոս: Բղջախոհութի
սուսն է նորում համեստութիս բնակի, աստիճան է որով
ելանեմք յերկինս, սլատուհան է՝ յորմէ տեսանին գեղեցիկու
թիք երկնայինք, աթոռ է, նորում զետեղին այլք առաքինութիք,
գին է որով զմայլին զնա սիրօղք, ջուր է որով զտիմք
և մաքրանամք, այսպէս և այլն:

Երրորդն լինի եղանակիւք խօսից: 1. Պարզիւք խօսիւք:
2. Հարցմամբ: 3. հարցմամբ հրաժարականաւ: 4. հարցմամբ
զօրինակաց: 5. շեշտաբանութի առներգործութիս: 6. շե
շտաբանութի առներգործօղն: 7. շեշտաբանութի առներ
գործօղն ըստ տեսակի: 8. շեշտաբանութի աղօթից: 9. շե
շտաբանութի և ապամաղթելով: 10. հաղորթակցութի:
11. բացականչութի: 12. ցանցառութի: 13. ներկերպա
ւորմամբ չարեաց կամ բարեաց կենացն ապագայից: 14. ներ
կերպաւորմամբ չարեաց կամ բարեաց այսորիկ կենցաղոյս:
15. վայրաձգութի կամ վերաձգութի ՚ի ներգործութի: 16.
վայրաձգութի կամ վերաձգութի ՚ի յառլծեցելոց: 17. վայ
րաձգութի կամ վերաձգութի ՚ի սահմանէ: 18. փոխատրան

ձնութի : 19. հակադրութի : 20. հակադրութի 'եբաղիատ
մանէ : 21. շնորհամբ : 22. բաժանմամբ : 23. բաժանմամբ
յանդ-իմանութի ; կամ համոզման : 24. երկբայութի և առ
բաղիատութի : 25. առբաղիատութի և հարցմամբ : 26.
հեղսութի և մեկսութի 'իմանեաց : 27. համանմանութի
յաննմանեաց : 28. աղերսմամբ : 29. յորդորմամբ :

Չորորդ եղանակն լինի հոլովից :

Հինկերորդն ժամատակօք բայից :

Վեցերորդն լինի ամականօք կամ գոյականօք անուամբք :

Որքն կամ զովութի , կամ սպարաւանաց , և այլն :

Յ Ա Ն Կ

Պրակայ շարքի Կործանութի.

Տաղադս հասարակաց հորովմանց շնուանց .	4
Տաղադս յատկեց հորովմանց շնուանց .	25
Տաղադս լծորդութե բայեց հակմանաց .	33
Տաղադս լծորդութե բայեց ներդործականաց .	37
Տաղադս երկրորդի լծորդութե բայեց ներդործականաց .	43
Տաղադս երրորդի լծորդութե բայեց ներդործականաց .	50
Տաղադս լծորդութե բային , Լնջեմ .	56
Տաղադս լծորդութե բային , Կնամ .	58
Տաղադս լծորդութե բային Զայրանամ .	61
Տաղադս լծորդութե բային Զարմում .	64
Տաղադս լծորդութե բային , շնիմ .	66
Տաղադս լծորդութե բային , Խոստովանիմ .	69
Տաղադս լծորդութե բային , շնծրեմ .	74
Տաղադս լծորդութե բային , Ուտեմ .	77
Տաղադս լծորդութե բային , շնեմ .	80
Տաղադս լծորդութե բային , Լեմ .	83
Տաղադս լծորդութե բային Ճանաչեմ .	88
Տաղադս լծորդութե բային ԼՊրեմ .	91
Տաղադս լծորդութե բային , Լեղանչեմ .	93
Տաղադս լծորդութե բային , Տառնեմ .	94
Տաղադս լծորդութե բային Կամ .	95
Տաղադս լծորդութե բային Երթամ .	96
Տաղադս լծորդութե բային Կարենամ .	98
Տաղադս լծորդութե բային , Կախում .	100
Տաղադս լծորդութե բային , Ունեմ .	103

Մաղագս լծորդութե բային , մատչեմ .	106
Մաղագս լծորդութե բային , ծանեմ .	107
Մաղագս հոլովմանց Ռեքանուանց .	109
Մաղագս հոլովմանց ընդունելութեց .	113
Մաղագս Լախադրութե .	114
Մաղագս մակբայի .	115
Մաղագս միջարկութե .	117
Մաղագս Շաղկապի .	118
Մաղագս սահմանի բերականութե և անարագայից նորին .	119
Մաղագս սահմանի և բաժանման տառից .	120
Մաղագս սահմանի և բաժանման վանկից .	122
Մաղագս սահմանի և բաժանման բառից .	123
Մաղագս բանի .	124
Մաղագս սահմանի և պարագայից շնուան .	125
Մաղագս Թուոց շնուանց .	129
Մաղագս Հոլովից և նոցին անուանակոչութեց :	131
Մաղագս Չեակերպութե հոլովից .	133
Մաղագս Թե որք են , որք ունին զհոլովն ներգոյական .	136
Մաղագս հոլովմանց Թուոց .	137
Մաղագս սահմանի և սեռից բային .	140
Մաղագս զանազանից տեսակաց բայից .	142
Մաղագս Պարագայից բային .	146
Մաղագս սահմանի և պարագայից Ռեքանուան .	148
Մաղագս սահմանի և պարագայից ընդունելութե .	152
Մաղագս սահմանի և բաղադրութե նախադրութե .	155
Մաղագս սահմանաց մակբայի , միջարկութե և շաղկապի .	156
Մաղագս համաձայնութե բայի ընդ անուան .	158
Մաղագս համաձայնութե ածականին ընդ գոյականին .	160

Տաղադս համաձայնութե յարաբերականին ընդ նախնութեան .	162
Տաղադս համաձայնութե սրատասխանւոյն ընդ հարցման .	164
Տաղադս կիրառութե անուանց դոյականաց .	167
Տաղադս հոլովառութե անուանց ածականաց .	168
Տաղադս հոլովառութե բաղդատականաց և գերադրականաց .	171
Տաղադս կիրառութե բայիցն , որք նրահանջեն զմի միայն հոլով .	173
Տաղադս կիրառութե բայիցն որք խնդրեն զբազումս հոլովս .	176
Տաղադս արգելմանց հոլովիցն բայից .	178
Տաղադս մասնկանց խնդրողաց զեղանակս ստորակցական .	180
Տաղադս հոլովառութե նախադրութեց .	181
Տաղադս առողանութեց .	183
Տաղադս Պատուոյ և նշանագրի .	186
Տաղադս առադրեցութեց պատկանեցելոց յուղիղ շարադրութին .	187
Տաղադս չափաբանութե տառեց .	192
Տաղադս չափաբանութե վանկից .	193
Տաղադս սահմանի և բաժանման ոտից .	195
Տաղադս սահմանի և բաժանման տաղից .	197
Տաղադս առադրեցութեց սմանց հռետորականաց .	201

EGO Vartanus Hunanian Sacerdos Armenus, Institutiones has Grammaticas linguæ Armenæ, ab Auctore *D. Ioanne Agop Sacerdote Armeno*, summo studio, ac diligentia elaboratas, Armenicæ primum, & deinde Latinæ, legi attentè, & accuratè, nihilque reperi quod facilitatem non redoleat, & aditum non aperiat ad eiusdem linguæ Armenicæ notitiam sibi comparandam. Utile sanè opus, non modo Armenis, verùm etiam Latinis Missionarijs. Idèòque meretur, vt quam primum in publicam lucem prodeat, vt publicè omnes, tam clara, ac lucida præcepta possint haurire ad maiorem Dei gloriam, & propagationem Catholicæ Fidei. *Datum Romæ in Collegio Urbano de Propaganda Fide. 1674.*

EGO Basilius Barfech perlegi hunc librum, tam Latinum, quàm Armenum, & omninò perutile opus inueni; imò & necessarium esse assero, & opto vt imprimatur.

EGO Deodatus Nierselovviev Præby: Arm: Alumnus Collegij Leopoliens. librum hunc sub titulo, Grammatica Haigica editum à *R. D. Ioanne Iacop nostræ Nationis Doctore*, egregio stylo Armeno, Latinoque scriptum legi, & gratissimum esse scholasticis iudicavi; impressione eiusdemmet libri, magno cum desiderio expecto. *Romæ Anno Salutis. 1674. Iannarij 22.*

EX Commissione Eminentissimi Principis S. R. E. Cardinalis Francisci Brancacci, summa animi attentione perlegi puritatem Haigicam, seu Grammaticam Armenicam à *R. P. D. Ioanne Agop Sacerdote Armeno* compositam, in qua cum nihil Fidei, aut bonis moribus contrarium repperim, dignum censeo, vt pro communi commodo in lucem prodire typisque mandari possit. In quorum fidem Ego Fr. Paulus Baptista Auanisensis Ordinis Prædicatorum Armenus, propria manu subscripsi. *Roma die 2. Martij. 1674.*